

Альянс
громадського здоров'я

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

ІНТЕГРОВАНЕ
БІОПОВЕДІНКОВЕ
ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЕД
СЕКС-ПРАЦІВНИКІВ
В УКРАЇНІ, 2021

КИЇВ – 2023

Автори звіту:

О. Ковтун (1)

(1) МБФ «Альянс громадського здоров'я»

Р. Кульчинська (2)

(2) Центри контролю та профілактики захворювань, США

Я. Сазонова (3)

(3) Координаційний офіс PEPFAR в Україні

Літературна редакція: **В. Божок**

Верстка: **І. Сухомлинова**

Інтегроване біоповедінкове дослідження серед секс-працівників в Україні, 2021: звіт за результатами дослідження / Ковтун О., Кульчинська Р., Сазонова Я. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2023. – 219 с.

Проведення дослідження стало можливим в рамках програми «Прискорення прогресу у зменшенні тягаря туберкульозу та ВІЛ-інфекції в Україні», яка реалізується за підтримки Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією.

Підготовка звіту стала можливою в рамках Надзвичайного плану Президента США для надання допомоги у зв'язку зі СНІДом (PEPFAR) за фінансування Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC) проекту «Удосконалення каскаду лікування ВІЛ для ключових груп населення шляхом диференційованого виявлення нових випадків та залучення до лікування, нарощення потенціалу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» та стратегічної інформації в Україні», що впроваджується МБФ «Альянс громадського здоров'я» (Угода про співробітництво NU2GGH002114).

Результати та висновки в цьому звіті належать авторам і не обов'язково відображають офіційну позицію організацій, що здійснили фінансування.

ЗМІСТ

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ	5
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ	8
ЦІЛЬОВА ГРУПА ДОСЛІДЖЕННЯ	8
МЕТОДИ ЗБОРУ ДАНИХ	9
ГЕОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
ВИБІРКА ДОСЛІДЖЕННЯ	10
ПРОЦЕДУРИ ЗБОРУ ДАНИХ	11
КОМАНДИ ЗІ ЗБОРУ ДАНИХ	13
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДАНИХ	13
АНАЛІЗ ДАНИХ	14
ЕТИЧНІ ЗАСАДИ	15
ТРИВАЛІСТЬ ЗБОРУ ДАНИХ	16
ОБМЕЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	17
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19	17
ДОСТУП ДО ДАНИХ	17
ПОДЯКИ	18
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	19
1. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ	19
2. МІГРАЦІЯ СП.	23
3. СЕКСУАЛЬНА ПОВЕДІНКА	25
3.1 Сексуальний дебют та початок надання секс-послуг за винагороду	25
3.2 Способи пошуку клієнтів	29
3.3 Профіль клієнтів СП	31
3.4 Клієнти СП з числа «груп-містків»	35
3.5 Постійні та випадкові клієнти	38
3.6 Партнери, від яких не отримували винагороди	41
3.7 Досвід надання секс-послуг на території бойових дій на сході України.	47
4. ВИКОРИСТАННЯ ПРЕЗЕРВАТИВІВ	50
4.1 Останній статевий контакт з клієнтом.	50
4.2 Останній статевий контакт з некомерційними партнерами	55
4.3 Частота використання презервативів за останні 30 днів	56
4.4 Поширеність практики неправильного використання презерватива	65
4.5 Прийнятність сексу з клієнтами без презерватива	68
4.6 Груповий секс	71

5. ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН	74
5.1 Алкоголь	74
5.2 Наркотичні речовини	77
5.3 Вживання алкоголю та наркотиків під час сексу	82
6. ДЕПРЕСИВНИЙ СТАН	85
7. ДОСВІД НАСИЛЬСТВА	91
8. ДОСВІД ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	98
8.1 Звернення за медичною допомогою та оцінка якості послуг	98
8.2 Наявність та відвідування сімейного лікаря	101
9. ОБІЗНАНІСТЬ ПРО ВІЛ/СНІД	105
10. ДОСТУП ДО ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ	113
10.1 Користування послугами НУО	113
10.2 Самостійна купівля презервативів	118
10.3 Обізнаність і готовність до ПрЕП та ПЕП	121
11. ОХОПЛЕННЯ ТЕСТУВАННЯМ НА ВІЛ	132
11.1 Досвід тестування на ВІЛ	132
11.2 Тестування на ВІЛ в НУО	137
11.3 Самотестування на ВІЛ	140
12. УХИЛЕННЯ ВІД ЗВЕРНЕННЯ ЗА МЕДИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ ЧЕРЕЗ СТИГМУ ТА ДИСКРИМІНАЦІЮ	142
13. РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я	145
14. ПОШИРЕНІСТЬ ТА ВПЛИВ COVID-19	150
15. ПОШИРЕНІСТЬ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТА ІПСШ ЗА САМОДЕКЛАРАЦІЄЮ	153
16. ПОШИРЕНІСТЬ ВІЛ, ГЕПАТИТУ С ТА СИФІЛІСУ	159
16.1 Поширеність ВІЛ серед СП	159
16.2 Поширеність гепатиту С	163
16.3 Поширеність ко-інфекції ВІЛ та гепатиту С	166
16.4 Поширеність сифілісу	166
17. НЕДАВНЯ ВІЛ-ІНФЕКЦІЯ	169
18. КАСКАД ЛІКУВАННЯ ВІЛ	171
ВИСНОВКИ	174
РЕКОМЕНДАЦІЇ	182
ДОДАТОК 1. РЕГІОНАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ	184
ДОДАТОК 2. РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМАТИВНОЇ ОЦІНКИ	211

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

У даному звіті представлено результати дослідження, яке проводилося наприкінці 2021 року серед секс-працівників (СП) у восьми містах України, зокрема в Маріуполі. На момент підготовки звіту в країні триває повномасштабне вторгнення російської федерації, тому представлені у ньому дані сьогодні частково втратили свою актуальність. Результати дослідження є останніми надійними даними щодо СП до початку війни. Дослідницька команда переконана, що вони дозволять оцінити прогрес неурядового та державного секторів у протидії поширенню ВІЛ-інфекції серед цільової групи, а під час наступного раунду дослідження можуть бути використані для оцінки впливу військової агресії росії на становище СП в Україні.

Дослідження «Інтегроване біоповедінкове дослідження серед секс-працівників в Україні, 2021» реалізовано МБФ «Альянс громадського здоров'я» у межах проєкту «Удосконалення каскаду лікування ВІЛ для ключових груп населення шляхом диференційованого виявлення нових випадків та залучення до лікування, нарощення потенціалу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» та стратегічної інформації в Україні» за підтримки Центрів контролю та профілактики захворювань (США) згідно з Надзвичайним планом Президента США для надання допомоги у зв'язку зі СНІДом (PEPFAR).

Польовий етап дослідження здійснено у співпраці з ТОВ «Альянс Консалтансі».

Метод: Дослідження мало крос-секційний дизайн, що передбачає отримання даних на момент опитування. Для рекрутингу учасників застосовувалася методологія TLS (*time-location sampling*) – вибірка за місцем та часом. Дослідження передбачало формування переліку точок роботи СП – місць надання секс-послуг за винагороду або пошуку клієнтів, – з подальшим відвідуванням цих точок відповідно до графіка. На точках роботи СП здійснювався збір даних – поведінкових (під час структурованих інтерв'ю) і біологічних (шляхом забору зразка капілярної крові K3-EDTA із використанням пробірок-мікроконтейнерів для проведення швидких монотестів на визначення ВІЛ-інфекції, гепатиту С та сифілісу, другого та третього швидких тестів на ВІЛ, швидкого тесту на недавню ВІЛ-інфекцію та заповнення карток СКК для визначення вірусного навантаження).

Географія та вибірка: Дослідження проводилося у восьми містах України: Дніпро, Київ, Кропивницький, Львів, Маріуполь, Одеса, Харків, Черкаси. Загальна вибірка становила 4961 учасник у семи містах і додатково 496 осіб у м. Черкаси, результати за яким подано у звіті, але не включено в узагальнені розрахунки. Цільова група дослідження – особи віком від 14 років, які надавали сексуальні послуги за винагороду протягом шести місяців, що передували дослідженню.

Термін збору даних: 29 липня – 29 жовтня 2021 року.

Таблиця 1. Ключові результати дослідження (у %)

Показник	%
Соціально-демографічний профіль	
Вік, середнє (стандартне відхилення)	29 (±7 років)
Частка СП чоловіків і транс*людей	4,8
Медіанний місячний дохід, 25-й–75-й процентилі	25 000 (15 000 – 35 000)
Наявність постійного сексуального партнера	21,7
Досвід міграції для надання секс-послуг за останній рік	8,9
Використання презервативів з клієнтами	
Останній сексуальний контакт	92,4
Завжди протягом останніх 30 днів під час орального сексу	64,3
Завжди протягом останніх 30 днів під час вагінального сексу	89,5
Завжди протягом останніх 30 днів під час анального сексу	81,6
Випадки неправильного використання презерватива за останні 30 днів	38,2
Вживання алкоголю та наркотичних речовин за останній місяць	
Алкоголь	80,3
Наркотики ін'єкційним способом	1,9
Наркотики неін'єкційним способом	9,0
Депресія та тривожність	
Депресія середньої тяжкості або тяжка	2,9
Середній або високий рівень тривожності	6,6
Доступ до профілактичних послуг за останній рік	
Частка СП, які є клієнтами НУО	40,9
Отримували хоча б одну послугу в НУО	49,8
Охоплення профілактичними послугами (підхід Глобального фонду)	44,7
Охоплення профілактичними послугами (підхід UNAIDS Global AIDS Monitoring)	47,0

Показник	%
Охоплення тестуванням на ВІЛ	
Проходили тестування на ВІЛ за останні 12 місяців і отримали результат	62,8
Проходили тестування на ВІЛ за останні 12 місяців або знають про свій ВІЛ-позитивний статус	64,2
Проходили тестування на ВІЛ в НУО у 2021 році	40,6
Проходили самотестування на ВІЛ за останні 12 місяців	11,7
Поширеність туберкульозу та ІПСШ за самодекларацією	
Герпес	20,3
Хламідіоз	11,9
Вірус папіломи людини	5,7
Гонорея	4,1
Гепатит В	1,4
Туберкульоз легень	0,4
Поширеність ВІЛ, гепатиту С та сифілісу за результатами тестування	
ВІЛ	3,1
Гепатит С	7,9
Сифіліс	3,9
Недавня ВІЛ-інфекція	3,9
Каскад лікування ВІЛ (від значення попередньої змінної)	
Знають про свій статус	83,1
Отримують АРТ	93,8
Досягли невизначуваного вірусного навантаження	79,7

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Ключова мета інтегрованого біоповедінкового дослідження (ІБПД) серед СП – отримати комплексну оцінку епідемічного процесу серед СП щодо інфікування ВІЛ та надати обґрунтовану інформацію для подальшого планування й впровадження профілактичних та протиепідемічних заходів.

Завданнями у межах дослідження було:

- ▶ оцінити рівень поширеності ВІЛ, гепатиту С, сифілісу серед СП;
- ▶ оцінити рівень поширеності ризикованих поведінкових практик щодо ВІЛ серед СП;
- ▶ оцінити рівень недавньої ВІЛ-інфекції серед ВІЛ-позитивних СП;
- ▶ оцінити рівень охоплення СП послугами з профілактики, тестування та лікування ВІЛ;
- ▶ розрахувати показники каскаду 95-95-95 для СП, які живуть з ВІЛ: обізнаність щодо свого ВІЛ-позитивного статусу, отримання АРТ та досягнення невизначуваного вірусного навантаження.

ЦІЛЬОВА ГРУПА ДОСЛІДЖЕННЯ

Цільова група дослідження – жінки, чоловіки та транс*люди, які:

- ▶ отримували гроші, товари чи послуги в обмін на секс протягом останніх шести місяців (*самодекларація*);
- ▶ віком від 14 років і старше на момент проведення дослідження (*самодекларація, візуальний контроль інтерв'юера-адміністратора*);
- ▶ проживали, працювали або навчалися у місті дослідження не менше як останні три місяці (*самодекларація*);
- ▶ дали згоду на участь у поведінковому та біологічному компонентах дослідження (*усна інформована згода*).

Критерії виключення у дослідженні:

- ▶ участь в одному раунді більше одного разу (*самодекларація, візуальний контроль інтерв'юера-адміністратора, перевірка унікального коду Case++ у межах одного міста*);
- ▶ відмова брати участь в одному або декількох компонентах дослідження (*відсутність усної інформованої згоди*);
- ▶ такий ступінь алкогольного або наркотичного сп'яніння, який не дозволяє розуміти та відповідати на запитання анкети, а поведінка респондента загрожує його власній безпеці або безпеці оточуючих (*візуальний контроль інтерв'юера-адміністратора*).

МЕТОДИ ЗБОРУ ДАНИХ

Дослідження мало крос-секційний дизайн, що передбачає отримання даних на момент опитування. Для рекрутингу учасників застосовувалася методологія TLS (*time-location sampling*) – вибірка за місцем та часом, яка була обрана за результатами формативної оцінки.

Методика TLS полягала у формуванні географічного переліку місць, де представники цільової групи надають сексуальні послуги за винагороду або здійснюють пошук клієнтів (*«точки роботи СП»*). Точки, які включалися до вибірки кожного міста, визначалися методом випадкових чисел з урахуванням їх типу (*наприклад, вулиця, квартира, розважальні заклади тощо*). До вибірки увійшли всі точки, які були виявлені, провалідизовані та підтверджені на етапі формативної оцінки. Для кожного міста та команди був складений графік виїздів на точки роботи СП. Для їх відвідування використовувалися мобільні амбулаторії, в яких проводилося опитування та тестування учасників. За необхідності у деяких містах був задіяний також інший транспорт, який був спеціально облаштований і відповідав технічним вимогам для проведення дослідження.

Кожна команда зі збору даних відвідувала дві основні точки в день виїзду. Для деяких міст були обрані альтернативні точки у разі, якщо основна точка на етапі валідації була позначена як «дуже небезпечна» або «скоріше небезпечна» для відвідування її дослідницькою командою. За відсутності СП на основній точці протягом години команда переїжджала на альтернативну. Загальна кількість результативних точок, на які здійснено візити і проведено дослідження, склала 1198 із 2118 виявлених і підтверджених як діючі на етапі формативної оцінки.

ГЕОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідно до «Стратегічного плану для забезпечення сталості інтегрованих біоповедінкових досліджень в Україні (2018-2021)»¹ передбачено скорочення кількості населених пунктів дослідження протягом одного раунду для оптимізації затребуваних для цього ресурсів. Тому, на відміну від попередніх раундів, дослідження 2021 року передбачало включення тільки восьми міст. Вибір міст здійснювався з урахуванням участі в ініціативі FAST TRACK CITIES² та аналізу ситуації щодо ВІЛ-інфекції серед СП у містах за 2008–2017 роки (*тенденції поширення ВІЛ-інфекції, поширеності ВІЛ серед СП-ЛВНІ тощо*). Фінальний перелік міст було узгоджено з Робочою групою з питань проведення ІБПД за координації ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України».

Вісім міст України: Дніпро, Київ, Кропивницький, Львів, Маріуполь, Одеса, Харків, Черкаси. Узагальнені розрахунки дослідження подано у звіті за семи містами, без урахування даних по м. Черкаси, результати за яким представлено окремо у розділі «Регіональні показники».

ВИБІРКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Обсяг вибірки для кожного міста окремо визначався на основі поширеності ВІЛ, очікуваної частки осіб, які досягли вірусної супресії, та дизайн-ефекту, розрахованих на основі попереднього раунду ІБПД у 2017 році. Для забезпечення обґрунтованості обсягу вибіркової сукупності для кожного міста було оцінено окремий довірчий інтервал. Розрахунок вибірки здійснювався з використанням калькулятора, розробленого CDC (*CDC Sample Size Calculator for Survey-based Viral Load Suppression*)³. Отримані числа заокруглено для зручності реалізації вибірки. Загальний обсяг реалізованої вибірки склав 4961 особа у семи містах і додатково 496 осіб у м. Черкаси (*Таблиця 2*).

1 ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України». Стратегічний план для забезпечення сталості інтегрованих біоповедінкових досліджень в Україні (2018-2021). Київ: ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»; 2018 (https://www.phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/Strategichniy_plan_IBPD_2018-2021.pdf)

2 Fast-Track Cities. Global Web Portal (<http://www.fast-trackcities.org>)

3 WHO, CDC, UNAIDS, FHI 360. *Biobehavioral survey guidelines for Populations at Risk for HIV*. Geneva: World Health Organization; 2017. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Таблиця 2. Вибіркова сукупність

№	Місто	Запланована вибірка	Реалізована вибірка	Включено до аналізу	Кількість результативних точок
1	Дніпро	850	858	851	233
2	Київ	850	857	856	175
3	Кропивницький	500	500	500	105
4	Львів	700	708	703	143
5	Маріуполь	500	500	500	103
6	Одеса	850	870	850	152
7	Харків	700	712	701	186
Усього		4950	5005	4961	1097
8	Черкаси	500	508	496	101
Усього		5450	5513	5457	1198

ПРОЦЕДУРИ ЗБОРУ ДАНИХ

Поведінкові дані було отримано під час структурованих інтерв'ю, які проводилися досвідченими інтерв'юерами за допомогою спеціально розробленого додатку для планшетів і смартфонів Syrexcloud⁴. Опитування проводилося за анкетною українською або російською мовами на вибір учасника. Перед збором даних здійснювалося пілотування анкети та внесення відповідних змін.

Біологічні дані збиралися шляхом забору зразка капілярної крові K3-EDTA із використанням пробірок-мікроконтейнерів для проведення швидких монотестів на визначення ВІЛ-інфекції, гепатиту С та сифілісу, другого та третього швидких тестів на ВІЛ, швидкого тесту на недавню ВІЛ-інфекцію та заповнення карток СКК для визначення вірусного навантаження:

- ▶ Тестування на ВІЛ швидкими тестами здійснювалося відповідно до Національного протоколу з ПТВ (Наказ МОЗ України № 794 від 2019 року), за яким у групах з поширеністю ВІЛ менше 5% у разі другого підтверджувального тесту на ВІЛ в обов'язковому порядку проводиться третій підтверджувальний тест.

4 МБФ «Альянс громадського здоров'я». База даних SyrEx (<https://aph.org.ua/uk/resursy/syrex/>)

- ▶ У межах дослідження були використані швидкі тести на ВІЛ наступних найменувань: HIV-1/2, Rapid Test for Antibody to HIV, Colloidal Gold Device (перший скринінговий тест), HIV-1/2.0, First Response v.3.0 Cards Kit (другий підтверджувальний тест), HIV-1/2, Bioline 3.0 (третій підтверджувальний тест).
- ▶ Для всіх ВІЛ-позитивних учасників було проведено тестування на виявлення недавньої ВІЛ-інфекції за допомогою швидких тестів Asante Rapid HIV-1 Recency Assay.
- ▶ Для всіх учасників з ВІЛ-позитивним результатом трьох швидких тестів на ВІЛ та тих, які повідомили медичного працівника про прийом АРТ, були зібрані зразки СКК.
- ▶ Усі зразки СКК пройшли тестування на вірусне навантаження (Abbott Real Time HIV-1 Test) у Референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України».

У межах біологічного компонента здійснювалося дотестове та післятестове консультування. Учасники з позитивними результатами тестів були перенаправлені до закладів охорони здоров'я (ЗОЗ), які надають медичну допомогу у зв'язку з ВІЛ, гепатитом С або сифілісом:

- ▶ 84,3% учасників, які отримали ВІЛ-позитивний результат тестування на ВІЛ, дійшли до ЗОЗ для підтвердження поточного прийому АРТ, реєстрації на медичному обліку або початку лікування. Верифіковані дані щодо таких учасників були використані під час розрахунків каскаду 95-95-95, не обмежуючись тільки їхніми відповідями під час опитування.
- ▶ ВІЛ-негативні учасники за результатами тестування були перенаправлені в ЗОЗ або НУО для консультації щодо доконтактної профілактики (ПрЕП) та її отримання у разі потреби (дійшли 83,7%, або 4409 осіб).
- ▶ Серед учасників з гепатитом С та сифілісом 81,5% та 77,1% відповідно відвідали ЗОЗ для встановлення діагнозу та призначення лікування у разі потреби.
- ▶ Усі учасники, які відвідали ЗОЗ або НУО, отримали консультації фахівців щодо подальшої діагностики або початку лікування.

Консультування, тестування та перенаправлення учасників здійснювалося кваліфікованими медичними працівниками з числа співробітників ЗОЗ, що надають послуги у зв'язку з ВІЛ. Перенаправлення для отримання ПрЕП та додаткові консультації з цього приводу здійснювалися представниками НУО, які мають досвід роботи з цільовою групою.

КОМАНДИ ЗІ ЗБОРУ ДАНИХ

У кожному місті дослідження було сформовано дві команди у складі інтерв'юєра-адміністратора, інтерв'юєрів, медичних працівників, соціальних працівників, провідників на точки з числа представників НУО та спільноти СП. Координацію дослідження у регіонах здійснювали регіональний координатор дослідження та регіональний координатор біологічного компонента. Загальна кількість членів регіональних команд склала 112 осіб, без врахування провідників.

Усі члени регіональних команд пройшли навчання на національному та регіональному рівнях за процедурами і складовими дослідження.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДАНИХ

На всіх етапах дослідження були запроваджені процедури контролю та забезпечення якості даних.

На етапі розробки протоколу та інструментарію враховувався попередній досвід проведення досліджень для мінімізації порушень у поточному раунді. Розробка протоколу, інструментарію і стандартних операційних процедур здійснювалася у партнерстві з дослідниками, фахівцями з питань ВІЛ/СНІДу, співробітниками ВІЛ-сервісів і представниками ключових спільнот.

На національному рівні погодження методології дослідження і звітування про хід його реалізації відбувалося у межах Національної робочої групи з питань проведення ІБПД. На регіональному рівні були створені регіональні робочі групи у складі фахівців НУО та медичних закладів, які надають послуги цільовій групі, представників спільноти СП та дослідників, які проводили зустрічі та обговорення поточної ситуації з дослідженнями у регіоні під час усього періоду його реалізації.

У кожному місті дослідження працювало два сайти *(дві команди зі збору даних)*. Перед початком збору даних проведено активацію кожного з 16 дослідницьких сайтів з використанням чек-листа. Розподіл точок для збору даних між двома командами здійснювався на основі виявленого під час формативної оцінки перетину різних типів точок роботи СП, що дало змогу мінімізувати випадки повторної участі респондентів. Під час відвідування кожної точки на етапі формативної оцінки присутнім представникам цільової групи було поставлено запитання про інші типи точок, на яких вони працюють, для визначення потенційного перетину між точками. Наприклад, якщо у місті виявлено перетин між типами точок «квартира» та «віртуальні місця (*Інтернет*)», такі точки були розподілені до однієї команди. У разі неможливості розподілити окремі типи точок на одну команду її члени отримували додаткову інструкцію про більш уважливе проведення скринінгу та недопущення до участі СП, які раніше вже брали участь у цьому раунді дослідження.

У межах біологічного компонента для забезпечення якості тестування швидкими тестами на ВІЛ був проведений об'єднаний Раунд програми зовнішньої оцінки якості досліджень «Експрес-тестування на ВІЛ» серед медичних працівників-членів регіональних команд. Загальний ступінь точності за результатами зовнішньої оцінки якості склав 96,3%. Під час збору даних на кожному сайті щомісяця здійснювався контроль якості швидкого тестування на ВІЛ з використанням сухих контрольних зразків. Для валідазації результатів швидких тестів у кожного десятого ВІЛ-негативного учасника було здійснено забір СКК для подальшого лабораторного аналізу.

На етапі збору даних здійснювалися моніторингові візити на сайти дослідження для підтвердження відповідності методології вказаним у протоколі процедурам – щонайменше три візити на кожен сайт. Усього було 92 візити, які підтвердили, що збір даних відбувається згідно етичних та методологічних процедур (*Таблиця 3*).

Таблиця 3. Кількість відвіданих точок у межах моніторингових візитів

№	Місто	Національна команда	Консультанти з моніторингу	Зовнішній моніторинг	Усього
1	Дніпро	8	5	4	17
2	Київ	4	8	2	14
3	Кропивницький	2	4	–	6
4	Львів	8	6	1	15
5	Маріуполь	2	4	–	6
6	Одеса	7	6	–	13
7	Харків	4	7	–	11
Усього		35	40	7	82
8	Черкаси	5	5	–	10
Усього		40	45	7	92

АНАЛІЗ ДАНИХ

Описовий аналіз. Для аналізу даних використано описову статистику – одно- та двовимірні розподіли. Значущість відмінностей у відсотках між різними групами перевірено за статистичним критерієм значущості Хі-квадрат або тестом Фішера для розподілів, якщо очікувані частоти менше 5. Для кількісних змінних оцінка значущості відмінностей здійснювалася у середніх за t-критерієм Ст'юдента (*нормальний розподіл змінної*) або у медіанах за критерієм Краскела–Уолліса (*розпо-*

діл змінної відрізняється від нормального). Для демонстрації значущості зв'язку між змінними у таблицях подано рівень значущості p -value, розрахований за допомогою вищезазначених тестів (p -value < 0,05 означає, що відмінності є статистично значущими). У звіті подано відсотки до числа респондентів, які дали змістовні відповіді на запитання анкети, якщо не вказано інше. Якщо запитання ставилося не всім респондентам (у разі запитання-фільтру за заданим критерієм в анкеті), аналіз здійснювався лише серед тих осіб, які мали відповідати на поставлене запитання.

Зважування даних. Для отримання результатів, репрезентативних для всієї популяції, дані були зважені відповідно до методики TLS. Зважування проводилося на величину точок та їх представленість у вибірці, а також розрахункову ймовірність рекрутувати СП під час візиту команди. Для цього розраховувався відсоток серед загальної кількості СП та відсоток серед опитаних, що припадають на кожну точку вибірки. Далі відсоток серед загальної кількості СП ділився на відсоток серед опитаних, у результаті чого було отримано вагові коефіцієнти для СП певної точки. Дані по кожному місту були об'єднані в один масив, і подальші розрахунки за загальом масиву дослідження здійснювалися з урахуванням коефіцієнтів зважування.

Аналіз динаміки. У звіті використовувалися дані попередніх ІБПД (2008–2009, 2011, 2013, 2015 та 2017–2018 років) для аналізу соціально-демографічних змін у популяції СП, поведінкових практик, рівня інфікування ВІЛ тощо. Інструментарій кожного раунду мав відмінності за кількістю та змістом запитань, тому порівняння окремих показників здійснювалося лише у разі однакового формулювання запитань протягом раундів.

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ

Протокол дослідження та інструментарій пройшли експертизу та отримали схвальний висновок Комісії з питань етики МБФ «Альянс громадського здоров'я» (Київ, Україна). Цей проєкт було розглянуто відповідно до процедур захист досліджень CDC і визначено як дослідження, але дослідники CDC не взаємодіяли з учасниками та не мали доступу до ідентифікованих даних або зразків для дослідницьких цілей.

Усі члени дослідницької команди пройшли навчання щодо біомедичних, соціальних і поведінкових досліджень та етичних аспектів їх проведення – Collaborative Institutional Training Initiative (CITI Program)⁵ (національна команда) та Protecting Human Research Participants⁶ (регіональні команди).

5 The Collaborative Institutional Training Initiative (CITI Program) (<https://about.citiprogram.org>)

6 МБФ «Альянс громадського здоров'я». ProfiHealth. Захист учасників дослідження (<https://profihealth.org.ua/uk/courses/11>)

Усі учасники дослідження пройшли процедуру усної інформованої згоди, під час якої їм пояснювали процедури участі, дотримання засад добровільності та конфіденційності тощо.

Учасники отримали компенсацію за участь в дослідженні у розмірі 400 гривень готівкою. Після завершення участі учасники мали можливість безкоштовно отримати презервативи, лубриканти та інші витратні матеріали. Учасниці додатково отримали тести на визначення вагітності.

ТРИВАЛІСТЬ ЗБОРУ ДАНИХ

Польовий етап дослідження тривав з 29 липня по 29 жовтня 2021 року. Тривалість польового етапу в кожному місті залежала від обсягу вибіркової сукупності, кількості робочих днів кожної команди та фактичної кількості СП на точках дослідження (Таблиця 4).

Таблиця 4. Тривалість польового етапу в містах дослідження

№	Місто	Реалізована вибірка	Початок польового етапу	Завершення польового етапу	Кількість днів польового етапу	Кількість результативних точок
1	Дніпро	851	29.07.2021	08.10.2021	72	233
2	Київ	856	16.08.2021	29.10.2021	75	175
3	Кропивницький	500	02.08.2021	31.08.2021	30	105
4	Львів	703	02.09.2021	08.10.2021	37	143
5	Маріуполь	500	29.07.2021	28.08.2021	31	103
6	Одеса	850	03.08.2021	05.10.2021	64	152
7	Харків	701	02.08.2021	08.10.2021	68	186
8	Черкаси	496	03.08.2021	05.09.2021	34	101

ОБМЕЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати дослідження не є репрезентативними для популяції СП в усій країні і відображають тільки міське населення регіонів, які увійшли до вибірки.

Крос-секційний дизайн дослідження дає змогу дізнатися про основні поведінкові показники та поширеність ВІЛ, гепатиту С та сифілісу серед СП на конкретний момент часу, але не дозволяє визначити причинно-наслідкові зв'язки між ними.

Усі дані про ризиковану або безпечну щодо ВІЛ поведінку отримано шляхом самодекларації СП під час опитування, що потенційно може зумовлювати соціально очікувані відповіді респондентів. Проведення профілактичної роботи серед цільової групи, участь СП у різних профілактичних програмах або попередня участь у подібних дослідженнях можуть підвищувати обізнаність учасників щодо відповідей на запитання анкети про дотримання безпечних поведінкових практик.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Під час формативної оцінки (*картування та валіדיзація точок*) відбулося посилення карантинних обмежень у зв'язку з погіршенням епідемічної ситуації через COVID-19, тому етап валідизації (*відвідування точок роботи СП та підтвердження їх актуальності*) був відтермінований з квітня – травня на червень – липень. Під час валідизації, крім перевірки раніше отриманої інформації про точки роботи, здійснювався додатковий пошук точок, які розпочали роботу за цей період.

Під час збору даних усі члени команди та, за потреби, учасники були забезпечені засобами індивідуального захисту (*маски, антисептики*) для зниження ризиків інфікування COVID-19.

ДОСТУП ДО ДАНИХ

У разі потреби отримання додаткових розрахунків, не представлених у звіті, або масиву даних цього раунду дослідження просимо звернутися до Альянсу з відповідним запитом, надіславши лист на ім'я Виконавчого директора на електронну пошту office@aph.org.ua. Протокол та інструментарій дослідження, а також форма запиту на отримання масиву дослідження будуть розміщені на онлайн-порталі Альянсу «Аналіз ситуації з ВІЛ в Україні» за посиланням: hivdata.org.ua.

ПОДЯКИ

Автори звіту висловлюють подяку за плідну співпрацю і вагомий внесок у реалізацію дослідження:

Команді ТОВ «Альянс Консалтансі»: Марині Гальченко та Олександру Недужко (координатори з програмної діяльності), Євгенії Кульчицькій (координатор зі збору даних), Тетяні Клименко (координатор з формативної оцінки та оцінки чисельності), Наталії Земляній та Олексію Мохорту (координатори моніторингових візитів), Анні Стрембіцькій (координатор з операційної діяльності), Ірині Шуляк (асистент координатора з операційної діяльності), Тетяні Капроненко (фінансовий менеджер), Максиму Стрельчуку (юридичний супровід), Власті Бродській (директор).

Команді Референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»: Ірині Адріановій (завідувач Референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу), Олександрі Шейко (біолог Референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу), Ганні Колодій (лікар-вірусолог Референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу).

Регіональним командам на чолі з координаторами: Сергієм Стратулатом (Дніпро), Юлією Царевською (Київ), Оленою Жук (Кропивницький), Лідією Зварич (Львів), Оленою Дузь (Маріуполь), Світланою Сіренко (Одеса), Наталією Чанцевою (Харків), Петром Сивоконем (Черкаси).

Медичним працівникам ЗОЗ, залученим до дослідження: КП «Дніпропетровський обласний центр соціально значущих хвороб» Дніпропетровської обласної ради», КНП «Київська міська клінічна лікарня №5» Виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), КНП «Кіровоградський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом» Кіровоградської обласної ради», КНП Львівської обласної ради «Львівський обласний центр громадського здоров'я», КНП Маріупольської міської ради «Маріупольська міська лікарня №4 ім. І.К. Мацука», КНП «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради», КНП Харківської обласної ради «Обласний клінічний центр профілактики і боротьби зі СНІДом», КНП «Черкаський обласний центр громадського здоров'я» Черкаської обласної ради».

Фахівцям НУО, які були задіяні у проведенні дослідження: БО «Легалайф-Україна», БФ «Віртус» (Дніпро), ВБО «Конвітус Україна» (Київ), Клуб «Еней» (Київ), ГО «Когорта» (Київ), БФ «Повернення до життя» (Кропивницький), БФ «Аванте» (Львів), БФ «Імпульс» (Львів), БФ «Волна» (Маріуполь), ГО «Істок» (Маріуполь), ГО «Віра. Надія. Любов» (Одеса), БФ «Шлях до дому» (Одеса), БО БФ «Благо» (Харків).

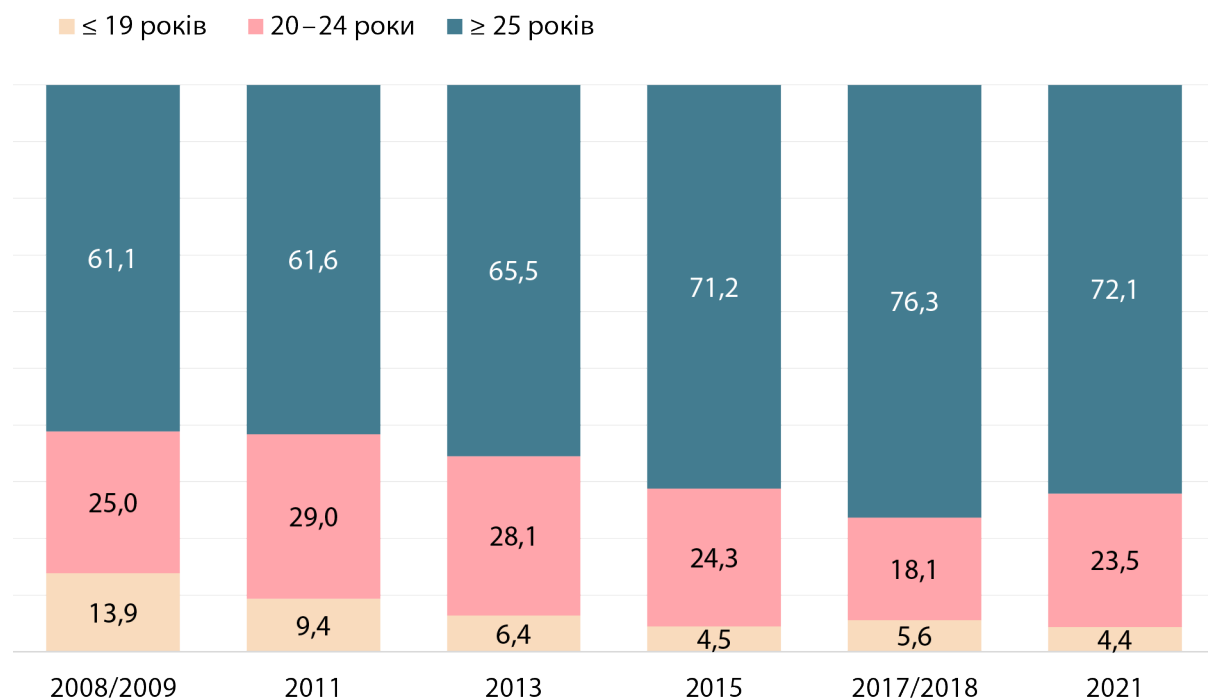
Експертам CDC: Маріанні Азарсковій (Радник з питань лабораторних досліджень Центрів контролю та профілактики захворювань США), Avi Hakim, Abu Abdul-Quader, Horacio Ruiseñor-Escudero та Wolfgang Hladik з Division of Global HIV/AIDS Центрів контролю та профілактики захворювань США.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

Середній вік СП – 29 років (стандартне відхилення: ± 7 років), що залишилося на рівні з попередніми дослідженнями. У порівнянні з 2017 роком, у 2021 році частка СП віком 20-24 роки більша, а учасників до 19 років – менша (Рисунок 1).

Рисунок 1. Динаміка вікової структури СП у 2008–2021 роках (у % до відповістих)

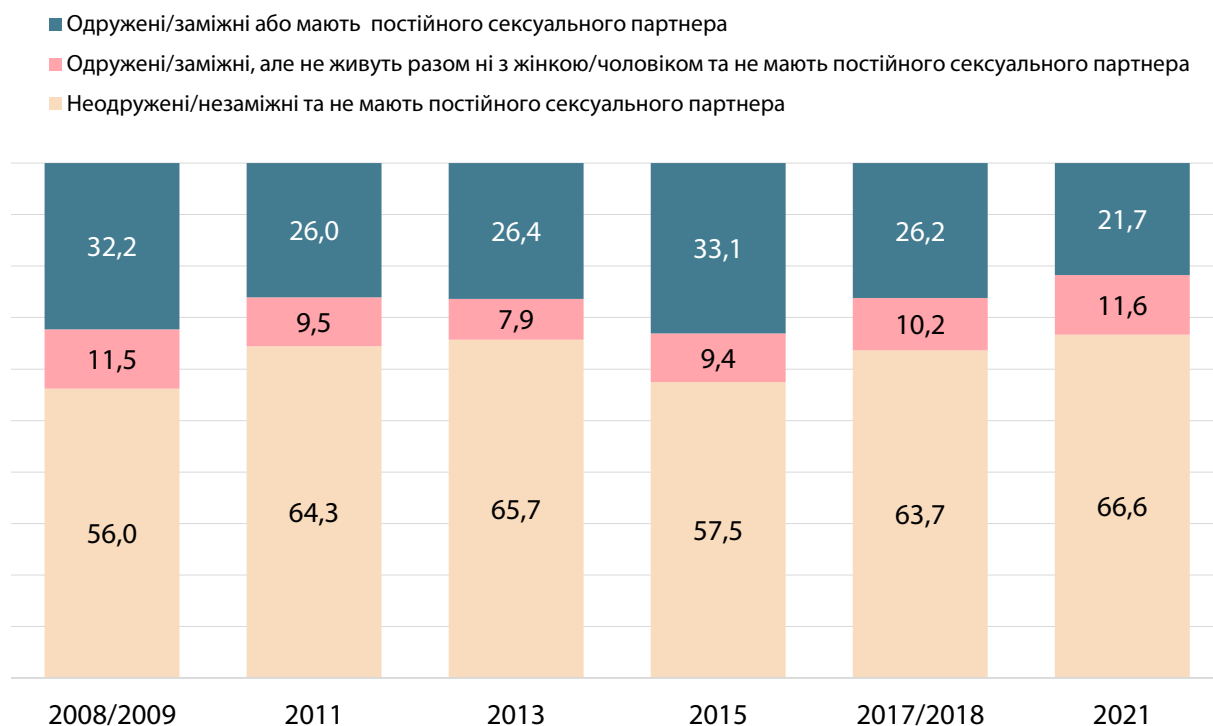

Переважну більшість СП склали жінки (95,2%), половина мали незакінчену або повну вищу освіту (53,5%) і проживали в орендованому житлі (52,2%). Більше половини на момент дослідження не мали іншої зайнятості, крім секс-роботи (64,5%). Медіанний особистий місячний дохід становив 25 тис. гривень, що вдвічі більше за показники попереднього раунду дослідження 2017–2018 років (10 тис. грн). 86,6% учасників дослідження ідентифікували себе як СП (Таблиця 5).

Дві третини СП (66,6%) не перебували у шлюбі і не мали постійного сексуального партнера. Незважаючи на коливання в розподілі СП за сімейним статусом, частка цільової групи без постійного партнера залишається найбільшою з 2008 року (**Рисунок 2**). Серед СП, які мали постійного партнера, 42,5% приховували від нього свою зайнятість. Порівняно з попередніми раундами дослідження зріс відсоток СП, партнери яких про це обізнані, – з 46,5% у 2015 році до 55,9% у 2021 році.

Рисунок 2. Динаміка сімейного статусу СП у 2008–2021 роках (у % до відповістих)

Таблиця 5. Соціально-демографічні характеристики СП (N = 4961, у % до відповідей)

Характеристики	n	%
Частка осіб, які вважають себе СП	4166	86,6
Середній вік (стандартне відхилення, мінімум-максимум)	29 (7, 16–62)	
Вікові інтервали (4 категорії)		
14–19 років	220	4,4
20–24 роки	1164	23,5
25–34 роки	2450	49,4
≥ 35 років	1128	22,7
Вікові інтервали (2 категорії)		
≤ 24 роки	1384	27,9
≥ 25 років	3577	72,1
Стать		
Чоловіки	213	4,3
Жінки	4725	95,2
Транс*люди, у тому числі небінарні	23	0,5
Стать (2 категорії)		
Жінки	4725	95,2
Чоловіки та транс*люди	236	4,8
Освіта		
Початкова (неповних 9 класів)	122	2,5
Базова (неповна) середня (повних 9 класів)	523	10,5
Повна загальна середня (повних 11 класів)	1651	33,3
Незакінчена вища (менше 4-х курсів)	710	14,3
Базова вища (ВНЗ I–II рівнів акредитації, технікум)	1316	26,5
Повна вища (бакалавр, магістр ВНЗ III–IV рівнів акредитації, університет, інститут)	629	12,7
Освіта (4 категорії)		
Неповна середня або нижче	645	13,0
Повна середня	1651	33,3
Середня спеціальна	1316	26,6
Вища (бакалавр, магістр)	1339	27,0

Характеристики	n	%
Зайнятість		
Не мають іншої зайнятості, крім секс-роботи	3200	64,5
Мають постійну роботу	375	7,6
Мають випадкові заробітки	709	14,3
Безробітні	306	6,2
Займаються домашнім господарством	149	3,0
Непрацездатні (люди з інвалідністю)	5	0,1
Учні школи	2	<0,1
Учні ПТНЗ	13	0,3
Студенти технікуму	36	0,7
Студенти ВНЗ	155	3,1
Зайнятість (3 категорії)		
Тільки секс-робота	3200	64,6
Постійна або випадкова робота	1084	21,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	666	13,4
Сукупний особистий дохід за останні 30 днів у грн., медіана (25-й – 75-й процентилі)	25 000 (15 000 – 35 000)	
Сукупний особистий дохід за останні 30 днів, інтервали		
≤ 15 000	994	25,7
15 001–24 000	811	20,9
24 001–35 000	1173	30,3
≥ 35 001	897	23,1
Постійне місце проживання за останні 30 днів		
Власне помешкання	1309	26,4
Помешкання родичів, друзів (не сплачують оренду)	749	15,1
Орендоване помешкання (винаймають самостійно або з кимось)	2590	52,2
Гуртожиток	180	3,6
Центр соціально-психологічної реабілітації, притулок для дітей, дитячий будинок, інтернат	2	<0,1
Де прийдеться (часта зміна місця проживання)	123	2,5
Вулиця, покинуті помешкання, вокзали (безпритульні)	5	0,1
Наявність постійного сексуального партнера	1078	21,7
Серед них:		
постійний партнер знає, що респондент/ка надає сексуальні послуги за винагороду	603	55,9
постійний партнер не знає, що респондент/ка надає сексуальні послуги за винагороду	458	42,5
респондент/ка не знає про обізнаність свого постійного партнера	18	1,6

2. МІГРАЦІЯ СП

Незважаючи на обмеження подорожей у зв'язку з COVID-19, частка СП, які виїздили до інших областей або країн для надання секс-послуг, залишається незмінною протягом 2015–2021 років (*Рисунок 3*). Майже кожен десятий учасник (8,9%) виїжджав з міста більш ніж на місяць протягом останнього року з метою надання секс-послуг. Серед тих, хто мав досвід таких поїздок, 74,1% виїжджали до інших областей (*Рисунок 4*) або до іншого населеного пункту в своїй області (7 учасників з Дніпра та Львова), а 25,9% – до інших країн, переважно в Туреччину (*Рисунок 6*). Про надання секс-послуг в АР Крим та м. Донецьк протягом останнього року повідомили по одному СП.

Рисунок 3. Динаміка міграції СП для надання секс-послуг у 2015–2021 роках, у %

■ Частка СП, які виїжджали з міста опитування більш ніж на місяць протягом останніх 12 місяців з метою надання секс-послуг. З них:

■ ...виїжджали до іншого міста України

■ ...виїжджали до іншої країни

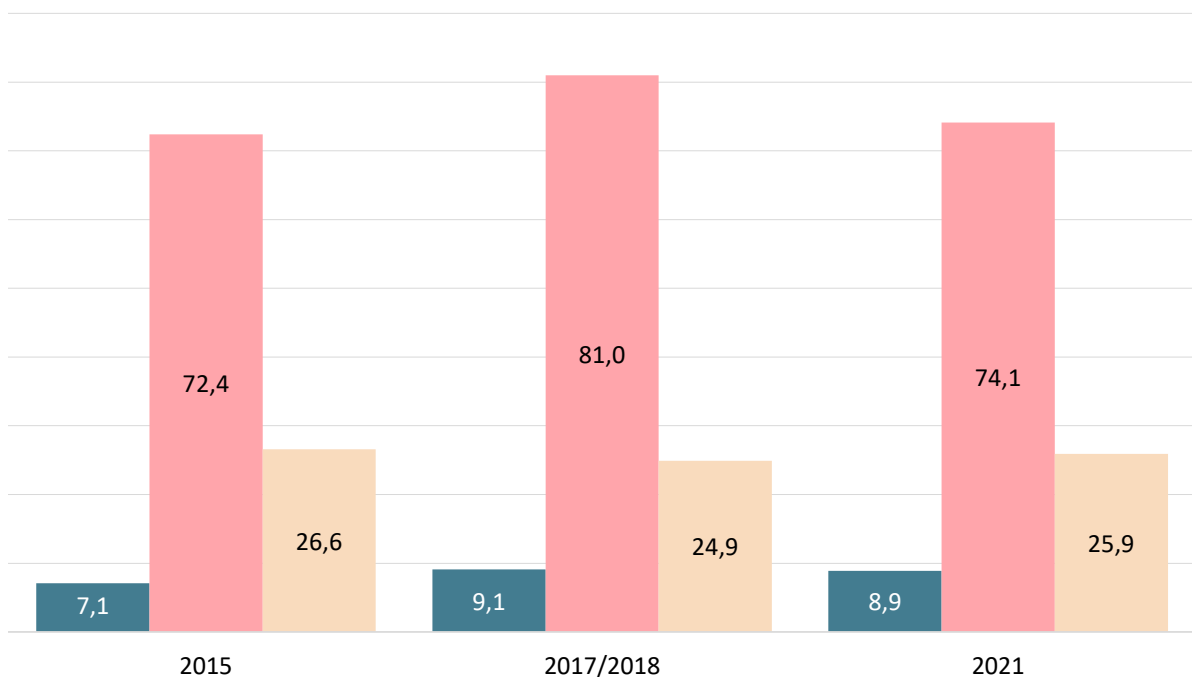

Рисунок 4. Міграція СП всередині країни: частка осіб, які виїжджали до цієї області (або іншого населеного пункту в межах цієї області) з іншої області більш ніж на місяць протягом останнього року з метою надання сексуальних послуг (N = 323, серед тих, хто виїжджав, декілька варіантів відповіді, у %)

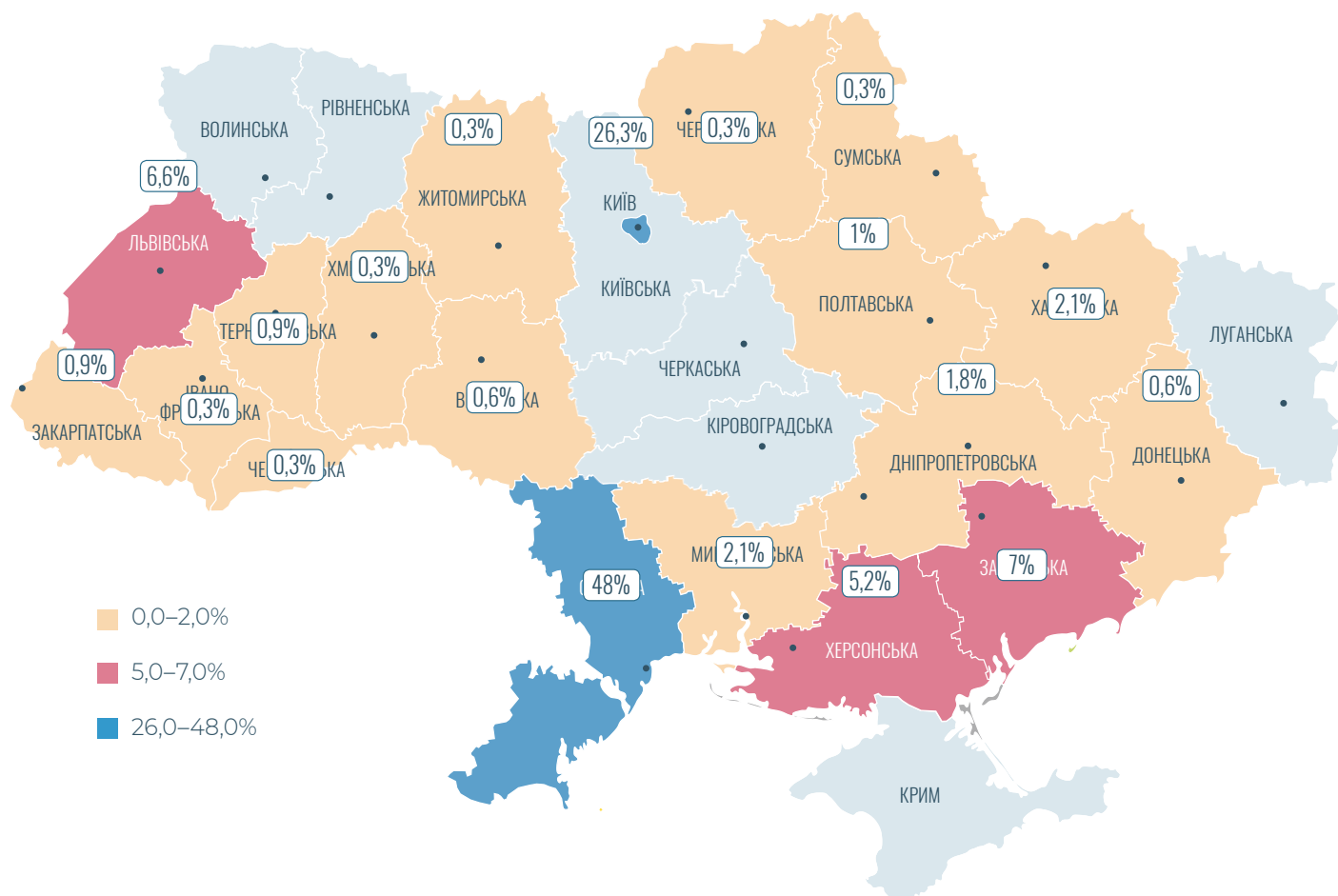
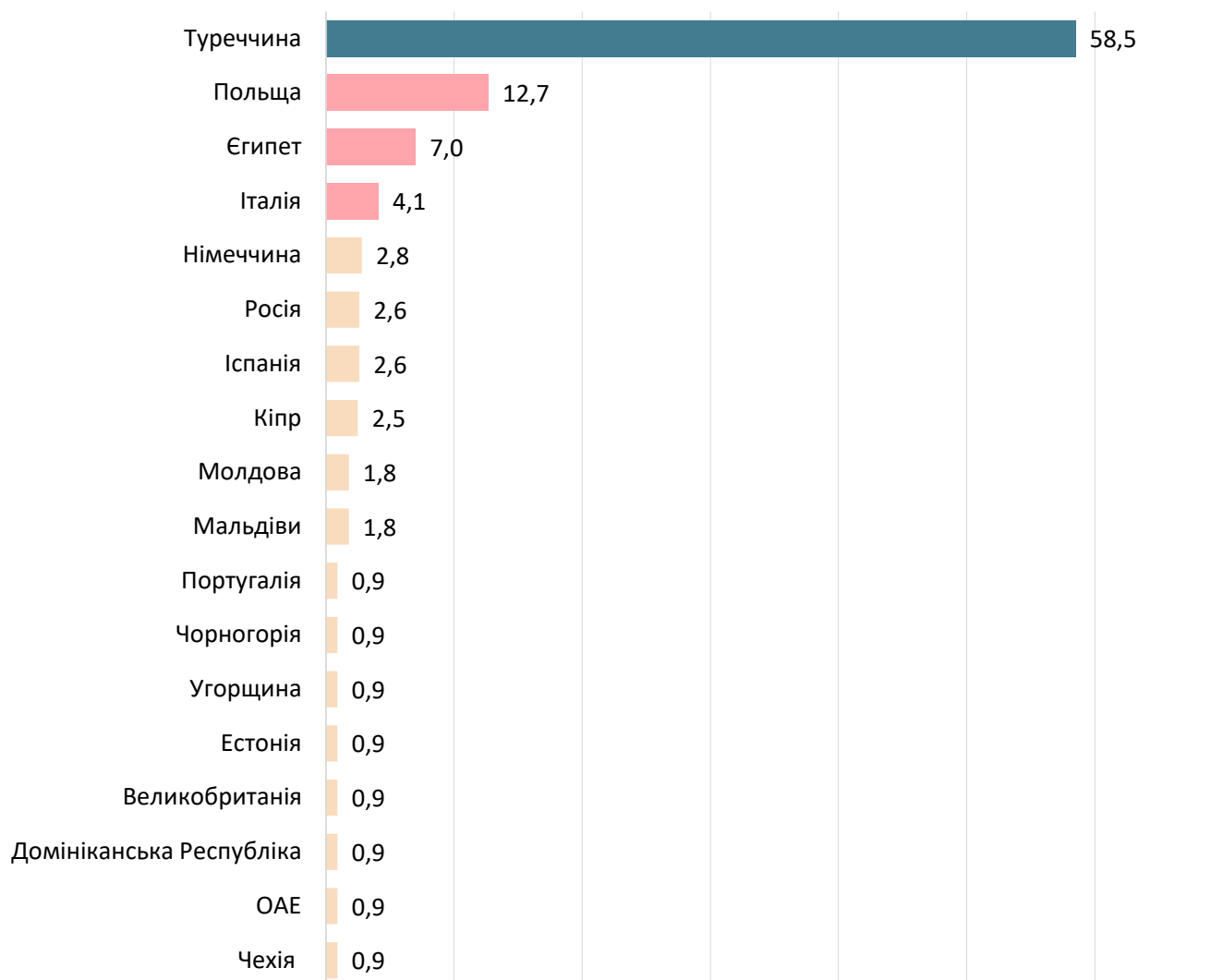

Рисунок 5. Міграційні потоки СП у межах країни для надання сексуальних послуг

Дніпро	Одеська (24), Запорізька (12), Київ (8), Львівська (8), Дніпропетровська (4), Харківська (3), Херсонська (3), Донецька (2), Закарпатська (2), Миколаївська (2)
Київ	Одеська (46), Львівська (4), Вінницька (1), Житомирська (1), Харківська (1)
Кропивницький	Одеська (24), Херсонська (10), Київ (8), Харківська (2), Дніпропетровська (1), Запорізька (2), Львівська (1), Миколаївська (1), Тернопільська (1)
Львів	Одеська (38), Київ (35), Львівська (3), Херсонська (3), Тернопільська (2), Закарпатська (1), Івано-Франківська (1), Миколаївська (1), Хмельницька (1), Чернівецька (1), Чернігівська (1)
Маріуполь	Київ (7), Запорізька (2), Львівська (1)
Одеса	Київ (2), Миколаївська (2), Вінницька (1), Харківська (1)
Харків	Київ (25), Одеська (22), Запорізька (6), Львівська (4), Полтавська (3), Дніпропетровська (1), Сумська (1), Херсонська (1)
Черкаси	Київ (10), Черкаська (9), Одеська (3), Харківська (1)

Рисунок 6. Міграція СП поза межі країни: частка осіб, які виїжджали до цієї країни більш ніж на місяць протягом останнього року з метою надання сексуальних послуг (N = 113, серед тих, хто виїжджав, декілька варіантів відповіді, у %)

3. СЕКСУАЛЬНА ПОВЕДІНКА

3.1 Сексуальний дебют та початок надання секс-послуг за винагороду

Середній вік сексуального дебюту учасників становив 16 років (± 2 роки) (Рисунок 7), і цей показник залишається незмінним з 2008 року. Надавати сексуальні послуги за винагороду почали в середньому у віці 22-х років (± 4 роки), що також знаходиться на рівні попередніх досліджень. Між першим сексуальним досвідом і початком надання секс-послуг пройшло в середньому шість років (± 4 роки). Кожен десятий учасник (10,1%) почав надавати сексуальні послуги у віці до 18 років (Таблиця 6).

Медіанний стаж у секс-роботі становив шість років, максимальний – 34 роки. Половина учасників (48,7%) надавали сексуальні послуги від 3-х до 10 років. Серед підлітків медіанний стаж складав один рік і зростав з віком (Рисунок 8).

Рисунок 7. Вік першого сексуального дебюту та першого сексу за винагороду за віковими групами

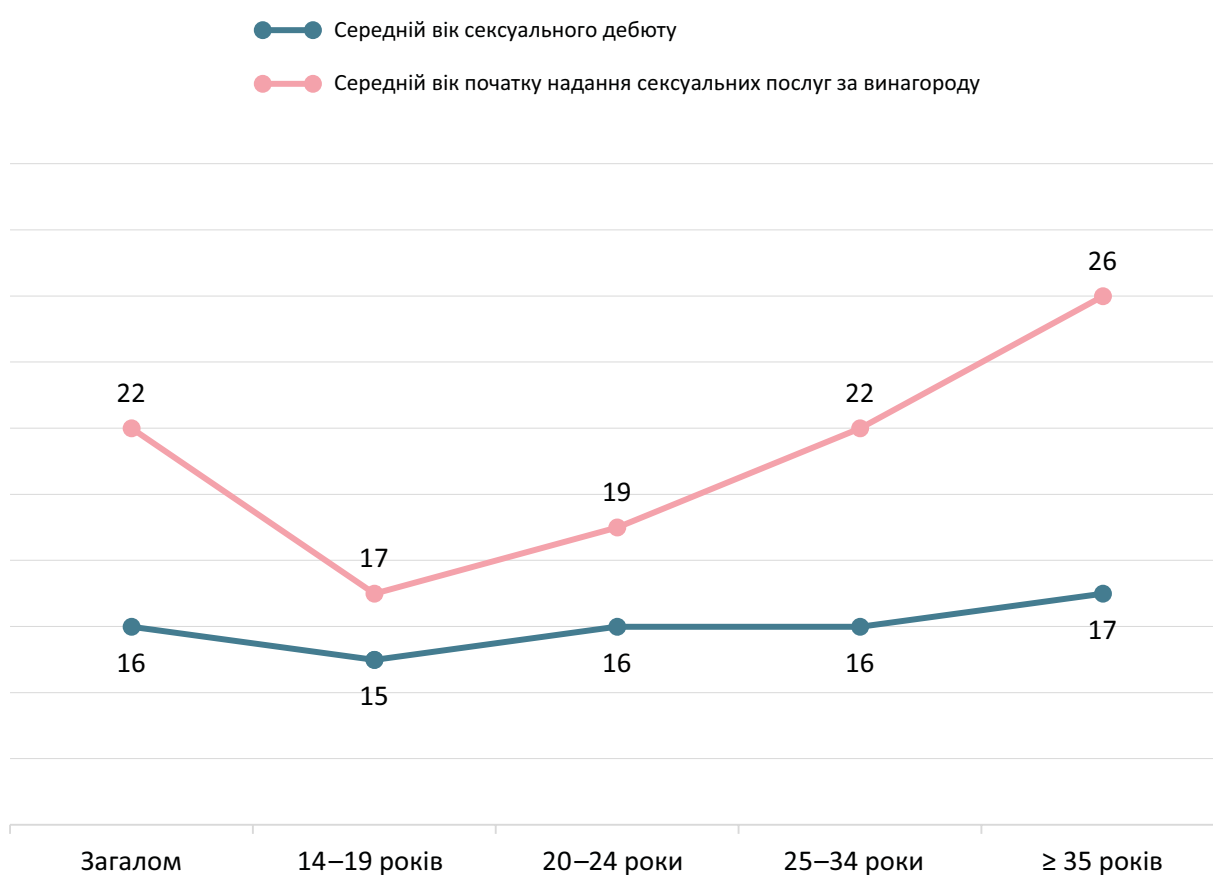
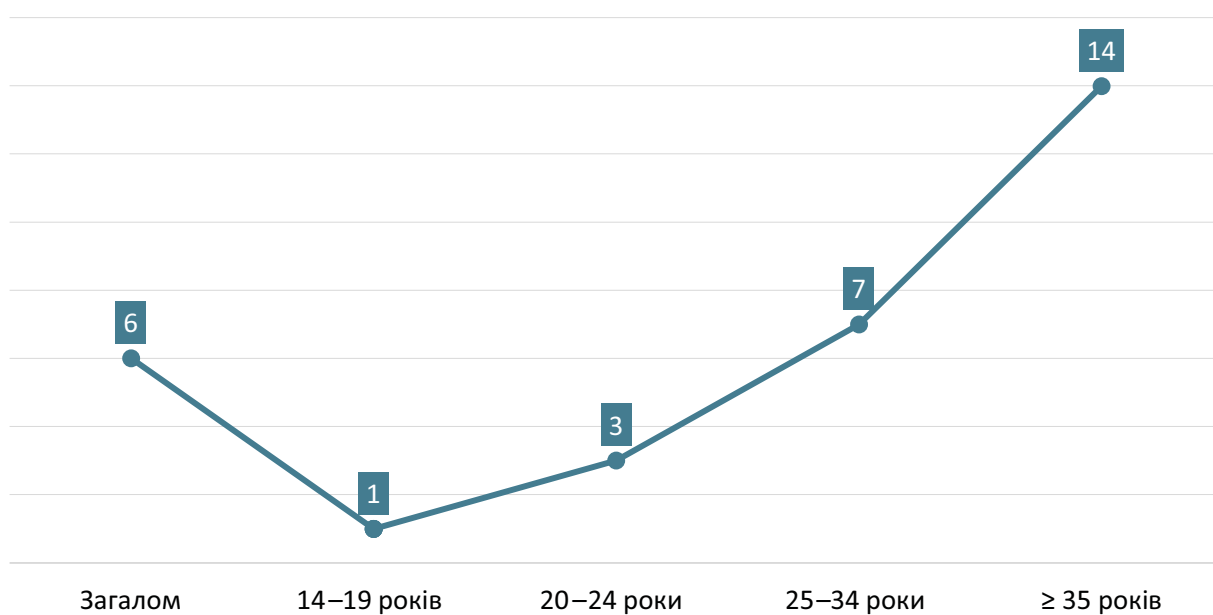

Рисунок 8. Медіанний стаж надання сексуальних послуг за винагороду за віковими групами, роки ($p < 0,001$)

Таблиця 6. Частка СП, які почали надавати сексуальні послуги у віці до 18 років, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

Характеристики	Частка СП, які почали надавати сексуальні послуги у віці до 18 років	
	n	%
Загалом (N = 4895)	492	10,1
Вік (N = 4895)	p<0,001	
14–19 років	129	60,3
20–24 роки	139	12,1
25–34 роки	172	7,1
≥ 35 років	52	4,7
Стать (N = 4895)	p=0,902	
Жінки	470	10,1
Чоловіки та транс*люди	22	9,4
Освіта (N = 4885)	p<0,001	
Неповна середня або нижче	149	23,2
Повна середня	197	12,1
Середня спеціальна	75	5,8
Вища (бакалавр, магістр)	69	5,2
Зайнятість (N = 4885)	p<0,001	
Тільки секс-робота	351	11,1
Постійна або випадкова робота	58	5,4
Інше (навчання, безробітні тощо)	82	12,8
Особистий місячний дохід, грн (N = 3853)	p=0,008	
≤ 15 000	121	12,3
15 001–24 000	93	11,5
24 001–35 000	99	8,5
≥ 35 001	72	8,1
Сімейний стан (N = 4895)	p=0,617	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	99	9,3
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	394	10,3

Характеристики	Частка СП, які почали надавати сексуальні послуги у віці до 18 років	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4851)	p=0,274	
Так	51	11,9
Ні	440	10,0
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4745)	p<0,001	
≤ 3 роки	153	11,8
4–6 років	80	6,4
7–10 років	93	8,8
≥ 11 років	166	14,6
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4839)	p=0,926	
Так	23	9,8
Ні	464	10,1
Клієнт НУО (N = 4812)	p<0,001	
Так	145	7,3
Ні	339	12,1
ВІЛ-статус (N = 4895)	p=0,146	
Позитивний	9	5,9
Негативний	483	10,2
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4895)	p<0,001	
Віртуальні точки	227	9,4
Через посередників	87	8,4
Вулиця, траса, автошляхи	74	12,4
Розважальні заклади/заходи	62	15,5
Сауна/масажний салон	23	10,1
Інші способи	20	9,0

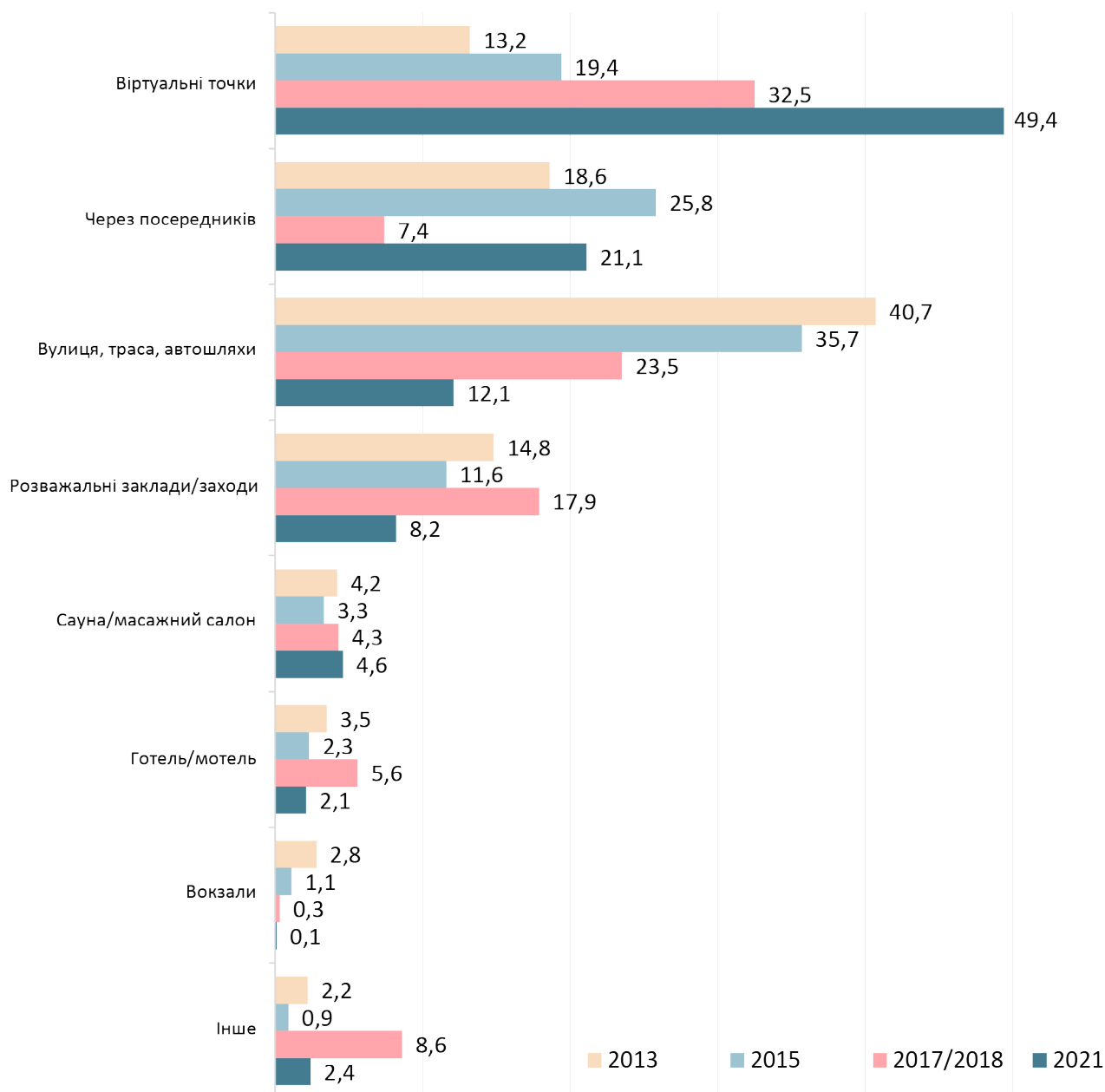

3.2 Способи пошуку клієнтів

За останні роки суттєво зросла частка СП, які шукають клієнтів здебільшого через Інтернет або телефон (*віртуальні точки*) – з 13,2% у 2013 році до 49,4% у 2021 році (*Рис. 9*). Водночас, категорія СП, які працюють на вуличних точках (*вулицях, шосе, трасах чи автошляхах*) продовжує скорочуватися – з 40,7% до 12,1% відповідно.

Загалом через Інтернет (*соціальні мережі, власні або спеціальні сайти*) за останній місяць клієнтів шукали 2/3 СП (61,3%), а для 41,1% він був основним способом пошуку (*Таблиця 7*). Крім Інтернету, популярними були посередники – інші клієнти, адміністратори точок або колеги. Третина СП (31,1%) використовувала один спосіб пошуку клієнтів, а середній показник складає два способи.

Рис. 9. Структура СП за основним способом пошуку клієнтів у 2013–2021 роках (у % до відповістих)

Таблиця 7. Сайти пошуку клієнтів протягом останніх 30 днів (N = 4961, у %)

Спосіб пошуку	Спосіб пошуку клієнтів за останні 30 днів (декілька варіантів відповіді)		Основний спосіб пошуку клієнтів за останні 30 днів (один варіант відповіді)	
	n	%	n	%
Через Інтернет (Тіндер, соціальні мережі Вконтакте, Фейсбук тощо, власний сайт або контакти на спеціальних сайтах)	3042	61,3	2038	41,1
Через своїх клієнтів	1490	30,0	199	4,0
Через посередників («сутенер», «мамочка» тощо)	1403	28,3	795	16,0
По телефону (телефон надрукований у газетах, журналах, візитівках тощо)	1201	24,2	397	8,0
У барі, ресторані, кафе тощо	1078	21,7	231	4,7
Через інших СП (подруг, знайомих тощо)	1006	20,3	52	1,0
На дискотеці, в нічному клубі, арт-клубі, стрип-клубі	853	17,2	173	3,5
У сауні, лазні, масажному салоні, спа-салоні, салоні краси	811	16,3	229	4,6
На вулиці (відкрита місцевість, парк, сквер тощо)	691	13,9	291	5,9
У готелі, motelі	579	11,7	102	2,1
На шосе, трасах, автошляхах	518	10,4	302	6,1
Маю лише постійних клієнтів	214	4,3	100	2,0
На зупинках громадського транспорту	197	4,0	7	0,1
На пляжі	134	2,7	14	0,3
На громадських заходах (концерти, фестивалі, виставки, ярмарки)	120	2,4	–	–
По ТВ-рекламі (в нічний час)	86	1,7	18	0,4
У фітнес-центрі	68	1,4	3	0,1
У казино	61	1,2	1	<0,1
На залізничних вокзалах, автовокзалах	41	0,8	4	0,1
У модельному агентстві	38	0,8	2	<0,1
На базарах, ринках	34	0,7	2	<0,1
У навчальному закладі, де навчаються	17	0,3	1	<0,1
Інше (вбиральня торгового центру)	1	<0,1	–	–

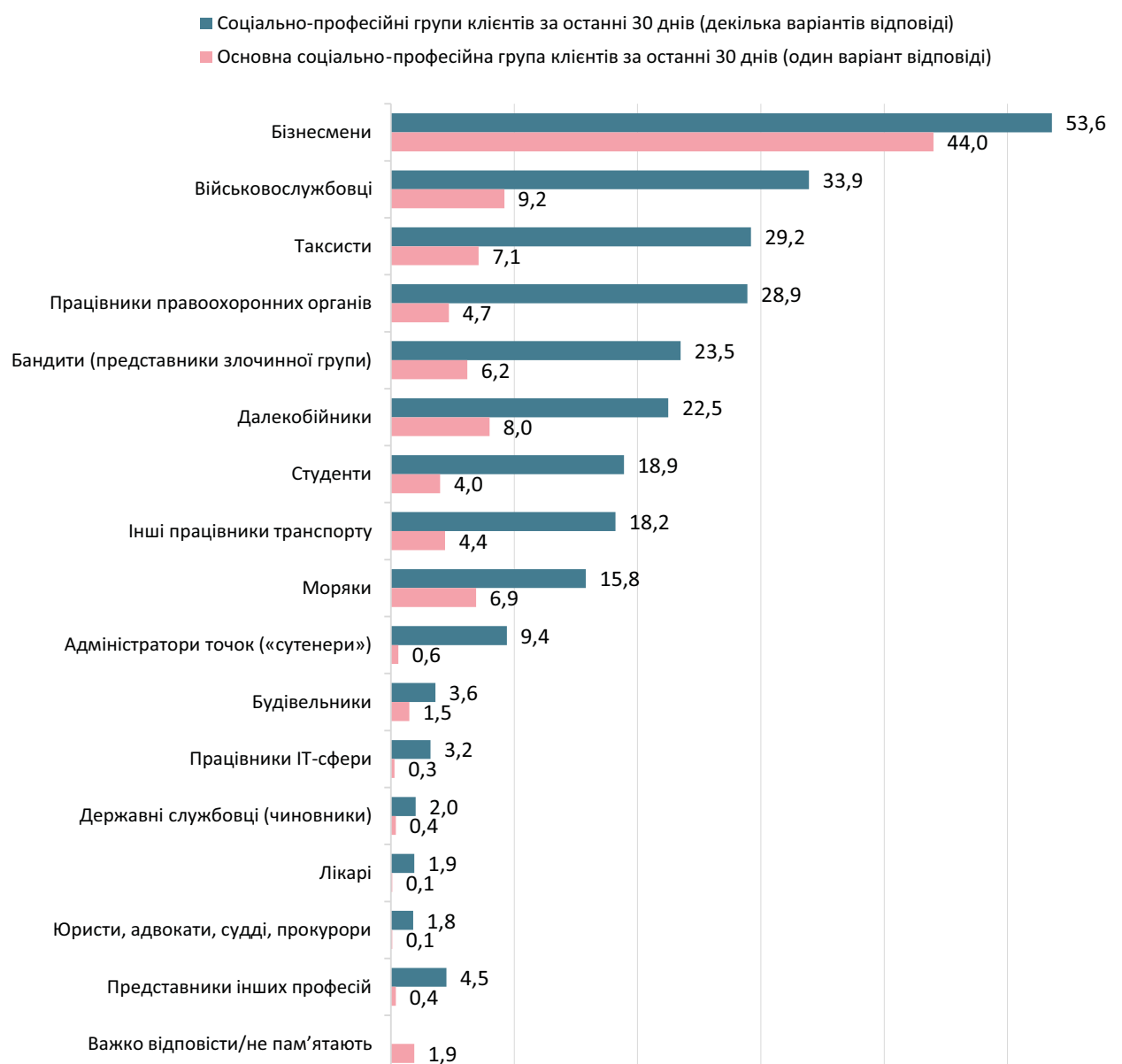

3.3 Профіль клієнтів СП

74,9% СП були обізнані щодо професійної приналежності/зайнятості своїх клієнтів. Як і в попередні роки, серед них продовжують переважати бізнесмени. За словами СП, 53,6% надавали послуги таким особам за останні 30 днів, ще третина – військовослужбовцям (33,9%), таксистам (29,2%) та працівникам правоохоронних органів (28,9%). Найчастіше за останній місяць серед клієнтів траплялися бізнесмени (44,0%), а також військовослужбовці та далекобійники (9,2% і 8,0% відповідно) (Таблиця 8). Далекобійники були основною групою клієнтів серед «вуличних» СП, військовослужбовці – серед тих, хто працює здебільшого у саунах і масажних салонах (Таблиця 9).

Найчастіше серед клієнтів за останні 30 днів зустрічалися чоловіки віком від 35 до 49 років (Рисунок 10), незалежно від основного способу пошуку клієнтів (Таблиця 10). Для 17,8% СП з числа чоловіків та транс*людей основною категорією клієнтів є жінки від 25 років (Рисунок 11).

Таблиця 8. Соціально-професійні групи клієнтів СП за останні 30 днів (у %)

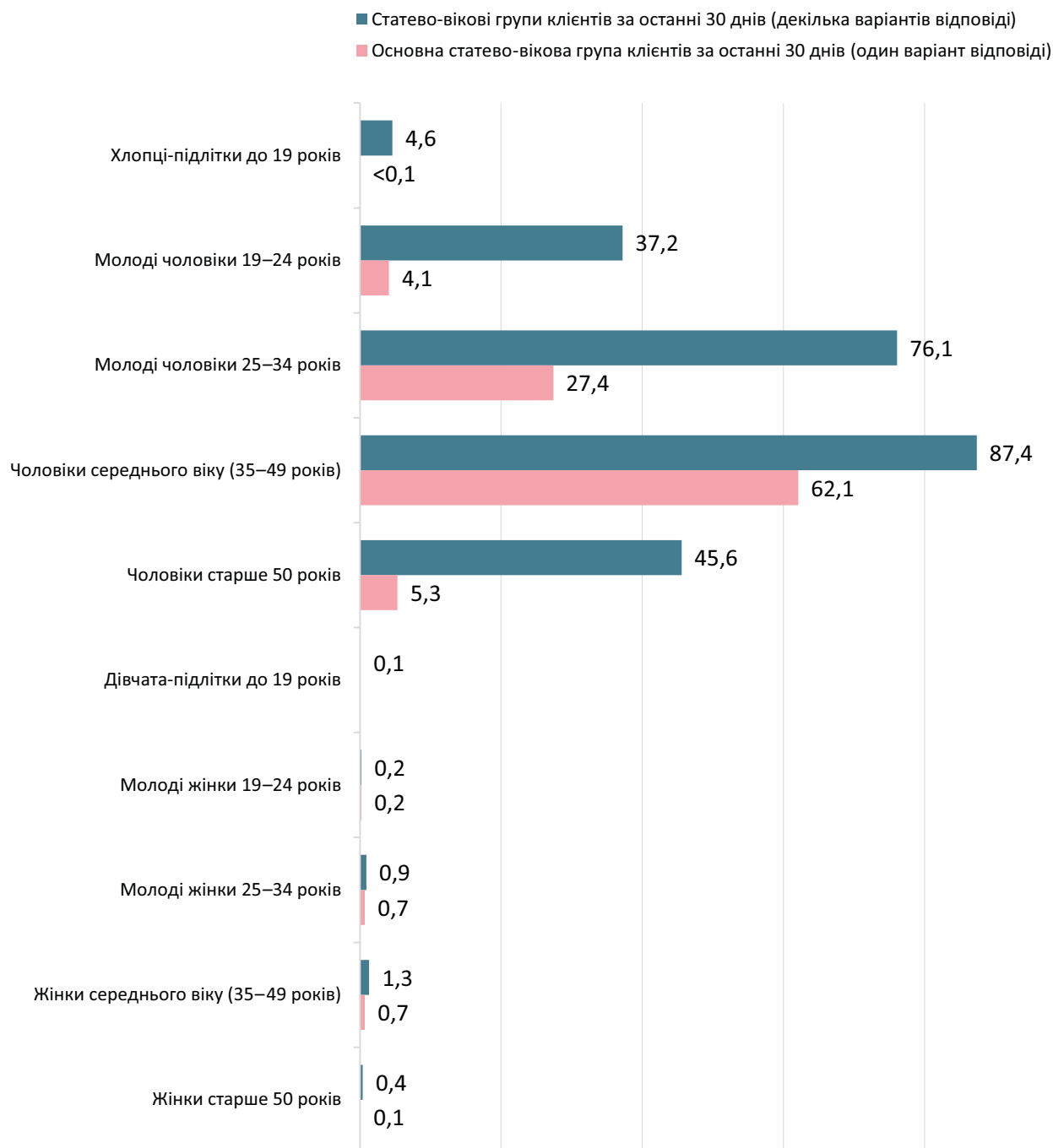

Таблиця 9. Основні соціально-професійні групи клієнтів СП за останні 30 днів за типом основного способу пошуку клієнтів (у % до відповідей)

Соціально-професійні групи	Віртуальні точки (N = 1833)		Через посередників (N = 747)		Вулиця, траса, автошляхи (N = 446)		Розважальні заклади / заходи (N = 281)		Сауна/ масажний салон (N = 172)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Бізнесмени	991	54,1	326	43,6	43	9,6	119	42,3	42	24,4
Військово-службовці	153	8,3	70	9,4	45	10,1	11	3,9	59	34,3
Таксисти	99	5,4	44	5,9	76	17,0	35	12,5	3	1,7
Працівники правоохоронних органів	88	4,8	69	9,2	7	1,6	2	0,7	2	1,2
Бандити (представники злочинної групи)	90	4,9	79	10,6	15	3,4	28	10,0	11	6,4
Далекобійники	55	3,0	34	4,6	164	36,8	14	5,0	20	11,6
Студенти	62	3,4	44	5,9	6	1,3	24	8,5	11	6,4
Інші працівники транспорту	73	4,0	20	2,7	42	9,4	18	6,4	5	2,9
Моряки	142	7,7	34	4,6	33	7,4	27	9,6	18	10,5
Адміністратори точок («сутенери»)	10	0,5	10	1,3	1	0,2	1	0,4	1	0,6
Будівельники	38	2,1	7	0,9	11	2,5	–	–	–	–
Працівники ІТ-сфери	9	0,5	1	0,1	3	0,7	–	–	–	–
Державні службовці (чиновники)	9	0,5	2	0,3	–	–	–	–	–	–
Лікарі	4	0,2	1	0,1	–	–	–	–	–	–
Юристи, адвокати, судді, прокурори	1	0,1	1	0,1	–	–	1	0,4	–	–
Представники інших професій	9	0,5	5	0,7	–	–	1	0,4	–	–

Рисунок 10. Статеві-вікові групи клієнтів СП за останні 30 днів (у %)

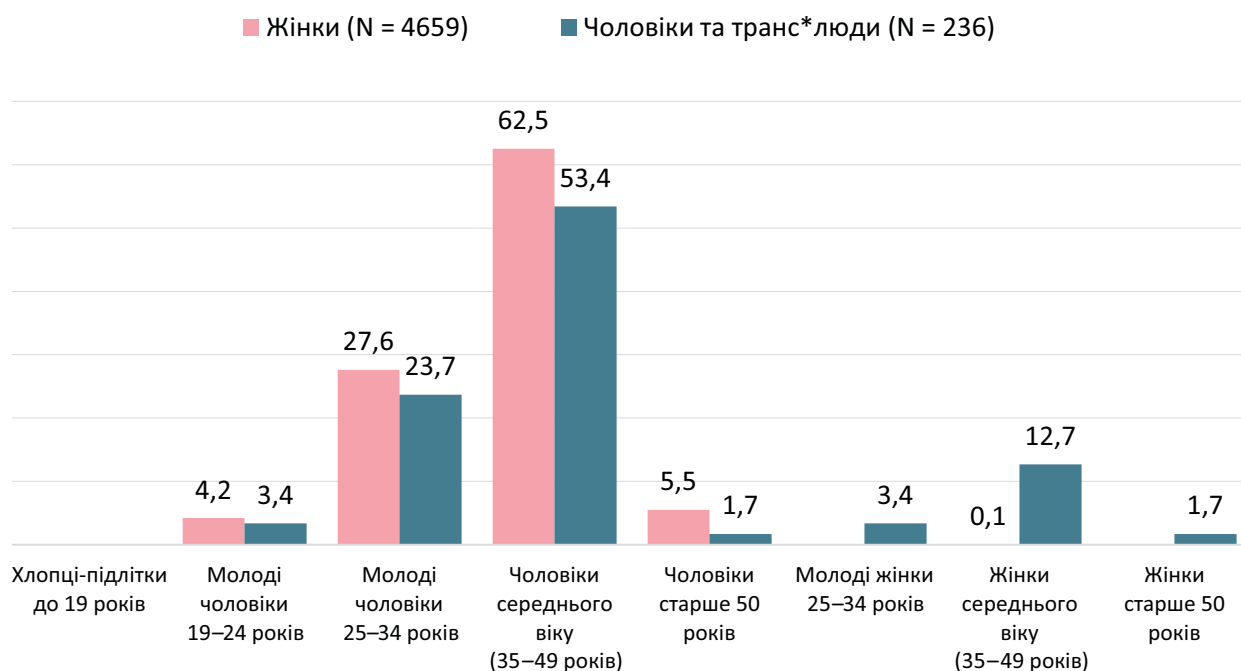

Таблиця 10. Основні статеві-вікові групи клієнтів СП за останні 30 днів за типом основного способу пошуку клієнтів (у % до відповістих)

Статеві-вікові групи	Віртуальні точки (N = 2434)		Через посередників (N = 1027)		Вулиця, траса, автошляхи (N = 589)		Розважальні заклади / заходи (N = 399)		Сауна/ масажний салон (N = 226)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Хлопці-підлітки до 19 років	1	<0,1	–	–	1	0,2	–	–	–	–
Молоді чоловіки 19–24 років	75	3,1	68	6,6	14	2,4	31	7,8	11	4,9
Молоді чоловіки 25–34 років	706	29,0	268	26,1	138	23,4	106	26,6	74	32,7
Чоловіки середнього віку (35–49 років)	1539	63,2	624	60,8	389	66,0	239	59,9	119	52,7
Чоловіки старше 50 років	79	3,2	62	6,0	46	7,8	22	5,5	20	8,8
Дівчата-підлітки до 19 років	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Молоді жінки 19–24 років	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Молоді жінки 25–34 років	9	0,4	–	–	–	–	–	–	–	–
Жінки середнього віку (35–49 років)	24	1,0	5	0,5	1	0,2	1	0,3	2	0,9
Жінки старше 50 років	1	<0,1	–	–	–	–	–	–	–	–

Рисунок 11. Основні статеві-вікові групи клієнтів СП за останні 30 днів за статтю (у % до відповістих)

3.4 Клієнти СП з числа «груп-містків»

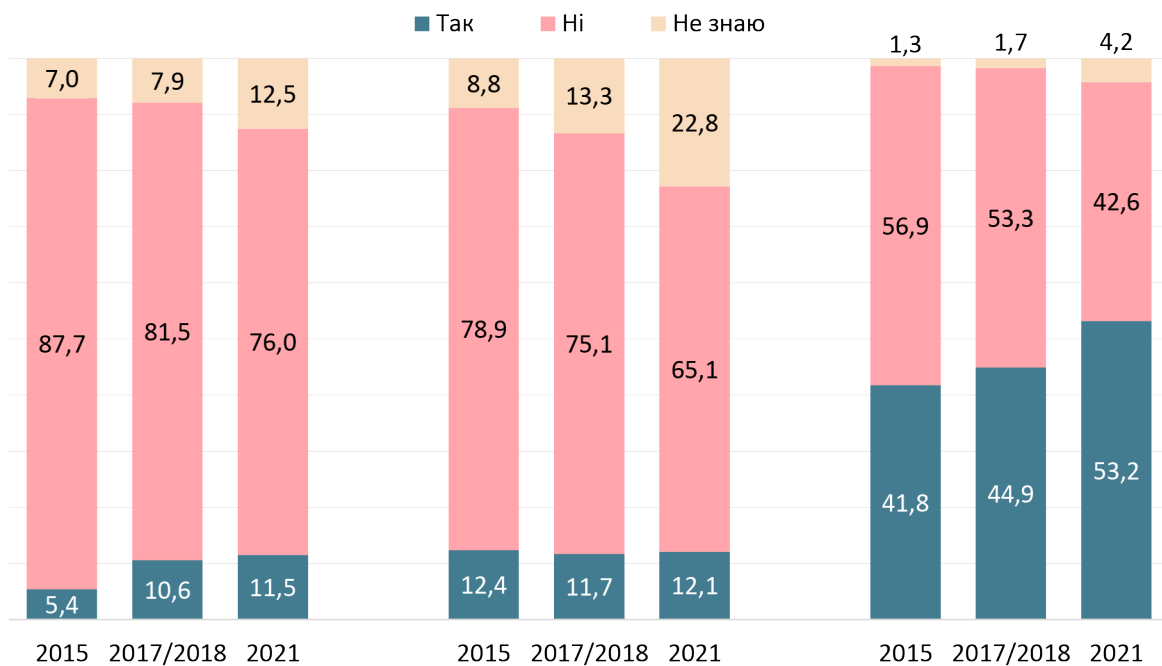
Серед клієнтів зустрічаються так звані «групи-містки» у поширенні ВІЛ-інфекції. З 2015 року вдвічі зросла частка СП, які протягом останнього місяця надавали секс-послуги бісексуалам або гомосексуалам (з 5,4% до 11,5% у 2021 році) (**Рисунок 12**). Це можна пояснити збільшенням частки чоловіків і транс*людей у вибірці кожного наступного дослідження – серед них 74,7% надавали секс-послуги бісексуалам і/або гомосексуалам у порівнянні з 8,3% жінок (**Таблиця 11**).

Частка тих, хто надавав секс-послуги людям, які вживали наркотики ін'єкційно (ЛВНІ), залишається стабільною протягом останніх трьох раундів – на рівні 12%. Клієнтів-ЛВНІ більше серед СП, які мали особистий досвід вживання наркотиків ін'єкційно – 41,6% у порівнянні з 10,7% учасників, які ніколи їх не вживали.

З 2015 року продовжує збільшуватися частка СП, які надавали послуги іноземцям (53,2%). Такі клієнти частіше зустрічалися серед СП до 24 років, з рівнем доходу від 24 тис. гривень, досвідом міграції та тих, хто здебільшого шукає клієнтів через Інтернет або посередників.

Половина СП не обізнані щодо ВІЛ-статусу своїх клієнтів. Про секс з ВІЛ-позитивними клієнтами за останній місяць повідомили 3,2% учасників. Частіше надавали послуги таким клієнтам СП з низьким рівнем освіти, доходом менше 15 тис. гривень та досвідом вживання наркотиків ін'єкційно.

Рисунок 12. Надання сексуальних послуг за винагороду групам-місткам за останні 30 днів у 2015–2021 роках (у % до відповілих)

Частка осіб, які надавали секс-послуги бісексуалам і/або гомосексуалам за останні 30 днів

Частка осіб, які надавали секс-послуги людям, які вживають наркотики ін'єкційно, за останні 30 днів

Частка осіб, які надавали секс-послуги іноземцям за останні 30 днів

Таблиця 11. Надання сексуальних послуг за винагороду окремим групам клієнтів за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які надавали послуги за останні 30 днів...	Бісексуалам і/або гомосексуалам (N = 4942)		Людям, які вживають наркотики ін'єкційно (N = 4920)		Іноземцям (N = 4946)		ВІЛ-позитивним клієнтам (N = 4904)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом	566	11,5	597	12,1	2634	53,2	156	3,2
Вік	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,060</i>	
14–19 років	25	11,4	25	11,4	130	59,4	5	2,3
20–24 роки	146	12,6	100	8,6	766	65,9	46	4,0
25–34 роки	289	11,8	313	12,8	1324	54,1	64	2,6
≥ 35 років	106	9,5	158	14,3	413	36,9	42	3,8
Стать	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,017</i>		<i>p<0,001</i>	
Жінки	393	8,3	588	12,6	2495	53,0	139	3,0
Чоловіки та транс*люди	174	74,7	9	3,8	138	58,5	17	7,3
Освіта	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
Неповна середня або нижче	38	5,9	110	17,4	278	43,2	36	5,6
Повна середня	138	8,4	185	11,4	854	52,1	45	2,8
Середня спеціальна	192	14,6	175	13,3	702	53,4	44	3,4
Вища (бакалавр, магістр)	198	14,9	128	9,6	799	59,7	31	2,3
Зайнятість	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
Тільки секс-робота	336	10,5	450	14,2	1815	56,8	87	2,7
Постійна або випадкова робота	174	16,1	111	10,3	510	47,1	48	4,5
Інше (навчання, безробітні тощо)	53	8,0	35	5,3	300	45,6	22	3,4
Особистий місячний дохід, грн	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
≤ 15 000	77	7,8	121	12,4	294	29,8	47	4,8
15 001–24 000	80	9,9	106	13,2	480	59,3	24	3,0
24 001–35 000	175	14,9	173	14,8	796	68,0	41	3,5
≥ 35 001	134	14,9	72	8,0	597	66,6	16	1,8
Сімейний стан	<i>p=0,003</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	92	8,6	181	16,9	517	48,0	37	3,5

Частка СП, які надавали послуги за останні 30 днів...	Бісексуалам і/або гомосексуалам (N = 4942)		Людям, які вживають наркотики ін'єкційно (N = 4920)		Іноземцям (N = 4946)		ВІЛ-позитивним клієнтам (N = 4904)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	475	12,3	416	10,8	2117	54,7	120	3,1
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p=0,288		p<0,001		p=0,289	
Так	75	17,2	53	12,2	290	66,5	23	5,3
Ні	491	11,0	543	12,2	2335	52,2	132	3,0
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,276		p<0,001		p<0,001		p=0,072	
≤ 3 роки	146	11,3	122	9,4	809	62,4	41	3,2
4–6 років	149	11,9	154	12,4	729	58,4	41	3,3
7–10 років	126	11,9	142	13,5	522	49,3	23	2,2
≥ 11 років	126	11,1	161	14,3	457	40,4	46	4,1
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,593		p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	30	12,7	97	41,6	89	37,7	20	8,6
Ні	529	11,4	497	10,7	2523	54,2	134	2,9
Клієнт НУО	p<0,001		p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	173	8,6	180	9,0	1131	56,1	30	1,5
Ні	381	13,4	410	14,5	1458	51,2	127	4,5
ВІЛ-статус	p=0,001		p=0,034		p<0,001		p=0,002	
Позитивний	5	3,3	25	16,7	36	23,5	12	8,1
Негативний	561	11,7	572	12,0	2598	54,2	144	3,0
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Віртуальні точки	352	14,4	234	9,6	1429	58,5	83	3,4
Через посередників	103	9,9	179	17,2	662	63,3	22	2,1
Вулиця, траса, автошляхи	33	5,5	80	13,4	183	30,4	23	3,8
Розважальні заклади / заходи	46	11,4	40	9,9	223	55,3	11	2,7
Сауна/масажний салон	20	8,7	37	16,4	62	27,1	13	5,7
Інші способи	13	5,7	28	12,4	74	32,7	4	1,8

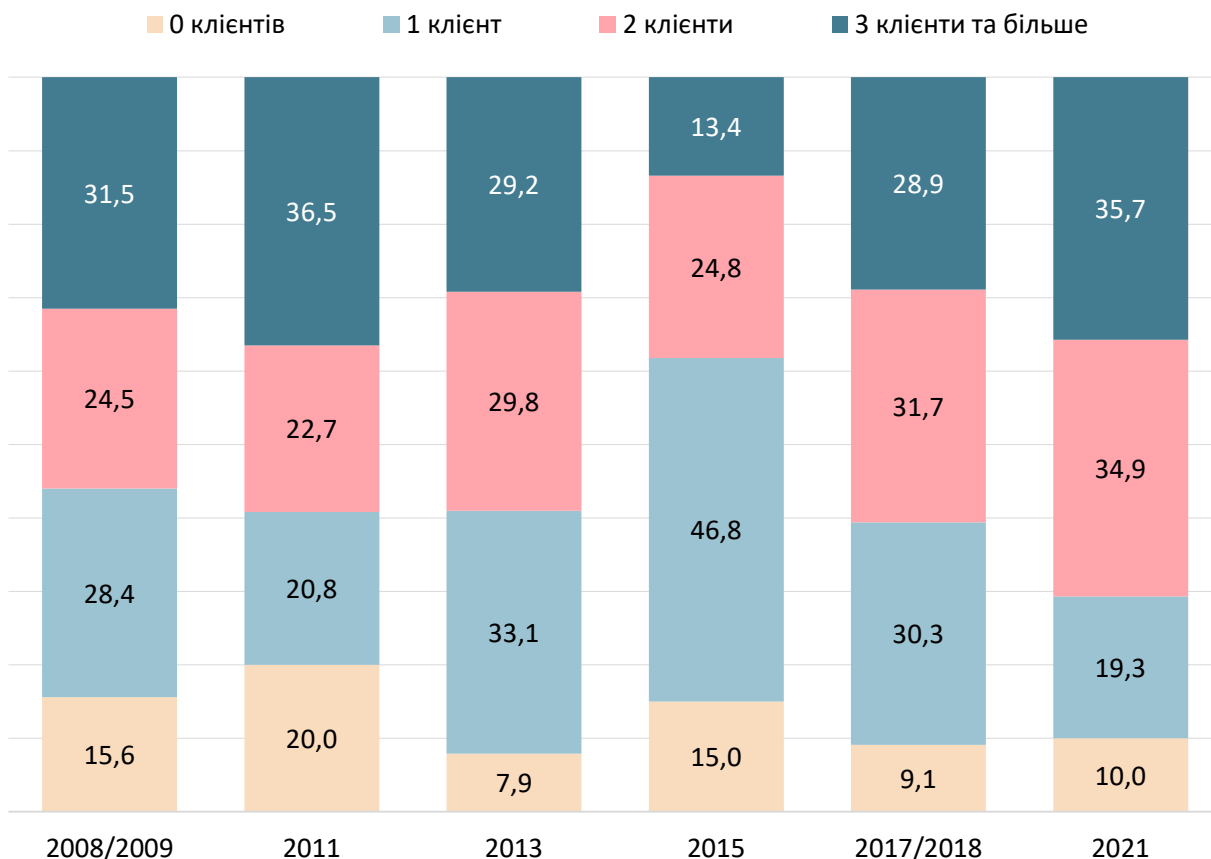

3.5 Постійні та випадкові клієнти

Десята частина СП (10,0%) не мали клієнтів за останню добу (*Рисунок 13*). Порівняно з минулими роками, зменшилася частка СП, які надавали послуги лише одному клієнту, та зріс показник надання секс-послуг двом і більше клієнтам протягом доби. Медіанна кількість клієнтів за останню добу була однаковою на всіх типах точок надання секс-послуг (2 клієнти).

Більшість СП (91,2%) мали постійних і випадкових клієнтів протягом останнього місяця, і тільки 4,2% надавали секс-послуги виключно постійним клієнтам (*Таблиця 12*). Загалом 93,7% опитаних СП мали постійних клієнтів за останні 30 днів (медіанна кількість клієнтів – 5 осіб), а про наявність непостійних клієнтів за цей час повідомили 95,8% СП (медіанна кількість – 15 осіб) (*Рисунок 14*).

Рисунок 13. Динаміка кількості клієнтів за останню робочу добу в 2008–2021 роках (у % до відповідей)

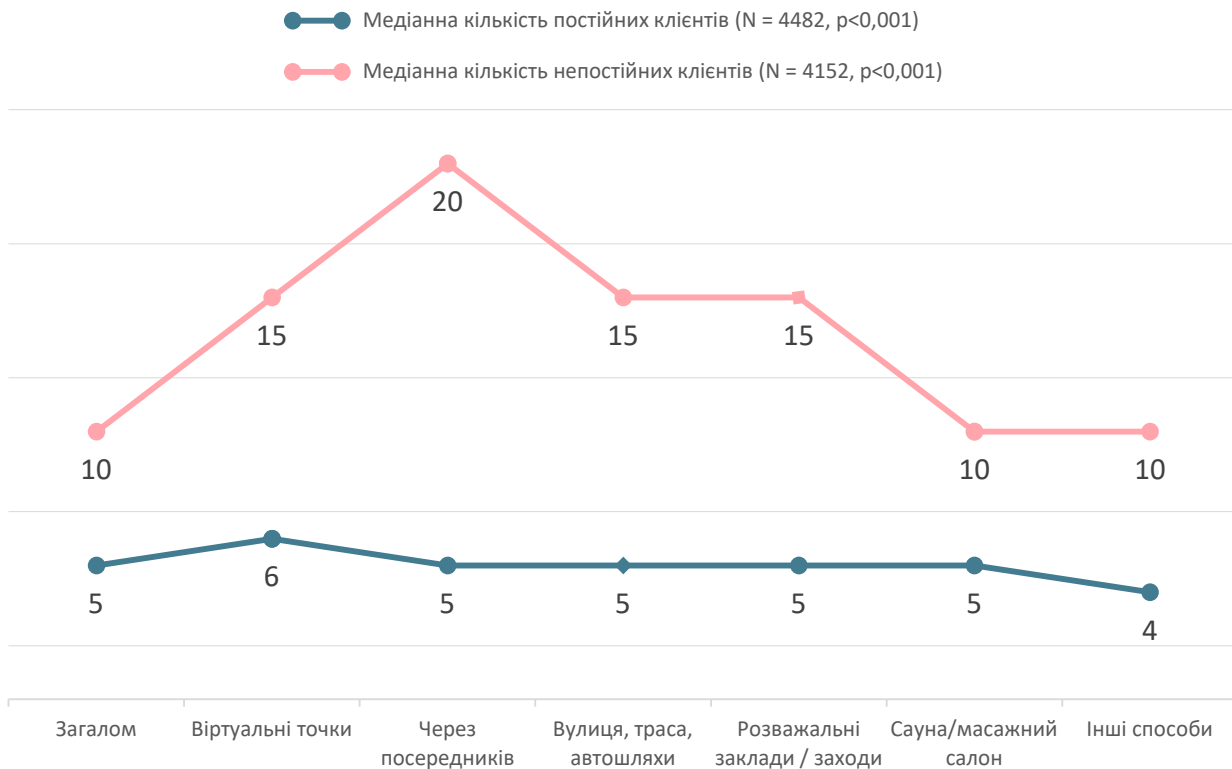
Таблиця 12. Наявність постійних і непостійних клієнтів СП за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Мали постійних і непостійних клієнтів		Мали тільки постійних клієнтів		Мали тільки непостійних клієнтів	
	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4321)	3939	91,2	180	4,2	201	4,7
Вік (N = 4321)	p<0,001					
14–19 років	166	87,4	5	2,6	19	10,0
20–24 роки	870	87,9	44	4,4	76	7,7
25–34 роки	1961	92,0	88	4,1	83	3,9
≥ 35 років	943	93,5	43	4,3	23	2,3
Стать (N = 4321)	p=0,057					
Жінки	3744	91,4	164	4,0	189	4,6
Чоловіки та транс*люди	195	87,4	16	7,2	12	5,4
Освіта (N = 4315)	p<0,001					
Неповна середня або нижче	522	90,2	12	2,1	45	7,8
Повна середня	1243	90,5	56	4,1	74	5,4
Середня спеціальна	1062	91,2	63	5,4	39	3,4
Вища (бакалавр, магістр)	1109	92,5	48	4,0	42	3,5
Зайнятість (N = 4314)	p=0,003					
Тільки секс-робота	2574	92,2	97	3,5	120	4,3
Постійна або випадкова робота	884	90,0	54	5,5	44	4,5
Інше (навчання, безробітні тощо)	476	88,0	29	5,4	36	6,7
Особистий місячний дохід, грн (N = 3604)	p=0,035					
≤ 15 000	871	92,2	33	3,5	41	4,3
15 001–24 000	684	91,0	23	3,1	45	6,0
24 001–35 000	976	91,2	35	3,3	59	5,5
≥ 35 001	782	93,4	33	3,9	22	2,6
Сімейний стан (N = 4321)	p<0,001					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	886	92,3	49	5,1	25	2,6
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	3053	90,9	131	3,9	176	5,2

Характеристики	Мали постійних і непостійних клієнтів		Мали тільки постійних клієнтів		Мали тільки непостійних клієнтів	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4286)	p=0,307					
Так	356	92,5	17	4,4	12	3,1
Ні	3549	91,0	163	4,2	189	4,8
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4237)	p<0,001					
≤ 3 роки	1023	89,0	41	3,6	85	7,4
4–6 років	1024	92,3	49	4,4	36	3,2
7–10 років	887	93,0	36	3,8	31	3,2
≥ 11 років	948	92,5	45	4,4	32	3,1
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4290)	p=0,604					
Так	196	92,5	6	2,8	10	4,7
Ні	3718	91,2	173	4,2	187	4,6
Клієнт НУО (N = 4256)	p=0,016					
Так	1660	92,5	68	3,8	66	3,7
Ні	2220	90,2	109	4,4	133	5,4
ВІЛ-статус (N = 4321)	p=0,620					
Позитивний	125	93,3	5	3,7	4	3,0
Негативний	3814	91,1	175	4,2	197	4,7
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4321)	p<0,001					
Віртуальні точки	2058	94,7	56	2,6	60	2,8
Через посередників	747	89,7	17	2,0	69	8,3
Вулиця, траса, автошляхи	500	92,1	8	1,5	35	6,4
Розважальні заклади/заходи	308	88,5	8	2,3	32	9,2
Сауна/масажний салон	209	97,7	4	1,9	1	0,5
Інші способи	118	56,2	87	41,4	5	2,4

Рисунок 14. Медіанна кількість постійних і непостійних клієнтів за останній місяць за основним способом пошуку клієнтів

3.6 Партнери, від яких не отримували винагороди

У порівнянні з попереднім дослідженням 2017 року, збільшився відсоток СП, які мали протягом останнього місяця сексуальних партнерів, від яких не отримували винагороди: з 21,2% до 31,8%. Випадкового сексуального партнера мали 28,7% СП, що перевищує відповідний показник попередніх раундів дослідження (*Рисунок 15*). Також скоротилася частка СП, які практикували секс лише з одним постійним або з одним випадковим некомерційним партнером (*Рисунок 16*).

Половина СП (54,0%) не мали сексуальних контактів з некомерційними партнерами протягом останніх 30 днів (*Таблиця 13*). Відсутність таких сексуальних партнерів більш характерна для жінок, СП з високим доходом та з меншим стажем надання секс-послуг. Серед СП, які повідомили, що проживають разом з чоловіком/дружиною або постійним сексуальним партнером, секс без винагороди з постійним партнером мали 93,5% опитаних.

Серед СП, які мали постійних некомерційних партнерів протягом останнього місяця (31,%), більшість повідомили про одного такого партнера (69,7%), що відповідає і медіанному показнику. Двох і більше таких партнерів мали 30,3% опитаних.

Щодо некомерційних випадкових партнерів, то серед загалу про їх наявність повідомили 28,7 % СП, з них 19,8% мали одного такого партнера, а 80,2% – більше двох. Медіанна кількість випадкових партнерів, від яких СП не отримували винагороди, становила три особи.

Більшу кількість як постійних, так і випадкових сексуальних партнерів мали схожі підгрупи СП, а саме – молодше 19 років або старше 35 років, з доходом до 15 000 тис. гривень, зі стажем надання секс-послуг більше 11 років і ВІЛ-позитивним статусом (Таблиця 14).

Рисунок 15. Динаміка наявності постійних і випадкових партнерів, від яких не отримували винагороди, за останні 30 днів у 2011–2021 роках (у % до відповілих)

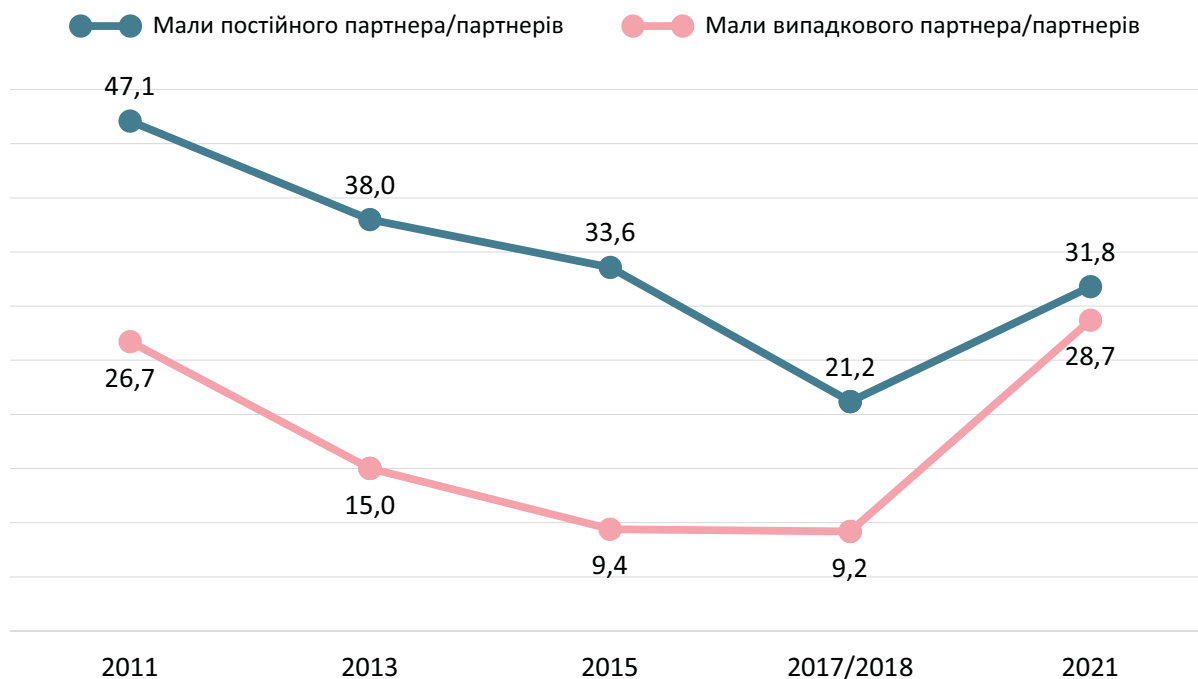
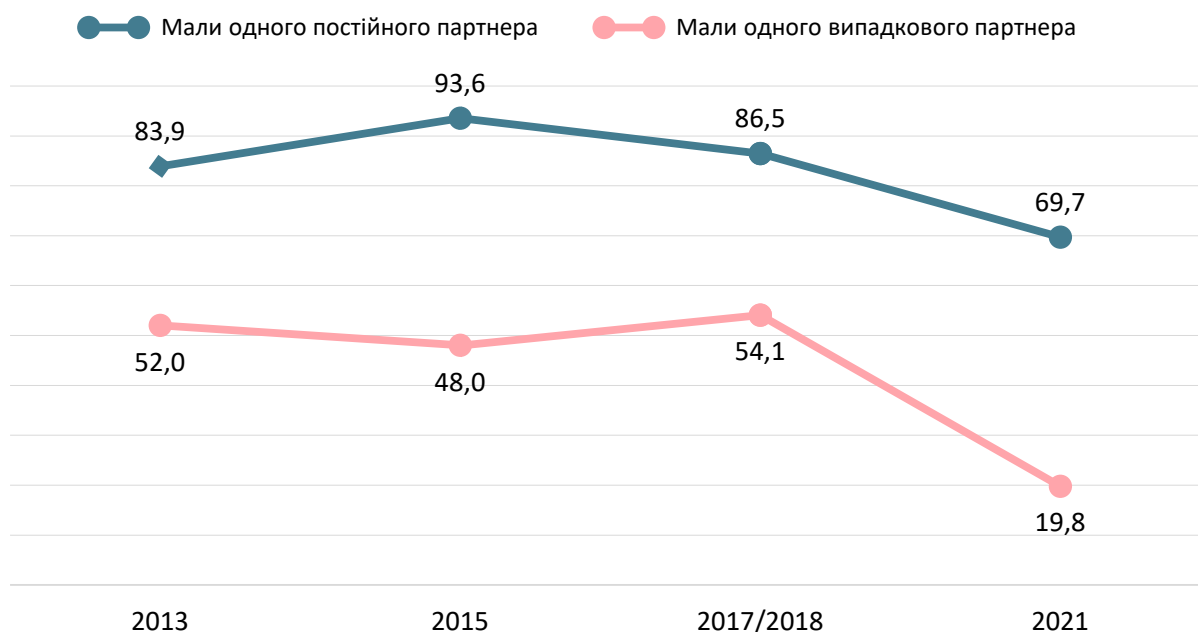

Рисунок 16. Динаміка частки СП, які мали лише одного постійного або випадкового партнера, від якого не отримували винагороди, за останні 30 днів у 2013–2021 роках (серед тих, хто мав таких партнерів, у % до відповілих)

Таблиця 13. Наявність постійних і випадкових некомерційних партнерів СП за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Мали постійних і випадкових партнерів		Мали тільки постійних партнерів		Мали тільки випадкових партнерів		Не мали постійних і випадкових партнерів	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4559)	660	14,5	796	17,5	643	14,1	2460	54,0
Вік (N = 4559)	p<0,001							
14–19 років	28	13,7	12	5,9	51	25,0	113	55,4
20–24 роки	157	14,8	139	13,1	176	16,5	592	55,6
25–34 роки	301	13,3	456	20,1	286	12,6	1222	54,0
≥ 35 років	174	17,0	189	18,4	130	12,7	533	51,9
Стать (N = 4559)	p<0,001							
Жінки	611	14,1	776	17,9	600	13,8	2350	54,2
Чоловіки та транс*люди	49	22,1	20	9,0	43	19,4	110	49,5
Освіта (N = 4553)	p<0,001							
Неповна середня або нижче	79	13,4	84	14,2	104	17,6	324	54,8
Повна середня	233	15,7	235	15,8	208	14,0	808	54,4
Середня спеціальна	139	11,2	233	18,8	176	14,2	690	55,7
Вища (бакалавр, магістр)	207	16,7	244	19,7	153	12,3	636	51,3
Зайнятість (N = 4554)	p<0,001							
Тільки секс-робота	348	11,6	518	17,2	453	15,0	1693	56,2
Постійна або випадкова робота	223	22,4	209	21,0	111	11,2	452	45,4
Інше (навчання, безробітні тощо)	89	16,3	69	12,6	78	14,3	311	56,9
Особистий місячний дохід, грн (N = 3682)	p<0,001							
≤ 15 000	251	26,7	142	15,1	134	14,3	413	43,9
15 001–24 000	110	14,6	141	18,7	109	14,4	395	52,3
24 001–35 000	171	15,3	202	18,0	157	14,0	591	52,7
≥ 35 001	63	7,3	125	14,4	122	14,1	556	64,2
Сімейний стан (N = 4559)	p<0,001							
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	263	25,7	695	67,8	8	0,8	59	5,8
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	397	11,2	101	2,9	635	18,0	2401	67,9

Характеристики	Мали постійних і випадкових партнерів		Мали тільки постійних партнерів		Мали тільки випадкових партнерів		Не мали постійних і випадкових партнерів	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4519)	p=0,146							
Так	71	17,4	72	17,6	63	15,4	203	49,6
Ні	586	14,3	724	17,6	550	13,4	2250	54,7
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4418)	p<0,001							
≤ 3 роки	152	12,4	171	14,0	201	16,5	697	57,1
4–6 років	121	10,2	226	19,1	142	12,0	695	58,7
7–10 років	153	15,6	196	20,0	136	13,9	493	50,4
≥ 11 років	217	21,0	176	17,0	137	13,2	505	48,8
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4518)	p<0,001							
Так	50	22,4	43	19,3	36	16,1	94	42,2
Ні	591	13,8	750	17,5	599	13,9	2355	54,8
Клієнт НУО (N = 4491)	p<0,001							
Так	165	8,7	370	19,5	187	9,9	1175	61,9
Ні	484	18,7	416	16,0	449	17,3	1245	48,0
ВІЛ-статус (N = 4557)	p<0,001							
Позитивний	41	30,4	22	16,3	20	14,8	52	38,5
Негативний	618	14,0	774	17,5	622	14,1	2408	54,5
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4554)	p<0,001							
Віртуальні точки	359	16,1	336	15,1	325	14,6	1212	54,3
Через посередників	77	7,7	232	23,1	123	12,3	572	57,0
Вулиця, траса, автошляхи	81	15,1	100	18,7	66	12,3	288	53,8
Розважальні заклади/заходи	55	15,4	49	13,7	77	21,6	176	49,3
Сауна/масажний салон	67	30,9	32	14,7	35	16,1	83	38,2
Інші способи	19	9,1	47	22,5	15	7,2	128	61,2

Таблиця 14. Кількість постійних і випадкових некомерційних партнерів СП за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповівших)

Кількість некомерційних партнерів за останні 30 днів...	Постійні (N = 1527)				Випадкові (N = 1316)			
	1		≥ 2		1		≥ 2	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом	1064	69,7	463	30,3	260	19,8	1056	80,2
Вік	p=0,005				p=0,015			
14–19 років	27	64,3	15	35,7	13	16,5	66	83,5
20–24 роки	223	70,8	92	29,2	77	23,1	257	76,9
25–34 роки	572	72,9	213	27,1	127	21,4	467	78,6
≥ 35 років	242	62,9	143	37,1	43	13,9	266	86,1
Стать	p=0,321				p=0,020			
Жінки	1018	69,9	439	30,1	27	29,0	66	71,0
Чоловіки та транс*люди	45	64,3	25	35,7	233	19,1	990	80,9
Освіта	p<0,001				p<0,001			
Неповна середня або нижче	109	63,4	63	36,6	28	15,3	155	84,7
Повна середня	308	61,7	191	38,3	67	15,1	377	84,9
Середня спеціальна	310	80,7	74	19,3	71	22,3	248	77,7
Вища (бакалавр, магістр)	337	71,5	134	28,5	94	25,7	272	74,3
Зайнятість	p=0,037				p=0,207			
Тільки секс-робота	646	71,6	256	28,4	151	18,7	656	81,3
Постійна або випадкова робота	311	68,7	142	31,3	78	23,1	260	76,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	106	62,0	65	38,0	31	18,2	139	81,8
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001				p<0,001			
≤ 15 000	194	48,5	206	51,6	48	12,3	342	87,7
15 001–24 000	204	77,0	61	23,0	47	21,4	173	78,6
24 001–35 000	297	76,9	89	23,1	95	28,9	234	71,1
≥ 35 001	144	75,4	47	24,6	40	21,5	146	78,5
Сімейний стан	p<0,001				p=0,847			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	825	83,7	161	16,3	53	19,3	221	80,7
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	239	44,2	302	55,8	207	19,9	835	80,1

Кількість некомерційних партнерів за останні 30 днів...	Постійні (N = 1527)				Випадкові (N = 1316)			
	1		≥ 2		1		≥ 2	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,008				p<0,001			
Так	118	79,2	31	20,8	49	36,6	85	63,4
Ні	944	68,7	431	31,3	211	18,3	939	81,7
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001				p<0,001			
≤ 3 роки	263	76,9	79	23,1	90	25,3	266	74,7
4–6 років	278	79,2	73	20,8	66	24,9	199	75,1
7–10 років	255	70,6	106	29,4	51	17,5	240	82,5
≥ 11 років	234	56,8	178	43,2	48	13,3	312	86,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,400				p=0,012			
Так	64	66,7	32	33,3	8	9,3	78	90,7
Ні	995	70,7	412	29,3	247	20,5	956	79,5
Клієнт НУО	p<0,001				p=0,105			
Так	433	76,0	137	24,0	61	17,0	297	83,0
Ні	616	66,0	317	34,0	198	21,1	742	78,9
ВІЛ-статус	p<0,001				p=0,008			
Позитивний	31	45,6	37	54,5	4	6,6	57	93,4
Негативний	1032	70,8	426	29,2	256	20,4	998	79,6
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001				p<0,001			
Віртуальні точки	502	68,9	227	31,1	151	21,9	540	78,1
Через посередників	275	86,2	44	13,8	62	30,7	140	69,3
Вулиця, траса, автошляхи	121	62,7	72	37,3	13	8,6	138	91,4
Розважальні заклади/заходи	76	69,1	34	30,9	21	15,7	113	84,3
Сауна/масажний салон	34	33,3	68	66,7	7	6,7	97	93,3
Інші способи	55	75,3	18	24,7	7	20,0	28	80,0

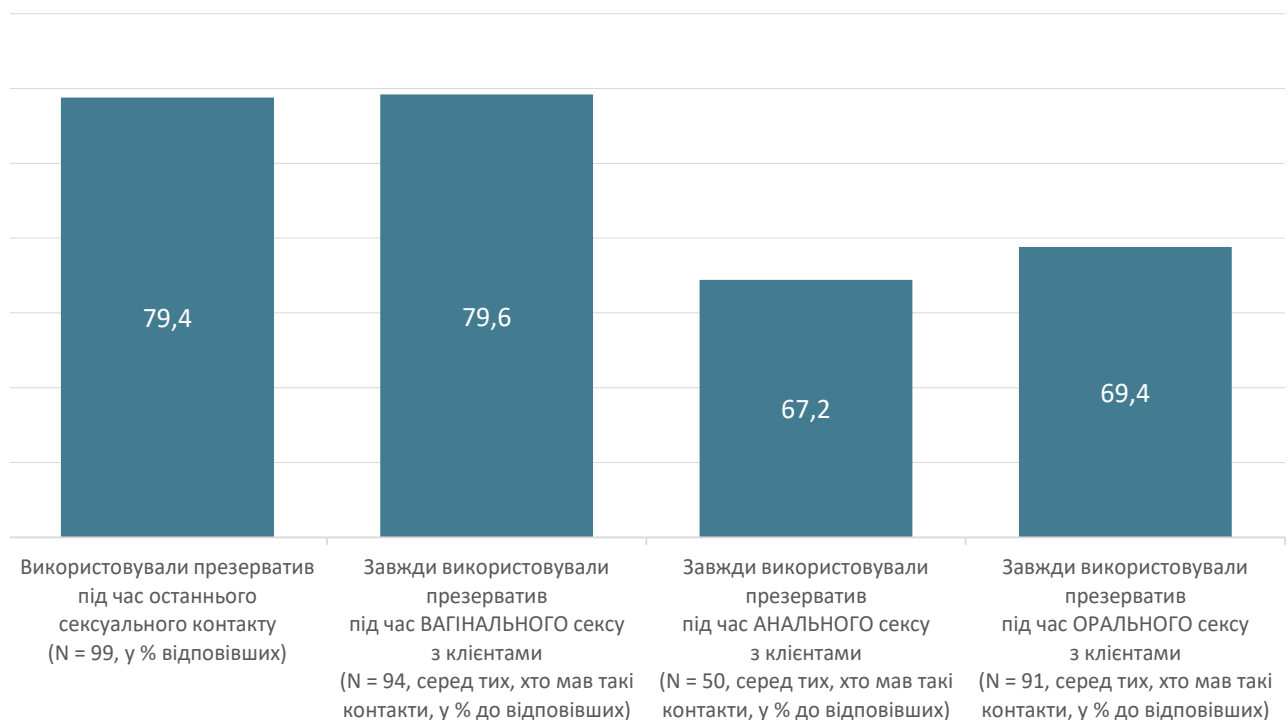
3.7 Досвід надання секс-послуг на території бойових дій на сході України

У дослідженні 2021 року респондентам були поставлені запитання про їхній досвід надання секс-послуг на території проведення бойових дій на сході України. 2,0% СП повідомили, що виїздили з 2014 року до блокпостів або тимчасово непідконтрольних Уряду України територій для надання секс-послуг українським військовим. СП з таким досвідом у середньому виїздили сім разів (± 6 поїздки), медіанний показник становив п'ять поїздки. 72,9% таких учасників виїздили до цих територій протягом останнього року, а для 81,2% така поїздка тривала менше місяця.

Частка СП з досвідом надання секс-послуг на території бойових дій більша серед учасників з низьким рівнем освіти, доходом до 15 тис. гривень, стажем секс-роботи від 11 років, досвідом ін'єкційного вживання наркотиків, не-клієнтів НУО, тих, які працюють в саунах/масажних салонах (Таблиця 15). Більшою мірою досвід таких поїздки мали учасники з Маріуполя (12,4%) та Дніпра (3,4%), відсоток СП з решти міст знаходився на рівні 0,2–1,2%.

Медіанна кількість клієнтів з числа українських військових становила 10 осіб протягом останньої поїздки. Більше половини СП (79,4%) зазначили, що використовували презерватив під час останнього сексу з клієнтом, а завжди використовували його протягом поїздки від 67,2% до 79,6% СП залежно від типу сексуального контакту (Рисунок 17).

Рисунок 17. Використання презерватива з клієнтами із числа українських військовослужбовців під час останньої поїздки на територію проведення бойових дій на сході України (у % до відповілих)

Таблиця 15. Досвід виїзду до територій проведення бойових дій на сході України для надання секс-послуг українським військовослужбовцям з 2014 року, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Виїздили		Не виїздили		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4917)	100	2,0	4754	96,7	62	1,3
Вік (N = 4917)	p=0,247					
14–19 років	2	0,9	214	98,2	2	0,9
20–24 роки	17	1,5	1123	97,4	13	1,1
25–34 роки	51	2,1	2352	96,7	30	1,2
≥ 35 років	31	2,8	1064	95,6	18	1,6
Стать (N = 4917)	p=0,420					
Жінки	98	2,1	4523	96,6	60	1,3
Чоловіки та транс*люди	2	0,9	230	97,9	3	1,3
Освіта (N = 4908)	p<0,001					
Неповна середня або нижче	31	4,9	594	93,7	9	1,4
Повна середня	31	1,9	1568	96,4	28	1,7
Середня спеціальна	19	1,4	1280	97,4	15	1,1
Вища (бакалавр, магістр)	17	1,3	1305	97,9	11	0,8
Зайнятість (N = 4904)	p=0,140					
Тільки секс-робота	73	2,3	3059	96,6	36	1,1
Постійна або випадкова робота	15	1,4	1050	97,4	13	1,2
Інше (навчання, безробітні тощо)	11	1,7	634	96,4	13	2,0
Особистий місячний дохід, грн (N = 3854)	p<0,001					
≤ 15 000	37	3,8	928	94,4	18	1,8
15 001–24 000	16	2,0	783	96,7	11	1,4
24 001–35 000	13	1,1	1150	98,3	7	0,6
≥ 35 001	3	0,3	883	99,1	5	0,6
Сімейний стан (N = 4917)	p=0,687					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	24	2,2	1035	96,3	16	1,5
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	76	2,0	3719	96,8	47	1,2

Характеристики	Виїздили		Не виїздили		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4891)	p<0,001					
Так	27	6,3	401	93,0	3	0,7
Ні	63	1,4	4340	97,3	57	1,3
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4704)	p<0,001					
≤ 3 роки	16	1,2	1262	97,6	15	1,2
4–6 років	16	1,3	1216	98,0	9	0,7
7–10 років	28	2,7	1007	96,5	9	0,9
≥ 11 років	31	2,8	1067	94,8	28	2,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4866)	p<0,001					
Так	14	5,9	219	92,8	3	1,3
Ні	85	1,8	4489	97,0	56	1,2
Клієнт НУО (N = 4832)	p<0,001					
Так	18	0,9	1969	97,9	25	1,2
Ні	77	2,7	2708	96,0	35	1,2
ВІЛ-статус (N = 4917)	p=0,071					
Позитивний	7	4,6	142	94,0	2	1,3
Негативний	93	2,0	4612	96,8	61	1,3
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4917)	p<0,001					
Віртуальні точки	40	1,6	2365	97,0	32	1,3
Через посередників	24	2,3	1006	97,0	7	0,7
Вулиця, траса, автошляхи	10	1,7	579	96,8	9	1,5
Розважальні заклади / заходи	11	2,8	389	97,3	–	–
Сауна/масажний салон	13	6,0	198	90,8	7	3,2
Інші способи	2	0,9	217	96,0	7	3,1

4. ВИКОРИСТАННЯ ПРЕЗЕРВАТИВІВ

4.1 Останній статевий контакт з клієнтом

Переважна більшість СП повідомили, що використовували презерватив під час останнього сексу з клієнтом (92,4%), і показник знаходиться на рівні 2017 року (*Рисунок 18*).

Практика використання презерватива залежить від типу сексуального контакту. Порівняно з 2017 роком знизилася частка СП, які використовували його під час останнього орального (з 86,3% до 80,2%) та анального сексу (з 93,1% до 90,4%) (*Рисунок 19*). Не користувалися презервативом 2,0% СП під час останнього вагінального сексу, 9,4% – під час анального та 19,5% під час орального сексу (*Рисунок 20*).

Невикористання презерватива з клієнтом було поширено серед СП з досвідом міграції (12,0%), стажем надання секс-послуг більше 11 років (8,9%), досвідом вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (18,5%) та неотриманням послуг НУО (9,5%) (*Таблиця 16*).

Серед СП, які не використовували презерватив під час останнього сексу, основною причиною цього назвали наполягання клієнтів (37,9%); 5,1% СП не вважали за необхідне користуватися презервативом (*Рисунок 21*).

Щодо СП, які використовували презерватив, майже всі вони самостійно пропонували його клієнтові (91,3%). Третина СП отримали презерватив від соціального працівника (37,2%) або купили самостійно в аптеці (32,7%) (*Рисунок 22*).

Рисунок 18. Динаміка використання презерватива під час останнього статевого контакту з клієнтом у 2011–2021 роках (у % до відповівших)

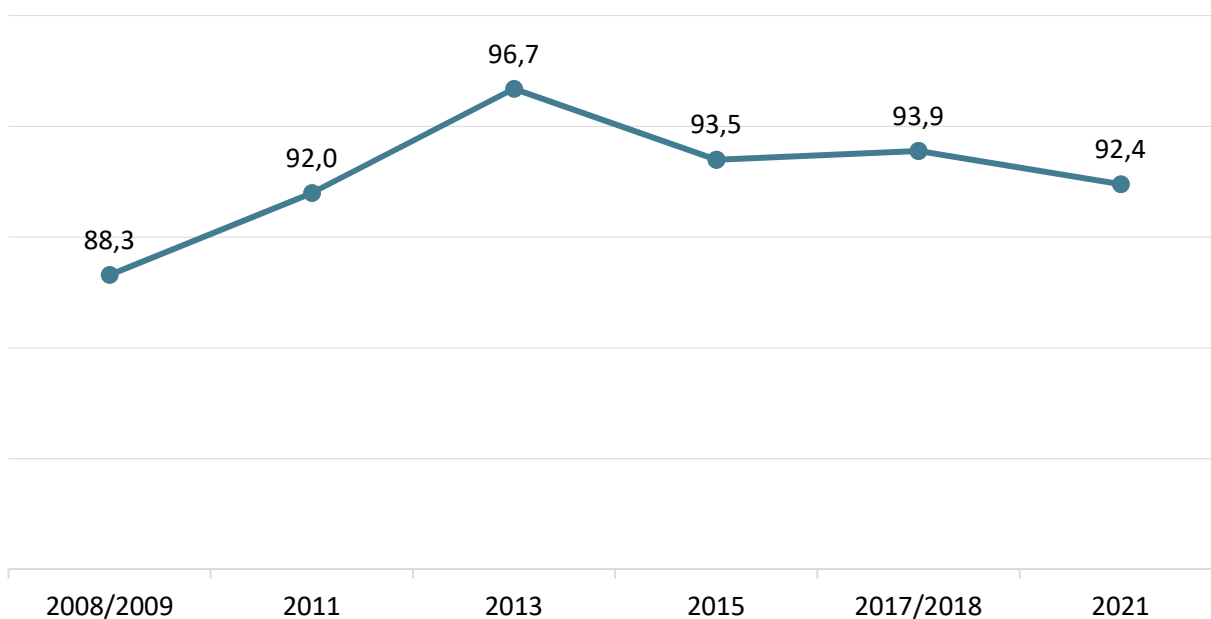

Рисунок 19. Динаміка використання презерватива під час останнього сексу з клієнтом залежно від типу контакту в 2015–2021 роках (у % до відповілих)

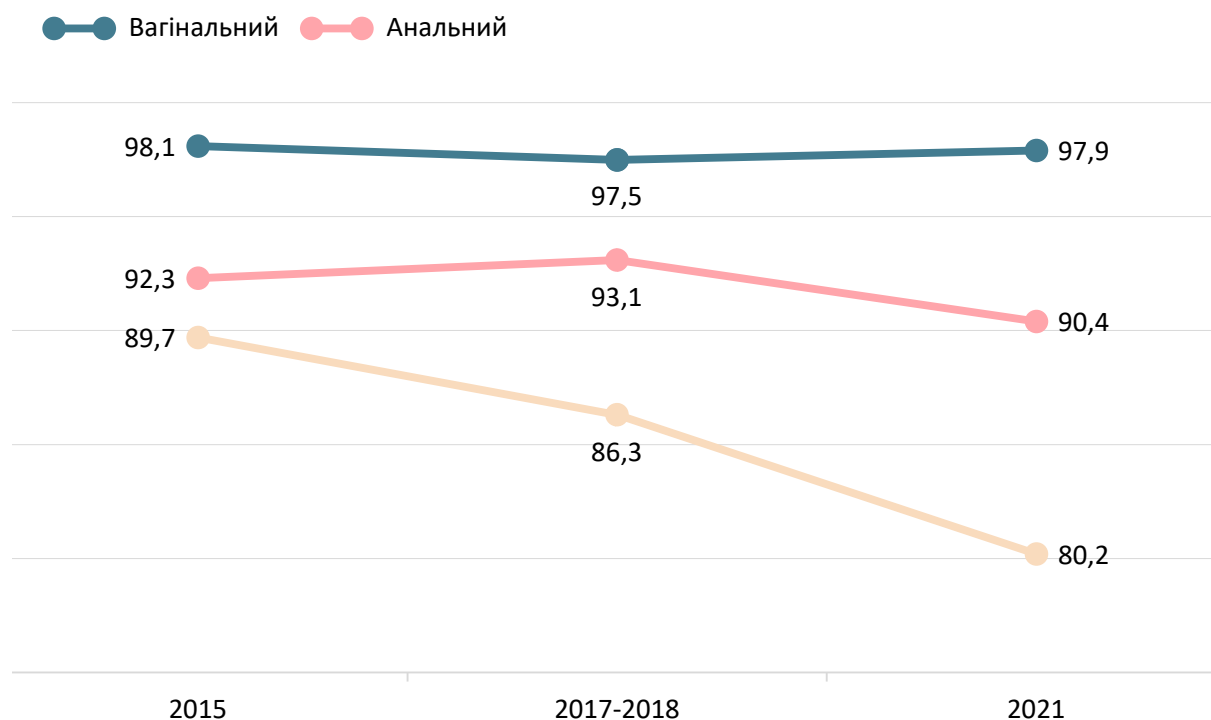
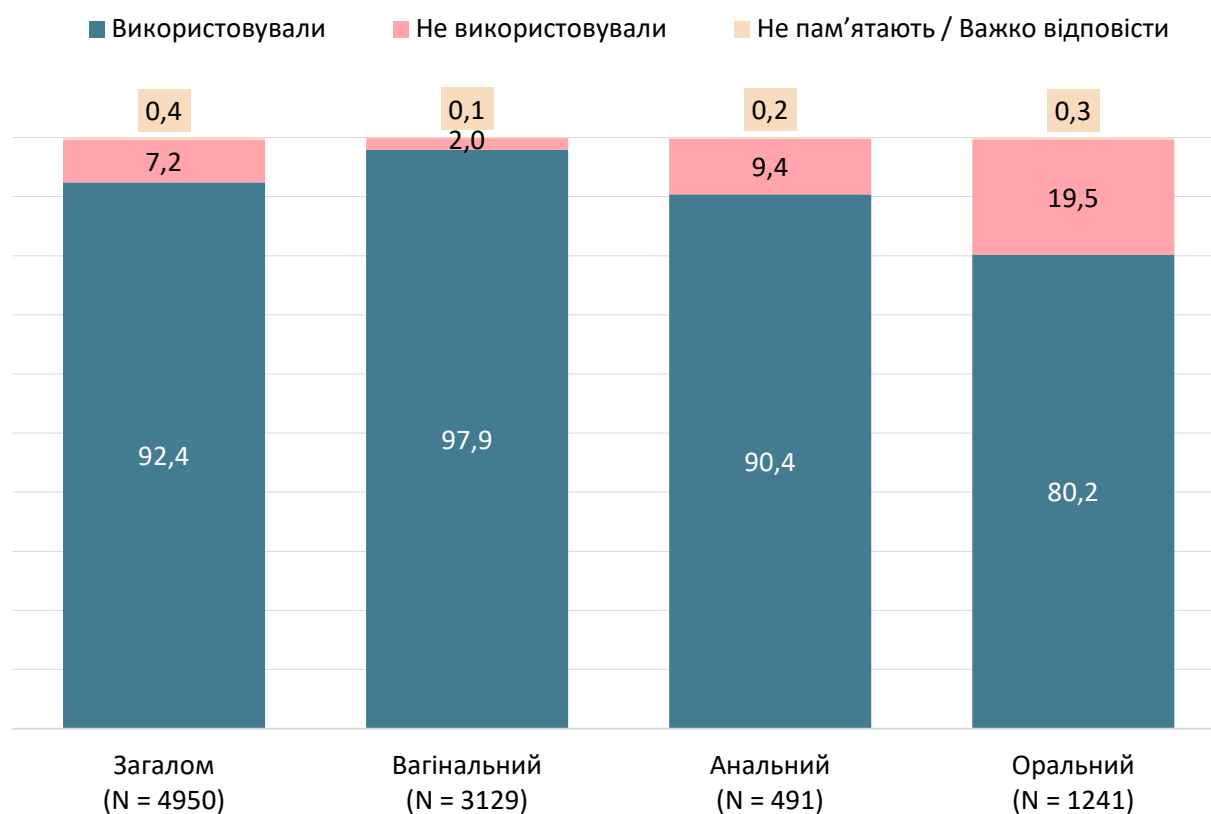

Рисунок 20. Використання презерватива під час останнього сексуального контакту з клієнтом залежно від типу контакту ($p < 0,001$, у % до відповілих)

Таблиця 16. Використання презерватива під час останнього сексу з клієнтом, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Викорис- товували		Не викорис- товували		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4950)	4574	92,4	355	7,2	22	0,4
Вік (N = 4950)	p=0,541					
14–19 років	198	89,6	22	10,0	1	0,5
20–24 роки	1077	92,6	79	6,8	7	0,6
25–34 роки	2267	92,8	166	6,8	9	0,4
≥ 35 років	1032	91,7	88	7,8	5	0,4
Стать (N = 4950)	p<0,001					
Жінки	4396	93,2	298	6,3	22	0,5
Чоловіки та транс*люди	178	75,7	57	24,3	–	–
Освіта (N = 4942)	p=0,187					
Неповна середня або нижче	581	90,1	58	9,0	6	0,9
Повна середня	1535	93,1	107	6,5	6	0,4
Середня спеціальна	1212	92,5	94	7,2	4	0,3
Вища (бакалавр, магістр)	1238	92,5	95	7,1	6	0,4
Зайнятість (N = 4940)	p=0,537					
Тільки секс-робота	2964	92,7	220	6,9	13	0,4
Постійна або випадкова робота	995	92,0	79	7,3	7	0,6
Інше (навчання, безробітні тощо)	605	91,4	55	8,3	2	0,3
Особистий місячний дохід, грн (N = 3868)	p=0,038					
≤ 15 000	898	90,4	90	9,1	5	0,5
15 001–24 000	766	94,6	42	5,2	2	0,2
24 001–35 000	1077	91,9	91	7,8	4	0,3
≥ 35 001	832	93,2	60	6,7	1	0,1
Сімейний стан (N = 4950)	p=0,054					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	1011	94,0	59	5,5	5	0,5
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	3563	91,9	296	7,6	17	0,4

Характеристики	Викорис- товували		Не викорис- товували		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4904)	p<0,001					
Так	376	87,0	52	12,0	4	0,9
Ні	4156	92,9	300	6,7	16	0,4
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4735)	p=0,070					
≤ 3 роки	1209	93,2	81	6,2	7	0,5
4–6 років	1162	93,2	84	6,7	1	0,1
7–10 років	977	92,5	74	7,0	5	0,5
≥ 11 років	1028	90,6	101	8,9	6	0,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4890)	p<0,001					
Так	193	81,1	44	18,5	1	0,4
Ні	4334	93,0	307	6,6	17	0,4
Клієнт НУО (N = 4866)	p<0,001					
Так	1944	96,5	68	3,4	2	0,1
Ні	2564	89,9	271	9,5	17	0,6
ВІЛ-статус (N = 4950)	p=0,179					
Позитивний	137	90,1	13	8,6	2	1,3
Негативний	4437	92,5	342	7,1	19	0,4
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4950)	p<0,001					
Віртуальні точки	2259	92,4	181	7,4	4	0,2
Через посередників	988	94,5	49	4,7	8	0,8
Вулиця, траса, автошляхи	546	90,7	51	8,5	5	0,8
Розважальні заклади/заходи	370	92,0	28	7,0	4	1,0
Сауна/масажний салон	208	90,4	21	9,1	1	0,4
Інші способи	202	89,0	25	11,0	–	–

Рисунок 21. Причини невикористання презерватива під час останнього сексу з клієнтом (N = 355, серед тих, хто не використовував презерватив під час останнього сексу з клієнтом, декілька варіантів відповіді, у %)

Рисунок 22. Спосіб отримання презерватива, який використовувався під час останнього сексу з клієнтом (N = 4573, серед тих, хто використовував презерватив під час останнього сексу з клієнтом, % до відповістих)

4.2 Останній статевий контакт з некомерційними партнерами

Якщо з клієнтами під час останнього сексу презервативи використовували 92,4% СП, то з некомерційними партнерами використання презерватива було менш поширеним.

У цілому під час останнього сексу з постійним некомерційним партнером презерватив використовували 62,2% СП, відповідний показник зріс у порівнянні з 2017 роком на 20% (Рисунок 23). Під час останнього сексу з випадковим некомерційним партнером презерватив використовували 87,7%, що також вище, ніж у 2015-2017 роках. Використання презерватива з постійним і випадковим партнерами різнилося залежно від типу статевого контакту (Рисунок 24).

Рисунок 23. Динаміка використання презерватива під час останнього статевого контакту з постійним та випадковими партнерами у 2008–2021 роках (серед тих, хто мав таких партнерів, у % до відповілих)

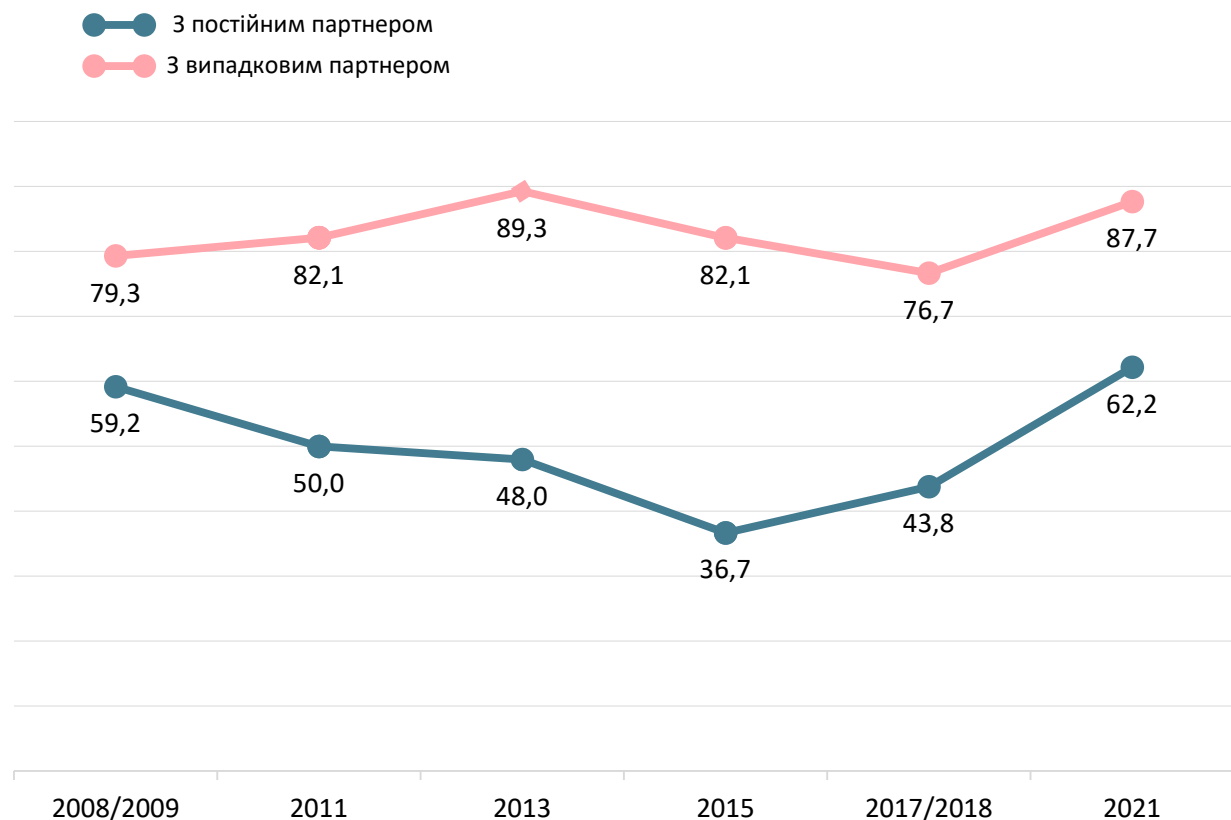
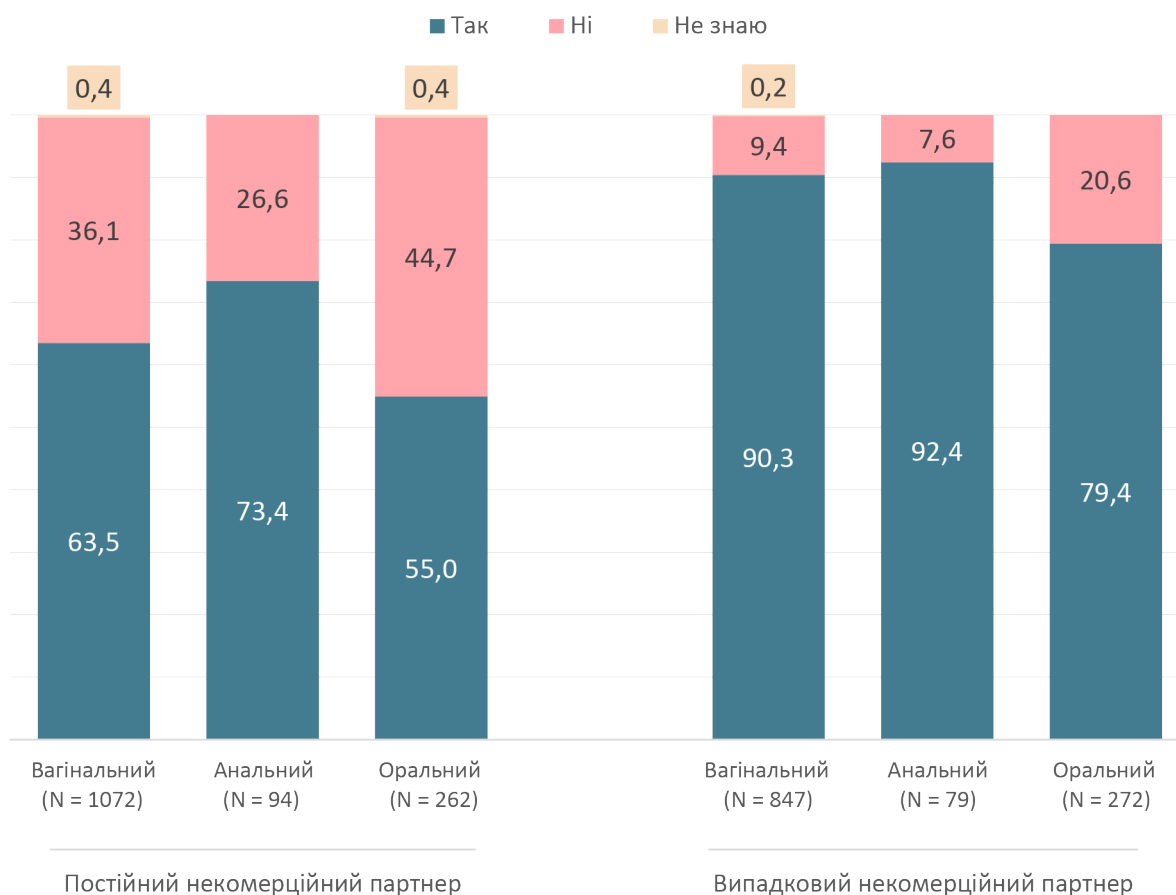

Рисунок 24. Використання презерватива під час останнього сексуального контакту з постійними та випадковими некомерційними партнерами залежно від типу контакту (серед тих, хто мав таких партнерів, у % до відповілих)

4.3 Частота використання презервативів за останні 30 днів

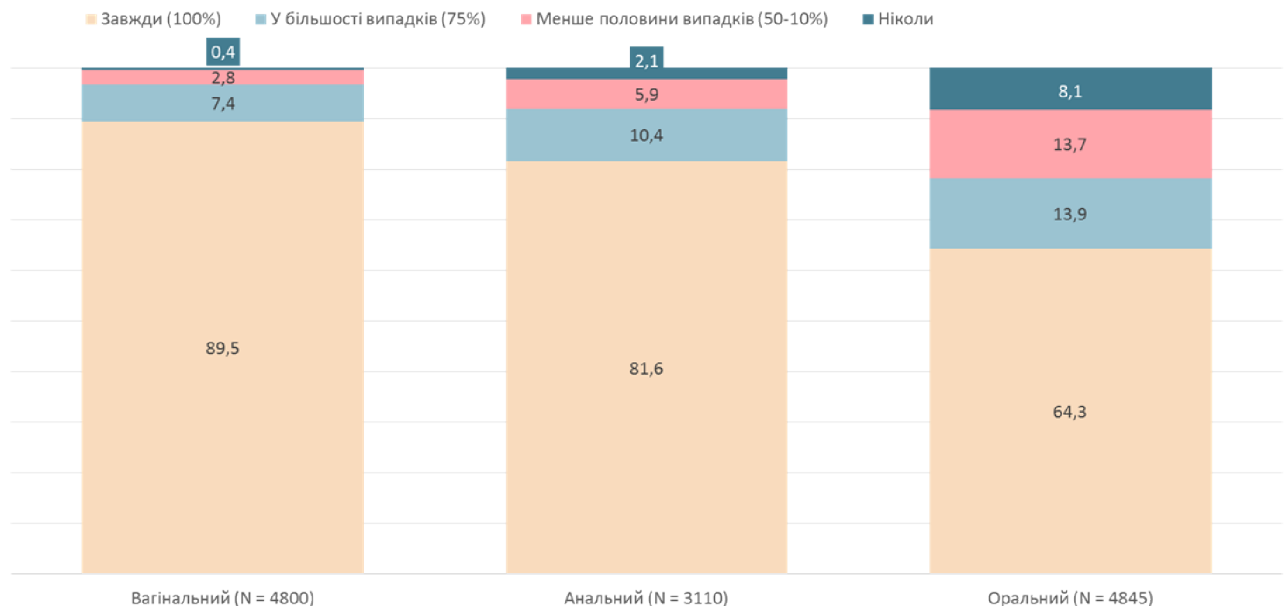
Хоча майже всі СП повідомили про використання презерватива під час останнього сексу з клієнтом, значно менша частка осіб використовували його протягом останнього місяця, особливо під час орального сексу (*Рисунок 25*). Завжди під час орального сексу за останні 30 днів користувалися презервативами 64,3% СП, під час анального – 81,6%, під час вагінального – 89,5%. Регулярніше використання презерватива під час сексу з клієнтами характерно для жінок, які мали постійного сексуального партнера, без досвіду міграції для надання секс-послуг та вживання наркотиків ін'єкційно (*Таблиця 17*). Показник використання презерватива під час вагінального сексу з клієнтами зменшується, а під час орального зростає зі збільшенням стажу роботи СП.

Серед СП, які мали постійного некомерційного партнера, від 36,7% до 55,7% завжди використовували презерватив під час сексу протягом останнього місяця (залежно від типу сексуального контакту) (*Рисунок 26*). Частіше користувалися презервативами СП до 19 років, з місячним доходом до 24 тис. гривень, зі стажем секс-роботи більше 11 років та ВІЛ-позитивним статусом, які працюють в саунах/масажних салонах або на віртуальних точках (*Таблиця 18*).

Регулярне використання презерватива з випадковим некомерційним партнером є більш поширеним. Серед СП, які мали таких партнерів, 53,1% учасників зазначили, що завжди використовували презерватив під час орального, 72,0% – під час анального та 82,5% – під час вагінального сексу. Вищий рівень користування презервативами під час вагінального та анального сексу серед СП, які працюють в саунах/масажних салонах, розважальних закладах і на віртуальних точках. Під час орального сексу регулярніше використовували презерватив жінки, учасники з неповною або повною середньою освітою, з доходом до 15 тис. гривень, постійним партнером, клієнти НУО та ті, хто працював у саунах (Таблиця 19).

Рисунок 25. Частота використання презерватива з клієнтом за останні 30 днів залежно від типу контакту (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповілих)

Таблиця 17. Частка СП, які завжди використовували презерватив з клієнтами протягом останніх 30 днів залежно від типу сексуального контакту (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповілих)

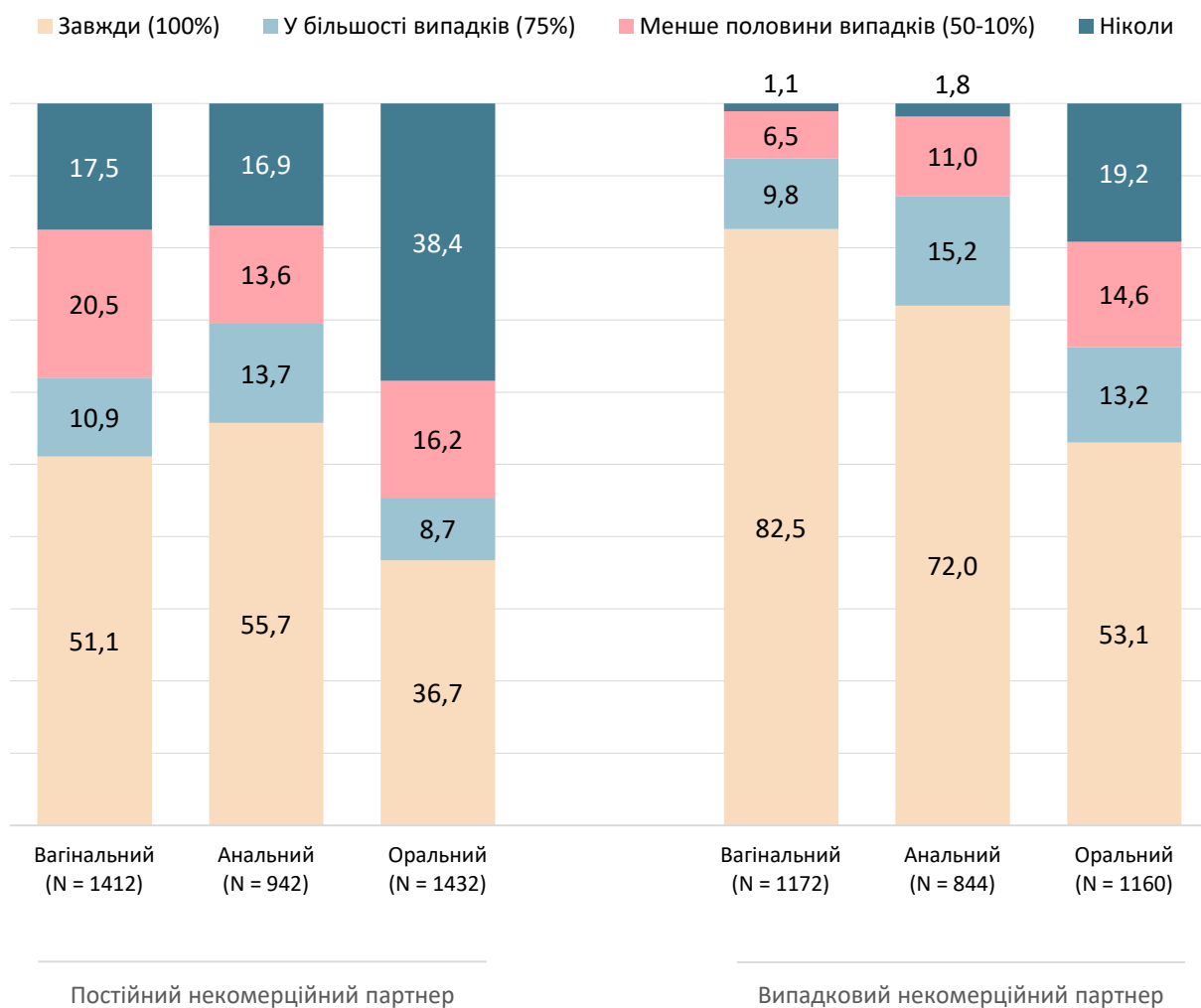
Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з клієнтами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 4800)		Анального сексу (N = 3110)		Орального сексу (N = 4845)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	4294	86,5	2537	81,6	3315	64,3
Вік	p=0,011		p=0,034		p=0,171	
14–19 років	191	91,4	116	85,9	138	64,5
20–24 роки	991	89,8	565	79,8	694	61,5
25–34 роки	2157	90,4	1282	83,2	1562	65,3
≥ 35 років	955	86,8	574	79,2	722	64,8
Стать	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Жінки	4215	89,8	2382	82,4	3048	66,0
Чоловіки та транс*люди	79	76,7	156	71,2	67	29,3
Освіта	p=0,702		p=0,627		p<0,001	
Неповна середня або нижче	573	90,0	306	82,5	417	65,5
Повна середня	1440	89,3	849	82,0	1095	68,2
Середня спеціальна	1149	90,2	704	82,2	791	61,7
Вища (бакалавр, магістр)	1125	88,9	674	80,1	807	61,5
Зайнятість	p=0,037		p=0,478		p=0,523	
Тільки секс-робота	2822	90,0	1660	82,3	2026	64,7
Постійна або випадкова робота	898	87,4	590	80,4	668	62,8
Інше (навчання, безробітні тощо)	566	90,4	281	80,7	415	64,8
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p=0,116		p<0,001	
≤ 15 000	833	85,5	504	79,0	684	70,0
15 001–24 000	719	92,2	419	84,5	549	69,5
24 001–35 000	1006	88,9	589	80,2	693	60,6
≥ 35 001	784	91,8	427	81,5	477	53,5
Сімейний стан	p=0,290		p=0,027		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	956	90,4	611	84,4	786	74,2
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	3338	89,2	1927	80,8	2329	61,5

Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з клієнтами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 4800)		Анального сексу (N = 3110)		Орального сексу (N = 4845)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	331	80,3	207	72,6	233	54,8
Ні	3924	90,4	2321	82,6	2848	65,0
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,342		p=0,033	
≤ 3 роки	1147	92,3	586	82,7	791	62,4
4–6 років	1102	91,4	599	82,8	770	63,1
7–10 років	924	89,6	555	81,6	680	65,3
≥ 11 років	942	84,8	683	79,7	760	67,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p<0,001		p=0,309	
Так	179	77,5	122	71,8	142	61,2
Ні	4074	90,3	2383	82,3	2940	64,5
Клієнт НУО	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	1885	95,5	947	88,9	1431	73,0
Ні	2348	85,4	1554	78,1	1658	59,1
ВІЛ-статус	p=0,012		p=0,606		p=0,232	
Позитивний	124	83,2	91	83,5	102	68,9
Негативний	4170	89,7	2447	81,5	3013	64,1
Основний спосіб пошуку клієнтів	p=0,001		p=0,689		p<0,001	
Віртуальні точки	2109	89,4	1309	82,5	1462	60,4
Через посередників	943	92,4	472	81,2	717	71,6
Вулиця, траса, автошляхи	499	85,6	284	79,3	388	65,3
Розважальні заклади/заходи	347	89,0	209	80,1	257	67,5
Сауна/масажний салон	206	89,6	132	83,5	170	74,9
Інші способи	191	87,2	131	80,4	121	54,3

Рисунок 26. Частота використання презерватива з постійним та випадковим партнером за останні 30 днів залежно від типу контакту (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповілих)

Таблиця 18. Частка СП, які завжди використовували презерватив з постійними партнерами за останні 30 днів, залежно від типу сексуального контакту (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповілих)

Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з постійними партнерами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 1412)		Анального сексу (N = 942)		Орального сексу (N = 1432)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	721	51,1	525	55,7	526	36,7
Вік	p<0,001		p=0,001		p<0,001	
14–19 років	30	73,2	26	78,8	22	52,4
20–24 роки	152	54,3	112	53,6	103	34,9
25–34 роки	341	46,4	244	51,5	237	32,1
≥ 35 років	198	55,6	142	63,1	164	45,9
Стать	p=0,392		p=0,339		p=0,060	
Жінки	705	50,9	493	56,2	508	37,2
Чоловіки та транс*люди	16	59,3	32	50,0	17	25,8
Освіта	p=0,011		p=0,025		p<0,001	
Неповна середня або нижче	80	50,0	49	51,0	64	39,8
Повна середня	265	56,6	186	61,6	211	45,2
Середня спеціальна	159	45,0	118	49,2	96	27,3
Вища (бакалавр, магістр)	216	50,2	172	56,6	154	34,1
Зайнятість	p=0,903		p=0,243		p=0,542	
Тільки секс-робота	429	51,2	298	57,5	311	37,3
Постійна або випадкова робота	211	50,5	163	51,9	152	34,8
Інше (навчання, безробітні тощо)	81	52,6	63	58,3	63	39,1
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p=0,055		p<0,001	
≤ 15 000	233	61,5	165	59,8	201	52,2
15 001–24 000	153	63,5	108	63,9	118	47,8
24 001–35 000	164	46,1	120	51,3	97	26,7
≥ 35 001	68	40,0	54	54,0	44	24,4
Сімейний стан	p<0,001		p=0,005		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	419	43,9	313	52,3	316	33,2
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	303	66,3	212	61,8	209	43,5

Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з постійними партнерами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 1412)		Анального сексу (N = 942)		Орального сексу (N = 1432)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,006		p=0,044		p=0,203	
Так	55	39,9	38	45,2	45	31,7
Ні	663	52,2	484	56,7	478	37,1
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,016		p<0,001	
≤ 3 роки	158	49,2	116	54,0	103	31,0
4–6 років	129	40,3	86	47,0	91	27,6
7–10 років	172	50,3	118	54,6	122	35,6
≥ 11 років	231	61,8	180	61,9	192	51,2
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,214		p=0,019		p=0,739	
Так	41	44,6	27	41,5	34	37,8
Ні	667	51,3	487	56,5	476	36,0
Клієнт НУО	p=0,610		p=0,181		p=0,028	
Так	277	51,9	177	58,8	216	40,1
Ні	433	50,5	340	54,1	301	34,4
ВІЛ-статус	p=0,037		p=0,706		p<0,001	
Позитивний	42	63,6	32	58,2	36	56,3
Негативний	680	50,5	493	55,6	489	35,7
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Віртуальні точки	385	57,2	278	58,2	289	41,6
Через посередників	88	29,7	61	39,6	52	17,6
Вулиця, траса, автошляхи	85	48,0	66	55,0	65	36,5
Розважальні заклади/заходи	57	56,4	37	52,1	36	36,0
Сауна/масажний салон	70	72,9	52	75,4	63	66,3
Інші способи	36	52,9	32	61,5	20	28,6

Таблиця 19. Частка СП, які завжди використовували презерватив з випадковими партнерами за останні 30 днів, залежно від типу сексуального контакту (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповістих)

Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з випадковими партнерами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 1172)		Анального сексу (N = 844)		Орального сексу (N = 1160)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	967	82,5	608	72,0	616	53,1
Вік	p=0,081		p=0,778		p=0,027	
14–19 років	65	90,3	41	77,4	39	52,7
20–24 роки	243	84,7	152	70,4	145	48,8
25–34 роки	440	82,4	267	71,8	266	51,6
≥ 35 років	218	78,7	149	72,7	166	60,8
Стать	p=0,372		p=0,655		p=0,001	
Жінки	937	82,3	548	71,7	586	54,5
Чоловіки та транс*люди	30	88,2	60	74,1	31	36,5
Освіта	p=0,905		p=0,400		p<0,001	
Неповна середня або нижче	145	84,3	77	72,0	102	60,0
Повна середня	329	82,3	196	76,0	256	66,1
Середня спеціальна	242	82,6	153	69,5	124	45,1
Вища (бакалавр, магістр)	249	81,6	182	70,5	131	40,4
Зайнятість	p=0,644		p=0,788		p=0,178	
Тільки секс-робота	603	83,3	344	72,3	364	52,0
Постійна або випадкова робота	245	81,9	181	70,7	175	57,4
Інше (навчання, безробітні тощо)	118	80,3	83	74,1	76	49,4
Особистий місячний дохід, грн	p=0,056		p=0,238		p<0,001	
≤ 15 000	293	80,7	183	70,7	247	69,0
15 001–24 000	167	86,1	116	79,5	106	53,5
24 001–35 000	226	79,9	159	71,6	122	43,1
≥ 35 001	142	88,2	78	75,0	47	29,9
Сімейний стан	p=0,694		p=0,004		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	216	83,4	174	79,5	170	66,1
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	751	82,3	434	69,4	446	49,4

Частка СП, які ЗАВЖДИ використовували презерватив з випадковими партнерами протягом останніх 30 днів під час...	Вагінального сексу (N = 1172)		Анального сексу (N = 844)		Орального сексу (N = 1160)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,243		p=0,005		p=0,010	
Так	94	78,3	39	57,4	50	41,0
Ні	843	82,6	567	73,4	536	53,3
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,012		p=0,871		p=0,009	
≤ 3 роки	270	85,4	176	74,3	156	48,3
4–6 років	207	86,6	119	71,7	124	52,1
7–10 років	213	80,7	124	70,9	131	50,4
≥ 11 років	243	77,4	175	71,7	189	61,0
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,004		p=0,122		p=0,331	
Так	56	70,9	36	63,2	37	47,4
Ні	894	83,6	559	72,7	561	53,1
Клієнт НУО	p=0,010		p<0,001		p<0,001	
Так	274	87,3	166	83,8	185	62,5
Ні	681	80,8	434	68,6	424	49,9
ВІЛ-статус	p=0,022		p=0,711		p=0,272	
Позитивний	43	71,7	32	69,6	36	60,0
Негативний	924	83,2	576	72,1	580	52,7
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p=0,001		p<0,001	
Віртуальні точки	505	83,2	330	73,2	305	49,1
Через посередників	148	82,7	69	61,1	80	47,3
Вулиця, траса, автошляхи	92	68,1	63	62,4	70	51,1
Розважальні заклади/заходи	100	82,6	62	78,5	66	61,1
Сауна/масажний салон	91	93,8	59	84,3	80	86,0
Інші способи	31	93,9	24	82,8	16	50,0

4.4 Поширеність практики неправильного використання презерватива

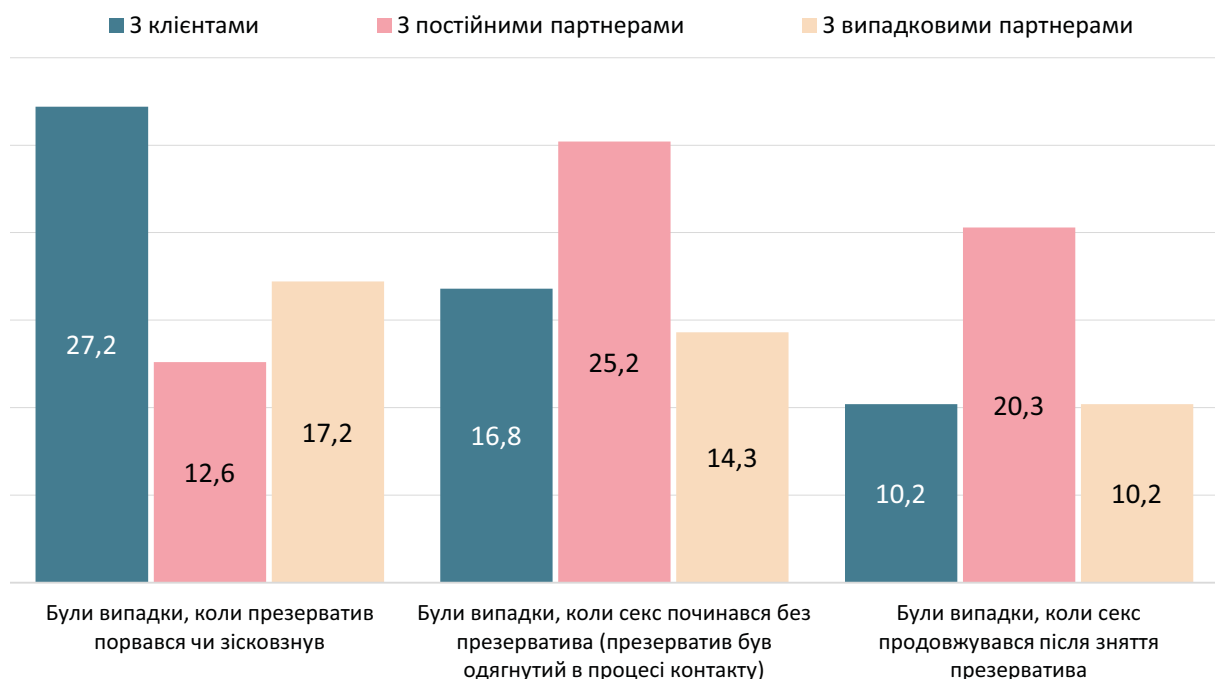
Від 10,2% до 27,2% СП повідомили, що мали ту чи іншу практику неправильного користування презервативом з клієнтами за останній місяць (*Рисунок 27*). Така практика є більш поширеною серед чоловіків і транс*людей, учасників з низьким рівнем освіти, тих, хто не має іншої зайнятості, крім секс-роботи, з досвідом міграції для надання секс-послуг та вживання наркотиків ін'єкційно, не-клієнтів НУО та тих, хто працює в саунах/масажних салонах (*Таблиця 20*).

Серед СП, які мали постійних некомерційних партнерів протягом останніх 30 днів, 12,6% учасників повідомили про випадки, коли презерватив порвався чи зісковзнув, у 20,3% секс продовжувався після зняття презерватива, а 25,2% одягнули його в процесі сексуального контакту. Випадки неправильного користування презервативом були поширені серед СП до 19 років, учасників зі стажем роботи до шести років та серед тих, хто шукає клієнтів через посередників.

Щодо неправильного використання презерватива з випадковими партнерами, 10,2% продовжували секс після його зняття, 14,3% одягали в процесі, а 17,2% мали випадки, коли презерватив порвався або зісковзнув. Про більше випадків неправильного користування презервативом з випадковими партнерами повідомляли СП з досвідом вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя та ті, хто працював через посередників.

Загалом близько третини СП (38,2%) мали випадки неправильного користування презервативом з клієнтами, 40,5% – з постійними некомерційними партнерами, 27,7% – з випадковими некомерційними партнерами.

Рисунок 27. Практики неправильного використання презервативів за останні 30 днів з різними типами сексуальних партнерів (серед тих, хто мав таких партнерів, у % до відповістих)

Таблиця 20. Поширеність практик неправильного використання презервативів за останні 30 днів з різними типами партнерів, за соціально-демографічними характеристиками (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповістих)

Частка СП, які мали випадки неправильного використання презерватива за останні 30 днів	Клієнтами (N = 4801)		Постійними партнерами (N = 1279)		Випадковими партнерами (N = 1184)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	1835	38,2	517	40,5	328	27,7
Вік	<i>p=0,922</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,254</i>	
14–19 років	80	37,6	19	47,5	25	32,9
20–24 роки	442	39,0	113	42,5	95	31,0
25–34 роки	900	37,9	296	45,1	140	26,1
≥ 35 років	413	38,3	89	28,3	68	25,5
Стать	<i>p<0,001</i>		<i>p=0,071</i>		<i>p=0,101</i>	
Жінки	1724	37,7	499	29,7	297	27,1
Чоловіки та транс*люди	111	48,7	19	41,0	31	35,2
Освіта	<i>p<0,001</i>		<i>p=0,486</i>		<i>p=0,170</i>	
Неповна середня або нижче	281	45,4	59	42,1	58	34,5
Повна середня	643	40,3	158	37,4	108	27,2
Середня спеціальна	458	35,8	130	42,2	79	27,5
Вища (бакалавр, магістр)	451	34,8	170	41,8	83	25,2
Зайнятість	<i>p<0,001</i>		<i>p=0,728</i>		<i>p=0,516</i>	
Тільки секс-робота	1234	39,8	301	40,7	204	28,8
Постійна або випадкова робота	398	38,1	161	41,3	79	25,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	200	30,9	56	37,6	46	28,0
Особистий місячний дохід, грн	<i>p=0,011</i>		<i>p=0,103</i>		<i>p=0,056</i>	
≤ 15 000	366	37,8	121	34,9	96	26,7
15 001–24 000	263	33,5	80	34,8	55	27,9
24 001–35 000	450	39,1	132	40,2	92	31,0
≥ 35 001	360	41,2	69	44,8	31	19,1
Сімейний стан	<i>p=0,026</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,219</i>	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	371	35,3	371	44,6	79	30,7
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1464	39,1	147	32,8	249	26,9

Частка СП, які мали випадки неправильного використання презерватива за останні 30 днів З...	Клієнтами (N = 4801)		Постійними партнерами (N = 1279)		Випадковими партнерами (N = 1184)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p=0,223		p=0,518	
Так	192	46,3	42	35,3	33	26,0
Ні	1638	37,7	475	41,1	295	28,7
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,057		p<0,001		p=0,657	
≤ 3 роки	484	38,2	142	46,7	98	29,5
4–6 років	507	41,5	143	48,0	68	27,6
7–10 років	376	36,6	120	40,0	75	28,7
≥ 11 років	404	36,8	90	27,1	78	25,2
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p=0,418		p=0,005	
Так	138	60,5	34	45,3	31	41,9
Ні	1688	37,3	481	40,6	291	26,8
Клієнт НУО	p<0,001		p=0,870		p=0,455	
Так	674	34,1	197	40,6	85	26,1
Ні	1111	40,4	312	40,2	239	28,3
ВІЛ-статус	p=0,333		p=0,262		p=0,013	
Позитивний	61	42,1	19	33,3	24	42,1
Негативний	1774	38,1	498	40,8	304	27,0
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p<0,001		p=0,005	
Віртуальні точки	851	35,6	222	35,6	157	25,0
Через посередників	390	38,8	133	52,4	67	37,4
Вулиця, траса, автошляхи	231	40,2	60	36,4	41	30,8
Розважальні заклади/заходи	151	39,3	38	42,2	31	25,6
Сауна/масажний салон	121	53,3	35	39,3	19	20,4
Інші способи	91	41,6	30	51,7	13	40,6

4.5 Прийнятність сексу з клієнтами без презерватива

57,0% СП за жодних умов не погодилися б на секс без презерватива з клієнтом (**Рисунок 28**), що знаходиться майже на рівні 2017 року (58,9%). З 2015 року спостерігається збільшення частки СП, які розглядають варіант відмови від презерватива за умови додаткової оплати (18,2%), сексу з клієнтом, якому довіряють (16,2%), або під час орального сексу (21,4%) (**Рисунок 29**).

Частка СП, які ніколи не погодяться на секс без презерватива, менша серед чоловіків і транс*людей, учасників з високим рівнем доходу, досвідом міграції для надання секс-послуг та тих, хто вживав наркотики ін'єкційно, не-клієнтів НУО та тих, хто працював на віртуальних і вуличних точках (**Таблиця 21**).

Рисунок 28. Частка СП, які за жодних умов не погодяться на секс без презерватива з клієнтом у 2008–2021 роках (у % до відповілих)

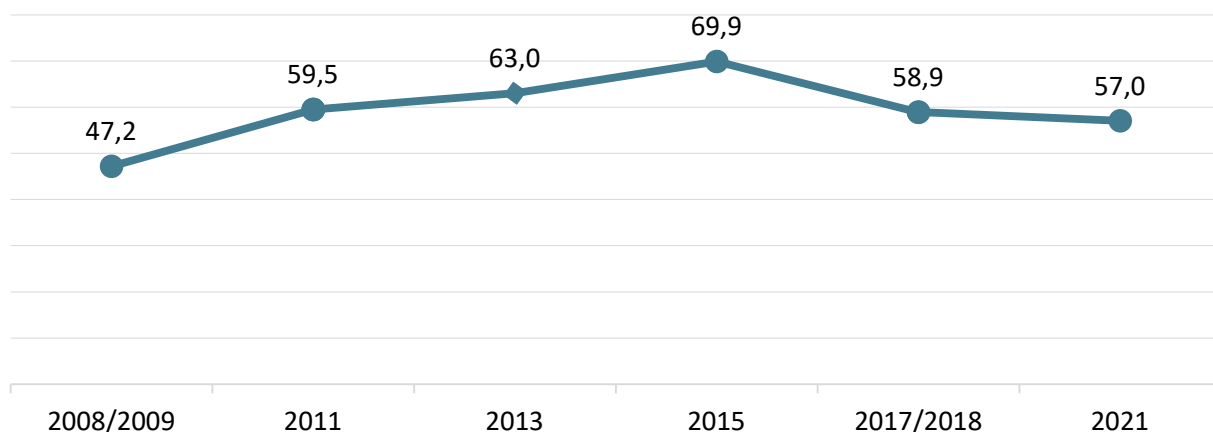
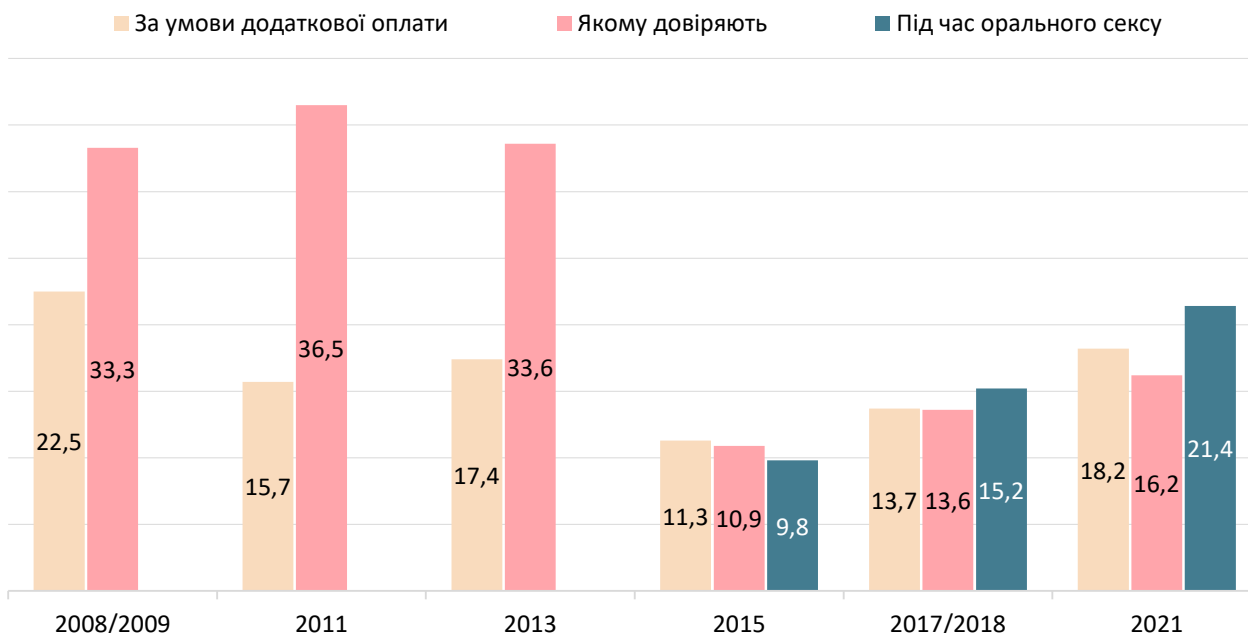

Рисунок 29. Прийнятність сексу без презерватива з клієнтом за різних умов у 2008–2021 роках (у % до відповілих)

Таблиця 21. Частка СП, які за жодних умов не погодяться на секс без презерватива з клієнтом, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Частка СП, які за жодних умов не погодяться на секс без презерватива	
	n	%
Загалом (N = 4961)	2828	57,0
Вік (N = 4961)	p=0,107	
14–19 років	115	52,3
20–24 роки	644	55,3
25–34 роки	1399	57,1
≥ 35 років	670	59,4
Стать (N = 4961)	p<0,001	
Жінки	2765	58,5
Чоловіки та транс*люди	63	26,7
Освіта (N = 4952)	p=0,724	
Неповна середня або нижче	365	56,6
Повна середня	953	57,7
Середня спеціальна	757	57,5
Вища (бакалавр, магістр)	747	55,8
Зайнятість (N = 4950)	p=0,479	
Тільки секс-робота	1844	57,6
Постійна або випадкова робота	602	55,5
Інше (навчання, безробітні тощо)	378	56,8
Особистий місячний дохід, грн (N = 3874)	p<0,001	
≤ 15 000	607	61,1
15 001–24 000	507	62,5
24 001–35 000	648	55,2
≥ 35 001	446	49,8
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,003	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	656	60,9
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	2172	55,9

Характеристики	Частка СП, які за жодних умов не погодяться на секс без презерватива	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p<0,001	
Так	203	46,6
Ні	2596	58,0
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4745)	p=0,376	
≤ 3 роки	759	58,5
4–6 років	707	56,5
7–10 років	591	55,8
≥ 11 років	669	58,8
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4902)	p<0,001	
Так	109	45,8
Ні	2706	58,0
Клієнт НУО (N = 4875)	p<0,001	
Так	1381	68,4
Ні	1424	49,8
ВІЛ-статус (N = 4961)	p=0,225	
Позитивний	81	52,3
Негативний	2747	57,2
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p<0,001	
Віртуальні точки	1349	55,0
Через посередників	647	61,9
Вулиця, траса, автошляхи	339	56,3
Розважальні заклади/заходи	246	60,9
Сауна/масажний салон	146	63,8
Інші способи	99	43,8

4.6 Груповий секс

П'ята частина СП (20,2%) практикувала груповий секс протягом останнього місяця. Переважно це учасники у віці до 24 років, чоловіки та транс*люди, які не мають іншої зайнятості, крім секс-роботи, з досвідом міграції для надання секс-послуг та вживанням наркотиків ін'єкційно, не-клієнти НУО та ті, що працюють у розважальних закладах або через посередників (Таблиця 22).

Серед СП, які мали груповий секс за останній місяць, 82,7% завжди використовували презерватив, а 75,3% – при зміні кожного сексуального партнера (Рисунок 30). Щодо неправильного користування презервативом, то 19,6% СП повідомили про випадки, коли презерватив порвався чи зісковзнув під час групового сексу, 19,5% учасників продовжували секс після зняття презерватива, а 11,1% одягнули його в процесі сексуального контакту.

Таблиця 22. Використання презерватива під час групового сексу за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які...	Мали груповий секс за останні 30 днів (N = 4914)		Завжди використовували презерватив під час групового сексу (N = 989)		Завжди використовували презерватив при зміні кожного сексуального партнера під час групового сексу (N = 971)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	992	20,2	817	82,7	730	75,2
Вік	p<0,001		p=0,719		p=0,895	
14–19 років	53	24,3	45	84,9	41	78,8
20–24 роки	276	23,9	222	80,4	202	74,3
25–34 роки	487	20,1	405	83,3	362	75,7
≥ 35 років	176	15,7	145	83,3	126	74,6
Стать	p<0,001		p<0,001		p=0,003	
Жінки	916	19,6	772	84,5	685	76,4
Чоловіки та транс*люди	75	32,1	45	60,8	45	60,8
Освіта	p=0,006		p=0,010		p=0,015	
Неповна середня або нижче	163	25,4	148	90,2	135	84,4
Повна середня	303	18,5	253	83,5	223	74,8
Середня спеціальна	257	19,6	209	81,6	187	74,5
Вища (бакалавр, магістр)	266	20,1	206	77,7	183	70,4

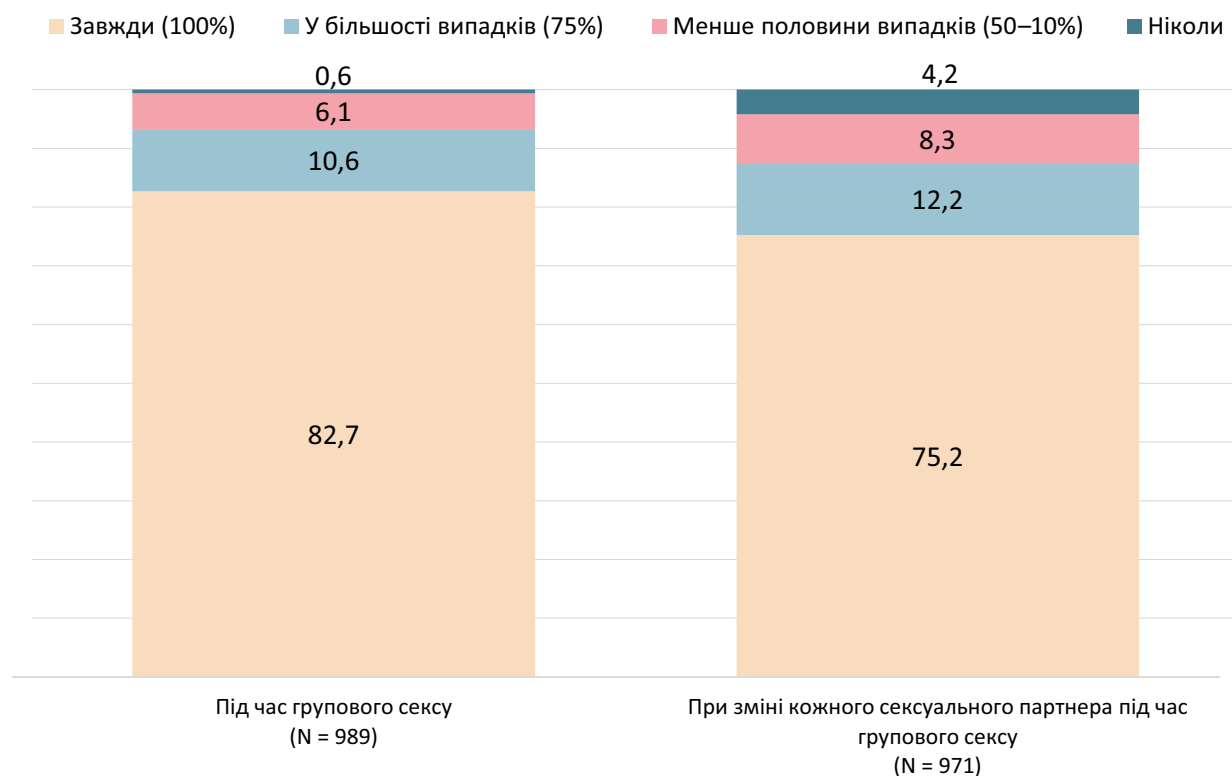

Частка СП, які...	Мали груповий секс за останні 30 днів (N = 4914)		Завжди використовували презерватив під час групового сексу (N = 989)		Завжди використовували презерватив при зміні кожного сексуального партнера під час групового сексу (N = 971)	
	n	%	n	%	n	%
Зайнятість	p<0,001		p=0,053		p=0,253	
Тільки секс-робота	711	22,4	597	84,2	531	76,5
Постійна або випадкова робота	182	16,9	149	82,3	133	74,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	93	14,3	69	74,2	64	68,8
Особистий місячний дохід, грн	p=0,004		p=0,572		p=0,307	
≤ 15 000	170	17,2	141	82,9	127	75,1
15 001–24 000	181	22,4	154	85,1	145	80,1
24 001–35 000	287	24,6	229	80,1	205	72,4
≥ 35 001	185	20,7	152	82,6	131	74,0
Сімейний стан	p=0,042		p=0,777		p=0,358	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	189	17,5	155	82,0	132	72,5
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	803	20,9	663	82,9	598	75,8
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	148	34,4	102	69,9	87	60,4
Ні	843	19,0	716	84,9	643	77,8
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,410		p=0,053		p=0,123	
≤ 3 роки	286	22,1	229	80,4	205	73,2
4–6 років	259	20,8	229	88,4	206	80,5
7–10 років	200	19,0	161	80,9	140	71,8
≥ 11 років	224	19,8	183	81,7	169	76,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p<0,001		p=0,005	
Так	64	27,0	42	66,7	38	60,3
Ні	917	19,8	766	83,7	685	76,3

Частка СП, які...	Мали груповий секс за останні 30 днів (N = 4914)		Завжди використовували презерватив під час групового сексу (N = 989)		Завжди використовували презерватив при зміні кожного сексуального партнера під час групового сексу (N = 971)	
	n	%	n	%	n	%
Клієнт НУО	p<0,001		p=0,005		p=0,172	
Так	351	17,5	305	87,6	271	78,3
Ні	619	21,9	498	80,6	450	74,4
ВІЛ-статус	p=0,213		p=0,935		p=0,145	
Позитивний	25	16,4	20	83,3	15	62,5
Негативний	967	20,3	798	82,7	715	75,5
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p=0,392		p=0,710	
Віртуальні точки	505	20,8	404	80,3	363	73,0
Через посередників	238	22,9	204	85,7	176	76,2
Вулиця, траса, автошляхи	85	14,2	69	81,2	64	77,1
Розважальні заклади/ заходи	96	24,0	84	87,5	75	78,9
Сауна/масажний салон	30	13,1	26	83,9	23	79,3
Інші способи	36	16,0	30	83,3	28	80,0

Рисунок 30. Частота використання презерватива під час групового сексу за останні 30 днів (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповістих)

5. ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН

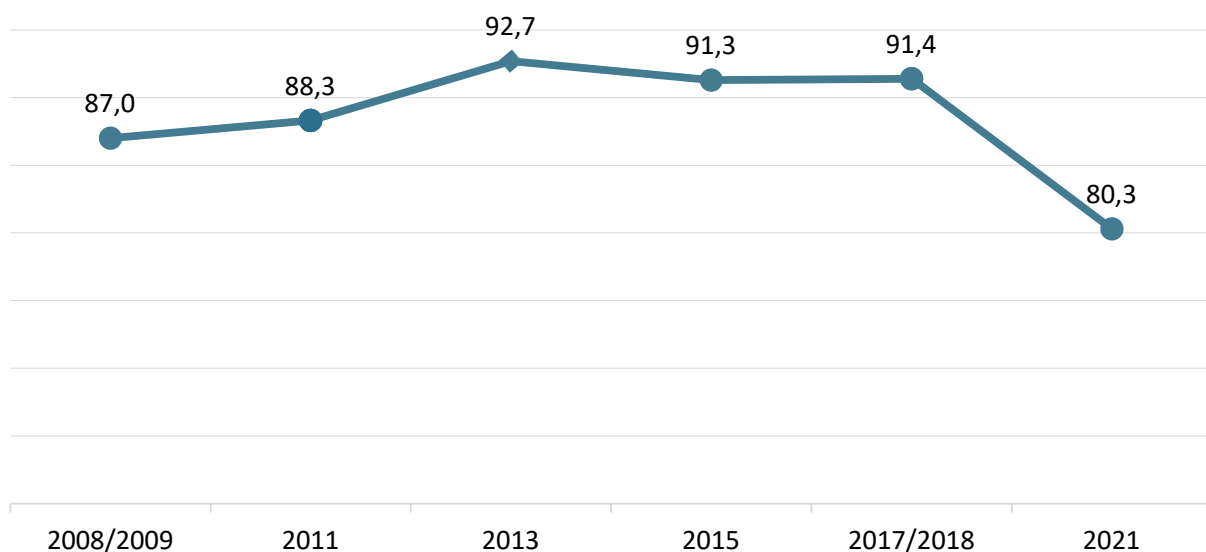
5.1 Алкоголь

У порівнянні з попередніми хвилями дослідження рівень вживання алкоголю знизився – частка СП, які вживали алкогольні напої за останні 30 днів, становить 80,3% (*Рисунок 31*). Серед таких СП частоту вживання змогли пригадати 58,6%, для яких медіанна кількість разів вживання становила шість разів (мінімум – 1, максимум – 200).

У дослідженні 2021 року вперше оцінювалися ризики від зловживання алкголем серед СП за допомогою шкали AUDIT-C – скороченого варіанту опитувальника ідентифікації розладів при зловживанні алкоголем AUDIT (*the Alcohol Use Disorders Identification Test*)⁷. Шкала містить три запитання про частоту вживання алкоголю та кількість порцій. Кожне запитання оцінюється за шкалою від 0 до 4 балів, відповідно сумарна оцінка коливається від 0 до 12. Учасники, які отримали більше шести балів, мають високий, а більше восьми балів – серйозний рівень зловживання алкоголем.

Із загалу вибірки високий рівень зловживання алкоголем спостерігався у 13,6% СП, серйозний – у 7,8% учасників. Вищі ризики були поширені серед чоловіків і транс* людей, учасників з низьким рівнем освіти та тих, хто не має іншої зайнятості, крім секс-роботи, з низьким місячним доходом (до 15 тис. грн), стажем надання секс-послуг від семи років, досвідом вживання наркотиків ін'єкційно, не-клієнтів НУО та тих, хто працює на вуличних точках (*Таблиця 23*).

Рисунок 31. Частка СП, які вживали алкогольні напої протягом останніх 30 днів, у 2008–2021 роках (у % до відповілих)

7 Bush K, Kivlahan DR, McDonnell MB, et al. The AUDIT alcohol consumption questions (AUDIT-C). Arch Intern Med. 1998;158:1789-1795 ([https://auditscreen.org/cmsb/uploads/1998-the-audit-alcohol-consumption-questions-\(audit-c\)-an-effective-brief-screening-test-for-problem-drinking.pdf](https://auditscreen.org/cmsb/uploads/1998-the-audit-alcohol-consumption-questions-(audit-c)-an-effective-brief-screening-test-for-problem-drinking.pdf))

Таблиця 23. Ризики зловживання алкоголем відповідно до AUDIT-C, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

Характеристики	Низький ризик		Середній ризик		Високий ризик		Серйозний ризик	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4713)	1888	40,1	1819	38,6	641	13,6	365	7,8
Вік (N = 4713)	p=0,019							
14–19 років	95	45,7	74	35,6	24	11,5	15	7,2
20–24 роки	477	43,2	425	38,5	130	11,8	72	6,5
25–34 роки	909	39,1	918	39,5	313	13,5	183	7,9
≥ 35 років	407	37,8	402	37,3	173	16,1	95	8,8
Стать (N = 4713)	p<0,001							
Жінки	1791	40,0	1756	39,2	603	13,5	333	7,4
Чоловіки та транс*люди	97	42,0	63	27,3	38	16,5	33	14,3
Освіта (N = 4705)	p<0,001							
Неповна середня або нижче	202	33,4	212	35,1	105	17,4	85	14,1
Повна середня	620	39,7	603	38,6	218	14,0	121	7,7
Середня спеціальна	463	37,3	522	42,1	179	14,4	77	6,2
Вища (бакалавр, магістр)	596	45,9	481	37,1	140	10,8	81	6,2
Зайнятість (N = 4702)	p<0,001							
Тільки секс-робота	1096	36,1	1202	39,6	455	15,0	279	9,2
Постійна або випадкова робота	460	44,4	396	38,2	119	11,5	61	5,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	327	51,6	217	34,2	65	10,3	25	3,9
Особистий місячний дохід, грн (N = 3714)	p<0,001							
≤ 15 000	406	43,3	309	32,9	144	15,4	79	8,4
15 001–24 000	283	36,3	332	42,6	112	14,4	53	6,8
24 001–35 000	427	38,2	462	41,3	147	13,1	83	7,4
≥ 35 001	389	44,4	328	37,4	96	10,9	64	7,3
Сімейний стан (N = 4713)	p=0,142							
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	438	42,6	389	37,8	136	13,2	66	6,4
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1449	39,4	1430	38,8	504	13,7	299	8,1

Характеристики	Низький ризик		Середній ризик		Високий ризик		Серйозний ризик	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4671)	p=0,577							
Так	171	40,5	162	38,4	51	12,1	38	9,0
Ні	1705	40,1	1651	38,9	578	13,6	315	7,4
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4526)	p<0,001							
≤ 3 роки	575	46,4	474	38,2	120	9,7	71	5,7
4–6 років	462	38,6	501	41,9	154	12,9	80	6,7
7–10 років	378	37,4	365	36,1	174	17,2	93	9,2
≥ 11 років	404	37,4	409	37,9	161	14,9	105	9,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4676)	p<0,001							
Так	79	34,3	55	23,9	43	18,7	53	23,0
Ні	1793	40,3	1757	39,5	595	13,4	307	6,9
Клієнт НУО (N = 4636)	p<0,001							
Так	815	42,0	822	42,4	203	10,5	100	5,2
Ні	1050	38,9	969	35,9	423	15,7	254	9,4
ВІЛ-статус (N = 4713)	p=0,008							
Позитивний	67	45,3	42	28,4	19	12,8	20	13,5
Негативний	1820	39,9	1778	38,9	622	13,6	346	7,6
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4713)	p<0,001							
Віртуальні точки	1028	44,0	930	39,8	272	11,6	108	4,6
Через посередників	343	34,5	401	40,4	150	15,1	99	10,0
Вулиця, траса, автошляхи	159	28,0	213	37,6	112	19,8	83	14,6
Розважальні заклади/заходи	157	41,1	147	38,5	48	12,6	30	7,9
Сауна/масажний салон	112	50,7	54	24,4	30	13,6	25	11,3
Інші способи	87	41,4	73	34,8	29	13,8	21	10,0

5.2 Наркотичні речовини

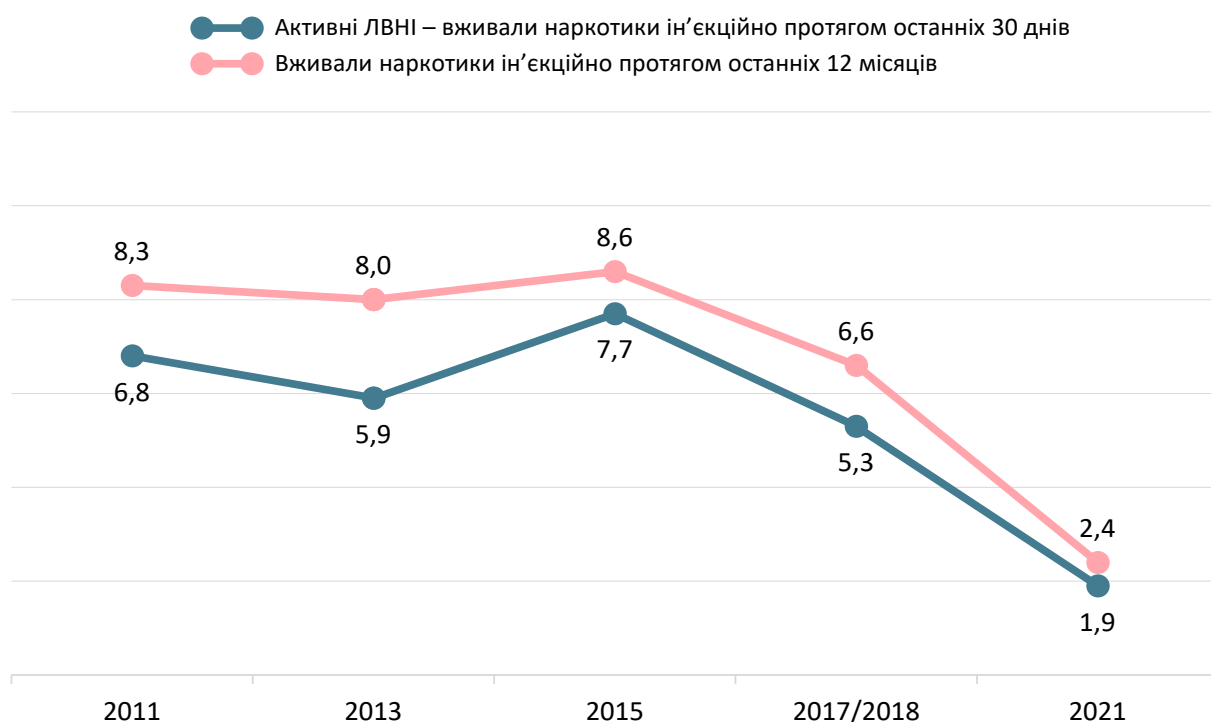
У порівнянні з попередніми раундами зменшилася частка СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків (*Рисунок 32*). 4,9% СП вживали наркотики у такий спосіб протягом життя, 2,4% – за останній рік, а частка активних СП-ЛВНІ становить 1,9%.

Неін'єкційне вживання наркотиків було більш поширеним – 24,3% СП мали такий досвід протягом життя, 14,1% – протягом останніх 12 місяців, а 9,0% – за останній місяць (*Рисунок 33*). Загалом 14,9% СП вживали наркотик тим чи іншим способом за останній рік, переважно тільки неін'єкційно (*Рисунок 34*).

Про вживання наркотиків ін'єкційним та неін'єкційним шляхом повідомили дещо різні категорії СП. Частка СП-ЛВНІ збільшується у кожній наступній віковій групі і є більшою серед учасників з низьким рівнем освіти, доходом до 15 тис. гривень та тих, хто працює на вуличних точках (*Таблиця 24*). Неін'єкційне вживання є більш поширеним серед чоловіків і транс*людей, учасників з низьким рівнем освіти та відсутністю іншої зайнятості, крім секс-роботи, доходом більше 35 тис. гривень, досвідом міграції для надання секс-послуг, а також серед не-клієнтів НУО. Як ін'єкційне, так і неін'єкційне вживання збільшується зі стажем надання секс-послуг і більшою мірою характерне для ВІЛ-позитивних СП.

Майже всі СП, які вживали наркотики ін'єкційно протягом року, використовували стерильні голку та шприц під час останньої ін'єкції (96,5%), надаючи перевагу метадону (48,2%). Щодо неін'єкційного вживання, то популярними були марихуана (47,2%) та амфетамін (41,5%) (*Таблиця 25*).

Рисунок 32. Частка СП-ЛВНІ у 2008–2021 роках (у % до відповідних)

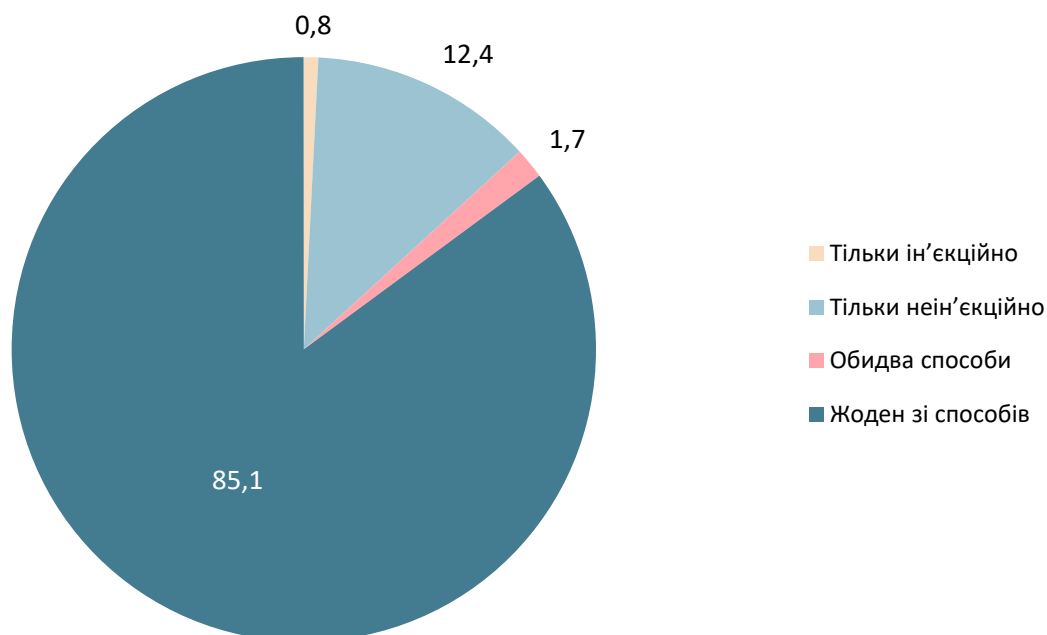

Вживання наркотиків СП розпочинали з неін'єкційного способу – середній вік першої спроби становив 20 років (± 4 роки), ін'єкційного – 22 роки (± 5 років). Здебільшого першими наркотиками неін'єкційно були марихуана (60,5%) та амфетамін (22,6%), а половина СП-ЛВНІ (53,1%) вперше спробували екстракт опію.

Рисунок 33. Досвід вживання наркотичних речовин неін'єкційним та ін'єкційним шляхом (у % до відповілих)

Рисунок 34. Спосіб вживання наркотичних речовин за останні 12 місяців (N = 4850, у % до відповілих)

Таблиця 24. Досвід вживання наркотичних речовин неін'єкційним та ін'єкційним шляхом протягом останніх 12 місяців, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які вживали наркотики за останні 12 місяців...	Ін'єкційно		Неін'єкційно	
	n	%	n	%
Загалом	119	2,4	684	14,1
Вік	p<0,001		p=0,162	
14–19 років	1	0,5	22	10,1
20–24 роки	9	0,8	152	13,3
25–34 роки	52	2,2	340	14,2
≥ 35 років	57	5,1	170	15,4
Стать	p=0,014		p<0,001	
Жінки	119	2,5	623	13,5
Чоловіки та транс*люди	–	–	61	26,4
Освіта	p<0,001		p=0,002	
Неповна середня або нижче	31	4,9	109	17,4
Повна середня	44	2,7	251	15,5
Середня спеціальна	28	2,2	165	12,8
Вища (бакалавр, магістр)	17	1,3	158	12,1
Зайнятість	p=0,896		p=0,002	
Тільки секс-робота	79	2,5	484	15,4
Постійна або випадкова робота	26	2,4	129	12,1
Інше (навчання, безробітні тощо)	14	2,2	69	11,0
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p<0,001	
≤ 15 000	45	4,6	142	14,7
15 001–24 000	16	2,0	87	10,9
24 001–35 000	20	1,7	146	12,6
≥ 35 001	5	0,6	175	19,8
Сімейний стан	p=0,002		p=0,370	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	40	3,7	140	13,3
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	79	2,1	545	14,3

Частка СП, які вживали наркотики за останні 12 місяців...	Ін'єкційно		Неін'єкційно	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	$p=0,837$		$p<0,001$	
Так	11	2,6	84	19,6
Ні	106	2,4	596	13,6
Стаж надання секс-послуг, роки	$p<0,001$		$p<0,001$	
≤ 3 роки	8	0,6	131	10,2
4–6 років	18	1,5	180	14,6
7–10 років	27	2,6	164	15,7
≥ 11 років	61	5,5	180	16,2
Клієнт НУО	$p=0,715$		$p<0,001$	
Так	51	2,5	230	11,6
Ні	67	2,4	436	15,6
ВІЛ-статус	$p<0,001$		$p<0,001$	
Позитивний	31	21,2	37	26,1
Негативний	88	1,9	647	13,7
Основний спосіб пошуку клієнтів	$p<0,001$		$p=0,044$	
Віртуальні точки	33	1,4	345	14,4
Через посередників	21	2,0	135	13,1
Вулиця, траса, автошляхи	40	6,7	105	17,8
Розважальні заклади/заходи	9	2,3	50	12,5
Сауна/масажний салон	15	6,6	26	11,5
Інші способи	2	0,9	25	11,3

Таблиця 25. Тип наркотиків, які вживали СП протягом останніх 12 місяців
(серед тих, хто вживав, декілька варіантів відповіді, у %)

Наркотична речовина	Вживали ін'єкційні наркотики протягом останніх 12 місяців (N = 119)		Вживали неін'єкційні наркотики протягом останніх 12 місяців (N = 684)	
	n	%	n	%
Метадон	58	48,2	49	7,2
Метамфетамін (вінт, первітин)	23	19,0	59	8,6
Екстракт опію в рідкому стані (ширка, чорна)	19	15,5	1	0,1
Сіль (MDPV, мефедрон)	17	14,4	79	11,5
Амфетамін у вигляді порошку (фен)	12	9,7	284	41,5
Канабіоїди (марихуана (канабіс, план), насіння коноплі, гашиш)	7	5,6	323	47,2
Налбуфін	6	4,9	5	0,7
Лірика (діюча речовина – прегабалін, габапентин)	4	3,4	24	3,6
Бупренорфін (субітекс)	4	3,2	4	0,6
Кокаїн (кокс)	2	1,6	64	9,3
Аптечні стимулятори (баклофен, фенібут, концерта, декседрін, аддерол)	2	1,6	44	6,5
Героїн	2	1,6	4	0,6
Метилендіоксиметамфетамін (екстазі, MDMA)	1	0,8	65	9,6
Галюциногени (ЛСД (кислота), мескалін, тарен, катемін, псилоцин)	1	0,8	54	7,9
Снодійно-седативні препарати, барбітурати (валіум, барбовал, діазепам, сонат, ксанокс, димедрол, тропікамід, риназолін тощо)	1	0,8	31	4,5
Ефідрин (бодяга, болтушка, джеф, мультка, феда)	1	0,8	5	0,7
Морфін	1	0,8	–	–
Трамадол (трам, трамал)	–	–	11	1,6
Вуличний бупренорфін (субітекс)	–	–	8	1,1
Спідбол (суміш кокаїну з героїном або морфіном)	–	–	3	0,4
Фентаніл (білий китаєць)	–	–	2	0,3
Інгалянти (бензин, ацетон, етанол тощо)	–	–	1	0,1

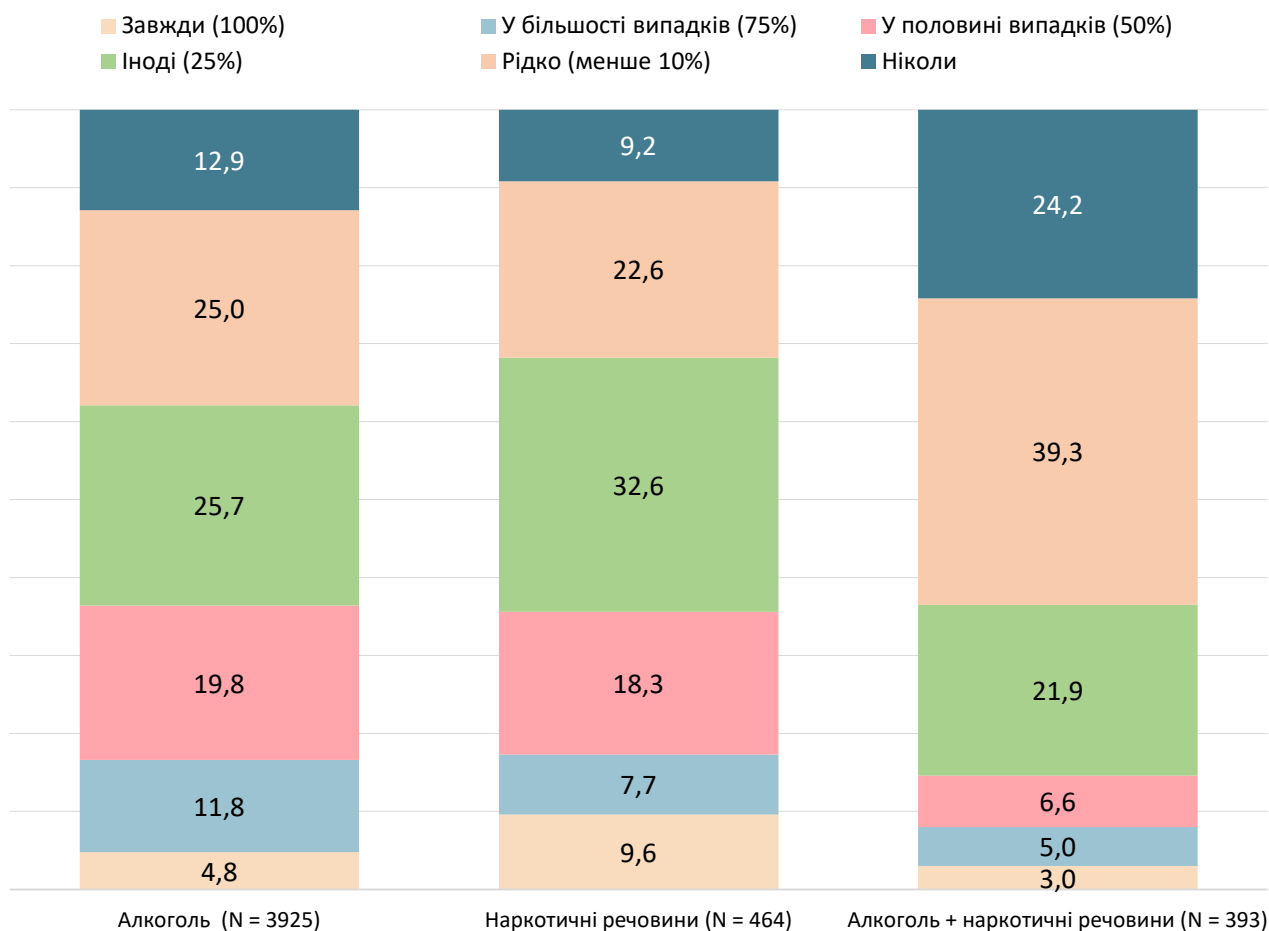

5.3 Вживання алкоголю та наркотиків під час сексу

Вживання алкоголю або наркотиків перед сексуальним контактом може спричинити ризик невикористання презерватива. Серед СП, які вживали алкоголь протягом останнього місяця, 4,8% робили це перед кожним сексуальним контактом з клієнтом, і лише 12,9% ніколи не вживали алкоголь перед наданням секс-послуг (**Рисунок 35**). Десята частина СП, які вживали наркотики (9,6%), повідомили про їх постійне вживання перед сексом з клієнтом. 75,8% СП з числа тих, хто вживав алкоголь і наркотики протягом останнього місяця, робили це перед наданням сексуальних послуг, а 3,0% вживали їх перед кожним сексуальним контактом.

Алкоголь перед сексом з клієнтом за останній місяць частіше вживали СП, які не мають постійного партнера, зі стажем роботи більше 11 років, не-клієнти НУО та ті, хто працює на вуличних точках або в саунах/масажних салонах. Більшість учасників з досвідом вживання наркотиків ін'єкційним шляхом вживали наркотики (98,4%) або наркотики і алкоголь одночасно (88,4%) перед наданням сексуальних послуг протягом останнього місяця (**Таблиця 26**).

Рисунок 35. Досвід вживання алкоголю та наркотиків перед сексом з клієнтом за останні 30 днів (серед тих, хто вживав наркотики за останні 30 днів, у % до відповідей)

Таблиця 26. Вживання алкоголю та наркотиків перед сексом з клієнтом за останні 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (серед тих, хто вживав наркотики за останні 30 днів, у % до відповілих)

Частка СП, які вживали перед сексом з клієнтом за останні 30 днів...	Алкоголь (N = 3925)		Наркотики (N = 464)		Алкоголь + наркотики (N = 393)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	3418	87,1	422	90,8	298	75,8
Вік	p=0,087		p=0,008		p=0,365	
14–19 років	140	83,3	11	68,8	10	71,4
20–24 роки	786	86,3	81	89,0	53	68,8
25–34 роки	1693	86,8	207	93,7	153	78,9
≥ 35 років	798	89,3	123	89,8	82	75,2
Стать	p=0,732		p=0,820		p=0,113	
Жінки	3244	87,0	387	90,8	276	76,9
Чоловіки та транс*люди	174	87,9	35	89,7	22	64,7
Освіта	p=0,022		p=0,549		p=0,292	
Неповна середня або нижче	481	90,2	82	92,1	67	78,8
Повна середня	1144	88,0	145	89,0	113	79,6
Середня спеціальна	937	86,0	102	93,6	66	70,2
Вища (бакалавр, магістр)	850	85,3	92	89,3	51	71,8
Зайнятість	p=0,284		p=0,168		p=0,025	
Тільки секс-робота	2298	87,5	291	91,8	223	78,0
Постійна або випадкова робота	710	85,4	91	91,0	57	75,0
Інше (навчання, безробітні тощо)	400	87,7	40	83,3	18	56,3
Особистий місячний дохід, грн	p=0,101		p=0,558		p=0,559	
≤ 15 000	675	88,8	111	91,7	73	79,3
15 001–24 000	586	85,7	47	90,4	35	68,6
24 001–35 000	828	87,2	90	88,2	68	75,6
≥ 35 001	563	84,7	92	93,9	64	76,2
Сімейний стан	p<0,001		p=0,195		p=0,910	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	694	83,4	95	94,1	61	76,3
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	2724	88,1	327	89,8	236	p=0,009

Частка СП, які вживали перед сексом з клієнтом за останні 30 днів...	Алкоголь (N = 3925)		Наркотики (N = 464)		Алкоголь + наркотики (N = 393)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,621		p=0,232		p=0,124	
Так	310	86,1	56	94,9	43	84,3
Ні	3074	87,0	363	90,1	253	74,4
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,458		p=0,323	
≤ 3 роки	846	84,0	70	87,5	46	73,0
4–6 років	850	85,3	99	89,2	67	70,5
7–10 років	736	88,0	103	93,6	75	78,9
≥ 11 років	830	90,4	133	91,7	97	80,2
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,009		p<0,001		p=0,002	
Так	169	93,4	120	98,4	76	88,4
Ні	3219	86,6	298	87,9	219	72,3
Клієнт НУО	p<0,001		p=0,123		p=0,611	
Так	1327	84,1	142	93,4	99	78,0
Ні	2017	88,7	264	88,9	189	75,6
ВІЛ-статус	p=0,237		p=0,107		p=0,108	
Позитивний	99	90,8	41	97,6	28	87,5
Негативний	3319	87,0	381	90,1	270	74,8
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p=0,022		p=0,006	
Віртуальні точки	1662	85,6	185	88,5	126	70,4
Через посередників	711	85,7	86	93,5	68	85,0
Вулиця, траса, автошляхи	475	92,2	84	95,5	66	85,7
Розважальні заклади/заходи	278	87,7	25	78,1	17	70,8
Сауна/масажний салон	131	91,0	26	100,0	14	73,7
Інші способи	162	90,0	16	88,9	7	50,0

6. ДЕПРЕСИВНИЙ СТАН

У дослідженні 2021 року визначення рівня депресії здійснювалося з використанням опитувальника PHQ-9 (*Patient Health Questionnaire*)⁸ – шкали для оцінки депресії, що складається із дев'яти запитань щодо стану учасника за останні два тижні. Кожне запитання оцінювалося від 0 до 3 балів, відповідно сумарна оцінка коливалася від 0 до 27. Учасники, які отримали до чотирьох балів, не мали депресії взагалі, від п'яти і більше – свідчило про той чи інший рівень депресії. Надійність шкали перевірена за допомогою Cronbach's alpha, показник якого складає 0,886 та свідчить про її прийнятність для визначення рівня депресії.

Середній показник рівня депресії серед СП становив 3,5 бала, що за методикою оцінювання відповідає відсутності депресії. 69,3% учасників не мали жодних проявів депресії, тяжку депресію мали 0,9% опитаних (*Рисунок 36*). Частка СП з тим чи іншим рівнем депресії зростала з віком, була більш характерна для учасників з низькою освітою, доходом до 24 тис. гривень, стажем надання секс-послуг більше шести років, та тих, хто працює на вуличних точках (*Таблиця 27*). У половини СП, які мають досвід вживання наркотиків ін'єкційно (54,2%), спостерігалася депресія, у 16,8% з них вона була середньої тяжкості або тяжка (*серед тих, хто не практикував ін'єкційне вживання, цей показник знаходився на рівні 2,2%*).

Крім визначення депресивних станів, у межах дослідження було здійснено оцінку тривожності з використанням методики, яка застосовується для діагностики генералізованого тривожного розладу GAD-7 (*Generalized Anxiety Disorder*)⁹. Інструмент складався із семи запитань щодо стану учасника за останні два тижні. Кожне з них оцінювалося від 0 до 3 балів, сумарна оцінка коливалася від 0 до 21. Надійність шкали (*Cronbach's alpha*) становить 0,906, що дає змогу здійснювати подальший аналіз та інтерпретувати результати в агрегованому вигляді.

Середній рівень тривожності серед СП складав 2,9 бала, що відповідає мінімальному рівню тривожності за методикою оцінювання. Такий показник мали 73,6% учасників, а середній або високий рівень був встановлений у 6,6% СП (*Рисунок 37*). Характеристики СП, які мають вищий за мінімальний рівень тривожності, схожі на характеристики учасників з тим чи іншим рівнем депресії. Їхня частка зростає з віком і стажем роботи, більша серед для учасників з низькою освітою, у тих, хто зайнятий тільки у секс-роботі та працює на вуличних точках (*Таблиця 28*). Майже чверть СП-ЛВНІ мають середню або високу тривожність (22,3%) у порівнянні з 5,9% учасників, які ніколи не вживали наркотики ін'єкційно.

8 Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB. The PHQ-9: validity of a brief depression severity measure. *J Gen Intern Med.* 2001 Sep;16(9):606-13 (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1495268>)

9 Munir S, Takov V. *Generalized Anxiety Disorder*. StatPearls Publishing; 2022. (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK441870>)

Рисунок 36. Поширеність депресивних станів серед СП (N = 4961, у %)

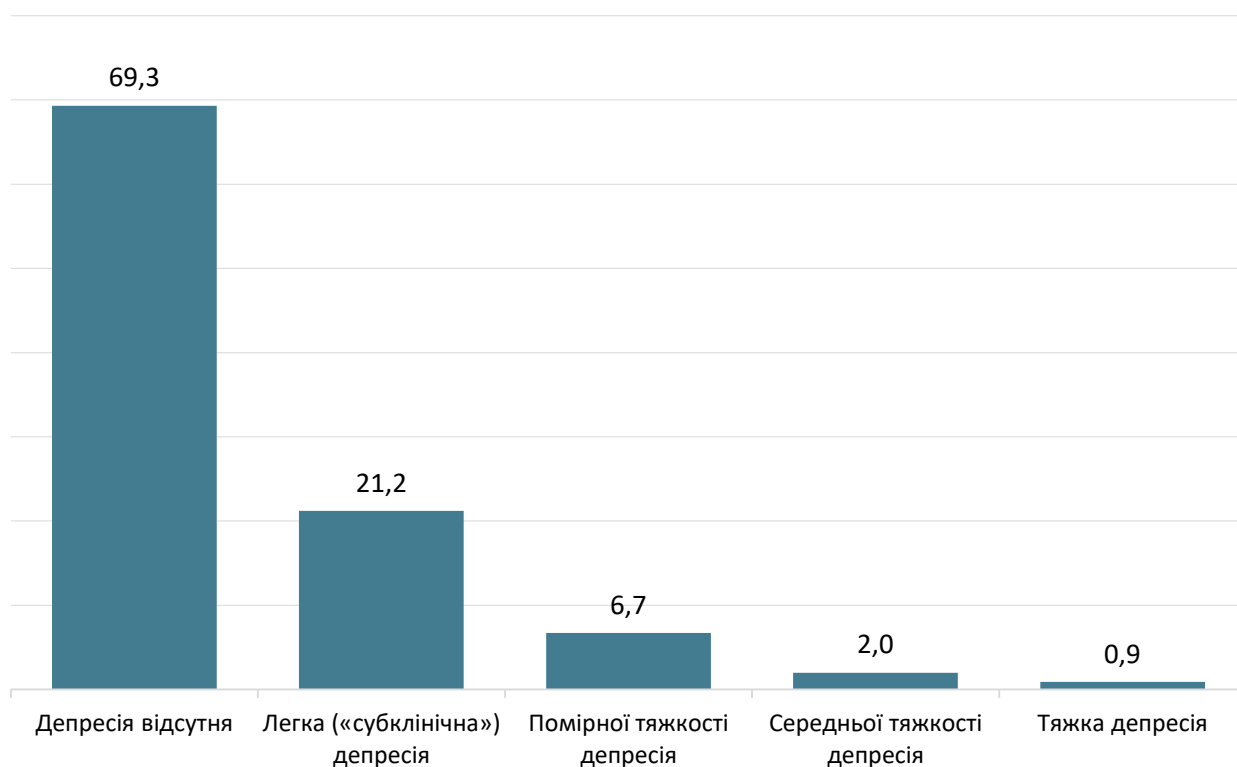
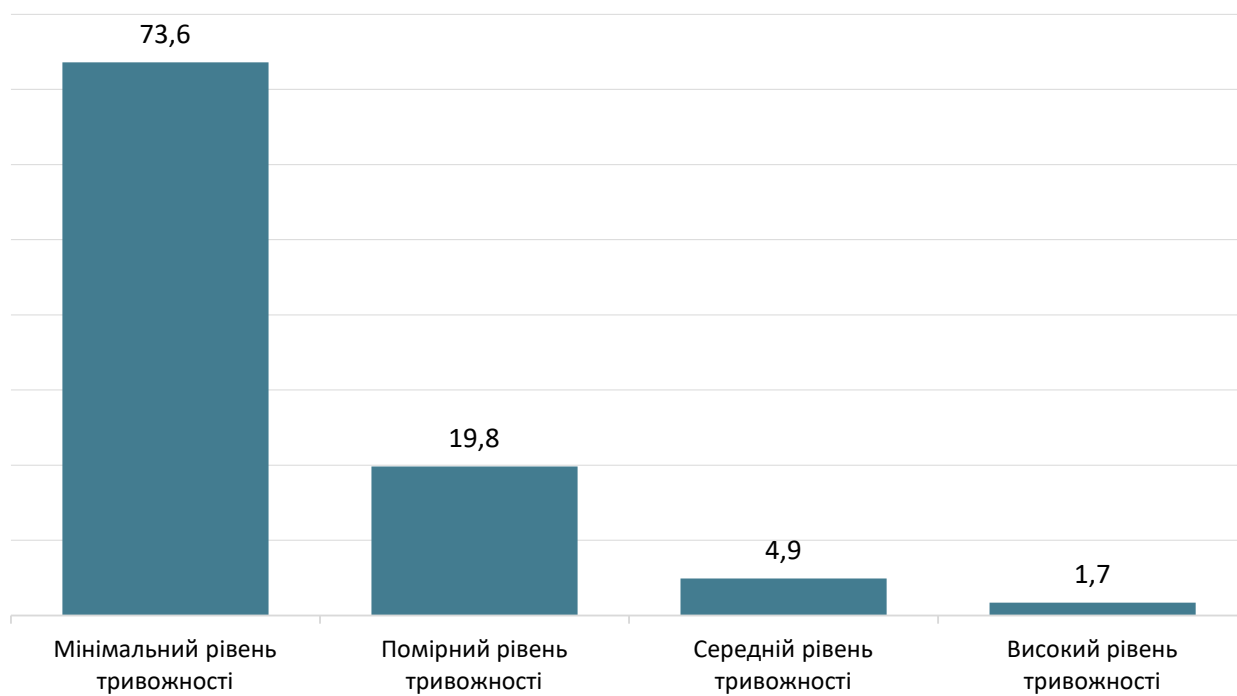

Рисунок 37. Поширеність тривожних станів серед СП (N = 4961, у %)

Таблиця 27. Рівень депресії серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

Характеристики	Середнє	Ст. відх.	Відсутня (0–4)		Легка (5–9)		Помірна (10–14)		Середньої тяжкості або тяжка (15–27)	
			n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	3,5	4,4	3435	69,3	1051	21,2	330	6,7	145	2,9
Вік (N = 4961)	p<0,001									
14–19 років	2,8	4,6	178	80,9	23	10,5	13	5,9	6	2,7
20–24 роки	2,8	4,1	897	77,1	189	16,2	50	4,3	28	2,4
25–34 роки	3,7	4,3	1655	67,6	553	22,6	174	7,1	67	2,7
≥ 35 років	4,0	4,5	707	62,7	286	25,4	91	8,1	44	3,9
Стать (N = 4961)	p=0,002									
Жінки	3,5	4,3	3261	69,0	1022	21,6	306	6,5	136	2,9
Чоловіки та транс*люди	3,6	4,8	175	74,2	29	12,3	24	10,2	8	3,4
Освіта (N = 4951)	p<0,001									
Неповна середня або нижче	3,8	5,2	430	66,7	113	17,5	62	9,6	40	6,2
Повна середня	3,0	4,1	1211	73,4	321	19,5	83	5,0	35	2,1
Середня спеціальна	3,8	4,3	885	67,2	317	24,1	84	6,4	30	2,3
Вища (бакалавр, магістр)	3,7	4,2	902	67,3	298	22,2	101	7,5	39	2,9
Зайнятість (N = 4951)	p=0,012									
Тільки секс-робота	3,6	4,4	2162	67,6	712	22,3	233	7,3	93	2,9
Постійна або випадкова робота	3,4	4,4	776	71,6	213	19,6	57	5,3	38	3,5
Інше (навчання, безробітні тощо)	3,2	3,9	487	73,0	126	18,9	40	6,0	14	2,1
Особистий місячний дохід, грн (N = 3876)	p<0,001									
≤ 15 000	3,6	4,6	675	67,8	201	20,2	81	8,1	38	3,8
15 001–24 000	3,7	4,5	551	67,9	162	20,0	76	9,4	22	2,7
24 001–35 000	3,4	4,3	817	69,7	256	21,8	60	5,1	40	3,4
≥ 35 001	3,5	3,9	620	69,1	215	24,0	50	5,6	12	1,3

Характеристики	Середнє	Ст. відх.	Відсутня (0–4)		Легка (5–9)		Помірна (10–14)		Середньої тяжкості або тяжка (15–27)	
			n	%	n	%	n	%	n	%
Сімейний стан (N = 4961)			p=0,045							
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	3,5	4,4	772	71,7	199	18,5	68	6,3	38	3,5
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	3,5	4,3	2663	68,6	852	21,9	262	6,7	106	2,7
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)			p=0,383							
Так	3,5	4,5	296	67,9	90	20,6	32	7,3	18	4,1
Ні	3,5	4,3	3122	69,7	939	21,0	292	6,5	125	2,8
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4745)			p<0,001							
≤ 3 роки	3,1	4,4	984	75,8	211	16,3	66	5,1	37	2,9
4–6 років	3,6	4,1	845	67,7	289	23,1	85	6,8	30	2,4
7–10 років	3,7	4,4	705	66,6	243	22,9	80	7,6	31	2,9
≥ 11 років	3,7	4,5	759	66,6	261	22,9	80	7,0	39	3,4
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4903)			p<0,001							
Так	7,1	7,0	109	45,8	53	22,3	36	15,1	40	16,8
Ні	3,3	4,1	3286	70,4	986	21,1	290	6,2	103	2,2
Клієнт НУО (N = 4874)			p=0,009							
Так	3,5	4,2	1419	70,3	441	21,9	107	5,3	51	2,5
Ні	3,5	4,5	1974	69,1	581	20,3	217	7,6	84	2,9
ВІЛ-статус (N = 4961)			p=0,003							
Позитивний	4,6	5,7	96	61,9	32	20,6	16	10,3	11	7,1
Негативний	3,5	4,3	3340	69,5	1019	21,2	314	6,5	133	2,8
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)			p<0,001							
Віртуальні точки	3,6	4,1	1682	68,6	562	22,9	157	6,4	52	2,1
Через посередників	3,3	4,2	735	70,3	221	21,1	63	6,0	27	2,6
Вулиця, траса, автошляхи	4,4	5,2	370	61,5	141	23,4	52	8,6	39	6,5
Розважальні заклади/заходи	3,4	4,8	306	75,7	51	12,6	29	7,2	18	4,5
Сауна/масажний салон	3,2	4,5	160	69,6	46	20,0	17	7,4	7	3,0
Інші способи	2,4	3,5	182	80,9	30	13,3	11	4,9	2	0,9

Таблиця 28. Рівень тривожності серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповівших)

Рівень тривожності...	Середнє	Ст. відх.	Мінімальний (0–4)		Помірний (5–9)		Середній або високий (10–21)	
			n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	2,9	3,8	3651	73,6	982	19,8	328	6,6
Вік (N = 4961)			p<0,001					
14–19 років	2,3	3,7	177	80,5	31	14,1	12	5,5
20–24 роки	2,2	3,5	930	80,0	180	15,5	53	4,6
25–34 роки	2,9	3,6	1780	72,7	506	20,7	163	6,7
≥ 35 років	3,3	4,0	763	67,7	264	23,4	100	8,9
Стать (N = 4961)			p=0,604					
Жінки	2,8	3,7	3471	73,5	939	19,9	315	6,7
Чоловіки та транс*люди	2,5	3,6	180	76,3	43	18,2	13	5,5
Освіта (N = 4953)			p<0,001					
Неповна середня або нижче	3,1	4,2	436	67,6	143	22,2	66	10,2
Повна середня	2,6	3,6	1253	75,8	304	18,4	95	5,8
Середня спеціальна	2,9	3,8	955	72,5	277	21,0	85	6,5
Вища (бакалавр, магістр)	2,7	3,4	1001	74,8	257	19,2	81	6,0
Зайнятість (N = 4949)			p<0,001					
Тільки секс-робота	3,0	3,8	2287	71,5	676	21,1	236	7,4
Постійна або випадкова робота	2,7	3,7	822	75,8	197	18,2	65	6,0
Інше (навчання, безробітні тощо)	2,1	2,9	532	79,9	108	16,2	26	3,9
Особистий місячний дохід, грн (N = 3876)			p=0,009					
≤ 15 000	3,0	3,8	697	70,1	225	22,6	72	7,2
15 001–24 000	2,9	3,9	592	73,0	157	19,4	62	7,6
24 001–35 000	2,6	3,5	906	77,2	202	17,2	65	5,5
≥ 35 001	2,8	3,6	677	75,5	162	18,1	58	6,5
Сімейний стан (N = 4961)			p=0,301					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	2,8	3,9	812	75,3	196	18,2	70	6,5
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	2,8	3,7	2839	73,1	786	20,2	258	6,6

Рівень тривожності...	Середнє	Ст. відх.	Мінімальний (0–4)		Помірний (5–9)		Середній або високий (10–21)	
			n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)			p=0,702					
Так	2,9	3,6	314	72,0	91	20,9	31	7,1
Ні	2,8	3,7	3308	73,9	875	19,5	295	6,6
Стаж надання секс-послуг, роки N = 4745)			p<0,001					
≤ 3 роки	2,6	3,7	1021	78,6	201	15,5	77	5,9
4–6 років	2,7	3,5	931	74,5	248	19,8	71	5,7
7–10 років	2,9	2,4	773	73,0	214	20,2	72	6,8
≥ 11 років	3,1	3,8	790	69,4	263	23,1	85	7,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4903)			p<0,001					
Так	5,1	5,3	126	52,9	59	24,8	53	22,3
Ні	2,7	3,6	3480	74,6	911	19,5	273	5,9
Клієнт НУО (N = 4874)			p=0,262					
Так	2,8	3,7	1517	75,2	382	18,9	118	5,9
Ні	2,8	3,7	2092	73,2	575	20,1	190	6,7
ВІЛ-статус (N = 4961)			p=0,002					
Позитивний	3,4	5,0	106	68,4	28	18,1	21	13,5
Негативний	2,8	3,7	3545	73,8	954	19,9	307	6,4
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)			p<0,001					
Віртуальні точки	2,8	3,6	1801	73,5	508	20,7	143	5,8
Через посередників	2,6	3,6	783	74,9	209	20,0	54	5,2
Вулиця, траса, автошляхи	3,0	4,5	411	68,3	111	18,4	80	13,3
Розважальні заклади/заходи	2,6	3,5	300	74,1	79	19,5	26	6,4
Сауна/масажний салон	2,3	3,7	175	76,1	41	17,8	14	6,1
Інші способи	2,0	3,4	183	80,6	33	14,5	11	4,8

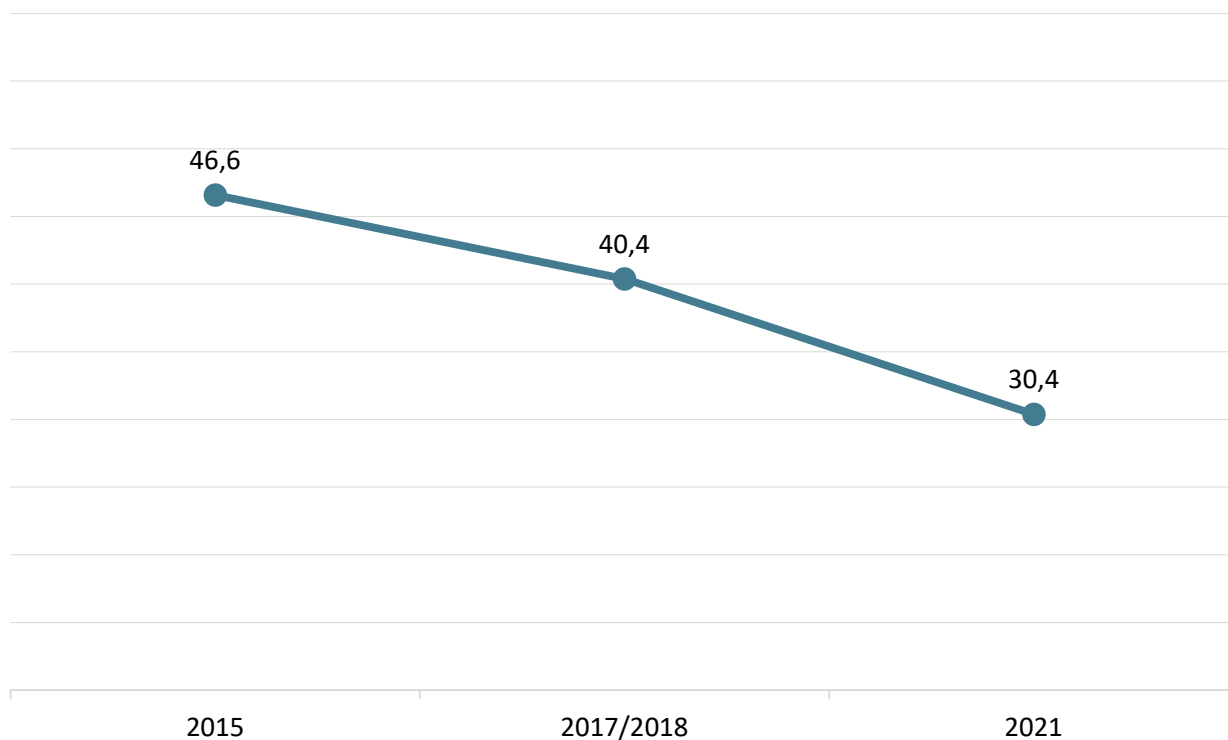

7. ДОСВІД НАСИЛЬСТВА

У порівнянні з минулими раундами дослідження знизилася частка СП, які зазнавали насильства протягом свого залучення до надання секс-послуг, – з 46,6% у 2015 році до 30,4% у 2021 році (**Рисунок 38**). Найпоширенішими формами насильства були словесні приниження (60,4%), погрози (54,5%), побиття (38,6%) і примушування до безкоштовного надання послуг (34,2%), частота останнього зменшилася найбільш суттєво у 2015 році (**Рисунок 39**).

Про насильство частіше повідомляли СП старше 35 років, з низьким рівнем освіти, високим доходом, досвідом міграції з міста для надання секс-послуг та ін'єкційного вживання наркотиків. Частка СП, які зазнавали насильства, зростала зі стажем надання секс-послуг (з 22,5% серед тих, хто працював менше трьох років, до 34,9% серед СП зі стажем більше 11 років) і більша серед тих, хто працює на вуличних точках та через посередників (38,1% та 37,0% відповідно) (**Таблиця 29**).

Рисунок 38. Частка СП, які зазнавали насильства під час надання сексуальних послуг у 2015–2021 роках (у %)

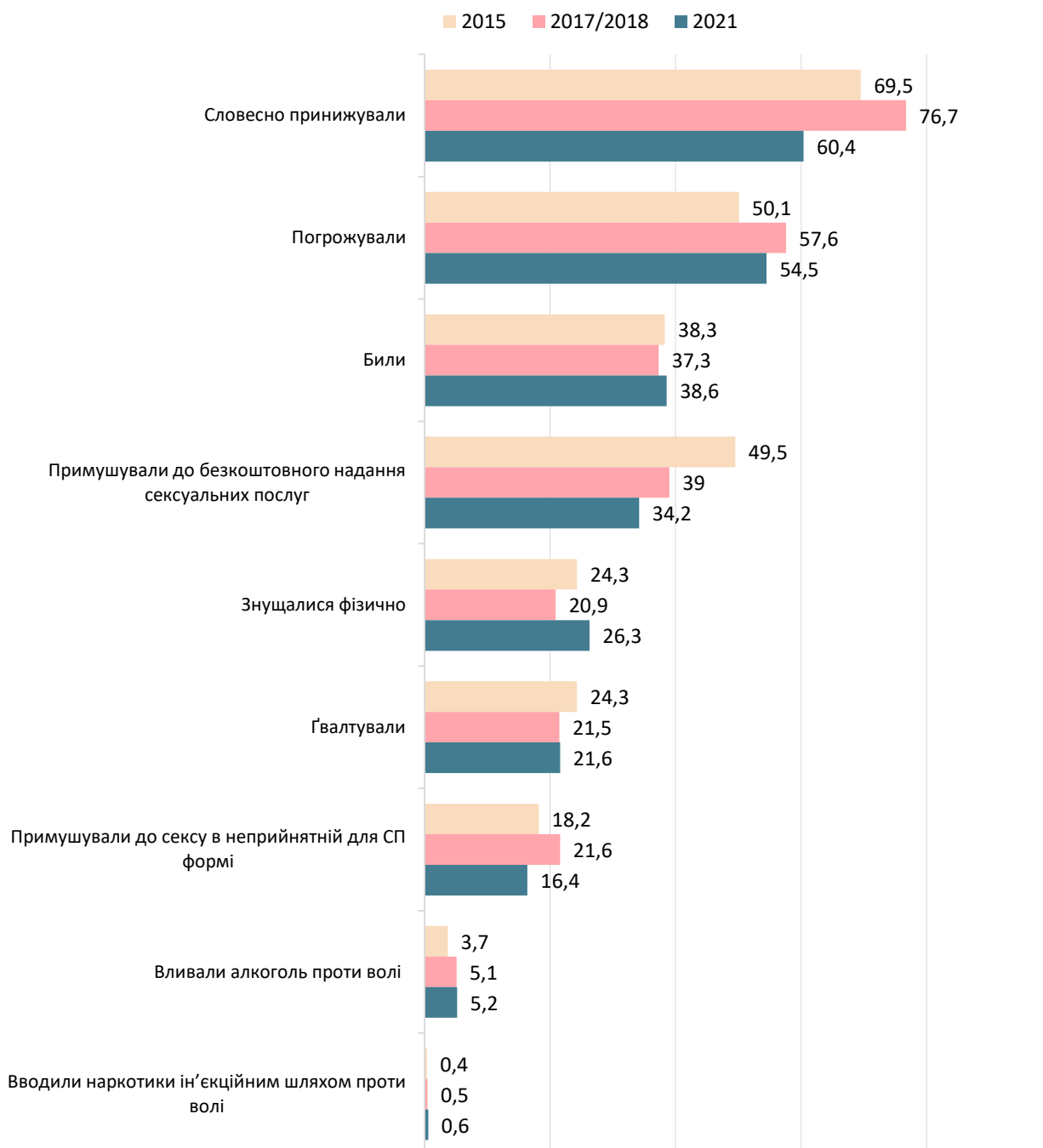

Половина СП зазнавали насильства з боку непостійних клієнтів (55,0%), а 11,7% учасників вказали про насильство з боку постійних клієнтів. Кожен п'ятий учасник (21,8%) повідомляв про випадки насильства з боку працівників правоохоронних органів (*Рисунок 40*).

Більше половини СП, які зазнавали насильства (66,0%), не зверталися за допомогою. Ті, хто звертався, шукав допомоги у близьких людей, інших СП або адміністраторів точки (*Рисунок 41*). До громадських організацій, кризових центрів або в поліцію зверталися 7,5% учасників з досвідом насильства. Цей показник вищий для клієнтів НУО – серед них до фахівців зверталися 10,0% СП у порівнянні з 5,8% учасників, які не користуються профілактичними послугами (*Таблиця 30*).

Рисунок 39. Форми насильства СП у 2015–2021 роках (серед тих, хто зазнавав насильства, у %)

Таблиця 29. Частка СП, які зазнавали насильства під час надання сексуальних послуг, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

Характеристики	Частка СП, які зазнавали насильства під час надання сексуальних послуг	
	n	%
Загалом (N = 4705)	1431	30,4
Вік (N = 4705)	p<0,001	
14–19 років	52	24,1
20–24 роки	255	22,7
25–34 роки	763	33,2
≥ 35 років	361	33,8
Стать (N = 4705)	p=0,542	
Жінки	1366	30,5
Чоловіки та транс*люди	64	28,6
Освіта (N = 4695)	p<0,001	
Неповна середня або нижче	221	35,8
Повна середня	380	24,1
Середня спеціальна	470	38,0
Вища (бакалавр, магістр)	357	28,3
Зайнятість (N = 4692)	p=0,490	
Тільки секс-робота	943	30,9
Постійна або випадкова робота	314	30,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	172	28,5
Особистий місячний дохід, грн (N = 3660)	p<0,001	
≤ 15 000	265	27,7
15 001–24 000	235	29,7
24 001–35 000	401	35,5
≥ 35 001	234	30,0
Сімейний стан (N = 4705)	p=0,007	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	354	33,8
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	1076	29,4

Характеристики	Частка СП, які зазнавали насильства під час надання сексуальних послуг	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4662)	$p < 0,001$	
Так	172	41,0
Ні	1254	29,6
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4501)	$p < 0,001$	
≤ 3 роки	282	22,5
4–6 років	360	30,8
7–10 років	339	33,8
≥ 11 років	376	34,9
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4654)	$p < 0,001$	
Так	125	55,8
Ні	1298	29,3
Клієнт НУО (N = 4628)	$p = 0,078$	
Так	549	28,8
Ні	849	31,2
ВІЛ-статус (N = 4705)	$p = 0,586$	
Позитивний	48	32,4
Негативний	1382	30,3
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4705)	$p < 0,001$	
Віртуальні точки	610	26,7
Через посередників	372	37,0
Вулиця, траса, автошляхи	218	38,1
Розважальні заклади/заходи	102	25,8
Сауна/масажний салон	70	31,0
Інші способи	59	26,7

Рисунок 40. Суб'єкт насильства СП (N = 1431, серед тих, хто зазнавав насильства, декілька варіантів відповіді, у %)

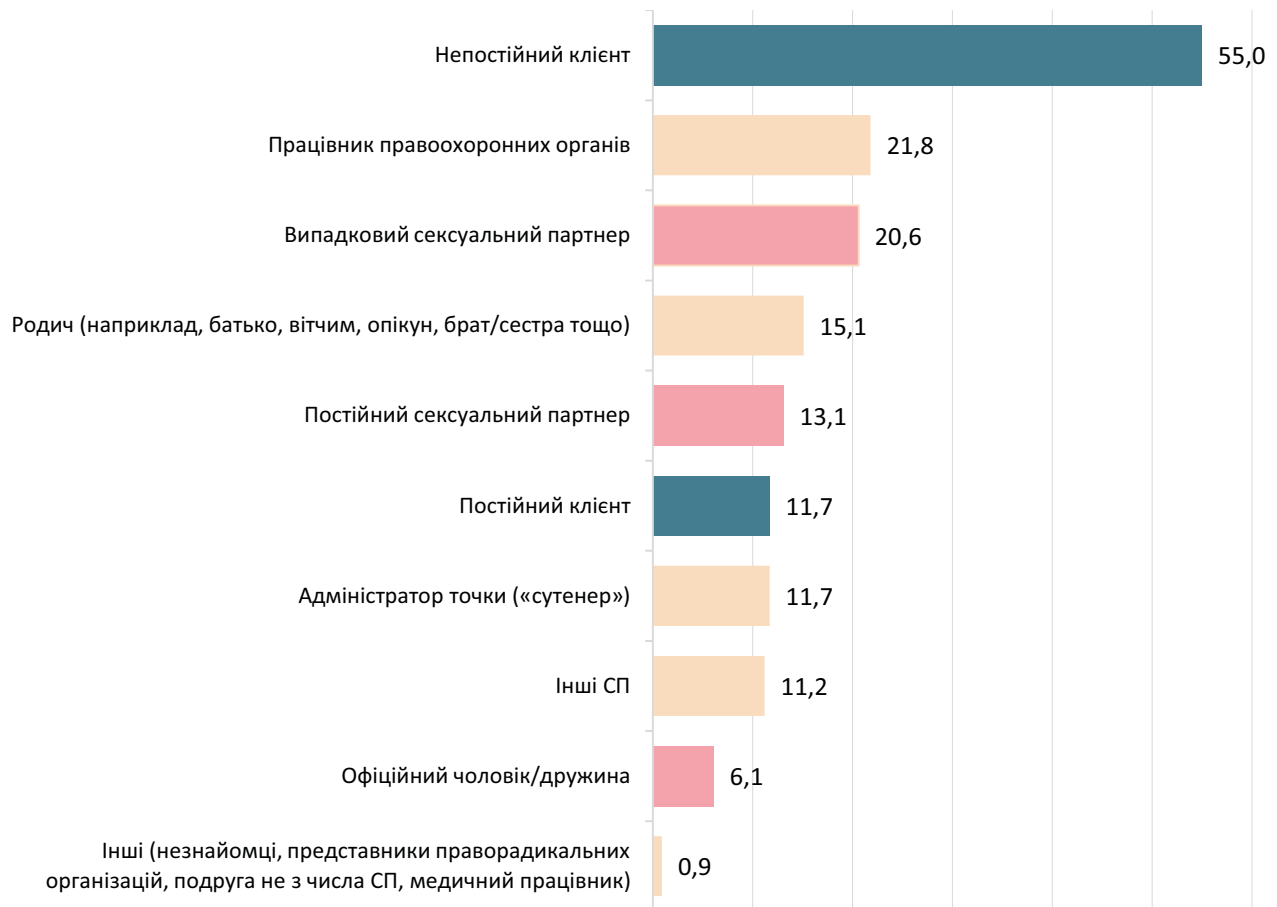
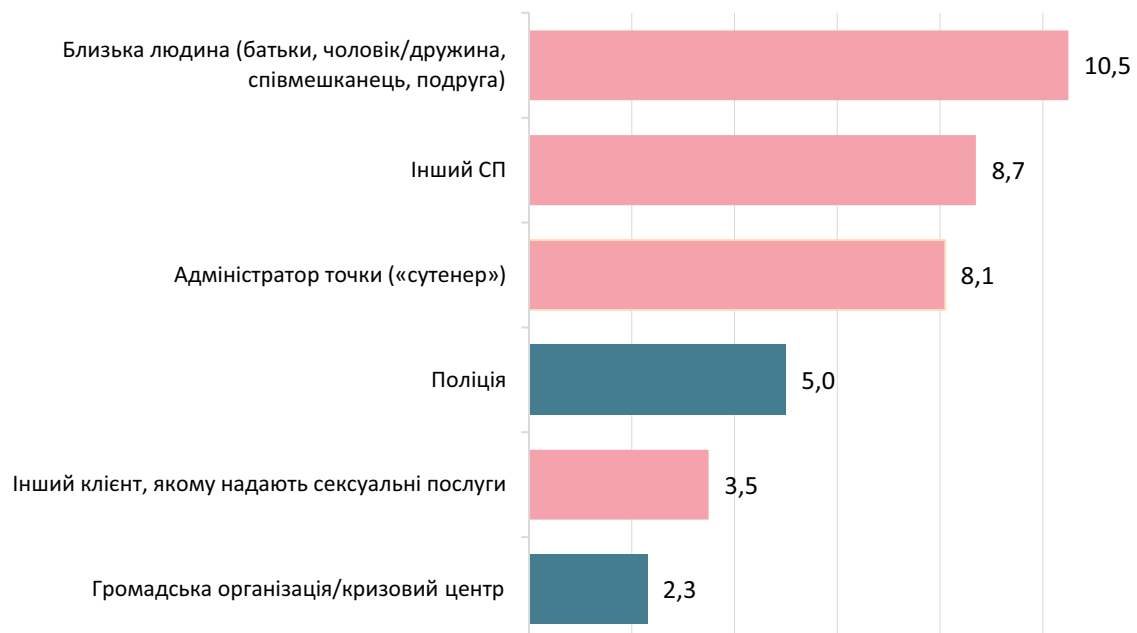

Рисунок 41. Особи або організації, до яких зверталися СП у випадку насильства (N = 1431, серед тих, хто зазнавав насильства, декілька варіантів відповіді, у %)

Таблиця 30. Звернення за допомогою до громадських організацій, кризових центрів або поліції у випадку насильства (N = 1381, серед тих, хто зазнавав насильства, у % до відповістих)

Характеристики	Зверталися за допомогою		Не зверталися за допомогою	
	n	%	n	%
Загалом (N = 1381)	103	7,5	1278	92,5
Вік (N = 1381)	p=0,156			
14–19 років	2	4,3	45	95,7
20–24 роки	12	5,0	229	95,0
25–34 роки	56	7,6	685	92,4
≥ 35 років	34	9,6	319	90,4
Стать (N = 1381)	p=0,882			
Жінки	98	7,4	1220	92,6
Чоловіки та транс*люди	5	7,9	58	92,1
Освіта (N = 1377)	p=0,141			
Неповна середня або нижче	14	6,8	193	93,2
Повна середня	20	5,5	345	94,5
Середня спеціальна	44	9,6	414	90,4
Вища (бакалавр, магістр)	24	6,9	323	93,1
Зайнятість (N = 1379)	p=0,235			
Тільки секс-робота	67	7,4	843	92,6
Постійна або випадкова робота	28	9,2	277	90,8
Інше (навчання, безробітні тощо)	8	4,9	156	95,1
Особистий місячний дохід, грн (N = 1100)	p=0,600			
≤ 15 000	17	6,6	239	93,4
15 001–24 000	17	7,4	212	92,6
24 001–35 000	22	5,7	367	94,3
≥ 35 001	19	8,4	207	91,6
Сімейний стан (N = 1381)	p=0,123			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	19	5,6	323	94,4
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	84	8,1	955	91,9

Характеристики	Зверталися за допомогою		Не зверталися за допомогою	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 1380)	p=0,295			
Так	9	5,5	156	94,5
Ні	94	7,7	1121	92,3
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 1316)	p=0,316			
≤ 3 роки	15	5,6	251	94,4
4–6 років	23	6,6	326	93,4
7–10 років	30	9,0	303	91,0
≥ 11 років	32	8,7	336	91,3
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 1375)	p=0,429			
Так	11	9,3	107	90,7
Ні	92	7,3	1165	92,7
Клієнт НУО (N = 1352)	p=0,004			
Так	54	10,0	485	90,0
Ні	47	5,8	766	94,2
ВІЛ-статус (N = 1381)	p=0,775			
Позитивний	3	6,4	44	93,6
Негативний	100	7,5	1234	92,5
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 1381)	p=0,073			
Віртуальні точки	55	9,2	544	90,8
Через посередників	16	4,5	337	95,5
Вулиця, траса, автошляхи	13	6,2	196	93,8
Розважальні заклади/заходи	9	9,4	87	90,6
Сауна/масажний салон	8	11,8	60	88,2
Інші способи	3	5,3	54	94,7

8. ДОСВІД ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

8.1 Звернення за медичною допомогою та оцінка якості послуг

Третина СП (29,5%) протягом року мали проблеми зі здоров'ям, які потребували медичної допомоги. З них зверталися до медичного закладу для отримання консультації або лікування 84,6% (або 24,9% загалом від вибірки).

Про потребу в медичній допомозі частіше повідомляли СП від 25 років, жінки, учасники з середньою спеціальною освітою, які мали постійного партнера та досвід міграції, зі стажем роботи 4–6 років та ті, хто працює на віртуальних точках або через посередників (*Таблиця 31*).

Показник звернення до медичних закладів зростає зі збільшенням місячного доходу та є більшим серед СП з вищою освітою, серед тих, хто ніколи не вживав наркотики ін'єкційно та тих, хто працює на віртуальних точках. Найменше зверталися за допомогою СП з вуличних точок і саун (по 67,5%).

СП, які відчували потребу та зверталися до медичних закладів, здебільшого відвідували поліклініки загального профілю (52,5%). Третина учасників (38,2%) зверталася до приватних клінік (*Рисунок 42*). Майже всі СП (97,9%) отримали необхідну медичну допомогу під час останнього звернення.

Половина СП (46,2%) оцінили ставлення персоналу під час останнього відвідування медичного закладу на максимальних 10 балів, а 45,9% поставили найвищу оцінку якості отриманих медичних послуг. Загалом медіанна оцінка задоволеності обома аспектами становить дев'ять балів, вища для приватних клінік і лабораторій, Центрів СНІДу та стоматології (по 10 балів).

Таблиця 31. Поширеність проблем зі здоров'ям та звернення до медичних закладів за останні 12 місяців (у % до відповілих)

Частка СП, які протягом останнього року...	Мали проблеми зі здоров'ям, які потребували медичної допомоги (N = 4912)		Зверталися до медичного закладу для консультації або лікування (серед тих, хто мав проблеми, N = 1447)	
	n	%	n	%
Загалом	1448	29,5	1224	84,6
Вік	p<0,001		p=0,272	
14–19 років	37	17,1	29	78,4
20–24 роки	252	21,9	222	88,1
25–34 роки	801	33,0	670	83,8
≥ 35 років	359	32,2	303	84,6
Стать	p<0,001		p=0,109	
Жінки	1404	30,0	1183	84,3
Чоловіки та транс*люди	44	18,6	41	93,2
Освіта	p<0,001		p<0,001	
Неповна середня або нижче	178	27,8	124	69,7
Повна середня	357	21,8	305	85,4
Середня спеціальна	501	38,6	426	85,0
Вища (бакалавр, магістр)	409	30,9	367	89,7
Зайнятість	p<0,001		p=0,276	
Тільки секс-робота	977	30,8	816	83,6
Постійна або випадкова робота	342	31,9	295	86,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	125	19,1	110	88,0
Особистий місячний дохід, грн	p=0,261		p<0,001	
≤ 15 000	282	28,7	215	76,2
15 001–24 000	236	29,5	197	83,5
24 001–35 000	372	31,9	318	85,5
≥ 35 001	284	32,0	260	91,5
Сімейний стан	p<0,001		p=0,527	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	395	37,1	338	85,6
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1053	27,4	886	84,2

Частка СП, які протягом останнього року...	Мали проблеми зі здоров'ям, які потребували медичної допомоги (N = 4912)		Зверталися до медичного закладу для консультації або лікування (серед тих, хто мав проблеми, N = 1447)	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p=0,359	
Так	169	39,2	147	87,0
Ні	1279	28,8	1077	84,3
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,076	
≤ 3 роки	322	25,1	267	82,9
4–6 років	406	32,8	337	83,0
7–10 років	323	30,7	270	83,6
≥ 11 років	354	31,4	314	89,0
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,909		p<0,001	
Так	70	29,9	48	68,6
Ні	1370	29,6	1170	85,5
Клієнт НУО	p=0,007		p=0,483	
Так	629	31,3	538	85,5
Ні	785	27,8	660	84,2
ВІЛ-статус	p=0,258		p=0,697	
Позитивний	38	25,3	33	86,8
Негативний	1410	29,6	1191	84,5
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p<0,001	
Віртуальні точки	757	31,2	666	88,1
Через посередників	326	31,5	281	86,2
Вулиця, траса, автошляхи	163	27,3	110	67,5
Розважальні заклади/заходи	104	25,9	90	86,5
Сауна/масажний салон	40	17,5	27	67,5
Інші способи	58	25,9	51	86,4

Рисунок 42. Типологія медичних закладів, до яких зверталися СП протягом останнього року (серед тих, хто звертався, у %)

8.2 Наявність та відвідування сімейного лікаря

Половина СП (48,4%) повідомили, що мали сімейного лікаря, тобто підписаний договір і можливість звертатися до фахівця у разі потреби (Таблиця 32). Менш поширеною є наявність сімейного лікаря у молодих СП до 24 років, з низьким рівнем освіти, які займаються тільки наданням секс-послуг, не мають постійного сексуального партнера, зі стажем секс-роботи до трьох років, досвідом вживання наркотиків ін'єкційно, та тих, які працюють на вуличних точках.

Половина СП, які мали сімейного лікаря (51,5%), зустрічалися з ним особисто або консультувалися онлайн протягом останнього року. Якщо ж враховувати потребу в медичній допомозі, то 34,2% тих, хто потребував її та мав сімейного лікаря, не зверталися до нього протягом року, бачили фахівця лише один раз під час підписання договору. Частка СП, які зверталися до сімейного лікаря, більша серед тих, хто має постійного сексуального партнера (59,8%) та не отримує послуги в НУО в якості клієнта (54,9%).

14,3% СП, які мали сімейного лікаря, зустрічалися з ним особисто у поліклініці, 16,6% консультувалися онлайн або телефоном щомісяця протягом останнього року (Рисунок 43).

Таблиця 32. Частка СП, які мали сімейного лікаря та зверталися до нього протягом останніх 12 місяців, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які...	Мали сімейного лікаря (N = 4886)		Зверталися до сімейного лікаря протягом останніх 12 місяців (особисто або онлайн/телефоном)			
			серед тих, хто мав сімейного лікаря (N = 2109)		серед тих, хто мав сімейного лікаря і потребував медичної допомоги (N = 994)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	2366	48,4	1086	51,5	654	65,8
Вік	<i>p</i> <0,001		<i>p</i> =0,174		<i>p</i> =0,261	
14–19 років	69	32,2	24	42,1	11	64,7
20–24 роки	477	41,7	201	48,7	91	61,9
25–34 роки	1227	50,8	566	51,6	366	64,7
≥ 35 років	593	53,2	295	54,2	187	70,6
Стать	<i>p</i> =0,600		<i>p</i> =0,407		<i>p</i> =0,974	
Жінки	2258	48,5	1031	51,3	635	65,8
Чоловіки та транс*люди	108	46,8	55	55,6	19	65,5
Освіта	<i>p</i> <0,001		<i>p</i> =0,007		<i>p</i> =0,052	
Неповна середня або нижче	251	39,8	117	51,8	65	65,0
Повна середня	671	41,3	264	45,4	132	58,4
Середня спеціальна	741	56,9	359	53,9	256	68,8
Вища (бакалавр, магістр)	697	52,9	343	54,4	201	68,1
Зайнятість	<i>p</i> <0,001		<i>p</i> =0,317		<i>p</i> =0,882	
Тільки секс-робота	1479	47,0	678	51,2	425	65,4
Постійна або випадкова робота	581	54,2	278	53,9	171	67,1
Інше (навчання, безробітні тощо)	302	46,2	129	48,3	58	66,7
Особистий місячний дохід, грн	<i>p</i> =0,008		<i>p</i> =0,003		<i>p</i> =0,002	
≤ 15 000	460	46,9	221	50,9	123	61,5
15 001–24 000	411	51,5	194	51,7	115	69,3
24 001–35 000	586	50,6	314	59,6	198	75,0
≥ 35 001	391	44,4	177	47,8	109	60,2

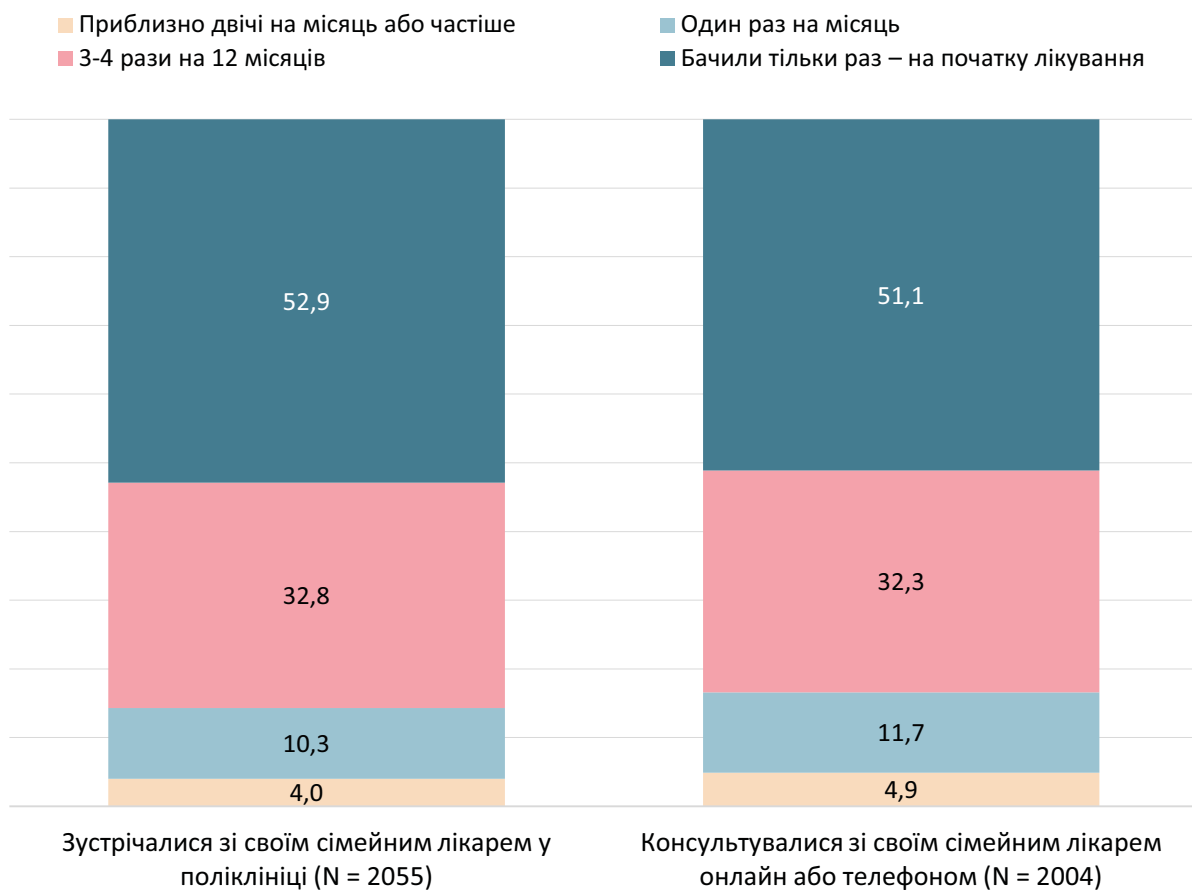

Частка СП, які...	Мали сімейного лікаря (N = 4886)		Зверталися до сімейного лікаря протягом останніх 12 місяців (особисто або онлайн/телефоном)			
			серед тих, хто мав сімейного лікаря (N = 2109)		серед тих, хто мав сімейного лікаря і потребував медичної допомоги (N = 994)	
	n	%	n	%	n	%
Сімейний стан	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	625	59,0	333	59,8	212	75,4
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1741	45,5	753	48,5	443	62,1
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,627		p=0,044		p=0,364	
Так	210	49,4	115	58,4	74	69,8
Ні	2130	48,2	959	50,8	580	65,4
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,253		p=0,035	
≤ 3 роки	539	42,2	229	47,9	113	58,2
4–6 років	603	49,1	277	52,0	179	66,5
7–10 років	546	52,0	261	52,8	167	71,7
≥ 11 років	583	51,7	289	53,9	183	66,3
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p=0,009		p=0,204	
Так	84	36,4	48	66,7	28	75,7
Ні	2254	49,0	1026	50,9	625	65,6
Клієнт НУО	p=0,573		p<0,001		p=0,021	
Так	983	49,2	431	46,9	284	61,9
Ні	1356	48,3	643	54,9	361	68,9
ВІЛ-статус	p=0,397		p=0,015		p=0,225	
Позитивний	68	45,0	39	67,2	15	78,9
Негативний	2298	48,5	1047	51,0	639	65,6

Частка СП, які...	Мали сімейного лікаря (N = 4886)		Зверталися до сімейного лікаря протягом останніх 12 місяців (особисто або онлайн/телефоном)			
			серед тих, хто мав сімейного лікаря (N = 2109)		серед тих, хто мав сімейного лікаря і потребував медичної допомоги (N = 994)	
	n	%	n	%	n	%
Основний спосіб пошуку клієнтів	p=0,001		p=0,099		p=0,204	
Віртуальні точки	1228	50,6	580	51,1	337	63,3
Через посередників	492	48,7	231	55,9	154	71,3
Вулиця, траса, автошляхи	247	41,2	100	44,8	70	63,1
Розважальні заклади/заходи	192	48,2	88	53,3	50	72,5
Сауна/масажний салон	98	43,4	35	44,9	13	56,5
Інші способи	109	48,7	52	54,7	30	69,8

Рисунок 43. Частота звернення до сімейного лікаря протягом останніх 12 місяців (серед тих, хто мав сімейного лікаря, у % до відповістих)

9. ОБІЗНАНІСТЬ ПРО ВІЛ/СНІД

Обізнаність СП щодо необхідності правильного використання презерватива під час кожного статевого контакту залишається майже незмінною у порівнянні з минулими роками, сягаючи 87,3% у 2021 році (*Рисунок 44*). Цей показник більший серед тих, хто не мав іншої зайнятості, крім секс-роботи (89,1%), мав постійного сексуального партнера (87,5%) та був клієнтом НУО (91,7%).

У дослідженні 2021 року запитання про обізнаність СП щодо ВІЛ/СНІДу були змінені: запитання про шляхи інфікування ВІЛ-інфекцією замінили на запитання про поінформованість щодо доконтактної (ПрЕП) та постконтактної (ПЕП) профілактики, антиретровірусної терапії (АРТ) та вірусного навантаження.

Меншою мірою СП були обізані щодо можливостей ПрЕП і ПЕП у зниженні шансів інфікуватися ВІЛ, а також щодо невизначеного рівня вірусного навантаження – правильно відповіла на ці запитання третина СП (33,0%, 34,6% та 34,7% відповідно), більше половини учасників не мали однозначної думки щодо цих питань (*Рисунок 45*).

Загалом 14,5% СП правильно відповіли на всі сім запитань анкети. Рівень знань щодо ВІЛ є нижчим серед СП до 19 років, учасників з неповною середньою або нижче освітою, зі стажем надання секс-послуг до трьох років, та тих, хто не є клієнтами НУО (*Таблиця 34*). Обізнаність щодо окремих аспектів профілактики та лікування ВІЛ відрізняються залежно від соціально-демографічних характеристик учасників (*Таблиця 34, Таблиця 35*).

Рисунок 44. Частка СП, які знають, що правильне використання презерватива під час кожного статевого контакту дає змогу уникнути інфікування ВІЛ, у 2015–2021 роках (у % до відповівших)

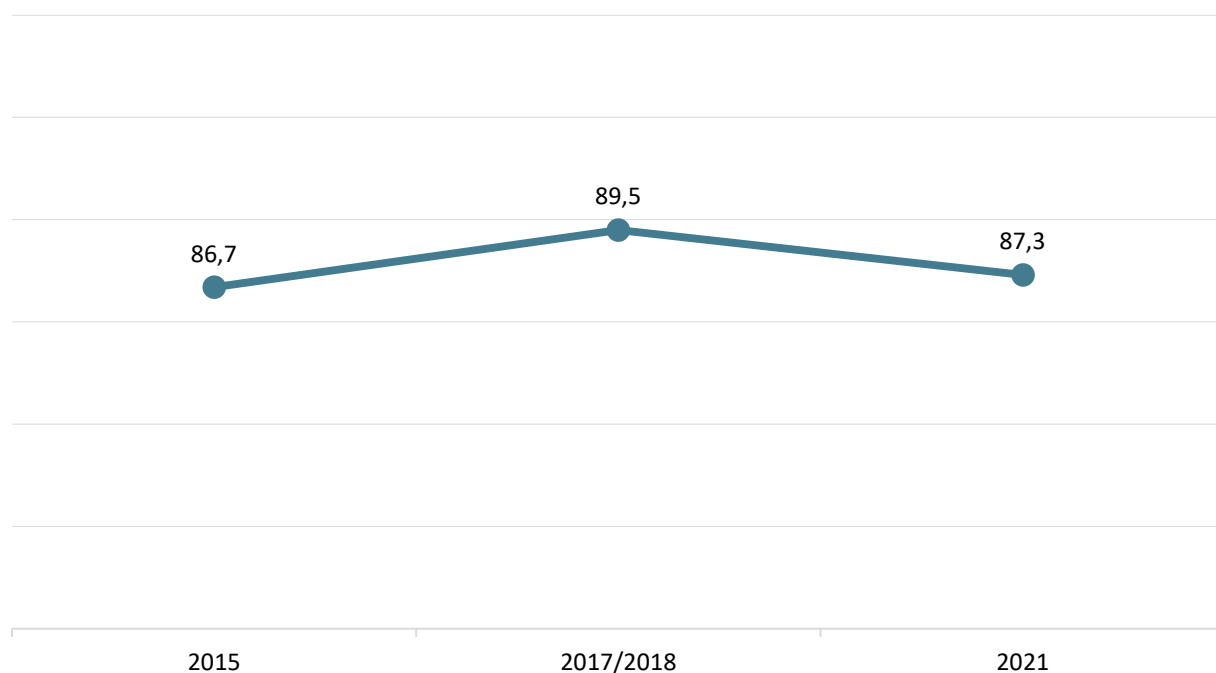
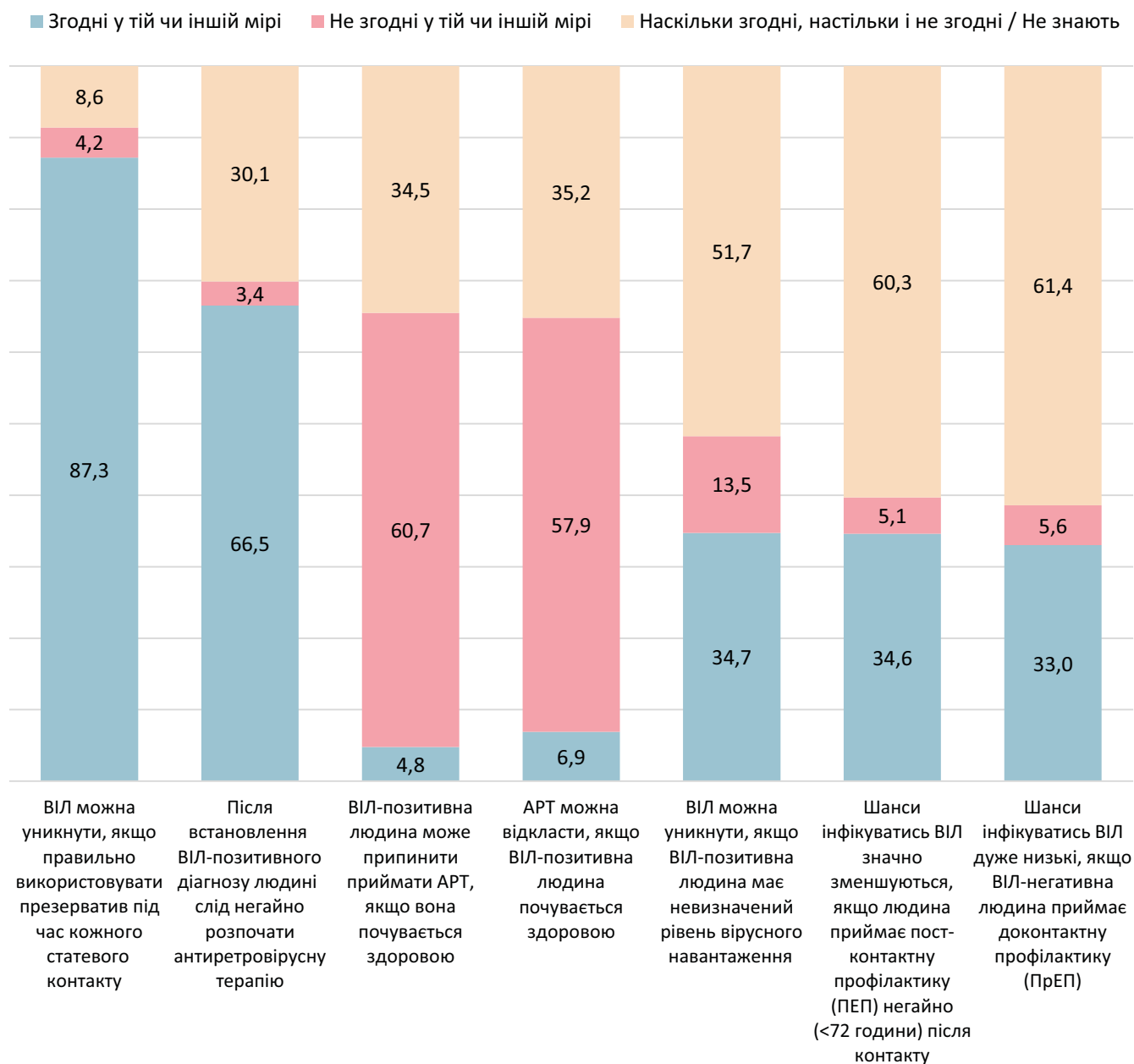

Рисунок 45. Частка СП, які дали правильні відповіді на запитання про ВІЛ (N = 4961, у %)

Таблиця 33. Рівень знань щодо ВІЛ серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Частка СП, які правильно відповіли на всі 7 запитань	
	n	%
Загалом (N = 4961)	718	14,5
Вік (N = 4961)	p=0,001	
14–19 років	16	7,3
20–24 роки	146	12,5
25–34 роки	382	15,6
≥ 35 років	175	15,5
Стать (N = 4961)	p=0,195	
Жінки	677	14,3
Чоловіки та транс*люди	41	17,4
Освіта (N = 4951)	p<0,001	
Неповна середня або нижче	48	7,4
Повна середня	216	13,1
Середня спеціальна	228	17,3
Вища (бакалавр, магістр)	226	16,9
Зайнятість (N = 4949)	p<0,001	
Тільки секс-робота	510	15,9
Постійна або випадкова робота	155	14,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	52	7,8
Особистий місячний дохід, грн (N = 3874)	p=0,289	
≤ 15 000	147	14,8
15 001–24 000	111	13,7
24 001–35 000	186	15,9
≥ 35 001	151	16,9
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,003	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	186	17,3
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	532	13,7

Характеристики	Частка СП, які правильно відповіли на всі 7 запитань	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p=0,059	
Так	77	17,7
Ні	641	14,3
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4744)	p<0,001	
≤ 3 роки	141	10,9
4–6 років	196	15,7
7–10 років	163	15,4
≥ 11 років	192	16,9
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4902)	p=0,007	
Так	49	20,6
Ні	664	14,2
Клієнт НУО (N = 4875)	p<0,001	
Так	401	19,9
Ні	307	10,7
ВІЛ-статус (N = 4961)	p=0,027	
Позитивний	32	20,6
Негативний	687	14,3
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p=0,075	
Віртуальні точки	342	13,9
Через посередників	169	16,2
Вулиця, траса, автошляхи	85	14,1
Розважальні заклади/заходи	55	13,6
Сауна/масажний салон	24	10,5
Інші способи	43	19,0

Таблиця 34. Частка СП, які обізнані щодо вірусного навантаження, до- та постконтактної профілактики, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у % до відповілих)

Частка СП, які правильно відповіли на твердження...	ВІЛ можна уникнути, якщо ВІЛ-позитивна людина має невизначений рівень вірусного навантаження		Шанси інфікуватись ВІЛ дуже низькі, якщо ВІЛ-негативна людина приймає доконтактну профілактику (ПрЕП)		Шанси інфікуватись ВІЛ значно зменшуються, якщо людина приймає постконтактну профілактику (ПЕП) негайно (<72 години) після контакту	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	1723	34,7	1635	33,0	1715	34,6
Вік	p<0,001		p=0,006		p<0,001	
14–19 років	58	26,4	53	24,1	48	21,8
20–24 роки	334	28,7	367	31,6	395	34,0
25–34 роки	891	36,4	814	33,2	862	35,2
≥ 35 років	440	39,0	400	35,5	411	36,4
Стать	p=0,049		p<0,001		p=0,080	
Жінки	1635	34,6	1529	32,4	1621	34,3
Чоловіки та транс*люди	88	37,3	106	44,9	95	40,3
Освіта	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Неповна середня або нижче	177	27,4	154	23,8	148	22,9
Повна середня	570	34,5	497	30,1	533	32,3
Середня спеціальна	497	37,8	485	36,8	491	37,3
Вища (бакалавр, магістр)	475	35,5	496	37,0	539	40,2
Зайнятість	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Тільки секс-робота	1173	36,7	1062	33,2	1132	35,4
Постійна або випадкова робота	356	32,8	394	36,3	395	36,4
Інше (навчання, безробітні тощо)	187	28,1	173	26,0	186	27,9
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
≤ 15 000	373	37,5	390	39,2	404	40,6
15 001–24 000	259	32,0	253	31,2	269	33,2
24 001–35 000	417	35,5	395	33,7	422	36,0
≥ 35 001	307	34,2	269	30,0	274	30,5
Сімейний стан	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	431	40,0	472	43,8	496	46,1
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1292	33,3	1163	30,0	1219	31,4

Частка СП, які правильно відповіли на твердження...	ВІЛ можна уникнути, якщо ВІЛ-позитивна людина має невизначений рівень вірусного навантаження		Шанси інфікуватись ВІЛ дуже низькі, якщо ВІЛ-негативна людина приймає доконтактну профілактику (ПрЕП)		Шанси інфікуватись ВІЛ значно зменшуються, якщо людина приймає постконтактну профілактику (ПЕП) негайно (<72 години) після контакту	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,806		p<0,001		p<0,001	
Так	155	35,6	186	42,7	187	43,0
Ні	1565	34,9	1448	32,3	1525	34,1
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
≤ 3 роки	367	28,3	354	27,3	368	28,4
4–6 років	424	33,9	410	32,8	447	35,7
7–10 років	376	35,5	357	33,7	358	33,8
≥ 11 років	488	42,9	444	39,0	461	40,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,020		p=0,032		p=0,118	
Так	99	41,6	97	40,8	97	40,8
Ні	1605	34,4	1521	32,6	1599	34,3
Клієнт НУО	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Так	864	42,8	788	39,0	859	42,6
Ні	833	29,2	821	28,7	829	29,0
ВІЛ-статус	p<0,001		p<0,001		p<0,001	
Позитивний	73	47,1	78	50,6	75	48,4
Негативний	1650	34,3	1556	32,4	1640	34,1
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p=0,121		p=0,011	
Віртуальні точки	836	34,1	796	32,5	812	33,1
Через посередників	381	36,4	346	33,1	396	37,9
Вулиця, траса, автошляхи	225	37,4	200	33,2	204	33,9
Розважальні заклади/заходи	138	34,2	147	36,4	151	37,4
Сауна/масажний салон	63	27,5	64	27,9	63	27,5
Інші способи	79	35,1	83	36,7	88	38,9

Таблиця 35. Частка СП, які обізнані щодо АРТ, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які правильно відповіли на твердження...	Після встановлення ВІЛ-позитивного діагнозу людині слід негайно розпочати антиретровірусну терапію		АРТ можна відкласти, якщо ВІЛ-позитивна людина почувається здоровою		ВІЛ-позитивна людина може припинити приймати АРТ, якщо вона почувається здоровою	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	3298	66,5	2873	57,9	3010	60,7
Вік	$p < 0,001$		$p < 0,001$		$p < 0,001$	
14–19 років	116	52,7	92	41,8	98	44,5
20–24 роки	737	63,4	624	53,7	654	56,2
25–34 роки	1689	68,9	1472	60,1	1529	62,4
≥ 35 років	756	67,0	685	60,8	729	64,6
Стать	$p = 0,626$		$p = 0,046$		$p = 0,023$	
Жінки	3134	66,3	2718	57,5	2849	60,3
Чоловіки та транс*люди	163	69,4	155	65,7	162	68,6
Освіта	$p < 0,001$		$p < 0,001$		$p < 0,001$	
Неповна середня або нижче	357	55,3	295	45,7	318	49,2
Повна середня	1045	63,3	890	53,9	950	57,5
Середня спеціальна	963	73,2	845	64,2	866	65,8
Вища (бакалавр, магістр)	926	69,1	837	62,5	870	65,0
Зайнятість	$p < 0,001$		$p < 0,001$		$p = 0,002$	
Тільки секс-робота	2159	67,5	1881	58,8	1971	61,6
Постійна або випадкова робота	747	68,9	647	59,7	675	62,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	383	57,6	339	50,9	357	53,6
Особистий місячний дохід, грн	$p < 0,001$		$p < 0,001$		$p < 0,001$	
≤ 15 000	669	67,3	596	60,0	624	62,8
15 001–24 000	563	69,4	485	59,8	519	64,1
24 001–35 000	793	67,6	694	59,2	714	60,9
≥ 35 001	564	62,9	505	56,4	525	58,6
Сімейний стан	$p < 0,001$		$p < 0,001$		$p < 0,001$	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	793	73,6	679	63,0	728	67,5
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	2505	64,5	2194	56,5	2283	58,8

Частка СП, які правильно відповіли на твердження...	Після встановлення ВІЛ-позитивного діагнозу людині слід негайно розпочати антиретровірусну терапію		АРТ можна відкласти, якщо ВІЛ-позитивна людина почувається здоровою		ВІЛ-позитивна людина може припинити приймати АРТ, якщо вона почувається здоровою	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	$p=0,883$		$p=0,138$		$p=0,080$	
Так	289	66,3	235	53,9	246	56,5
Ні	3005	67,1	2634	58,8	2760	61,6
Стаж надання секс-послуг, роки	$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$	
≤ 3 роки	805	62,0	699	53,9	727	56,0
4–6 років	904	72,3	782	62,6	812	65,0
7–10 років	701	66,2	621	58,6	646	61,0
≥ 11 років	757	66,6	660	58,0	710	62,4
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	$p=0,046$		$p<0,001$		$p=0,042$	
Так	162	68,4	141	59,2	151	63,4
Ні	3111	66,7	2709	58,1	2834	60,8
Клієнт НУО	$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$	
Так	1533	76,0	1427	70,7	1485	73,6
Ні	1712	59,9	1407	49,3	1480	51,8
ВІЛ-статус	$p=0,008$		$p<0,001$		$p=0,005$	
Позитивний	115	74,2	104	67,1	108	70,1
Негативний	3183	66,2	2769	57,6	2902	60,4
Основний спосіб пошуку клієнтів	$p=0,038$		$p<0,001$		$p=0,025$	
Віртуальні точки	1641	66,9	1464	59,7	1525	62,2
Через посередників	708	67,7	582	55,6	610	58,3
Вулиця, траса, автошляхи	400	66,4	348	57,8	374	62,1
Розважальні заклади/заходи	276	68,3	228	56,3	243	60,0
Сауна/масажний салон	129	56,1	121	52,8	128	55,9
Інші способи	143	63,3	130	57,5	131	58,0

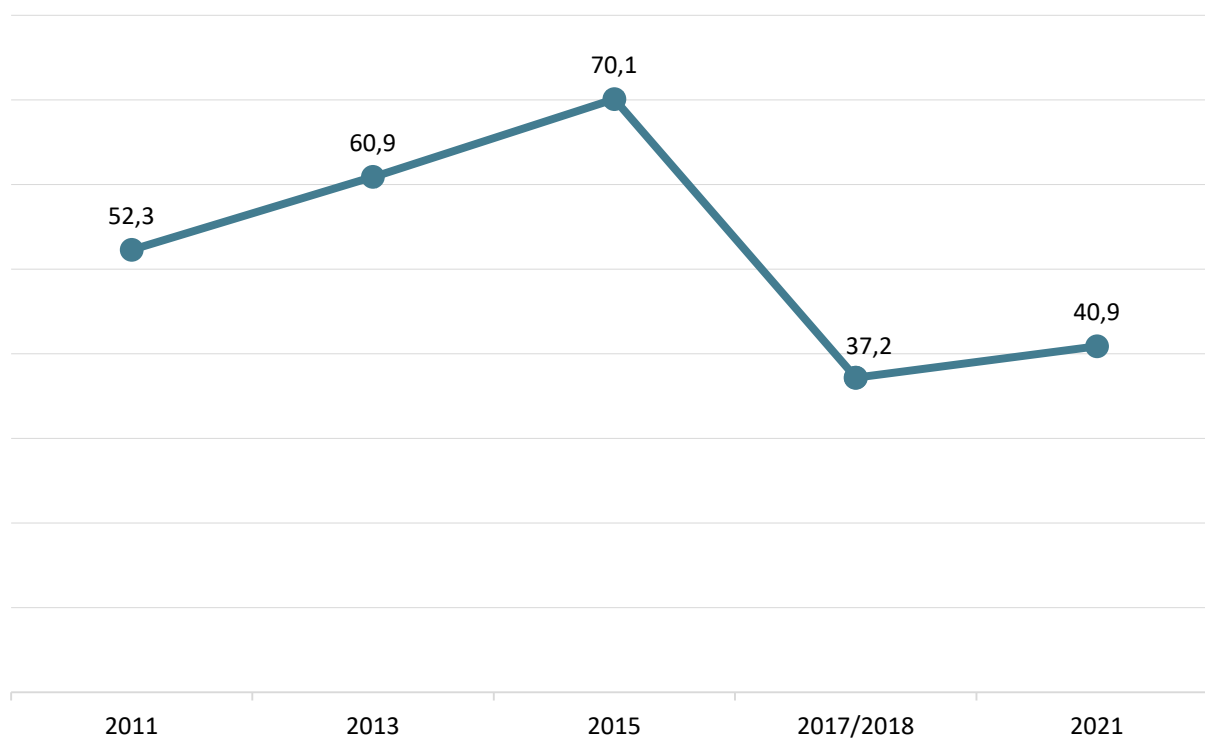
10. ДОСТУП ДО ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ

10.1 Користування послугами НУО

У дослідженні 2021 року 40,9% СП повідомили, що є клієнтами ВІЛ-сервісних НУО та мають картку організації, цей показник вищий у порівнянні з 2017 роком (**Рисунок 46**). Серед СП, які вказали, що є клієнтами НУО, 70,0% користуються послугами організацій більше року, медіанна тривалість становить два роки. Довше користуються сервісами СП-ЛВНІ (3,6 року), ВІЛ-позитивні СП та ті, які працюють на вуличних точках (по три роки). СП зі стажем надання секс-послуг до трьох років були клієнтами організацій один рік, решта – три роки. Серед загалу СП послуги в НУО за останній рік отримували 49,8% учасників, за останній місяць – 38,5%. Показник охоплення СП профілактичними послугами різниться залежно від методики підрахунку (**Рисунок 47**).

Протягом року майже половина СП отримувала чоловічі презервативи, консультації соціального працівника, тестування на ВІЛ та лубриканти, третина – інформаційні матеріали та скринінг на туберкульоз (**Рисунок 48**). Серед СП, які практикували ін'єкційне вживання наркотиків за останній рік, 42,9% учасників отримували в НУО стерильні шприци за цей час, а 33,6% – за останні 30 днів.

Рисунок 46. Частка СП – клієнтів НУО, які займаються профілактикою ВІЛ-інфекції, у 2011–2021 роках (у %)

Частка користувачів послугами НУО зростає з віком учасників, більша серед СП з місячним доходом до 24 тис. гривень, без досвіду міграції для надання секс-послуг, ВІЛ-позитивним статусом і тих, хто працює на вуличних точках (*Таблиця 36*). Менш поширеним є звернення до НУО серед молодих СП до 19 років, з високим доходом (*більше 35 тис. грн на місяць*) та тих, які працюють в саунах/масажних салонах. Серед СП, які вказали, що є клієнтами НУО, 99,1% отримували хоча б одну послугу за останній рік і 83,3% – за останній місяць.

Для переважної більшості СП, які користуються послугами НУО (83,9%), доступ до ВІЛ-сервісів за останній рік не змінився; 5,5% учасників зазначили про покращення, а 6,6% – про погіршення доступу до профілактичних послуг, 4,1% не змогли оцінити зміни.

Рисунок 47. Показник охоплення СП профілактичними послугами (N = 4961, у %)

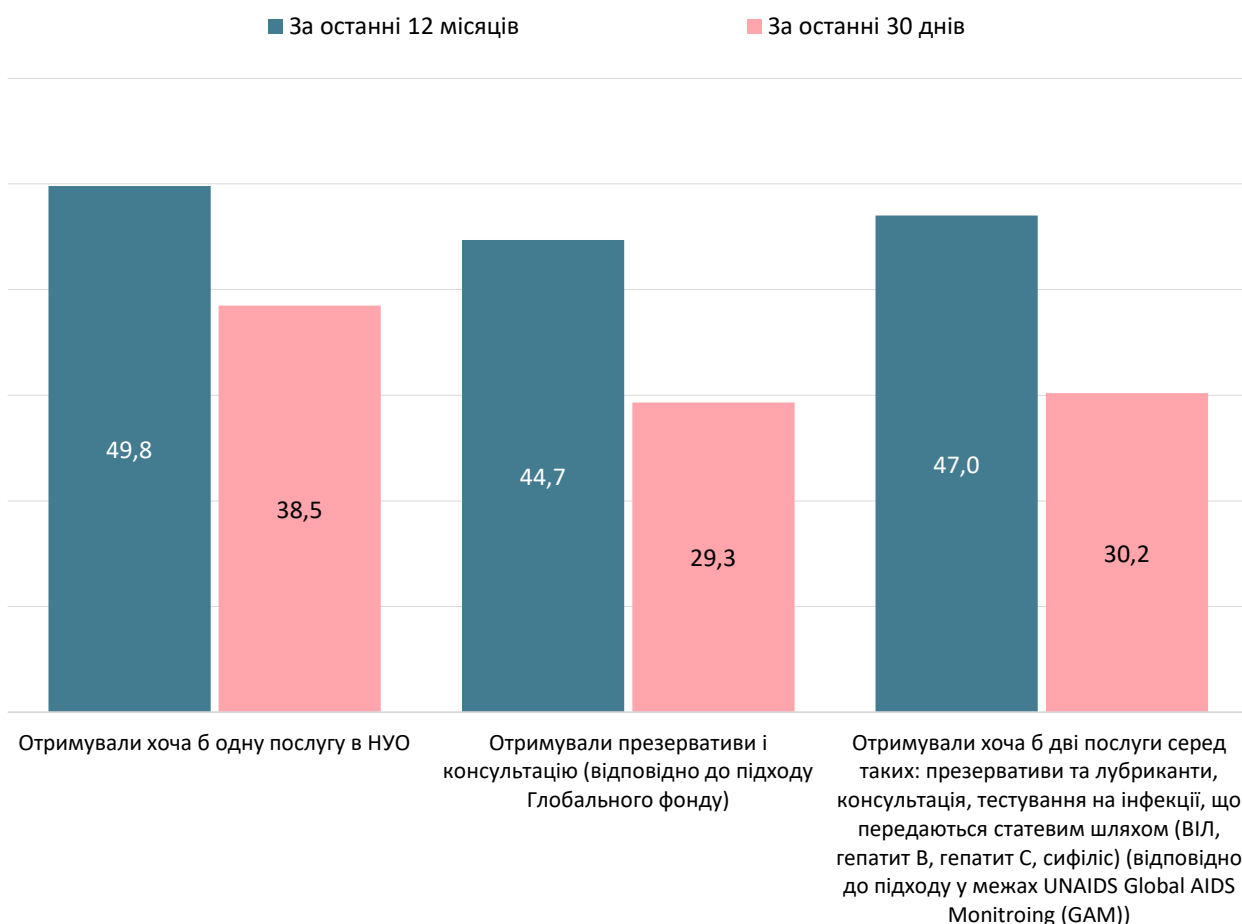

Рисунок 48. Охоплення різними видами профілактичних послуг за останні 12 місяців та 30 днів (N = 4961, у %)

Таблиця 36. Частка СП, які отримували послуги в НУО протягом останніх 12 місяців та 30 днів (N = 4961, у %)

Частка СП, які отримували послуги в НУО протягом останніх...	12 місяців		30 днів	
	n	%	n	%
Загалом	2472	49,8	1910	38,5
Вік	p<0,001		p<0,001	
14–19 років	63	28,6	49	22,3
20–24 роки	536	46,1	431	37,1
25–34 роки	1261	51,5	933	38,1
≥ 35 років	612	54,3	497	44,1
Стать	p=0,452		p=0,614	
Жінки	2363	50,0	1825	38,6
Чоловіки та транс*люди	110	46,6	86	36,4
Освіта	p=0,002		p=0,024	
Неповна середня або нижче	289	44,8	242	37,5
Повна середня	789	47,8	682	41,3
Середня спеціальна	688	52,3	496	37,7
Вища (бакалавр, магістр)	702	52,4	486	36,3
Зайнятість	p=0,109		p<0,001	
Тільки секс-робота	1633	51,0	1336	41,8
Постійна або випадкова робота	533	49,1	358	33,0
Інше (навчання, безробітні тощо)	303	45,6	214	32,2
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p<0,001	
≤ 15 000	541	54,4	454	45,7
15 001–24 000	495	61,1	439	54,1
24 001–35 000	553	47,1	407	34,7
≥ 35 001	441	49,2	268	29,9
Сімейний стан	p=0,112		p=0,586	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	565	52,5	416	38,6
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1908	49,1	1494	38,5

Частка СП, які отримували послуги в НУО протягом останніх...	12 місяців		30 днів	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	$p<0,001$		$p<0,001$	
Так	170	39,1	108	24,8
Ні	2296	51,3	1798	40,2
Стаж надання секс-послуг, роки	$p<0,001$		$p<0,001$	
≤ 3 роки	609	46,9	459	35,4
4–6 років	679	54,4	504	40,4
7–10 років	519	49,0	395	37,3
≥ 11 років	579	50,9	485	42,6
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	$p=0,147$		$p=0,032$	
Так	130	54,6	108	45,6
Ні	2323	49,8	1786	38,3
Клієнт НУО	$p<0,001$		$p<0,001$	
Так	1999	99,1	1681	83,3
Ні	430	15,1	212	7,4
ВІЛ-статус	$p<0,001$		$p=0,002$	
Позитивний	94	60,6	74	47,7
Негативний	2379	49,5	1837	38,2
Основний спосіб пошуку клієнтів	$p<0,001$		$p<0,001$	
Віртуальні точки	1301	53,1	935	38,1
Через посередників	472	45,1	397	38,0
Вулиця, траса, автошляхи	374	62,0	312	51,8
Розважальні заклади/заходи	173	42,7	158	39,0
Сауна/масажний салон	59	25,8	41	17,9
Інші способи	94	41,6	67	29,6

10.2 Самостійна купівля презервативів

29,5% СП відчували потребу в презервативах за останній місяць, самостійно купували їх за цей період 60,5% учасників. Переважно це СП, які поєднували секс-роботу з іншою зайнятістю, з доходом від 24 тис. гривень, мали постійного сексуального партнера та досвід міграції для надання секс-послуг, працюють в саунах/масажних салонах або через посередників (*Таблиця 37*). Серед СП, які є клієнтами НУО і, відповідно, мали доступ до безкоштовних презервативів, 29,2% купували їх за останні 30 днів, а серед не-клієнтів – 83,6%.

Медіанна кількість самостійно придбаних презервативів за останній місяць становила 30 штук (25-й – 75-й процентилі: 20–48 штук). Медіанні витрати на один презерватив – 17 грн (25-й – 75-й процентилі: 12–25 грн). У цілому медіанні витрати на презервативи за останні 30 днів склали 500 грн (25-й – 75-й процентилі: 300–700 грн).

9,9% СП повідомили, що протягом останнього місяця були випадки, коли вони не могли купити презервативи, хоча ті були потрібні. Найбільш поширені причини – зачинені аптеки або магазини (36,7%) та відсутність бажання йти і купувати презервативи (31,1%) (*Рисунок 49*).

Таблиця 37. Частка СП, які самостійно купували презервативи протягом останніх 30 днів, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Характеристики	Купували презервативи (N = 4749)		Кількість куплених презервативів (N = 2871, серед тих, хто купляв)	
	n	%	медіана	IQR
Загалом	2871	60,5	30	20–48
Вік	p=0,006			
14–19 років	141	68,1	25	20–40
20–24 роки	669	59,5	30	20–40
25–34 роки	1445	61,8	30	20–48
≥ 35 років	616	57,1	30	20–40
Стать	p=0,119			
Жінки	2727	60,2	30	20–40
Чоловіки та транс*люди	144	65,5	24	12–30
Освіта	p=0,107			
Неповна середня або нижче	383	63,0	25	20–40
Повна середня	913	58,2	30	20–54

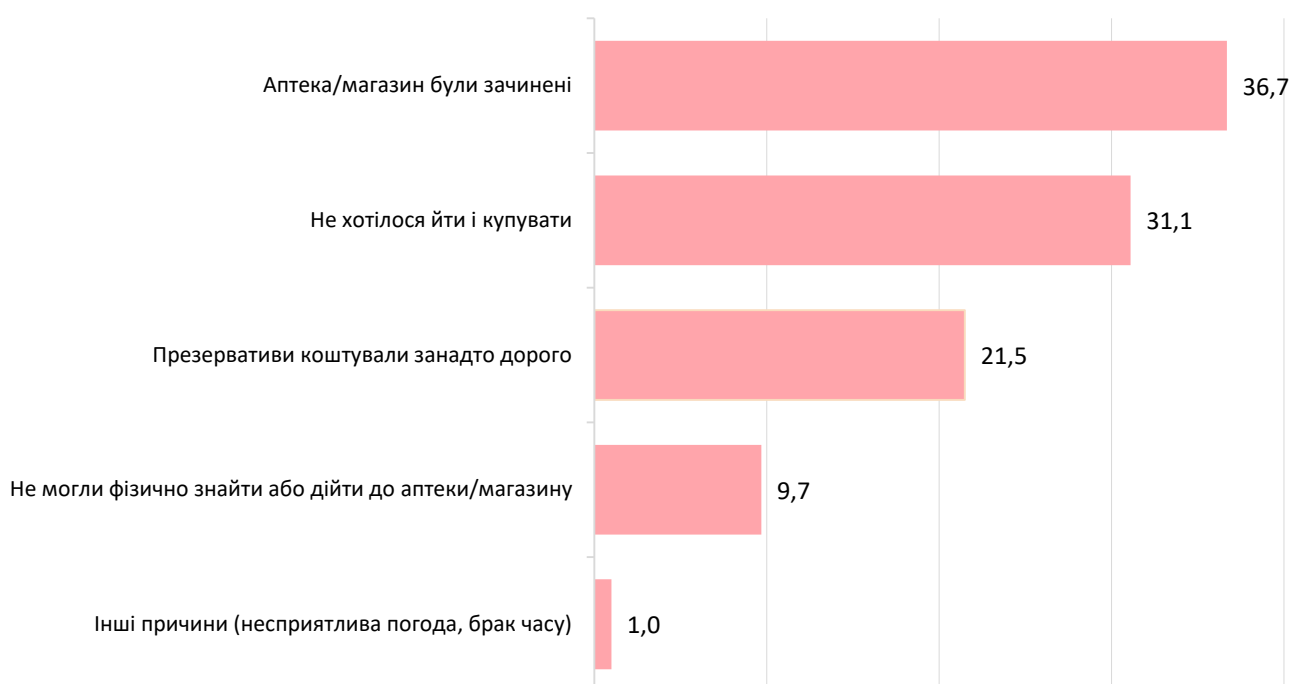

Характеристики	Купували презервативи (N = 4749)		Кількість куплених презервативів (N = 2871, серед тих, хто купляв)	
	n	%	медіана	IQR
Середня спеціальна	764	60,6	30	20–48
Вища (бакалавр, магістр)	807	61,9	30	20–40
Зайнятість	p<0,001			
Тільки секс-робота	1786	58,4	30	20–60
Постійна або випадкова робота	675	64,3	24	15–30
Інше (навчання, безробітні тощо)	402	63,6	24	20–38
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001			
≤ 15 000	527	54,7	20	12–30
15 001–24 000	384	49,0	30	20–40
24 001–35 000	729	64,6	30	20–44
≥ 35 001	556	64,6	30	20–50
Сімейний стан	p<0,001			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	684	65,6	25	20–40
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	2187	59,0	30	20–45
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001			
Так	295	70,9	30	20–40
Ні	2539	59,2	30	20–40
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,178			
≤ 3 роки	758	60,3	25	20–36
4–6 років	688	57,4	30	20–40
7–10 років	632	62,0	30	20–48
≥ 11 років	647	60,1	26	20–40
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,260			
Так	126	56,8	25	12–30
Ні	2713	60,5	30	20–40

Характеристики	Купували презервативи (N = 4749)		Кількість куплених презервативів (N = 2871, серед тих, хто купляв)	
	n	%	медіана	IQR
Клієнт НУО	<i>p<0,001</i>			
Так	580	29,2	24	12–36
Ні	2250	83,6	30	20–45
ВІЛ-статус	<i>p=0,129</i>			
Позитивний	80	54,4	25	20–40
Негативний	2791	60,6	30	20–40
Основний спосіб пошуку клієнтів	<i>p<0,001</i>			
Віртуальні точки	1368	58,7	30	20–40
Через посередників	672	67,1	30	20–50
Вулиця, траса, автошляхи	263	45,6	25	19–40
Розважальні заклади/заходи	239	60,4	30	20–48
Сауна/масажний салон	187	83,9	20	20–40
Інші способи	141	64,1	30	14–49

Рисунок 49. Причини випадків, коли СП не могли купити презервативи, якщо вони були потрібні, протягом останніх 30 днів (N = 483, серед тих, хто мав такі випадки, у %)

10.3 Обізнаність і готовність до ПрЕП та ПЕП

Третина СП (33,1%) чули про доконтактну профілактику (ПрЕП) як метод убезпечити себе від інфікування ВІЛ. Вищий рівень обізнаності мали СП старше 25 років, чоловіки та транс*люди, учасники з вищим рівнем освіти, доходом більше 15 тис. гривень, ті, хто має постійного статевого партнера. СП з досвідом міграції для надання секс-послуг, більшим стажем роботи, клієнти НУО та ті, хто працює через посередників, демонстрували вищий рівень поінформованості щодо ПрЕП (Таблиця 38).

Серед ВІЛ-негативних учасників про ПрЕП чула третина (32,9%), і тільки 2,7% мали досвід прийому препаратів протягом останнього року. СП без такого досвіду в цілому не мають однозначної думки щодо готовності приймати ПрЕП відповідно до умов її отримання (Рисунок 50).

Майже кожен 20-й СП може стати потенційним учасником програми ПрЕП (Рисунок 51). Для розрахунку цього показника враховувалося бажання отримувати послугу та критерії для призначення ПрЕП відповідно до Стандарту охорони здоров'я доконтактної та післяконтактної медикаментозної профілактики ВІЛ-інфекції Міністерства охорони здоров'я України¹⁰.

Показник готовності до прийому ПрЕП зростає з віком (від 3,2% серед СП молодше 19 років до 7,2% серед учасників старше 35 років) та стажем надання секс-послуг (від 3,6% серед учасників зі стажем до трьох років до 6,6% серед тих, хто надає послуги більше 11 років). СП, які мали іншу постійну або випадкову роботу, дохід до 15 тис. гривень, постійного статевого партнера, досвід міграції у зв'язку з секс-роботою та ін'єкційного вживання наркотиків демонстрували більшу готовність до участі в програмі профілактики (Таблиця 39).

Про постконтактну профілактику (ПЕП) чули 34,0% СП, більшою мірою учасники старше 25 років, з вищим освітнім рівнем, наявністю постійного сексуального партнера, досвідом міграції для надання секс-послуг, стажем їх надання від трьох років, клієнти НУО та ті, хто шукає клієнтів через посередників (Таблиця 40). 57,8% ВІЛ-негативних СП ніколи не чули про існування ПЕП.

Близько половини ВІЛ-негативних СП погодилися на ті чи інші умови прийому ПЕП, найбільш критично поставившись до отримання препаратів у Центрі СНІДу (Рисунок 52). Загалом третина ВІЛ-негативних учасників (31,8%) виявили бажання та готовність у разі потреби приймати ПЕП, слідуючи всім умовам призначення та моніторингу прийому (Таблиця 41). Більша частка не готових до такого виду профілактики спостерігалася серед СП, які поєднують секс-роботу з іншою зайнятістю, не мають постійного партнера, надають секс-послуги більше 11 років, не користуються послугами НУО та ті, хто працює в саунах/масажних салонах або на вуличних точках.

¹⁰ Міністерство охорони здоров'я України.

Стандарт охорони здоров'я доконтактної та післяконтактної медикаментозної профілактики ВІЛ-інфекції, 2021 (https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/28648-dn_189_05_02_2021_dod.pdf)

Таблиця 38. Обізнаність щодо ПрЕП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповівших)

Характеристики	Чули		Не чули		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4923)	1630	33,1	2952	60,0	342	6,9
Вік (N = 4923)	p<0,001					
14–19 років	32	14,5	172	78,2	16	7,3
20–24 роки	344	29,7	753	65,0	61	5,3
25–34 роки	890	36,5	1342	55,1	204	8,4
≥ 35 років	364	32,8	685	61,7	61	5,5
Стать (N = 4923)	p<0,001					
Жінки	1513	32,3	2849	60,8	327	7,0
Чоловіки та транс*люди	117	49,8	103	43,8	15	6,4
Освіта (N = 4913)	p<0,001					
Неповна середня або нижче	142	22,4	448	70,6	45	7,1
Повна середня	496	30,2	1042	63,5	102	6,2
Середня спеціальна	473	36,1	726	55,5	110	8,4
Вища (бакалавр, магістр)	513	38,6	732	55,1	84	6,3
Зайнятість (N = 4913)	p<0,001					
Тільки секс-робота	1090	34,2	1879	59,0	217	6,8
Постійна або випадкова робота	376	35,0	627	58,3	72	6,7
Інше (навчання, безробітні тощо)	159	24,4	441	67,6	52	8,0
Особистий місячний дохід, грн (N = 3847)	p<0,001					
≤ 15 000	302	30,8	639	65,2	39	4,0
15 001–24 000	270	33,6	474	59,0	60	7,5
24 001–35 000	423	36,2	671	57,5	73	6,3
≥ 35 001	290	32,4	531	59,3	75	8,4
Сімейний стан (N = 4923)	p<0,001					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	457	42,6	549	51,2	66	6,2
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1173	30,5	2402	62,4	276	7,2

Характеристики	Чули		Не чули		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4879)	p<0,001					
Так	191	44,0	204	47,0	39	9,0
Ні	1436	32,3	2708	60,9	301	6,8
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4711)	p<0,001					
≤ 3 роки	338	26,2	868	67,2	85	6,6
4–6 років	445	35,7	707	56,7	95	7,6
7–10 років	358	34,0	620	58,9	74	7,0
≥ 11 років	417	37,2	645	57,5	59	5,3
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4875)	p=0,771					
Так	80	34,3	135	57,9	18	7,7
Ні	1538	33,1	2787	60,0	317	6,8
Клієнт НУО (N = 4843)	p<0,001					
Так	922	46,0	917	45,7	166	8,3
Ні	689	24,3	1989	70,1	160	5,6
ВІЛ-статус (N = 4923)	p=0,104					
Позитивний	61	41,2	78	52,7	9	6,1
Негативний	1569	32,9	2874	60,2	333	7,0
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4923)	p<0,001					
Віртуальні точки	817	33,6	1436	59,1	178	7,3
Через посередників	404	38,8	573	55,0	64	6,1
Вулиця, траса, автошляхи	158	26,5	388	65,1	50	8,4
Розважальні заклади/заходи	131	32,7	241	60,1	29	7,2
Сауна/масажний салон	40	17,5	179	78,2	10	4,4
Інші способи	80	35,6	134	59,6	11	4,9

Рисунок 50. Частка СП, які погодилися б приймати ПрЕП за різних умов її отримання (N = 4676, серед ВІЛ-негативних, які не приймали ПрЕП протягом останнього року, у % до відповідей)

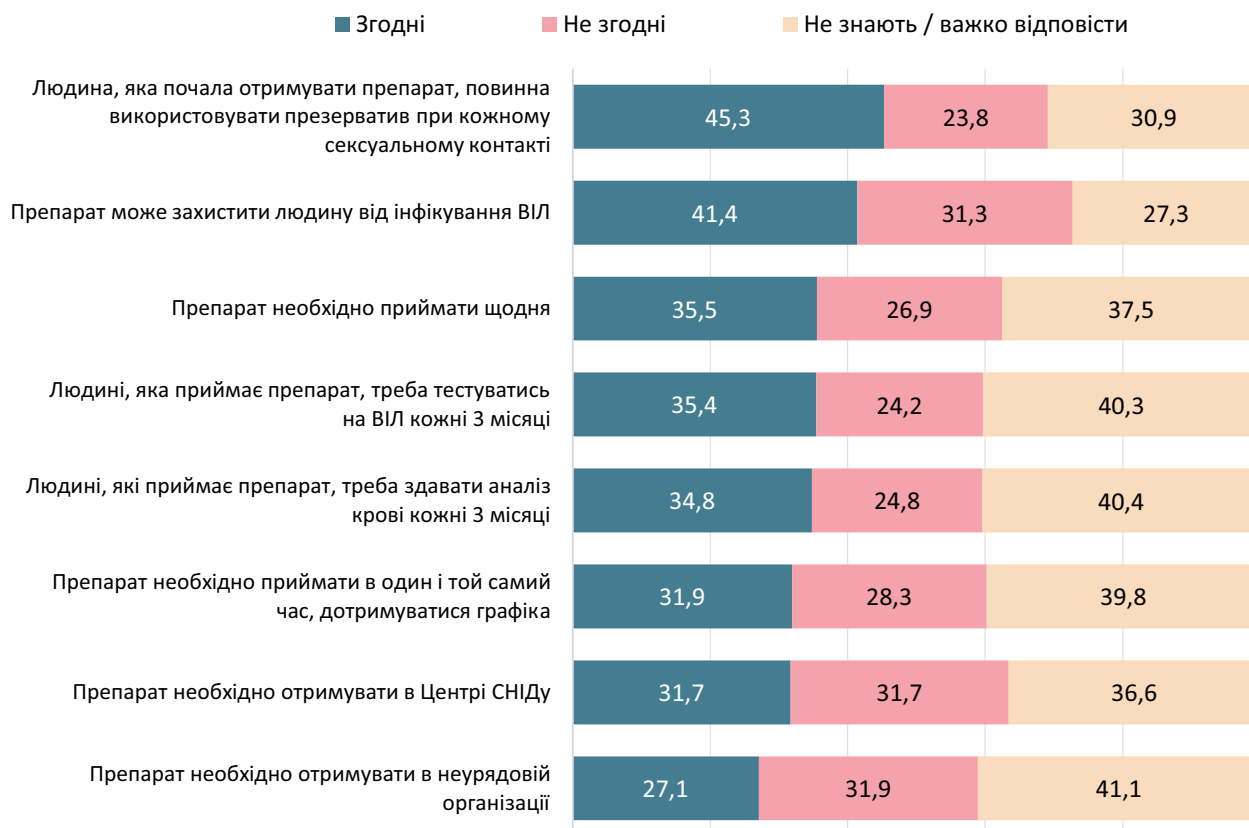
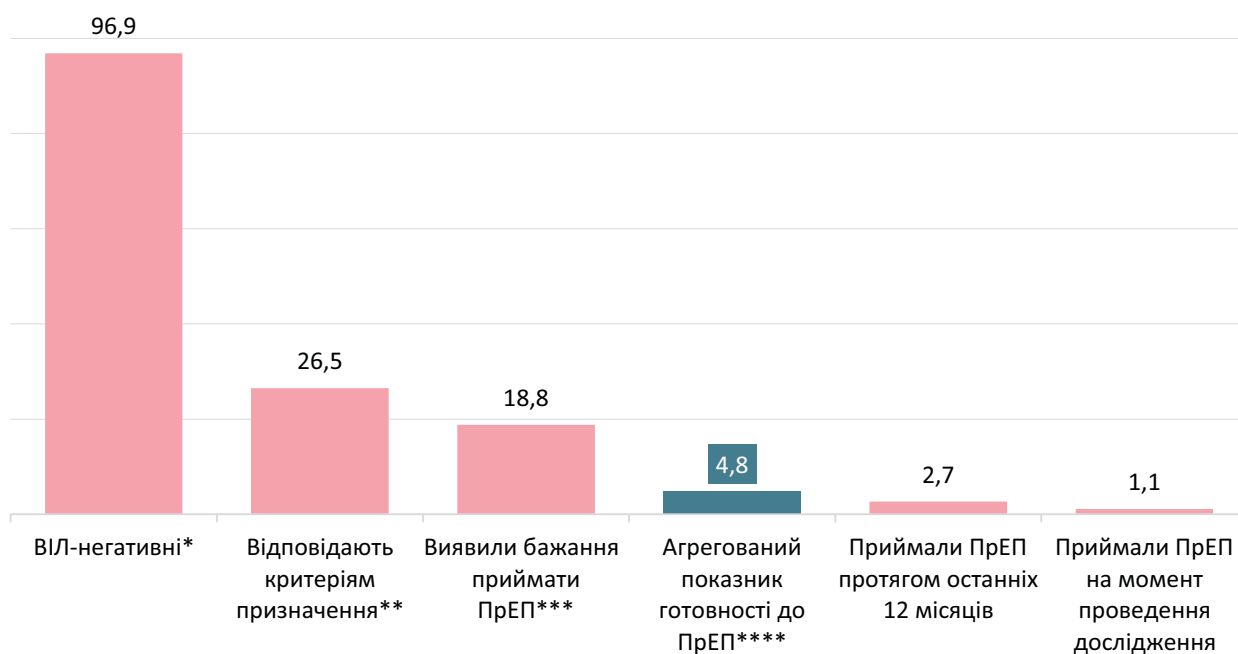

Рисунок 51. Каскад готовності до прийому ПрЕП (серед ВІЛ-негативних, у %)

* Отримали негативний результат тестування на ВІЛ у межах дослідження

** Відповідають критеріям призначення ПрЕП: мають ВІЛ-негативний статус, практикували незахищений вагінальний або анальний секс з більш ніж одним партнером протягом останніх 30 днів АБО мали ВІЛ-позитивного клієнта протягом останніх 30 днів АБО мали ВІЛ-позитивного постійного сексуального партнера

*** Зазначили, що хочуть приймати ПрЕП та згодні на всі умови щодо її призначення і моніторингу прийому

**** Агрегований показник готовності до ПрЕП – частка СП з ВІЛ-негативним статусом, які відповідають критеріям для призначення та мають бажання приймати ПрЕП

Таблиця 39. Показник готовності до прийому ПрЕП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у %)

Характеристики	Агрегований показник готовності до ПрЕП	
	n	%
Загалом (N = 4961)	239	4,8
Вік (N = 4961)	p<0,001	
14–19 років	7	3,2
20–24 роки	40	3,4
25–34 роки	110	4,5
≥ 35 років	81	7,2
Стать (N = 4961)	p=0,083	
Жінки	222	4,7
Чоловіки та транс*люди	17	7,2
Освіта (N = 4951)	p=0,033	
Неповна середня або нижче	30	4,7
Повна середня	61	3,7
Середня спеціальна	67	5,1
Вища (бакалавр, магістр)	80	6,0
Зайнятість (N = 4951)	p=0,003	
Тільки секс-робота	142	4,4
Постійна або випадкова робота	73	6,7
Інше (навчання, безробітні тощо)	24	3,6
Особистий місячний дохід, грн (N = 3874)	p<0,001	
≤ 15 000	73	7,3
15 001–24 000	28	3,5
24 001–35 000	50	4,3
≥ 35 001	31	3,5
Сімейний стан (N = 4961)	p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	129	12,0
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	109	2,8

Характеристики	Агрегований показник готовності до ПрЕП	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p<0,001	
Так	38	8,7
Ні	200	4,5
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4746)	p=0,004	
≤ 3 роки	47	3,6
4–6 років	53	4,2
7–10 років	56	5,3
≥ 11 років	75	6,6
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4903)	p=0,003	
Так	21	8,8
Ні	216	4,6
Клієнт НУО (N = 4873)	p=0,021	
Так	81	4,0
Ні	156	5,5
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p=0,445	
Віртуальні точки	112	4,6
Через посередників	58	5,5
Вулиця, траса, автошляхи	33	5,5
Розважальні заклади/заходи	16	4,0
Сауна/масажний салон	7	3,1
Інші способи	13	5,8

Таблиця 40. Обізнаність про ПЕП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

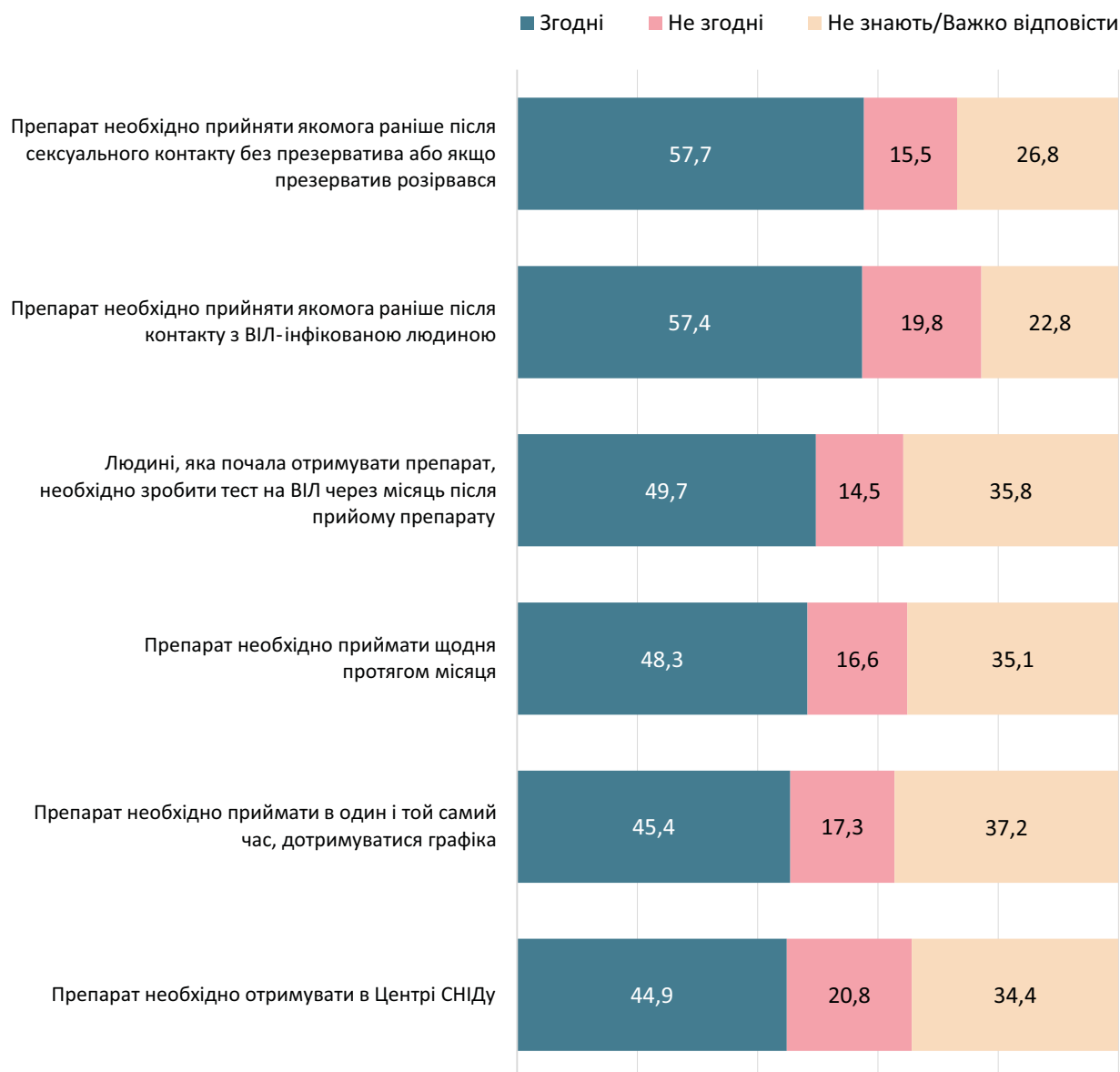
Характеристики	Чули		Не чули		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4870)	1654	34,0	2800	57,5	416	8,5
Вік (N = 4870)	p<0,001					
14–19 років	37	17,1	168	77,8	11	5,1
20–24 роки	339	29,7	728	63,7	75	6,6
25–34 роки	896	37,1	1286	53,3	232	9,6
≥ 35 років	382	34,8	617	56,2	98	8,9
Стать (N = 4870)	p=0,023					
Жінки	1556	33,6	2680	57,8	401	8,6
Чоловіки та транс*люди	98	42,1	120	51,5	15	6,4
Освіта (N = 4862)	p<0,001					
Неповна середня або нижче	155	24,7	432	68,8	41	6,5
Повна середня	454	28,1	1018	63,0	143	8,9
Середня спеціальна	491	37,7	686	52,6	126	9,7
Вища (бакалавр, магістр)	551	41,9	659	50,1	106	8,1
Зайнятість (N = 4857)	p=0,278					
Тільки секс-робота	1080	34,3	1814	57,6	254	8,1
Постійна або випадкова робота	367	34,5	602	56,5	96	9,0
Інше (навчання, безробітні тощо)	200	31,1	379	58,9	65	10,1
Особистий місячний дохід, грн (N = 3822)	p=0,010					
≤ 15 000	319	32,8	589	60,5	65	6,7
15 001–24 000	257	32,0	482	60,0	64	8,0
24 001–35 000	426	36,8	644	55,6	89	7,7
≥ 35 001	311	35,1	484	54,6	92	10,4
Сімейний стан (N = 4870)	p<0,001					
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	466	43,9	524	49,3	72	6,8
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1188	31,2	2276	59,8	344	9,0

Характеристики	Чули		Не чули		Не пам'ятають/ Важко відповісти	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4827)	p<0,001					
Так	182	42,3	211	49,1	37	8,6
Ні	1469	33,4	2553	58,1	375	8,5
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4662)	p<0,001					
≤ 3 роки	336	26,3	836	65,4	106	8,3
4–6 років	454	36,8	667	54,1	113	9,2
7–10 років	360	34,5	607	58,1	77	7,4
≥ 11 років	423	38,2	592	53,5	91	8,2
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4832)	p=0,332					
Так	88	38,1	122	52,8	21	9,1
Ні	1554	33,8	2651	57,7	387	8,4
Клієнт НУО (N = 4794)	p<0,001					
Так	957	47,9	866	43,4	173	8,7
Ні	670	23,9	1903	68,0	225	8,0
ВІЛ-статус (N = 4870)	p=0,023					
Позитивний	65	44,5	71	48,6	10	6,8
Негативний	1589	33,6	2729	57,8	406	8,6
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4870)	p<0,001					
Віртуальні точки	802	33,2	1383	57,3	230	9,5
Через посередників	442	42,5	537	51,6	61	5,9
Вулиця, траса, автошляхи	156	27,0	346	59,9	76	13,1
Розважальні заклади/заходи	127	32,4	240	61,2	25	6,4
Сауна/масажний салон	49	21,6	163	71,8	15	6,6
Інші способи	78	35,8	131	60,1	9	4,1

Рисунок 52. Частка СП, які погодилися б приймати ПЕП за різних умов її отримання (N = 4676, серед ВІЛ-негативних, у % до відповівших)

Таблиця 41. Показник готовності до прийому ПЕП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4806, серед ВІЛ-негативних, у %)

Характеристики	Показник готовності до ПЕП у разі потреби	
	n	%
Загалом (N = 4806)	1530	31,8
Вік (N = 4806)	p=0,812	
14–19 років	64	29,1
20–24 роки	364	31,5
25–34 роки	767	32,0
≥ 35 років	335	32,3
Стать (N = 4806)	p=0,802	
Жінки	1456	31,8
Чоловіки та транс*люди	74	32,6
Освіта (N = 4797)	p=0,032	
Неповна середня або нижче	184	30,2
Повна середня	469	29,5
Середня спеціальна	427	33,4
Вища (бакалавр, магістр)	449	34,0
Зайнятість (N = 4795)	p<0,001	
Тільки секс-робота	1062	34,1
Постійна або випадкова робота	308	29,6
Інше (навчання, безробітні тощо)	156	24,3
Особистий місячний дохід, грн (N = 3759)	p=0,121	
≤ 15 000	298	32,1
15 001–24 000	235	29,7
24 001–35 000	397	34,5
≥ 35 001	273	30,7
Сімейний стан (N = 4806)	p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	383	37,3
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1147	30,4

Характеристики	Показник готовності до ПЕП у разі потреби	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4763)	p=0,924	
Так	138	32,2
Ні	1388	32,0
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4594)	p<0,001	
≤ 3 роки	413	32,1
4–6 років	445	36,0
7–10 років	328	32,0
≥ 11 років	276	26,4
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4755)	p=0,032	
Так	71	39,4
Ні	1456	31,8
Клієнт НУО (N = 4725)	p<0,001	
Так	747	38,1
Ні	759	27,4
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4806)	p<0,001	
Віртуальні точки	718	30,0
Через посередників	428	42,0
Вулиця, траса, автошляхи	152	27,0
Розважальні заклади/заходи	122	31,2
Сауна/масажний салон	39	18,2
Інші способи	71	31,8

11. ОХОПЛЕННЯ ТЕСТУВАННЯМ НА ВІЛ

11.1 Досвід тестування на ВІЛ

У порівнянні з попереднім раундом дослідження збільшилася частка СП, які мали досвід тестування на ВІЛ-інфекцію протягом життя (з 76,3% до 86,5%). Частка тих, хто проходив тестування на ВІЛ за останні 12 місяців та отримав результат, залишилася майже незмінною, – 62,8% порівняно з 59,8% у 2017 році (*Рисунок 53*).

Загалом більшість СП, які взяли участь у дослідженні, вважали, що змогли б безперешкодно пройти тестування на ВІЛ найближчим часом (90,0%) та знали, куди звертатися для цього (86,9%) (*Рисунок 54*). Серед тих, хто знав про місця тестування та вважав їх доступними, 93,8% проходили тестування на ВІЛ протягом життя (або 86,5% від загалу). 74,0% СП, які мали досвід тестування на ВІЛ протягом життя, проходили тест за останні 12 місяців (або 64,0% від загалу). Серед ВІЛ-позитивних СП, які не знали про свій статус, 92,5% робили тест на ВІЛ впродовж життя, 62,3% – за останні 12 міс. і отримали результат. Показник тестування на ВІЛ серед СП за методологією UNAIDS Global AIDS Monitoring (GAM), який враховує досвід проходження тестування за останні 12 місяців та отримання негативного результату або обізнаність ВІЛ-позитивних про свій статус, становив 64,2%.

Нижчий рівень охоплення тестуванням на ВІЛ протягом останнього року спостерігався серед СП віком до 19 років, з низьким рівнем освіти, тих, хто поєднував секс-роботу з іншою зайнятістю, мав низький рівень доходу, менше трьох або більше 11 років стажу надання секс-послуг та працював у саунах або масажних салонах (*Таблиця 42*). Майже половина СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків (55,7%) не тестувалися на ВІЛ за останні 12 місяців. Велика різниця в охопленні тестуванням спостерігалася залежно від статусу клієнта профілактичних програм – серед клієнтів за останній рік тест на ВІЛ робили 89,7% проти 44,2% протестованих не-клієнтів.

Майже половина СП, які тестувалися на ВІЛ протягом останнього року та отримали результат (49,2%), робили скринінговий тест в неурядових організаціях, мобільних амбулаторіях або за допомогою соціального/аутріч-працівника (*Рисунок 55*). Повторне, підтверджувальне, тестування на ВІЛ у половині випадків також здійснювалося в мережі НУО (50,5%).

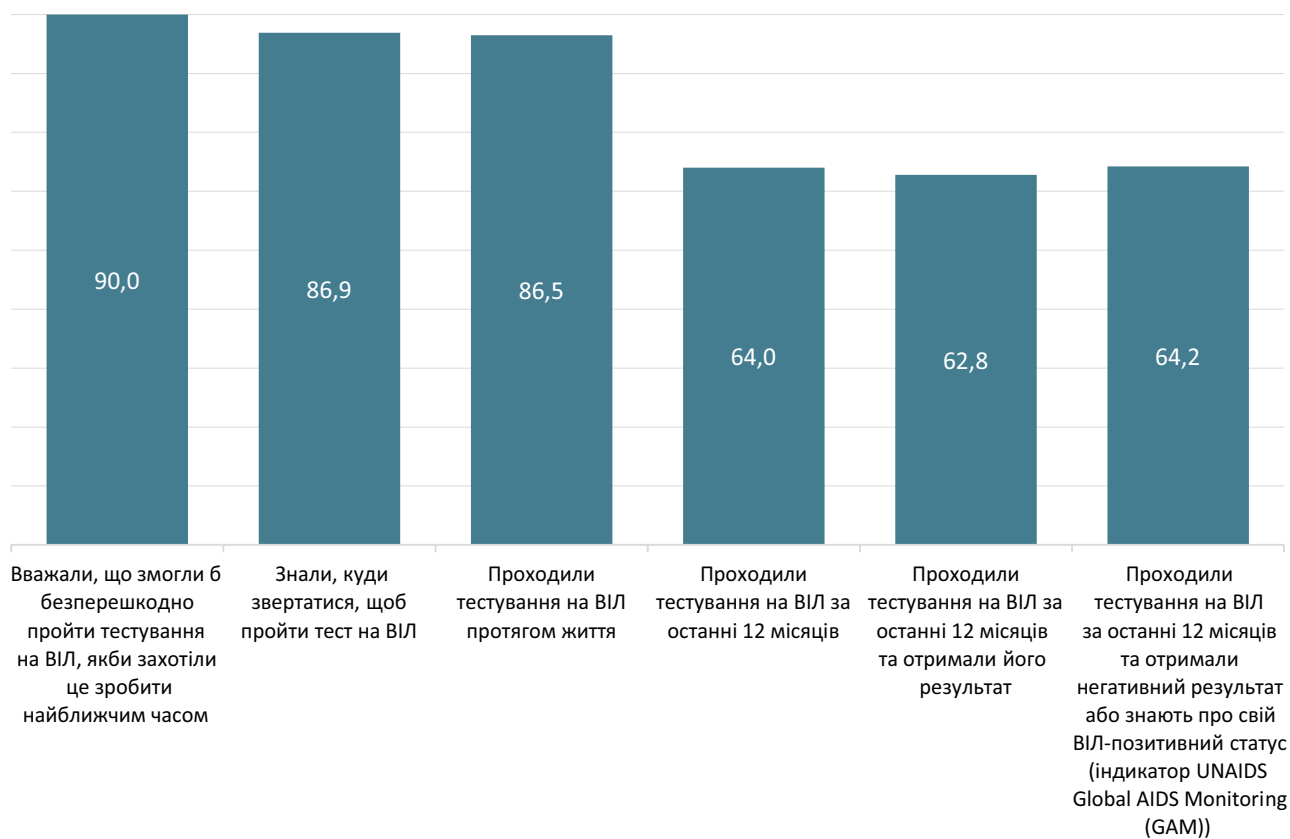
Основними причинами уникнення тестування на ВІЛ серед СП, які ніколи не тестувалися, були впевненість у безпечності своєї сексуальної поведінки (34,6%) та відсутність бажання робити тест (29,2%) (*Рисунок 56*).

Рисунок 53. Охоплення тестуванням на ВІЛ у 2011–2021 роках (у %)

Рисунок 54. Охоплення тестуванням на ВІЛ (N = 4961, у %)

Таблиця 42. Частка СП, які проходили тестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців та отримали його результат, за соціально-демографічними характеристиками (у %)

Характеристики	Тестувалися		Не тестувалися	
	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	3114	62,8	1847	37,2
Вік (N = 4961)	p<0,001			
14–19 років	93	42,3	127	57,7
20–24 роки	738	63,4	426	36,6
25–34 роки	1597	65,2	853	34,8
≥ 35 років	686	60,8	442	39,2
Стать (N = 4961)	p=0,768			
Жінки	2968	62,8	1757	37,2
Чоловіки та транс*люди	146	61,9	90	38,1
Освіта (N = 4951)	p<0,001			
Неповна середня або нижче	359	55,7	286	44,3
Повна середня	971	58,8	680	41,2
Середня спеціальна	863	65,6	453	34,4
Вища (бакалавр, магістр)	918	68,6	421	31,4
Зайнятість (N = 4949)	p<0,001			
Тільки секс-робота	2127	66,5	1073	33,5
Постійна або випадкова робота	612	56,5	472	43,5
Інше (навчання, безробітні тощо)	369	55,5	296	44,5
Особистий місячний дохід, грн (N = 3873)	p<0,001			
≤ 15 000	566	56,9	428	43,1
15 001–24 000	551	68,0	259	32,0
24 001–35 000	780	66,5	393	33,5
≥ 35 001	646	72,1	250	27,9
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,704			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	682	63,3	396	36,7
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	2432	62,6	1451	37,4

Характеристики	Тестувалися		Не тестувалися	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4913)	p=0,418			
Так	265	60,9	170	39,1
Ні	2816	62,9	1662	37,1
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4746)	p<0,001			
≤ 3 роки	816	62,8	483	37,2
4–6 років	853	68,2	397	31,8
7–10 років	673	63,6	386	36,4
≥ 11 років	677	59,5	461	40,5
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4901)	p<0,001			
Так	105	44,3	132	55,7
Ні	2990	64,1	1674	35,9
Клієнт НУО (N = 4874)	p<0,001			
Так	1810	89,7	207	10,3
Ні	1264	44,2	1593	55,8
ВІЛ-статус (N = 4961)	p<0,001			
Позитивний	67	43,2	88	56,8
Негативний	3047	63,4	1759	36,6
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p<0,001			
Віртуальні точки	1642	66,9	811	33,1
Через посередників	694	66,3	352	33,7
Вулиця, траса, автошляхи	341	56,6	261	43,4
Розважальні заклади/заходи	225	55,7	179	44,3
Сауна/масажний салон	92	40,0	138	60,0
Інші способи	119	52,7	107	47,3

Рисунок 55. Організації та установи, де СП проходили скринінговий і повторний тести на ВІЛ (у % до відповілих)

- Скринінговий тест на ВІЛ (N = 3106, серед тих, хто проходив тестування на ВІЛ за останні 12 місяців та отримав результат)
- Підтверджуючий тест на ВІЛ (N = 2703, серед тих, хто проходив тестування за останні 12 місяців, отримали результати та робили підтверджуючий тест)

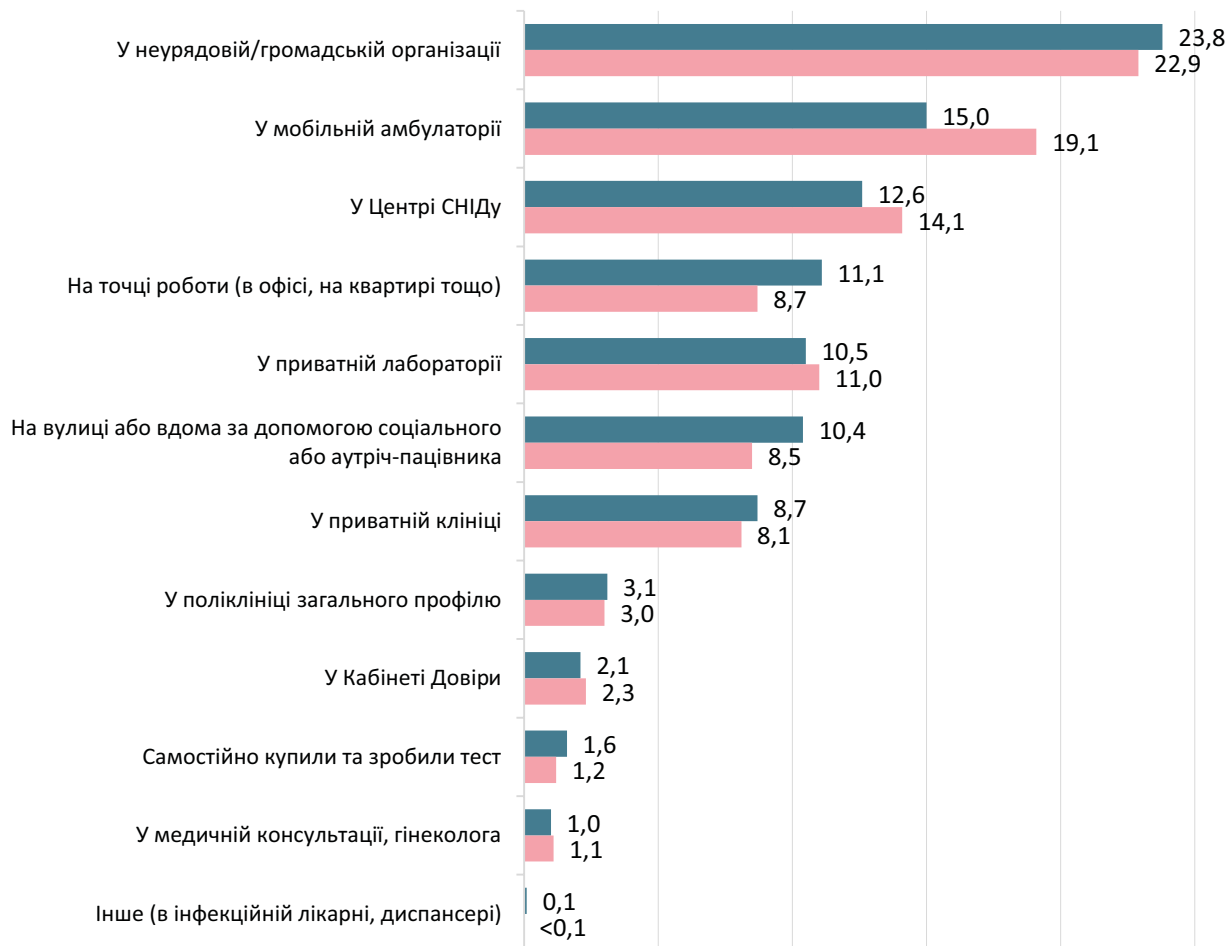

Рисунок 56. Причини непроходження тестування на ВІЛ (N = 544, серед тих, хто ніколи не робив тест на ВІЛ, у % до відповілих)

11.2 Тестування на ВІЛ в НУО

37,2% СП робили швидкий тест на ВІЛ у НУО протягом 2020 року і 40,6% – протягом 2021 року. Тестування на сифіліс за цей період проходили 16,5% і 15,8% відповідно (*Таблиця 43*).

Більше половини тих, хто проходив тестування на ВІЛ в НУО у 2021 році (56,7%), повідомили, що тест робив соціальний працівник. Ще майже третина (29,2%) робили тест самостійно за інструкцією соціального працівника (*Рисунок 57*). Майже всі СП, які проходили тестування в НУО, оцінили на максимальний бал усі запропоновані критерії: зручний час, зручне місце, повнота інформації, що була надана соціальним або медичним працівником, і забезпечення конфіденційності. Середній бал за кожним з цих критеріїв становив 10 із 10 балів.

Таблиця 43. Тестування в НУО на ВІЛ та сифіліс протягом 2021 року, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповістих)

Протягом 2021 року проходили в НУО тестування на...	ВІЛ (N = 4940)		Сифіліс (N = 4939)	
	n	%	n	%
Загалом	2006	40,6	782	15,8
Вік	p<0,001		p<0,001	
14–19 років	45	20,5	18	8,1
20–24 роки	435	37,4	165	14,2
25–34 роки	1045	42,9	419	17,2
≥ 35 років	481	42,9	180	16,1
Стать	p<0,001		p=0,020	
Жінки	1936	41,2	733	15,6
Чоловіки та транс*люди	69	29,2	49	20,8
Освіта	p<0,001		p<0,001	
Неповна середня або нижче	218	34,1	77	12,1
Повна середня	628	38,3	228	13,9
Середня спеціальна	583	44,4	235	17,9
Вища (бакалавр, магістр)	574	43,0	241	18,0
Зайнятість	p<0,001		p<0,001	
Тільки секс-робота	1400	43,9	569	17,8
Постійна або випадкова робота	386	35,7	159	14,7
Інше (навчання, безробітні тощо)	219	33,2	54	8,2

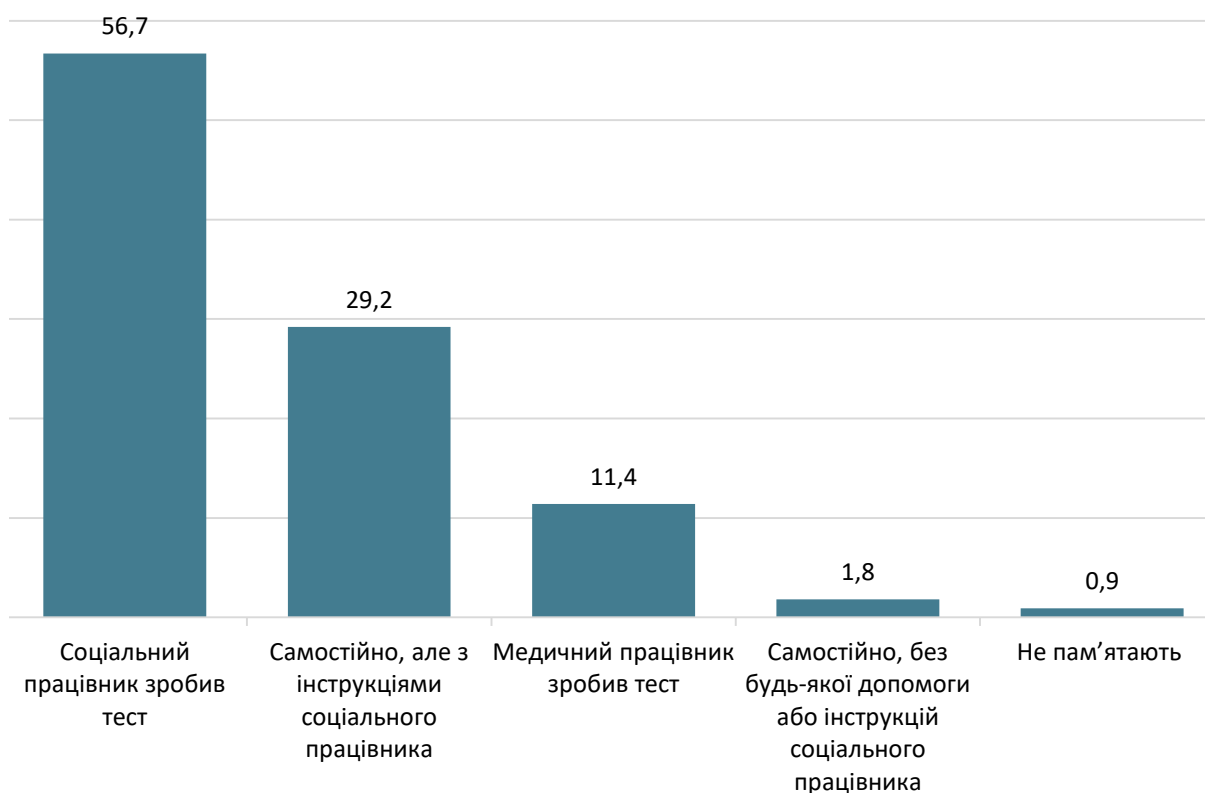

Протягом 2021 року проходили в НУО тестування на...	ВІЛ (N = 4940)		Сифіліс (N = 4939)	
	n	%	n	%
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p<0,001	
≤ 15 000	372	37,9	175	17,8
15 001–24 000	404	49,9	78	9,6
24 001–35 000	489	41,7	177	15,1
≥ 35 001	370	41,2	141	15,7
Сімейний стан	p=0,057		p<0,001	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	470	43,8	235	21,9
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1535	39,7	547	14,2
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001		p=0,798	
Так	128	29,4	65	14,9
Ні	1876	42,0	716	16,0
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p<0,001	
≤ 3 роки	489	37,7	142	10,9
4–6 років	597	47,8	251	20,1
7–10 років	443	42,1	170	16,1
≥ 11 років	419	37,1	189	16,8
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p=0,002	
Так	85	36,0	41	17,3
Ні	1914	41,1	735	15,8
Клієнт НУО	p<0,001		p<0,001	
Так	1715	85,3	634	31,5
Ні	269	9,4	142	5,0
ВІЛ-статус	p<0,001		p=0,040	
Позитивний	35	23,5	13	8,7
Негативний	1971	41,1	769	16,1

Протягом 2021 року проходили в НУО тестування на...	ВІЛ (N = 4940)		Сифіліс (N = 4939)	
	n	%	n	%
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p<0,001	
Віртуальні точки	1025	41,9	352	14,4
Через посередників	448	42,9	215	20,6
Вулиця, траса, автошляхи	270	45,3	94	15,7
Розважальні заклади/заходи	137	34,1	44	10,9
Сауна/масажний салон	37	16,2	29	12,7
Інші способи	87	38,8	48	21,6

Рисунок 57. Проведення тестування на ВІЛ в НУО у 2021 році (N = 2004, серед тих, хто проходив тестування на ВІЛ в НУО у 2021 році, у % до відповідей)

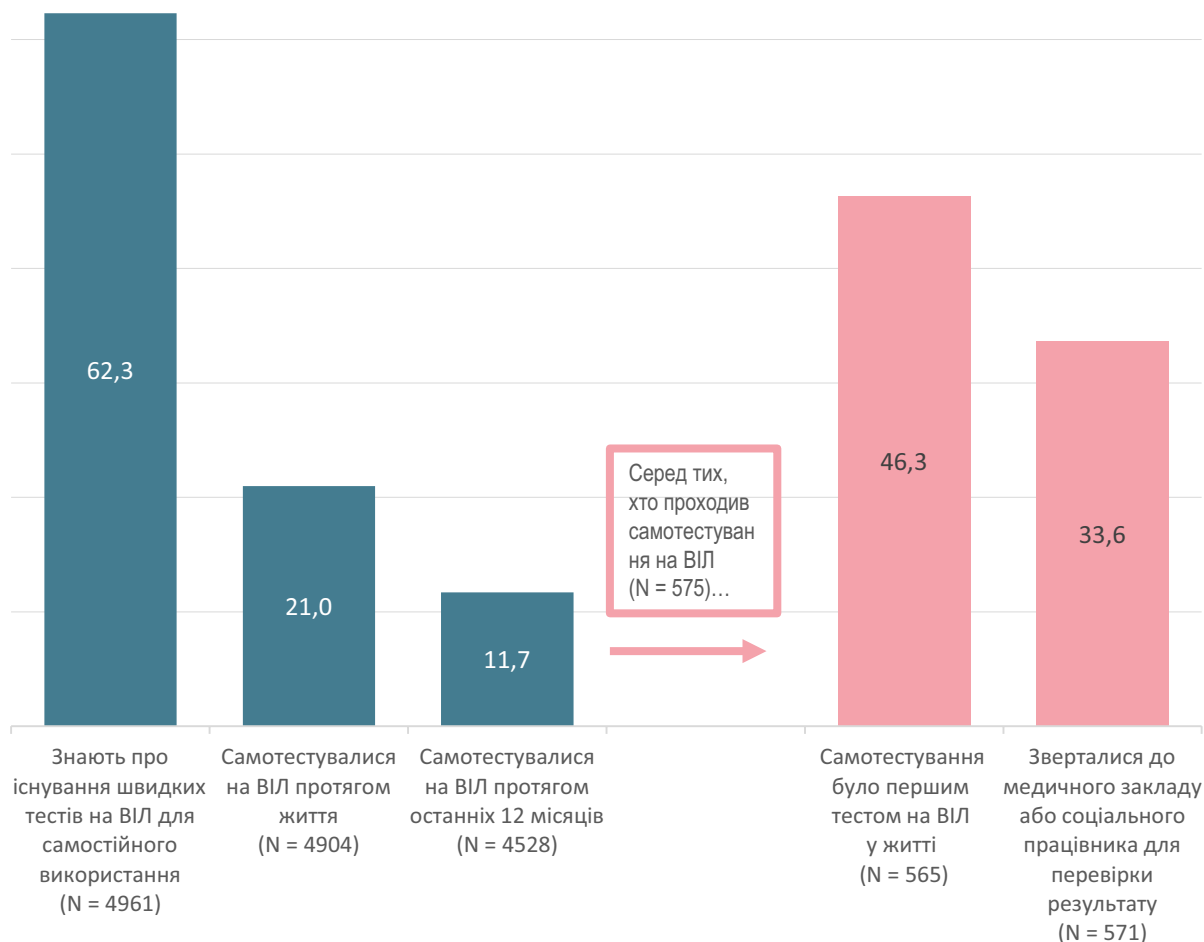
11.3 Самотестування на ВІЛ

Дві третини серед загалу СП (62,3%) обізнані щодо існування швидких тестів на ВІЛ для самостійного використання, без допомоги або контролю медичного чи соціального працівника. Робили самотестування коли-небудь 21,0% СП, протягом останнього місяця – 11,7% (**Рисунок 58**). Переважно це СП, які не мають іншої зайнятості, крім секс-роботи (15,6%), клієнти НУО (22,1%) та ті, хто працював переважно в розважальних закладах (15,2%), через посередників (14,3%) та на віртуальних точках (13,7%). За рештою характеристик статистично значущі відмінності між СП з досвідом самотестування на ВІЛ протягом останнього року та без такого досвіду відсутні.

Більше половини СП, які проходили самотестування на ВІЛ протягом року (60,8%), отримали тест в НУО, мобільній амбулаторії або від соціального працівника, а 21,6% купили в аптеці (**Рисунок 59**).

Для більшості СП (84,8%) останній тест для самотестування на ВІЛ був з використанням крові, ще 15,2% учасників використовували оральний тест. 75,2% загалу СП, які проходили самотестування на ВІЛ протягом останнього року, не відчували жодних труднощів з використанням такого тесту, цей показник відрізняється залежно від типу тесту (**Рисунок 60**).

Рисунок 58. Охоплення самотестуванням на ВІЛ (у % до відповілих)

Серед СП, які проходили самотестування на ВІЛ протягом року і погодилися повідомити його результат, майже всі отримали негативний тест (98,2%). Серед тих, хто отримав позитивний результат під час самотестування (1,8%, або 10 осіб), половина зверталася до медичного закладу або соціального працівника для перевірки результату. Серед СП, які отримали негативний результат тестування, більше половини (66,5%) не зверталися нікуди для перевірки, 27,8% зверталися до соціального працівника, а 5,6% – до медичного закладу.

Рисунок 59. Спосіб отримання тесту для самотестування на ВІЛ (N = 565, серед тих, хто проходив самотестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців, у % до відповідей)

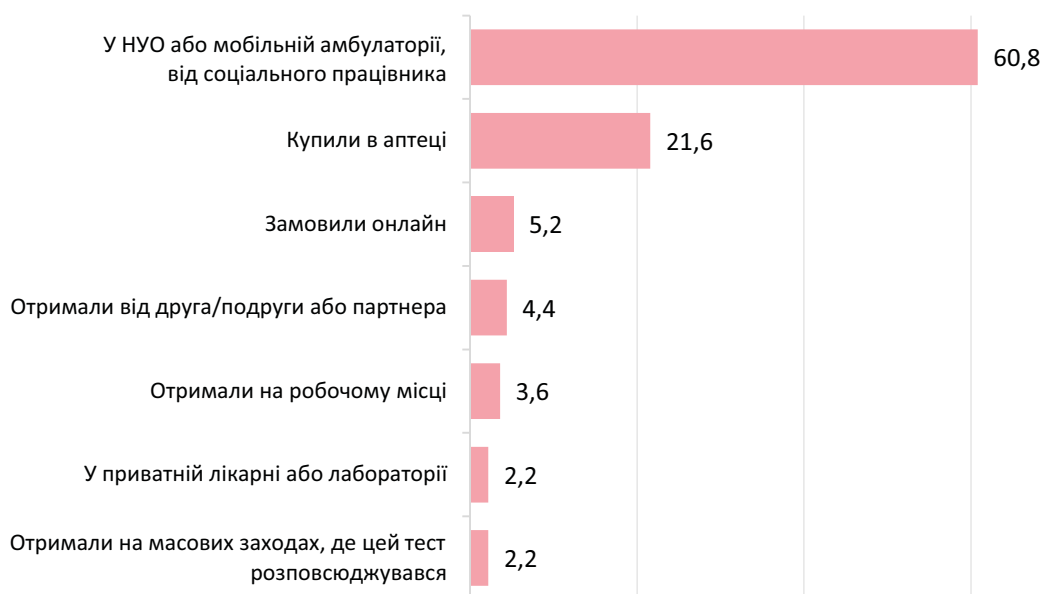
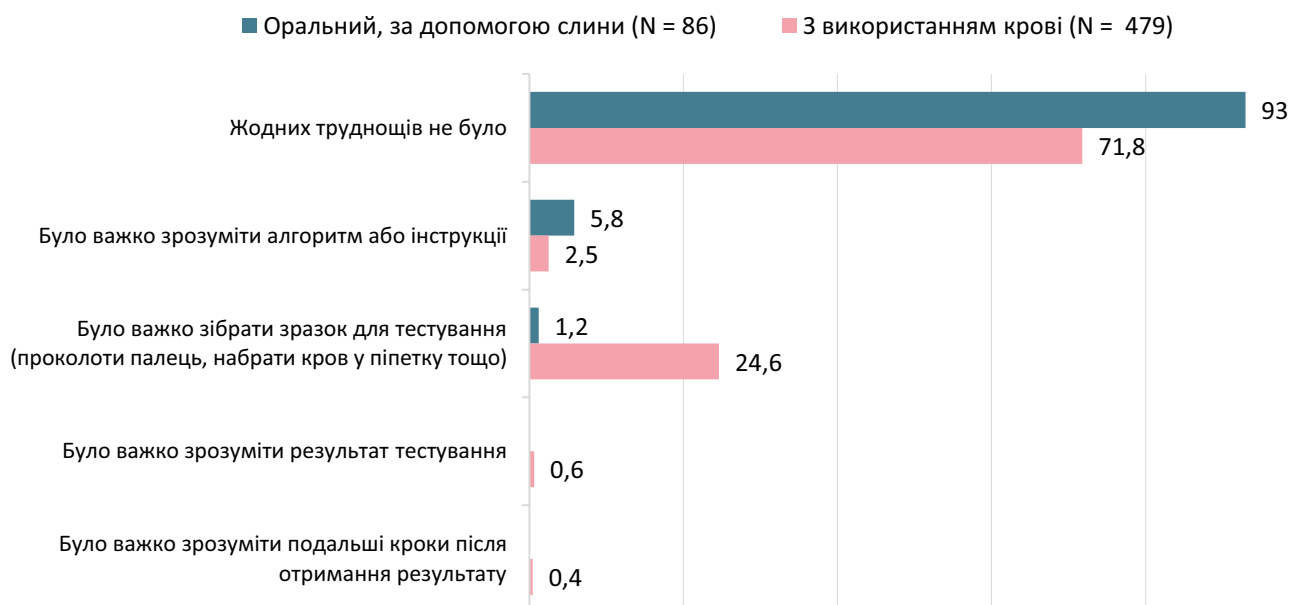

Рисунок 60. Труднощі з використанням тесту на ВІЛ залежно від його типу ($p < 0,001$, серед тих, хто проходив самотестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців, у % до відповідей)

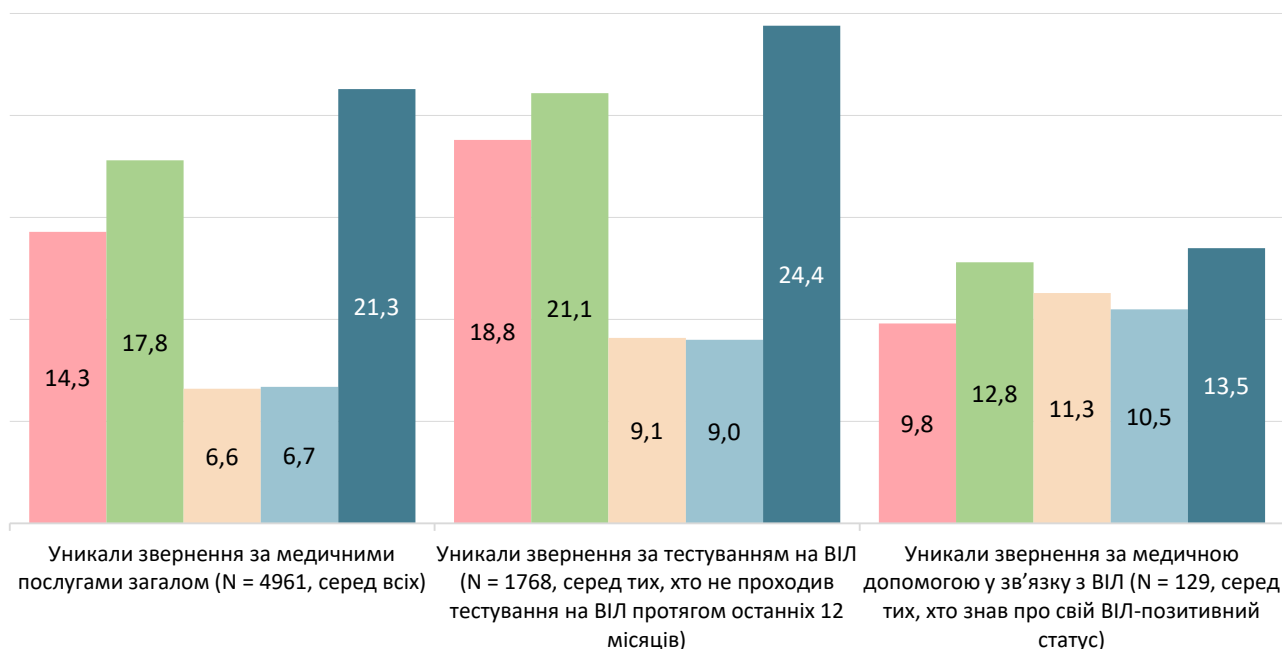
12. УХИЛЕННЯ ВІД ЗВЕРНЕННЯ ЗА МЕДИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ ЧЕРЕЗ СТИГМУ ТА ДИСКРИМІНАЦІЮ

У дослідженні 2021 року вперше було оцінено ухилення від звернення за медичними послугами через стигму та дискримінацію відповідно до рекомендацій UNAIDS Global AIDS Monitoring (GAM). Вимірювання цього показника здійснювалося за чотирма аспектами – уникнення від звернення за медичними послугами загалом, тестуванням на ВІЛ, медичною допомогою у зв'язку з ВІЛ і лікуванням ВІЛ та через чотири побоювання – стигматизації з боку персоналу (осуду, негативного ставлення тощо), що хтось дізнається, що учасник надає сексуальні послуги за винагороду, можливого або пережитого насильства, можливого або пережитого переслідування чи арешту правоохоронними органами.

21,3% загалу СП уникали звернення за медичними послугами в цілому за останній рік, зокрема 17,8% – через страх того, що хтось дізнається про їх зайнятість в секс-роботі (*Рисунок 61*). Показник ухилення від медичних послуг вищий серед молодих СП, чоловіків і транс*людей, СП з низьким рівнем освіти та низьким місячним доходом, серед тих, хто мав досвід ін'єкційного вживання наркотиків і ВІЛ-позитивний статус, та не є клієнтом профілактичних програм (*Таблиця 44*).

Рисунок 61. Уникнення від звернення за медичними послугами через стигму та дискримінацію за останні 12 місяців (у %)

- Через страх або побоювання стигматизації з боку персоналу (осуду, негативного ставлення тощо)
- Через страх або побоювання, що хтось дізнається, що учасник надає сексуальні послуги за винагороду
- Через страх або побоювання можливого чи пережитого насильства
- Через страх або побоювання пережитого переслідування або арешту правоохоронними органами
- Частка СП, які уникали звернення

24,4% СП, які не тестувалися на ВІЛ протягом останнього року, повідомили, що уникали тестування, переважно через побоювання, що хтось дізнається про надання ними секс-послуг, та можливу стигматизацію з боку персоналу. Частка СП, які уникали тестування, вища серед СП до 19 років, з низьким освітнім рівнем та серед тих, хто не є клієнтом НУО.

13,5% ВІЛ-позитивних СП, які знали про свій статус на момент проведення дослідження, протягом останнього року уникали звернення за медичною допомогою у зв'язку з ВІЛ. Частка таких СП не має статистично значущих відмінностей залежно від характеристик учасників. Ніхто з ВІЛ-позитивних, які ніколи не приймали чи на момент проведення дослідження припинили прийом АРТ, не уникали лікування ВІЛ через страх стигми та дискримінації.

Таблиця 44. Ухилення від медичних послуг через стигму та дискримінацію протягом останніх 12 місяців, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

Частка СП, які протягом останніх 12 місяців через стигму та дискримінацію ухилялися від звернення за...	Медичними послугами загалом (N = 4961, серед усіх)		Тестуванням на ВІЛ (N = 1768, серед тих, хто не проходив тестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців)	
	n	%	n	%
Загалом	1058	21,3	436	24,4
Вік	p=0,002		p<0,001	
14–19 років	60	27,3	45	36,3
20–24 роки	276	23,7	107	26,4
25–34 роки	518	21,1	201	24,3
≥ 35 років	205	18,2	82	19,1
Стать	p=0,001		p=0,749	
Жінки	988	20,9	22	25,9
Чоловіки та транс*люди	70	29,7	414	24,4
Освіта	p=0,002		p<0,001	
Неповна середня або нижче	170	26,4	94	33,3
Повна середня	359	21,7	149	22,6
Середня спеціальна	272	20,7	86	19,8
Вища (бакалавр, магістр)	255	19,0	106	26,3
Зайнятість	p=0,057		p=0,067	
Тільки секс-робота	652	20,4	233	22,6
Постійна або випадкова робота	258	23,8	118	25,6
Інше (навчання, безробітні тощо)	145	21,8	84	29,0

Частка СП, які протягом останніх 12 місяців через стигму та дискримінацію ухилялися від звернення за...	Медичними послугами загалом (N = 4961, серед усіх)		Тестуванням на ВІЛ (N = 1768, серед тих, хто не проходив тестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців)	
	n	%	n	%
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p=0,258	
≤ 15 000	253	25,5	122	29,3
15 001–24 000	145	17,9	59	23,3
24 001–35 000	240	20,5	89	24,0
≥ 35 001	187	20,8	61	26,2
Сімейний стан	p=0,176		p=0,015	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	246	22,8	114	29,0
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	812	20,9	321	23,1
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,154		p=0,356	
Так	105	24,1	45	27,3
Ні	947	21,1	386	24,0
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,753		p=0,237	
≤ 3 роки	276	21,3	128	27,5
4–6 років	263	21,0	86	22,3
7–10 років	207	19,5	86	23,1
≥ 11 років	236	20,8	101	22,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001		p=0,312	
Так	83	34,9	37	28,0
Ні	961	20,6	389	24,1
Клієнт НУО	p<0,001		p<0,001	
Так	312	15,5	23	11,9
Ні	719	25,2	401	25,9
ВІЛ-статус	p<0,001		p=0,606	
Позитивний	50	32,3	23	26,7
Негативний	1009	21,0	413	24,3
Основний спосіб пошуку клієнтів	p=0,014		p=0,229	
Віртуальні точки	522	21,3	205	26,4
Через посередників	235	22,5	85	24,9
Вулиця, траса, автошляхи	133	22,1	62	24,5
Розважальні заклади/заходи	73	18,1	33	19,1
Сауна/масажний салон	62	27,1	31	23,1
Інші способи	33	14,5	19	17,9

13. РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я

У дослідженні 2021 року вперше здійснювався аналіз щодо репродуктивного здоров'я серед жінок, а саме: досвіду вагітності, відвідування жіночих консультацій, тестування на ВІЛ і сифіліс під час вагітності та методів контрацепції, які використовували жінки на момент проведення дослідження

Із загалу жінок 40,2% повідомили, що були вагітні протягом життя. Для чверті СП (24,5%) жодна із вагітностей не завершилася народженням дитини. Частка таких більша серед молодих СП віком до 24 років, з низьким освітнім рівнем, які не мають іншої зайнятості, крім секс-роботи, з доходом 15–35 тис. гривень, досвідом міграції для надання секс-послуг і меншим стажем секс-роботи, серед не-клієнтів НУО та тих, хто працює в саунах/масажних салонах або через посередників (*Таблиця 45*).

Майже всі СП, остання вагітність яких завершилася народженням дитини, відвідували клініку допологового спостереження – 93,8%. 85,9% жінок з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків повідомили, що відвідували клініки допологового спостереження у порівнянні з 94,4% учасниць, які ніколи не вживали наркотики ін'єкційним способом.

91,2% СП, які відвідували жіночу консультацію, повідомили, що їм пропонували зробити тест на ВІЛ під час останньої вагітності (*Рисунок 62*). Тестування на ВІЛ проходили 82,8% СП, які спостерігалися в жіночій консультації, з них майже всі отримали негативний результат тестування (98,7%). Ще 13,2% СП не могли згадати, тестувалися вони на ВІЛ під час останньої вагітності чи ні.

76,9% СП вказали, що їм пропонували пройти тестування на сифіліс під час останньої вагітності. Тестування пройшли 73,2% відвідувачок клініки допологового спостереження, з них 0,6% отримали позитивний результат і пройшли відповідне лікування.

Із загалу жінок 6,5% СП повідомили, що намагалися завагітніти на момент проведення дослідження. Серед решти опитаних 89,1% використовували хоча б один метод контрацепції, переважно чоловічі презервативи (*Таблиця 46*). Близько 3% учасниць практикували перерваний статевий акт, екстрену контрацепцію або календарний метод як спосіб захиститися від небажаної вагітності.

Таблиця 45. Досвід вагітності серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (серед жінок, які були вагітні протягом життя, у % до відповіливших)

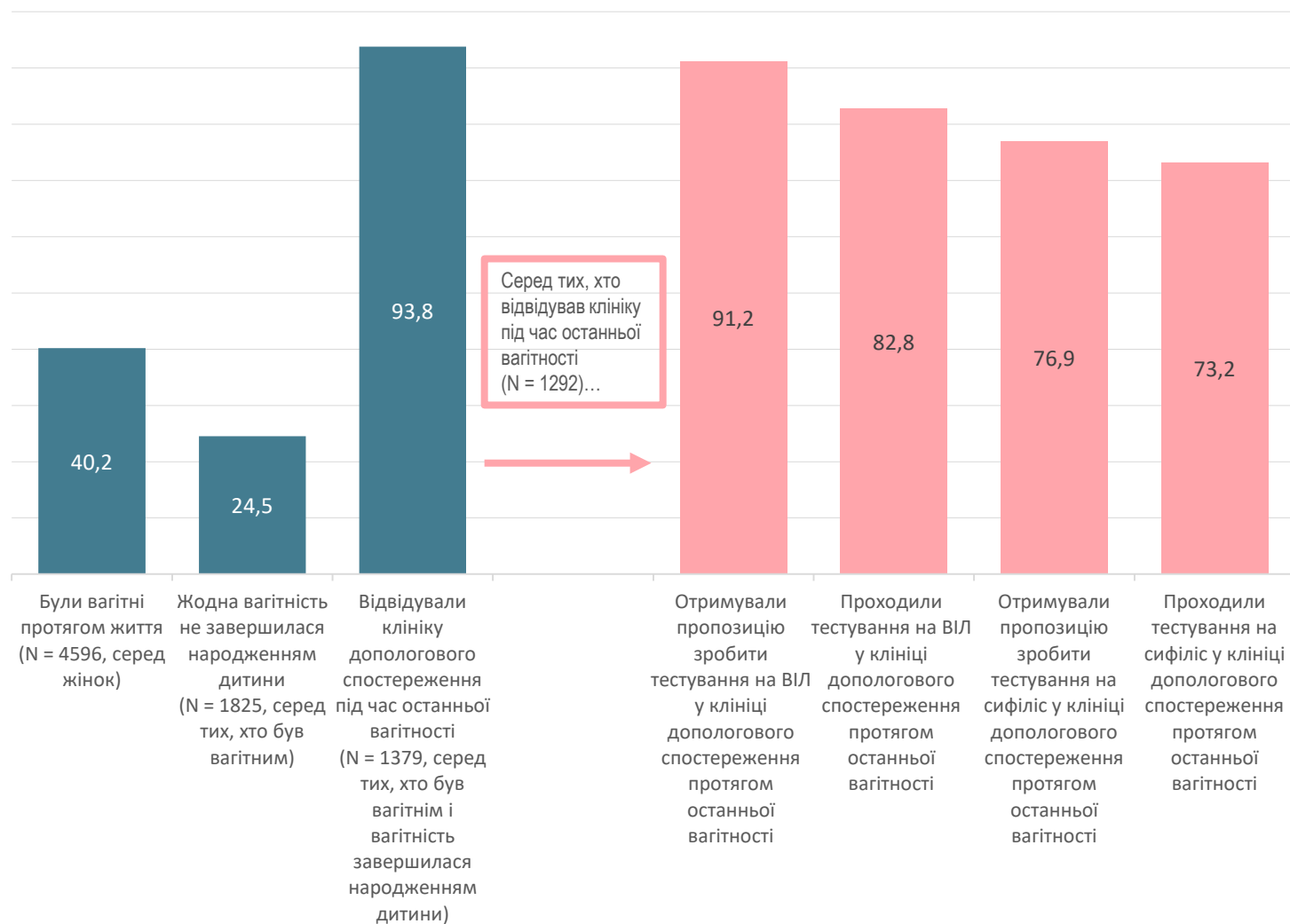
Частка СП, які були вагітні і...	Жодна вагітність не завершилася народженням дитини (N = 1825, серед тих, хто був вагітний)		Ходили до клініки допологового спостереження під час останньої вагітності (N = 1379, серед тих, чия вагітність завершилася народженням дитини)	
	n	%	n	%
Загалом	447	24,5	1293	93,8
Вік	p<0,001		p<0,001	
14–19 років	6	75,0	1	50,0
20–24 роки	89	64,5	41	82,0
25–34 роки	261	26,5	681	94,2
≥ 35 років	90	13,0	571	94,5
Освіта	p<0,001		p=0,643	
Неповна середня або нижче	68	33,7	124	92,5
Повна середня	144	28,6	333	92,8
Середня спеціальна	121	19,9	460	94,5
Вища (бакалавр, магістр)	111	21,9	373	94,4
Зайнятість	p<0,001		p=0,670	
Тільки секс-робота	320	27,4	797	94,2
Постійна або випадкова робота	95	21,6	323	93,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	31	14,3	172	92,5
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p=0,949	
≤ 15 000	61	16,1	296	93,1
15 001–24 000	81	25,6	221	94,0
24 001–35 000	134	29,3	301	93,2
≥ 35 001	63	22,3	203	92,7
Сімейний стан	p=0,200		p=0,544	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	120	22,5	386	93,2
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	327	25,3	908	94,1

Частка СП, які були вагітні і...	Жодна вагітність не завершилася народженням дитини (N = 1825, серед тих, хто був вагітний)		Ходили до клініки допологового спостереження під час останньої вагітності (N = 1379, серед тих, чия вагітність завершилася народженням дитини)	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,001		p=0,319	
Так	51	35,7	85	91,4
Ні	393	23,5	1202	94,0
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001		p=0,017	
≤ 3 роки	81	35,7	134	91,8
4–6 років	117	25,8	322	95,5
7–10 років	102	21,9	350	96,2
≥ 11 років	113	19,1	440	91,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,893		p<0,001	
Так	33	25,0	85	85,9
Ні	411	24,5	1197	94,4
Клієнт НУО	p<0,001		p=0,547	
Так	154	18,9	618	93,4
Ні	285	28,9	659	94,1
ВІЛ-статус	p=0,019		p=0,019	
Позитивний	11	13,6	62	87,3
Негативний	436	25,0	1232	94,2
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001		p=0,127	
Віртуальні точки	182	22,4	601	95,5
Через посередників	133	31,4	270	92,8
Вулиця, траса, автошляхи	57	19,3	216	90,8
Розважальні заклади/заходи	29	22,7	91	91,9
Сауна/масажний салон	31	33,3	59	95,2
Інші способи	15	20,3	56	94,9

Рисунок 62. Досвід вагітності серед СП (у % до відповілих)

Таблиця 46. Методи контрацепції, які використовують СП
(серед тих, хто не намагається завагітніти на момент проведення дослідження, у %)

Методи контрацепції	Методи контрацепції, якими користувалися СП на момент дослідження (декілька варіантів відповіді, N = 4165)		Основний метод контрацепції (один варіант відповіді, N = 3646)	
	n	%	n	%
Чоловічі презервативи	3561	85,5	3369	92,4
Оральні контрацептиви	410	9,8	106	2,9
Внутрішньоматкові контрацептиви	220	5,3	83	2,3
Перерваний статевий акт	141	3,4	8	0,2
Екстрена/невідкладна контрацепція	129	3,1	3	0,1
Жіночі презервативи	110	2,6	15	0,4
Календарний метод	105	2,5	6	0,2
Вагінальне кільце	85	2,0	21	0,6
Контрацептиви, що містять лише прогестоген	34	0,8	2	0,1
Діафрагми, ковпачки на шийку матки	27	0,7	13	0,3
Сперміциди	28	0,7	–	–
Пластирі	25	0,6	2	0,1
Хірургічна стерилізація	19	0,5	18	0,5
Ін'єкційні препарати	11	0,3	2	0,1
Латексні серветки	1	<0,1	–	–

14. ПОШИРЕНІСТЬ ТА ВПЛИВ COVID-19

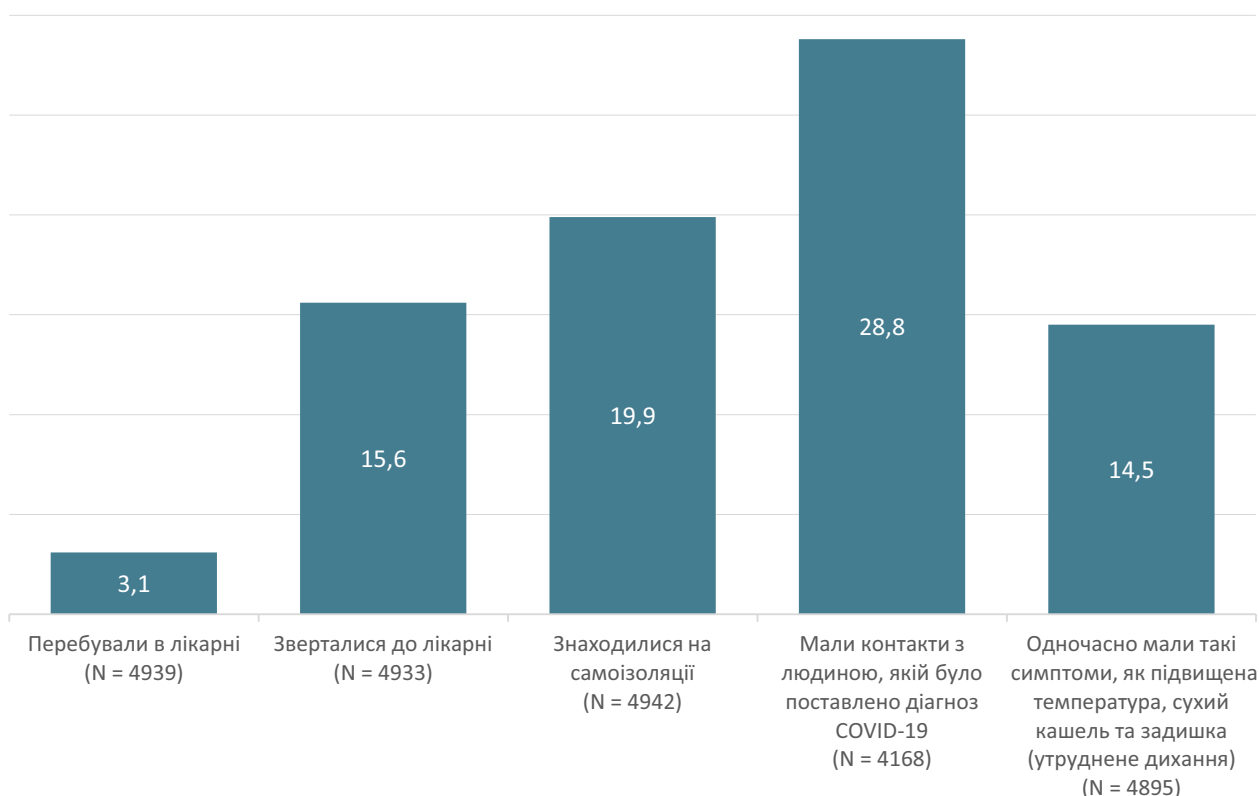
За результатами дослідження майже третина СП (28,8%) перебували в контакті з людиною, у якої було підтверджено діагноз COVID-19 протягом останнього року. Одночасно мали такі симптоми, як підвищена температура, сухий кашель та задишка, що могло свідчити про інфікування, 14,5% учасників, а 3,1% перебували в лікарні у зв'язку із захворюванням (*Рисунок 63*).

Тестування на COVID-19 за останній рік проходила чверть загалу СП (25,8%), серед яких позитивний результат тесту отримали 15,2% (або 3,9% від загалу учасників). Показник тестування менший серед СП з низьким рівнем освіти та місячним доходом, без досвіду міграції для надання секс-послуг, зі стажем секс-роботи більше 11 років, СП-ЛВНІ, ВІЛ-позитивних учасників і тих, хто працює на вуличних точках або в саунах/масажних салонах (*Таблиця 47*). Статистично значущі відмінності у результатах тестування на COVID-19 за соціально-демографічними характеристиками відсутні.

Якщо взяти до уваги позитивний результат тестування на COVID-19 або наявність симптомів без проходження тестування чи перебування в лікарні у зв'язку із захворюванням протягом останніх 12 місяців, поширеність COVID-19 серед СП становила 10,3% (95% ДІ: 9,5–11,2%).

Половина СП (49,9%) повідомила, що у зв'язку з COVID-19 кількість їхніх клієнтів зменшилася, тому вони мають менший дохід, ніж зазвичай. Тимчасово припинити надання секс-послуг через карантинні обмеження змушені були 32,7%, через страх захворіти – 24,0% учасників (*Рисунок 64*).

Рисунок 63. Досвід COVID-19 за останні 12 місяців (у % до відповілих)

Таблиця 47. Досвід тестування на COVID-19, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповілих)

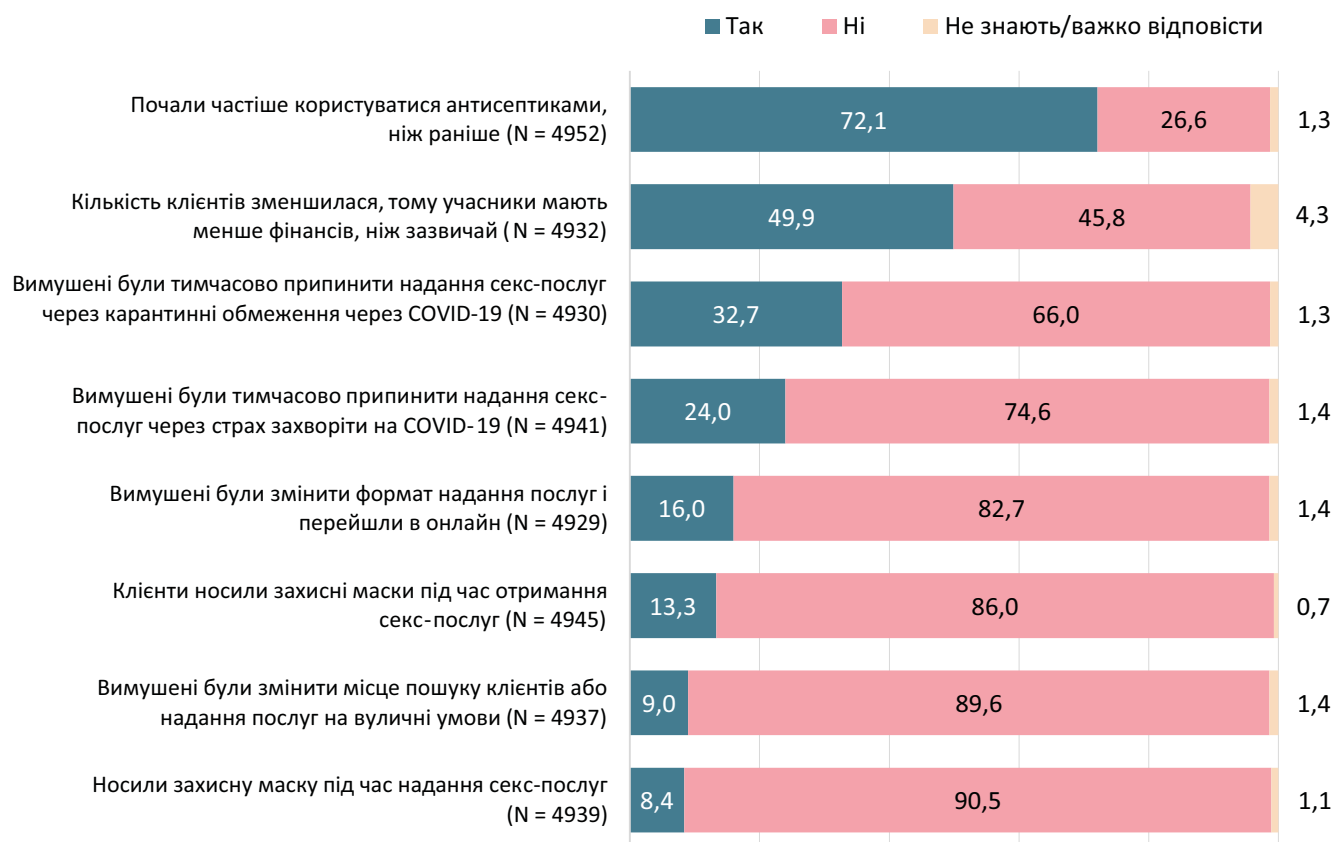
Частка СП, які протягом останніх 12 місяців...	Тестувалися на COVID-19 (N = 4932, серед усіх)	
	n	%
Загалом	1271	25,8
Вік	p=0,103	
14–19 років	58	26,6
20–24 роки	289	25,0
25–34 роки	662	27,2
≥ 35 років	263	23,4
Стать	p=0,027	
Жінки	1196	25,5
Чоловіки та транс*люди	74	31,9
Освіта	p<0,001	
Неповна середня або нижче	125	19,5
Повна середня	358	21,8
Середня спеціальна	370	28,3
Вища (бакалавр, магістр)	416	31,2
Зайнятість	p=0,827	
Тільки секс-робота	826	26,0
Постійна або випадкова робота	280	25,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	164	24,8
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001	
≤ 15 000	159	16,1
15 001–24 000	192	23,8
24 001–35 000	386	33,0
≥ 35 001	332	37,3
Сімейний стан	p=0,434	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	266	24,9
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	1006	26,0

Частка СП, які протягом останніх 12 місяців...	Тестувалися на COVID-19 (N = 4932, серед усіх)	
	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p<0,001	
Так	166	38,4
Ні	1103	24,8
Стаж надання секс-послуг, роки	p<0,001	
≤ 3 роки	346	26,9
4–6 років	354	28,4
7–10 років	283	26,9
≥ 11 років	238	21,0
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p<0,001	
Так	30	12,8
Ні	1235	26,6
Клієнт НУО	p=0,295	
Так	538	26,7
Ні	719	25,4
ВІЛ-статус	p<0,001	
Позитивний	18	12,0
Негативний	1253	26,2
Основний спосіб пошуку клієнтів	p<0,001	
Віртуальні точки	668	27,4
Через посередників	331	31,9
Вулиця, траса, автошляхи	80	13,3
Розважальні заклади/заходи	103	25,6
Сауна/масажний салон	26	11,3
Інші способи	63	28,1

Рисунок 64. Вплив COVID-19 на надання секс-послуг протягом останніх 12 місяців (у % до відповідей)

15. ПОШИРЕНІСТЬ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТА ІПСШ ЗА САМОДЕКЛАРАЦІЄЮ

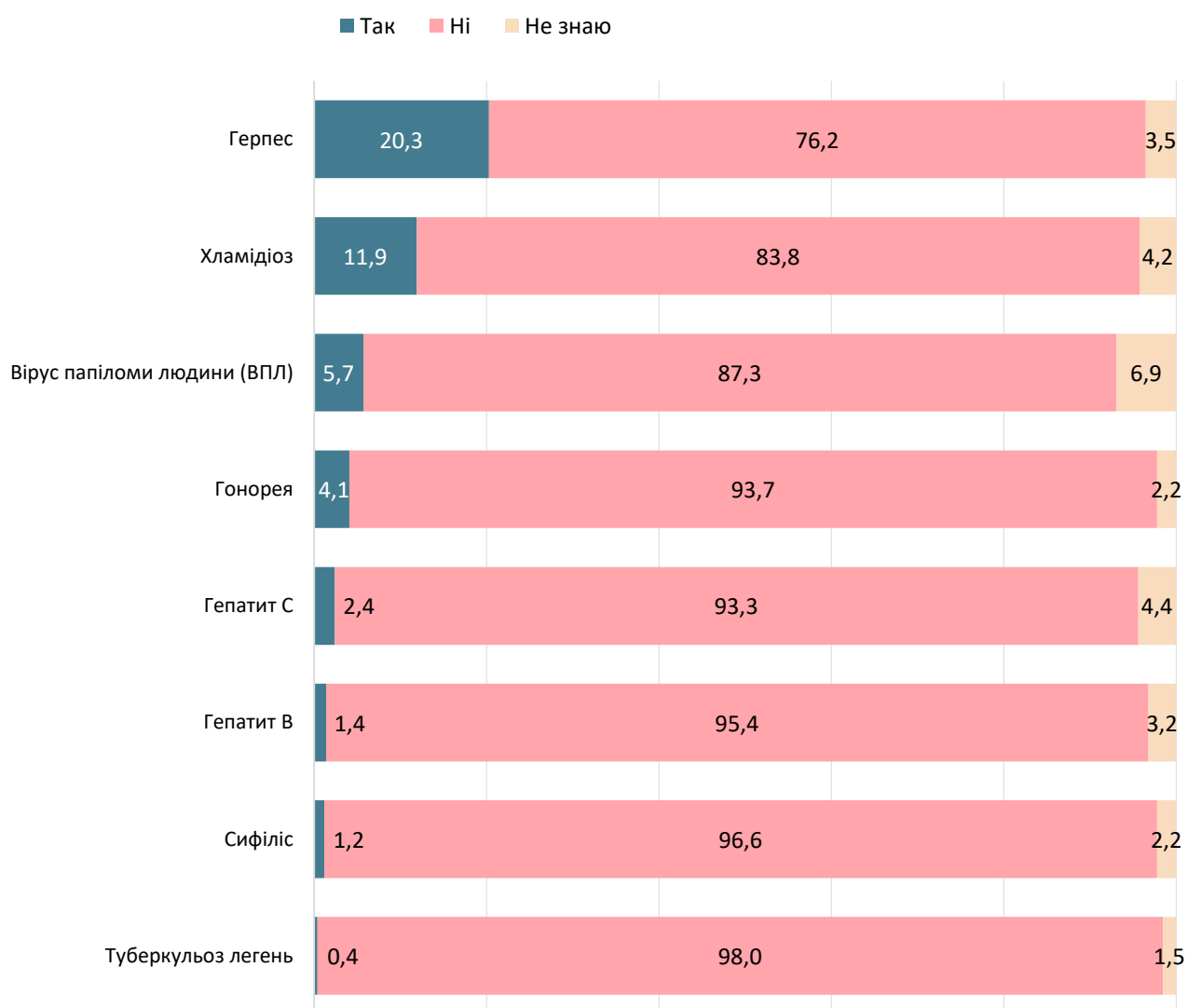
Від 1,2% до 20,3% учасників повідомили про досвід хвороби на ту чи іншу інфекцію, що передається статевим шляхом, а 0,4% зазначили, що хворіли на туберкульоз легень (Рисунок 65). Охоплення вакцинацією від гепатиту В є низьким: 8,8% СП повідомили, що проходили вакцинацію, а 9,6% не знали, чи отримували вакцину.

Поширеність усіх захворювань за самодекларацією була вищою серед СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків протягом життя (Таблиця 48, Таблиця 49). Показник самодекларації щодо перерахованих захворювань, крім гепатиту С, сифілісу та туберкульозу легень, був вищий серед СП, які не користуються послугами НУО, що можна пояснити кращим доступом до тестування та підтвердження діагнозу серед клієнтів організацій. Частка СП, які повідомили, що хворіли на герпес, хламідіоз, гонорею, більша серед тих, хто шукав клієнтів переважно через посередників, на вірус папіломи людини (ВПЛ) – серед учасників, які працювали в саунах або на віртуальних точках, а про гепатит В, гепатит С, сифіліс та туберкульоз легень частіше повідомляли СП з вуличних точок.

Досвід лікування того чи іншого захворювання показав відмінності у доступі до нього. Найменш доступним було лікування гепатиту С: 46,5% СП, які знали про наявність у них цього захворювання, ніколи не лікувалися. Серед учасників, які хворіли на гепатит В та туберкульоз легень, цей показник складав 18,1% та 11,6% відповідно. Всі учасники, які повідомили про сифіліс, проходили курс лікування (Рисунок 66).

Рисунок 65. Поширеність туберкульозу та інфекцій, що передаються статевим шляхом, за самодекларацією (N = 4961, у %)

Таблиця 48. Поширеність герпесу, хламідіозу, ВПЛ та гонореї за самодекларацією СП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у % до відповістих)

Характеристики	Герпес		Хламідіоз		ВПЛ		Гонорея	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	1005	20,3	592	11,9	285	5,7	205	4,1
Вік	p<0,001		p<0,001		p<0,001		p<0,001	
14–19 років	23	10,4	8	3,6	4	1,8	4	1,8
20–24 роки	169	14,5	89	7,6	40	3,4	29	2,5
25–34 роки	553	22,6	333	13,6	157	6,4	137	5,6
≥ 35 років	261	23,2	163	14,5	84	7,4	35	3,1
Стать	p<0,001		p=0,006		p=0,820		p=0,496	
Жінки	977	20,7	580	12,3	271	5,7	192	4,1
Чоловіки та транс*люди	28	11,9	13	5,5	14	5,9	13	5,5
Освіта	p=0,020		p<0,001		p=0,005		p=0,049	
Неповна середня або нижче	143	22,2	83	12,9	33	5,1	34	5,3
Повна середня	358	21,7	157	9,5	78	4,7	75	4,5
Середня спеціальна	235	17,9	161	12,2	79	6,0	51	3,9
Вища (бакалавр, магістр)	266	19,9	190	14,2	96	7,2	45	3,4
Зайнятість	p<0,001		p<0,001		p<0,001		p=0,121	
Тільки секс-робота	716	22,4	406	12,7	205	6,4	139	4,3
Постійна або випадкова робота	196	18,1	144	13,3	57	5,3	35	3,2
Інше (навчання, безробітні тощо)	92	13,8	42	6,3	22	3,3	31	4,7
Особистий місячний дохід, грн	p=0,010		p<0,001		p<0,001		p=0,006	
≤ 15 000	184	18,5	89	9,0	47	4,7	30	3,0
15 001–24 000	176	21,7	102	12,6	67	8,3	32	3,9
24 001–35 000	247	21,1	174	14,8	68	5,8	60	5,1
≥ 35 001	148	16,5	70	7,8	42	4,7	17	1,9
Сімейний стан	p=0,008		p=0,065		p=0,485		p=0,124	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	253	23,5	146	13,6	59	5,5	56	5,2
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	752	19,4	447	11,5	226	5,8	149	3,8

Характеристики	Герпес		Хламідіоз		ВПЛ		Гонорея	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	$p=0,045$		$p<0,001$		$p<0,001$		$p=0,016$	
Так	85	19,5	65	14,9	19	4,3	24	5,5
Ні	903	20,2	527	11,8	259	5,8	181	4,0
Стаж надання секс-послуг, роки	$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$	
≤ 3 роки	193	14,9	82	6,3	41	3,2	27	2,1
4–6 років	254	20,3	183	14,6	79	6,3	56	4,5
7–10 років	246	23,2	165	15,6	86	8,1	61	5,8
≥ 11 років	263	23,1	126	11,1	64	5,6	31	2,7
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	$p<0,001$		$p<0,001$		$p=0,042$		$p<0,001$	
Так	65	27,3	42	17,7	18	7,6	20	8,4
Ні	933	20,0	543	11,6	266	5,7	184	3,9
Клієнт НУО	$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$	
Так	402	19,9	228	11,3	111	5,5	72	3,6
Ні	587	20,5	351	12,3	170	6,0	124	4,3
ВІЛ-статус	$p<0,001$		$p=0,590$		$p=0,025$		$p=0,211$	
Позитивний	33	21,4	15	9,7	7	4,5	4	2,6
Негативний	972	20,2	577	12,0	278	5,8	201	4,2
Основний спосіб пошуку клієнтів	$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$		$p<0,001$	
Віртуальні точки	412	16,8	232	9,5	154	6,3	56	2,3
Через посередників	287	27,4	191	18,3	49	4,7	93	8,9
Вулиця, траса, автошляхи	132	21,9	90	15,0	35	5,8	29	4,8
Розважальні заклади/заходи	85	21,0	34	8,4	22	5,4	16	4,0
Сауна/масажний салон	54	23,6	18	7,9	16	7,0	5	2,2
Інші способи	37	16,4	28	12,4	10	4,4	7	3,1

Таблиця 49. Поширеність гепатиту В, гепатиту С, сифілісу та туберкульозу за самодекларацією СП, за соціально-демографічними характеристиками (у % до відповівших)

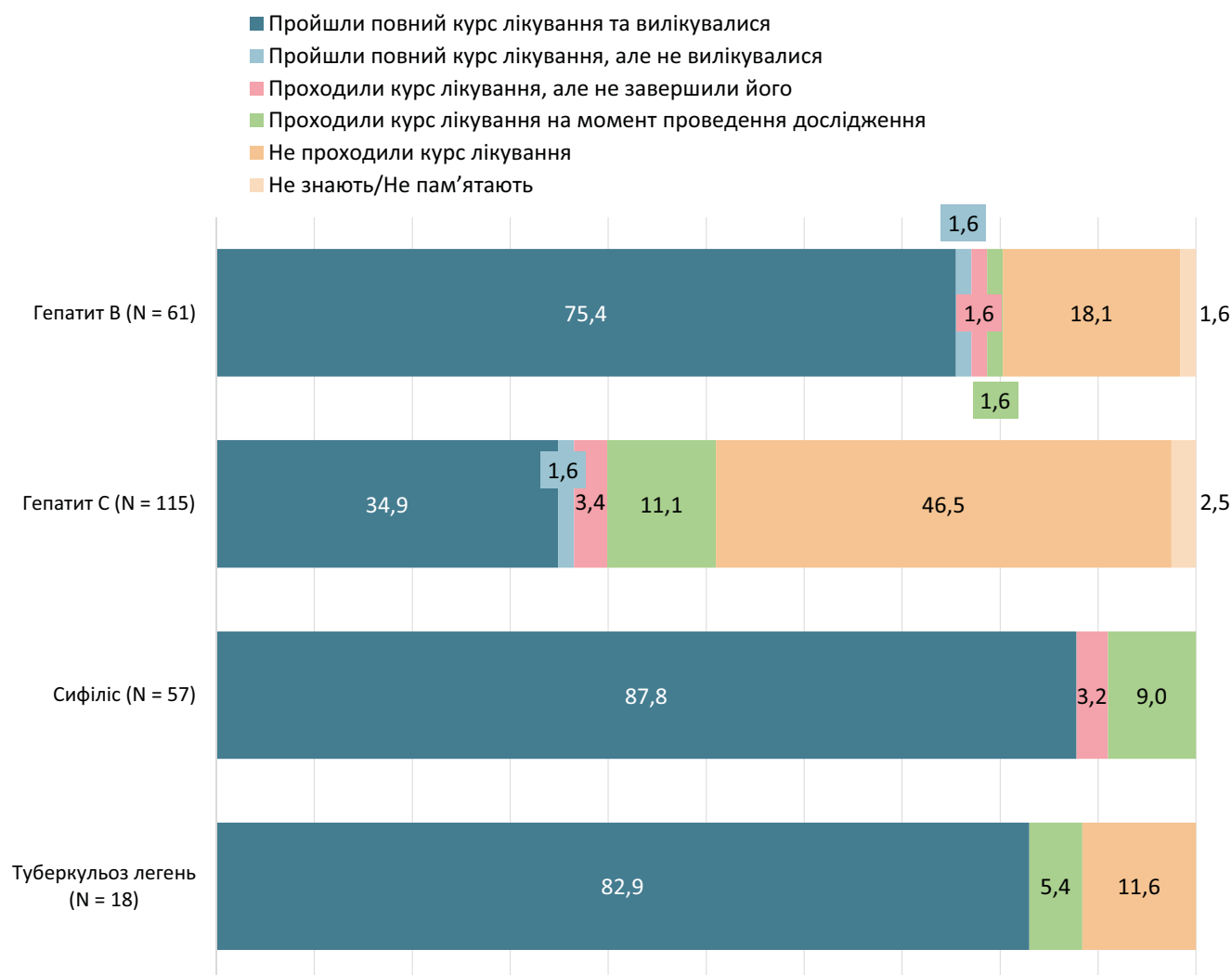
Характеристики	Гепатит В		Гепатит С		Сифіліс		Туберкульоз легень	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	68	1,4	117	2,4	57	1,2	21	0,4
Вік	p<0,001		p<0,001		p<0,001		p<0,001	
14–19 років	–	–	–	–	1	0,5	–	–
20–24 роки	7	0,6	4	0,3	6	0,5	–	–
25–34 роки	29	1,2	49	2,0	30	1,2	11	0,4
≥ 35 років	32	2,8	65	5,8	20	1,8	10	0,9
Стать	p=0,355		p=0,287		p=0,140		p=0,448	
Жінки	67	1,4	113	2,4	57	1,2	21	0,4
Чоловіки та транс*люди	1	0,4	4	1,7	–	–	–	–
Освіта	p<0,001		p<0,001		p=0,001		p=0,227	
Неповна середня або нижче	14	2,2	28	4,3	10	1,6	7	1,1
Повна середня	22	1,3	33	2,0	11	0,7	6	0,4
Середня спеціальна	23	1,7	32	2,4	25	1,9	4	0,3
Вища (бакалавр, магістр)	8	0,6	25	1,9	12	0,9	4	0,3
Зайнятість	p<0,001		p=0,010		p=0,108		p=0,093	
Тільки секс-робота	30	0,9	75	2,3	43	1,3	13	0,4
Постійна або випадкова робота	17	1,6	33	3,0	11	1,0	6	0,6
Інше (навчання, безробітні тощо)	22	3,3	9	1,4	3	0,5	2	0,3
Особистий місячний дохід, грн	p<0,001		p<0,001		p=0,021		p=0,060	
≤ 15 000	21	2,1	40	4,0	13	1,3	5	0,5
15 001–24 000	8	1,0	11	1,4	15	1,9	3	0,4
24 001–35 000	15	1,3	27	2,3	9	0,8	6	0,5
≥ 35 001	5	0,6	14	1,6	8	0,9	–	–
Сімейний стан	p=0,597		p=0,042		p=0,551		p=0,877	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	12	1,1	36	3,3	16	1,5	4	0,4
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	56	1,4	81	2,1	42	1,1	17	0,4

Характеристики	Гепатит В		Гепатит С		Сифіліс		Туберкульоз легень	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	<i>p=0,123</i>		<i>p=0,008</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,004</i>	
Так	6	1,4	8	1,8	6	1,4	1	0,2
Ні	62	1,4	107	2,4	51	1,1	30	0,4
Стаж надання секс-послуг, роки	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,215</i>		<i>p=0,007</i>	
≤ 3 роки	5	0,4	12	0,9	10	0,8	–	–
4–6 років	13	1,0	20	1,6	14	1,1	3	0,2
7–10 років	14	1,3	16	1,5	12	1,1	6	0,6
≥ 11 років	33	2,9	62	5,5	21	1,8	19	0,9
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
Так	16	6,7	51	21,5	12	5,0	8	3,4
Ні	49	1,1	64	1,4	44	0,9	12	0,3
Клієнт НУО	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>	
Так	20	1,0	58	2,9	32	1,6	9	0,4
Ні	48	1,7	59	2,1	23	0,8	12	0,4
ВІЛ-статус	<i>p<0,001</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,346</i>		<i>p<0,001</i>	
Позитивний	15	9,7	36	23,2	2	1,3	6	3,9
Негативний	53	1,1	81	1,7	55	1,1	15	0,3
Основний спосіб пошуку клієнтів	<i>p=0,006</i>		<i>p<0,001</i>		<i>p=0,029</i>		<i>p<0,001</i>	
Віртуальні точки	31	1,3	46	1,9	29	1,2	3	0,1
Через посередників	12	1,1	24	2,3	5	0,5	6	0,6
Вулиця, траса, автошляхи	16	2,7	31	5,1	12	2,0	8	1,3
Розважальні заклади/заходи	5	1,2	9	2,2	5	1,2	2	0,5
Сауна/масажний салон	3	1,3	6	2,6	3	1,3	2	0,9
Інші способи	1	0,4	1	0,4	3	1,3	–	–

Рисунок 66. Досвід лікування гепатиту В, гепатиту С, сифілісу, туберкульозу та інфекцій, що передаються статевим шляхом, за самодекларацією (серед тих, хто хворів, у %)

16. ПОШИРЕНІСТЬ ВІЛ, ГЕПАТИТУ С ТА СИФІЛІСУ

16.1 Поширеність ВІЛ серед СП

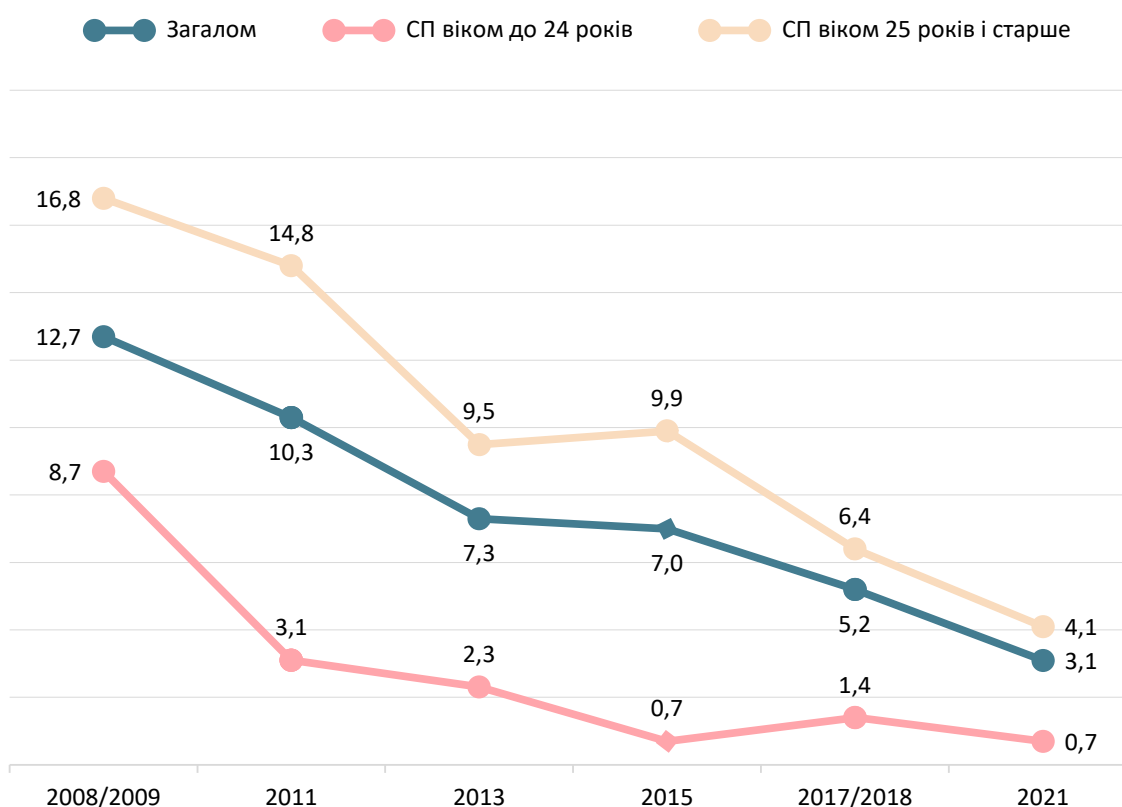
За результатами дослідження 2021 року, поширеність ВІЛ серед СП становила 3,1% (95% ДІ: 2,7%–3,6%). Серед СП віком до 24 років цей показник знаходиться на рівні 0,7%, серед учасників старше 25 років – 4,1%, що менше за попередні раунди дослідження (*Рисунок 67*).

Серед СП, які повідомили про свій ВІЛ-позитивний статус, 96,3% учасників підтвердили його за результатами тестування у межах дослідження (*Таблиця 50*). 0,5% СП, які повідомили про ВІЛ-негативний статус під час опитування, отримали позитивний результат тестування. Загалом серед ВІЛ-позитивних осіб, за результатами тестування, про свій статус знали 83,2%, 20% учасників вважали, що є ВІЛ-негативними, а 3,9% – не знали про свій статус або відмовилися його повідомити дослідницькій команді.

Поширеність ВІЛ серед СП зростає з віком (до 8,0% серед СП віком від 35 років) і стажем роботи (з 0,8% серед СП, які надають секс-послуги до трьох років, до 8,0% СП, які працюють більше 11 років) (Таблиця 51). Більша частка ВІЛ-позитивних СП спостерігалася серед учасників з низькою освітою та низьким рівнем місячного доходу, а також серед тих, які мають постійного сексуального партнера, працюють на вуличних точках або в саунах/масажних салонах. Поширеність ВІЛ серед СП з досвідом вживання наркотиків ін'єкційно становила 24,1% проти 1,9% серед СП, які ніколи не практикували ін'єкційне вживання.

Рисунок 67. Поширеність ВІЛ серед СП у 2008–2021 роках (у %)

Таблиця 50. Порівняння ВІЛ-статусу за самодекларацією та результатами тестування (N = 4961, у %)

ВІЛ-статус за самодекларацією	ВІЛ-статус за результатами тестування					
	позитивний		негативний		усього	
	n	%	n	%	n	%
Позитивний	129	96,3	5	3,7	134	100,0
Негативний	20	0,5	4143	99,5	4163	100,0
Немає інформації про ВІЛ-статус (не тестувалися або відмовилися повідомляти)	6	0,9	658	99,1	664	100,0
Усього	155	3,1	4806	96,9	4961	100,0

Таблиця 51. Поширеність ВІЛ серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у %)

Частка СП, які отримали результат тестування на ВІЛ...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	155	3,1	4806	96,9
Вік (N = 4961)	p<0,001			
14–19 років	–	–	220	100,0
20–24 роки	9	0,8	1154	99,2
25–34 роки	55	2,2	2394	97,8
≥ 35 років	90	8,0	1037	92,0
Стать (N = 4961)	p=0,533			
Жінки	146	3,1	4579	96,9
Чоловіки та транс*люди	9	3,8	227	96,2
Освіта (N = 4951)	p<0,001			
Неповна середня або нижче	36	5,6	609	94,4
Повна середня	63	3,8	1588	96,2
Середня спеціальна	38	2,9	1278	97,1
Вища (бакалавр, магістр)	17	1,3	1322	98,7
Зайнятість (N = 4949)	p=0,091			
Тільки секс-робота	87	2,7	3112	97,3
Постійна або випадкова робота	43	4,0	1041	96,0
Інше (навчання, безробітні тощо)	24	3,6	642	96,4
Особистий місячний дохід, грн (N = 3875)	p<0,001			
≤ 15 000	67	6,7	927	93,3
15 001–24 000	20	2,5	791	97,5
24 001–35 000	21	1,8	1152	98,2
≥ 35 001	7	0,8	890	99,2
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,001			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	50	4,6	1028	95,4
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	105	2,7	3778	97,3

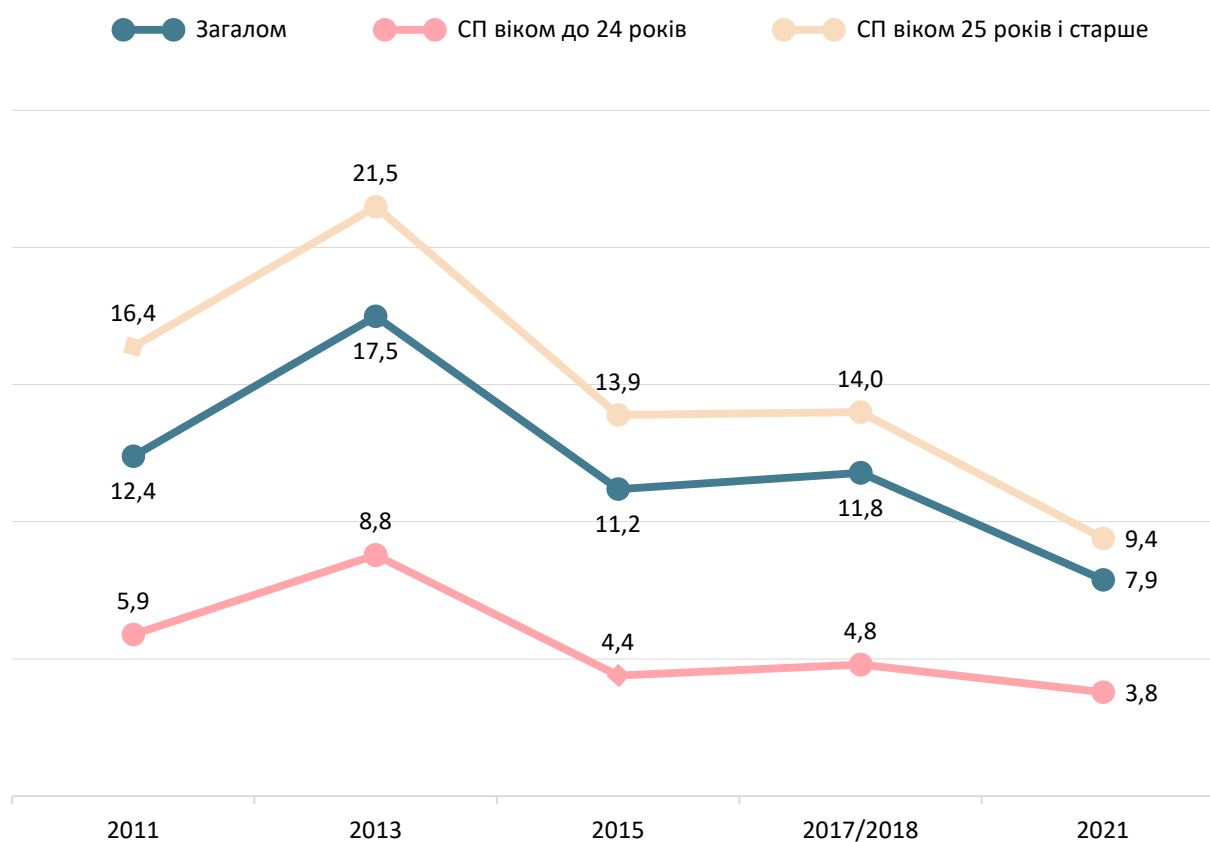
Частка СП, які отримали результат тестування на ВІЛ...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p=0,066			
Так	7	1,6	429	98,4
Ні	143	3,2	4335	96,8
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4746)	p<0,001			
≤ 3 роки	10	0,8	1288	99,2
4–6 років	16	1,3	1234	98,7
7–10 років	34	3,2	1026	96,8
≥ 11 років	91	8,0	1047	92,0
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4901)	p<0,001			
Так	57	24,1	180	75,9
Ні	89	1,9	4575	98,1
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом останніх 12 місяців (N = 4901)	p<0,001			
Так	31	26,1	88	73,9
Ні	115	2,4	4667	97,6
Клієнт НУО (N = 4873)	p=0,581			
Так	58	2,9	1959	97,1
Ні	90	3,2	2766	96,8
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p<0,001			
Віртуальні точки	56	2,3	2396	97,7
Через посередників	28	2,7	1018	97,3
Вулиця, траса, автошляхи	38	6,3	564	93,7
Розважальні заклади/заходи	13	3,2	391	96,8
Сауна/масажний салон	15	6,6	214	93,4
Інші способи	4	1,8	222	98,2

16.2 Поширеність гепатиту С

У межах дослідження 7,9% СП (95% ДІ: 7,2–8,7%) мали позитивний результат на антитіла до вірусного гепатиту С, що втричі більше за частку учасників, які повідомили, що хворіли або хворіють на гепатит С (2,4%). Серед учасників, які вважали, що не хворіють на гепатит С, 5,9% отримали позитивний результат тесту на антитіла до гепатиту С, а серед тих, які не знали, чи є у них гепатит, – 11,6%. У порівнянні з попередніми хвилями дослідження поширеність гепатиту С серед СП зменшується в обох вікових групах (*Рисунок 68*).

Рисунок 68. Поширеність антитіл до гепатиту С серед СП у 2008–2021 роках (у %)

Як і у випадку з ВІЛ, гепатит С більше поширений серед СП старше 35 років (14,8%), з досвідом надання секс-послуг більше 11 років (14,9%), неповною середньою або нижче освітою (13,0%) та доходом до 15 тис. гривень (15,3%). Більша частка СП з антитілами до гепатиту С серед учасників, які, крім секс-роботи, мають постійну або випадкову роботу (10,7%), надають послуги переважно в саунах/масажних салонах або на вуличних точках (15,3% та 14,5% відповідно). Серед СП-ЛВНІ поширеність гепатиту С знаходилася на рівні 43,3% у порівнянні з 6,0% СП, які ніколи не вживали наркотики ін'єкційно. Половина ВІЛ-позитивних СП (58,4%) мали позитивний результат тестування на антитіла до гепатиту С.

Таблиця 52. Поширеність антитіл до гепатиту С серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у %)

Частка СП, які отримали результат тесту на антитіла до гепатиту С...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	391	7,9	4570	92,1
Вік (N = 4961)	p<0,001			
14–19 років	10	4,5	210	95,5
20–24 роки	43	3,7	1120	96,3
25–34 роки	171	7,0	2278	93,0
≥ 35 років	167	14,8	961	85,2
Стать (N = 4961)	p=0,255			
Жінки	377	8,0	4348	92,0
Чоловіки та транс*люди	14	5,9	222	94,1
Освіта (N = 4951)	p<0,001			
Неповна середня або нижче	84	13,0	561	87,0
Повна середня	148	9,0	1503	91,0
Середня спеціальна	90	6,8	1226	93,2
Вища (бакалавр, магістр)	69	5,2	1270	94,8
Зайнятість (N = 4949)	p<0,001			
Тільки секс-робота	229	7,2	2971	92,8
Постійна або випадкова робота	116	10,7	968	89,3
Інше (навчання, безробітні тощо)	46	6,9	619	93,1
Особистий місячний дохід, грн (N = 3875)	p<0,001			
≤ 15 000	152	15,3	843	84,7
15 001–24 000	46	5,7	765	94,3
24 001–35 000	70	6,0	1103	94,0
≥ 35 001	24	2,7	872	97,3
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,053			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	100	9,3	977	90,7
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	291	7,5	3593	92,5

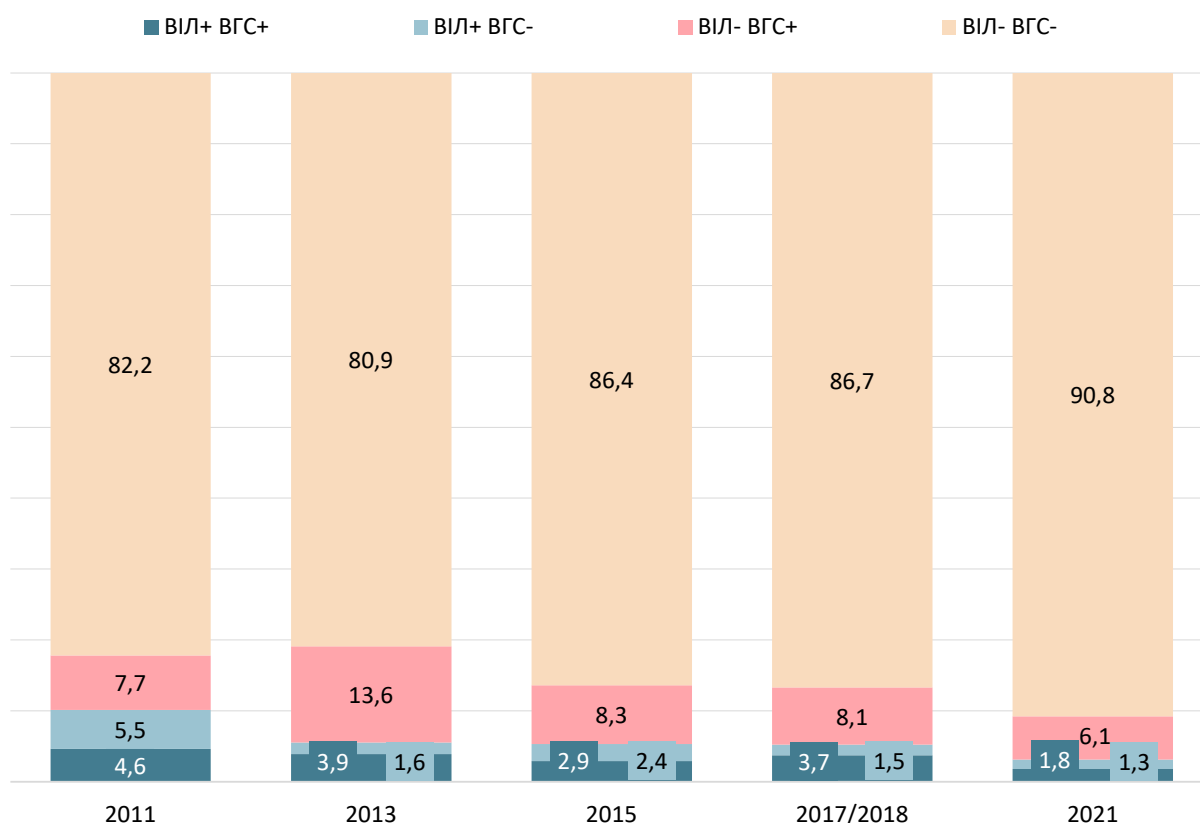
Частка СП, які отримали результат тесту на антитіла до гепатиту С...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p=0,447			
Так	30	6,9	406	93,1
Ні	354	7,9	4124	92,1
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4745)	p<0,001			
≤ 3 роки	59	4,5	1239	95,5
4–6 років	64	5,1	1186	94,9
7–10 років	83	7,8	976	92,2
≥ 11 років	170	14,9	968	85,1
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4902)	p<0,001			
Так	103	43,3	135	56,7
Ні	280	6,0	4384	94,0
Клієнт НУО (N = 4873)	p=0,237			
Так	148	7,3	1870	92,7
Ні	236	8,3	2621	91,7
ВІЛ-статус (N = 4961)	p<0,001			
Позитивний	90	58,4	64	41,6
Негативний	301	6,3	4505	93,7
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p<0,001			
Віртуальні точки	150	6,1	2302	93,9
Через посередників	73	7,0	973	93,0
Вулиця, траса, автошляхи	87	14,5	515	85,5
Розважальні заклади/заходи	35	8,6	370	91,4
Сауна/масажний салон	35	15,3	194	84,7
Інші способи	11	4,9	215	95,1

16.3 Поширеність ко-інфекції ВІЛ та гепатиту С

Поширеність подвійної інфекції у 2021 році знизилася у порівнянні з минулими раундами дослідження і становить 1,8% (95% ДІ: 1,5%–2,2%). Серед загалу опитаних 6,1% учасників мали тільки гепатит С, а 1,3% – тільки ВІЛ-інфекцію (*Рисунок 69*).

Рисунок 69. Поширеність ко-інфекції ВІЛ/ВГС у 2011–2021 роках (у %)

16.4 Поширеність сифілісу

За результатами тестування на сифіліс у межах дослідження 3,9% (95% ДІ: 3,4–4,4%) СП отримали позитивний результат, що втричі більше за частку учасників, які повідомили, що хворіли на сифіліс (1,2%). Позитивний результат тестування отримали 3,0% СП, які вважали, що не хворіли, та 10,1%, які не знали про свій статус. Загалом 79,7% учасників з позитивним результатом тесту на сифіліс під час опитування вказали, що не хворіли або не знали про це.

Характеристики СП з позитивним результатом тестування на сифіліс схожі з тими, які отримали позитивні результати тестування на ВІЛ та гепатит С. Більшою мірою це СП старше 35 років (7,2%), з низьким рівнем освіти (6,4% серед тих, хто має неповну середню або нижче освіту), доходом до 15 тис. гривень (5,7%), стажем надання секс-послуг за винагороду більше 11 років (7,0%) та досвідом ін'єкційного вживання наркотиків (13,4%). На відміну від ВІЛ та гепатиту С, поширеність якого вища серед СП, які працюють на вуличних точках і в саунах/масажних салонах, сифіліс частіше зустрічався серед СП, які працюють через посередників (*Таблиця 53*).

Таблиця 53. Поширеність сифілісу серед СП, за соціально-демографічними характеристиками (N = 4961, у %)

Частка СП, які отримали результат тесту на сифіліс...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Загалом (N = 4961)	192	3,9	4769	96,1
Вік (N = 4961)	p<0,001			
14–19 років	3	1,4	217	98,6
20–24 роки	28	2,4	1135	97,6
25–34 роки	80	3,3	2370	96,7
≥ 35 років	81	7,2	1047	92,8
Стать (N = 4961)	p=0,005			
Жінки	191	4,0	4534	96,0
Чоловіки та транс*люди	1	0,4	235	99,6
Освіта (N = 4951)	p<0,001			
Неповна середня або нижче	41	6,4	604	93,6
Повна середня	66	4,0	1585	96,0
Середня спеціальна	52	4,0	1264	96,0
Вища (бакалавр, магістр)	31	2,3	1308	97,7
Зайнятість (N = 4949)	p=0,318			
Тільки секс-робота	133	4,2	3067	95,8
Постійна або випадкова робота	34	3,1	1050	96,9
Інше (навчання, безробітні тощо)	25	3,8	641	96,2
Особистий місячний дохід, грн (N = 3875)	p<0,001			
≤ 15 000	57	5,7	938	94,3
15 001–24 000	32	3,9	779	96,1
24 001–35 000	44	3,8	1129	96,2
≥ 35 001	15	1,7	881	98,3
Сімейний стан (N = 4961)	p=0,003			
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	58	5,4	1019	94,6
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	133	3,4	3750	96,6

Частка СП, які отримали результат тесту на сифіліс...	Позитивний		Негативний	
	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців (N = 4914)	p=0,644			
Так	15	3,4	421	96,6
Ні	174	3,9	4304	96,1
Стаж надання секс-послуг, роки (N = 4745)	p<0,001			
≤ 3 роки	33	2,5	1266	97,5
4–6 років	40	3,2	1210	96,8
7–10 років	31	2,9	1028	97,1
≥ 11 років	80	7,0	1057	93,0
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя (N = 4902)	p<0,001			
Так	32	13,4	206	86,6
Ні	155	3,3	4509	96,7
Клієнт НУО (N = 4873)	p=0,587			
Так	81	4,0	1937	96,0
Ні	106	3,7	2751	96,3
ВІЛ-статус (N = 4961)	p=0,003			
Позитивний	13	8,4	142	91,6
Негативний	179	3,7	4627	96,3
Основний спосіб пошуку клієнтів (N = 4961)	p<0,001			
Віртуальні точки	70	2,9	2382	97,1
Через посередників	53	5,1	993	94,9
Вулиця, траса, автошляхи	44	7,3	558	92,7
Розважальні заклади/заходи	11	2,7	393	97,3
Сауна/масажний салон	10	4,3	220	95,7
Інші способи	3	1,3	223	98,7

17. НЕДАВНЯ ВІЛ-ІНФЕКЦІЯ

У межах дослідження СП, які отримали позитивний результат тесту на ВІЛ, було запропоновано пройти швидкий тест на визначення недавнього інфікування ВІЛ – Asante Rapid HIV-1 Recency Assay. Згодом уже в лабораторних умовах усі зразки СКК від ВІЛ-позитивних СП були протестовані для визначення рівня вірусного навантаження з використанням Abbott Real Time HIV-1 Test, який і засвідчив результат щодо недавнього інфікування (Таблиця 54).

За результатами тестування, 3,9% (95% ДІ: 1,6%–7,8%) ВІЛ-позитивних СП мали недавнє інфікування ВІЛ. Їхня частка не має статистично значущих відмінностей залежно від своїх характеристик (Таблиця 55).

Таблиця 54. Етапи тестування для визначення недавнього інфікування ВІЛ

Загальна кількість протестованих СП	4961
ВІЛ-позитивні СП за результатами трьох швидких тестів	155
Отримали результат щодо недавнього інфікування за допомогою швидкого тесту	8
СКК зібрані та передані на валідизацію до лабораторії	155
СКК протестовані на визначення вірусного навантаження	155
Мають давню ВІЛ-інфекцію ($BH < 1000$ копій)	149
Мають недавню ВІЛ-інфекцію ($BH > 1000$ копій)	6

Таблиця 55. Частка СП з недавньою ВІЛ-інфекцією (N = 155, серед ВІЛ-позитивних, у %)

Частка СП з недавньою ВІЛ-інфекцією	n	%
Загалом	6	3,9
Вік	p=0,006	
14–19 років	–	–
20–24 роки	2	22,2
25–34 роки	3	5,5
≥ 35 років	1	1,1
Стать	p=0,306	
Жінки	5	3,4
Чоловіки та транс*люди	1	11,1
Освіта	p=0,907	
Неповна середня або нижче	1	2,9
Повна середня	2	3,2
Середня спеціальна	2	5,3
Вища (бакалавр, магістр)	1	5,9

Частка СП з недавньою ВІЛ-інфекцією	n	%
Зайнятість	p=0,562	
Тільки секс-робота	4	4,6
Постійна або випадкова робота	2	4,7
Інше (навчання, безробітні тощо)	–	–
Особистий місячний дохід, грн	p=0,083	
≤ 15 000	–	–
15 001–24 000	2	10,0
24 001–35 000	1	4,8
≥ 35 001	–	–
Сімейний стан	p=0,665	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	1	2,0
Не мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	5	4,8
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=1,000	
Так	–	–
Ні	6	4,2
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,037	
≤ 3 роки	2	20,0
4–6 років	–	–
7–10 років	2	5,9
≥ 11 років	2	2,2
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=1,000	
Так	2	3,5
Ні	4	4,5
Клієнт НУО	p=1,000	
Так	2	3,4
Ні	3	3,3
Основний спосіб пошуку клієнтів	p=0,755	
Віртуальні точки	1	1,8
Через посередників	2	7,1
Вулиця, траса, автошляхи	2	5,3
Розважальні заклади/заходи	–	–
Сауна/масажний салон	1	6,7
Інші способи	–	–

18. КАСКАД ЛІКУВАННЯ ВІЛ

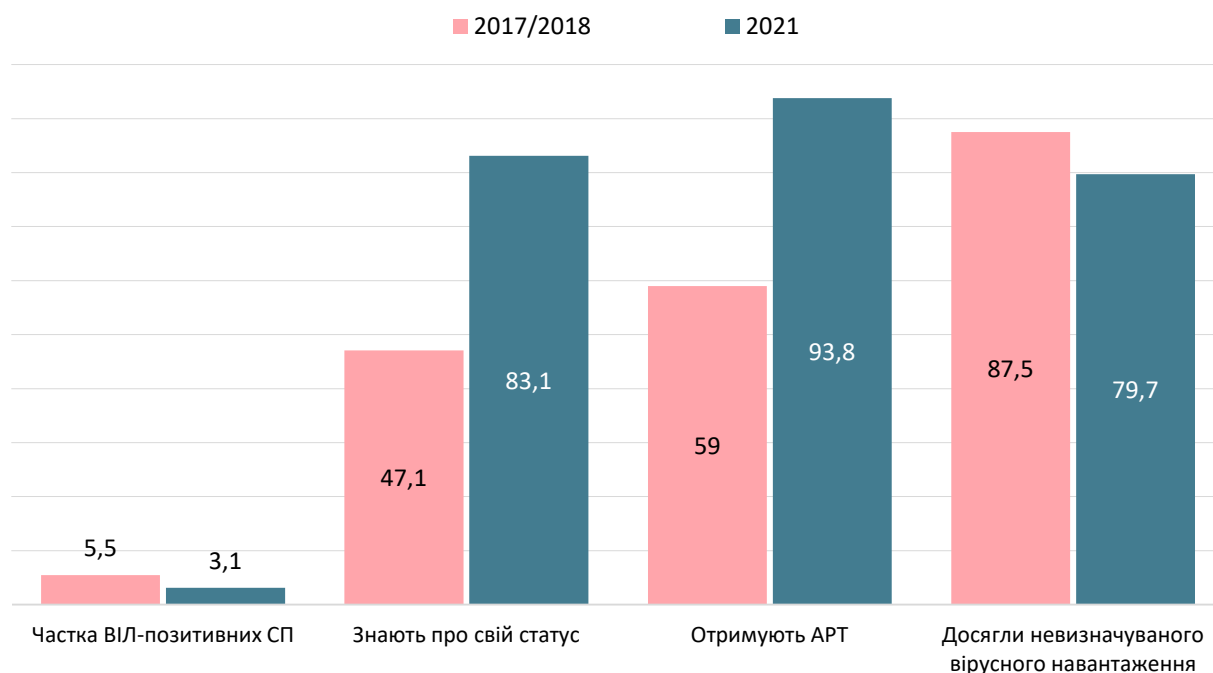
Відповідно до цілей ЮНЕЙДС, суттєво зменшити ймовірність передачі ВІЛ та подальше поширення епідемії можливо, досягнувши трьох цілей: 95% усіх ЛЖВ знають про свій статус; 90% ЛЖВ, які знають про свій статус, отримують АРТ; 90%, які отримують АРТ, мають невизначуване вірусне навантаження.

У дослідженні 2021 року було забезпечено перенаправлення всіх ВІЛ-позитивних учасників і тих, хто повідомив, що приймав АРТ, до ЗОЗ, які надають медичну допомогу у зв'язку з ВІЛ, для підтвердження ВІЛ-статусу учасника та його досвіду прийому АРТ. Завдяки цьому в поточному раунді дослідження показники каскаду лікування ВІЛ серед СП було розраховано з урахуванням верифікованих даних щодо досвіду ВІЛ-позитивних осіб.

Згідно з результатами дослідження 2021 року, каскад лікування ВІЛ серед СП перевищує показники 2017 року (*Рисунок 70*) і становить 83,1–93,8–79,7%. Серед ВІЛ-позитивних СП знали про свій статус 83,1% (95% ДІ: 76,8–88,5%) учасників, з них 93,8% (95% ДІ: 88,6–97,0%) отримували лікування, а серед тих, хто перебував на АРТ, 79,7% (95% ДІ: 71,5–85,8%) осіб досягли вірусної супресії (<1000 копій, за результатами лабораторного аналізу зібраних зразків СКК).

Обізнаність щодо свого ВІЛ-статусу зростає з віком (від 44,4% серед 20–24-річних до 95,6% серед СП старше 35 років) і стажем надання секс-послуг (від 50,0% СП, які працюють менше трьох років, до 91,2%, які працюють понад 11 років). Інших відмінностей між СП за їхніми соціально-демографічними характеристиками не простежувалося ні щодо прийому АРТ, ні щодо досягнення невизначуваного вірусного навантаження (*Таблиця 56*).

Рисунок 70. Каскад лікування ВІЛ серед СП у 2017–2021 роках (для 7 міст дослідження 2021 року, у %)

Таблиця 56. Показники каскаду лікування ВІЛ, за соціально-демографічними характеристиками (N = 155, серед ВІЛ-позитивних, у %)

Частка ВІЛ-позитивних СП, які...	Знають про свій ВІЛ-статус (N = 155)		Отримують АРТ (серед тих, хто знає про свій ВІЛ-статус, N = 129)		Досягли невизначуваного вірусного навантаження (серед тих, хто отримує АРТ, N = 121)	
	n	%	n	%	n	%
Загалом	129	83,1	121	93,8	96	79,8
Вік	p<0,001		p=0,223		p=0,120	
14–19 років	–	–	–	–	–	–
20–24 роки	4	44,4	3	75,0	1	33,3
25–34 роки	38	69,1	35	92,1	28	80,0
≥ 35 років	87	95,6	83	95,4	67	81,7
Стать	p=0,358		p=1,000		p=0,379	
Жінки	120	82,2	112	93,3	91	81,3
Чоловіки та транс*люди	9	100,0	9	100,0	6	66,7
Освіта	p=0,130		p=0,468		p=0,413	
Неповна середня або нижче	33	94,3	32	94,1	22	71,0
Повна середня	50	79,4	45	90,0	37	82,2
Середня спеціальна	32	84,2	31	96,9	27	87,1
Вища (бакалавр, магістр)	12	70,6	12	100,0	9	75,0
Зайнятість	p=0,598		p=0,896		p=0,228	
Тільки секс-робота	70	80,5	65	92,9	51	78,5
Постійна або випадкова робота	37	86,0	35	94,6	31	88,6
Інше (навчання, безробітні тощо)	21	87,5	20	95,2	14	70,0
Особистий місячний дохід, грн	p=0,759		p=0,207		p=0,097	
≤ 15 000	57	85,1	55	94,8	46	85,2
15 001–24 000	15	75,0	12	80,8	7	58,3
24 001–35 000	17	81,0	17	94,4	12	75,0
≥ 35 001	6	85,7	6	100,0	6	100,0
Сімейний стан	p=0,167		p=0,713		p=0,341	
Мають чоловіка/дружину або постійного сексуального партнера	45	90,0	43	95,6	37	86,0
Не мають чоловіка/дружини або постійного сексуального партнера	84	80,0	78	92,9	60	76,9

Частка ВІЛ-позитивних СП, які...	Знають про свій ВІЛ-статус (N = 155)		Отримують АРТ (серед тих, хто знає про свій ВІЛ-статус, N = 129)		Досягли невизначуваного вірусного навантаження (серед тих, хто отримує АРТ, N = 121)	
	n	%	n	%	n	%
Міграція за межі міста з метою надання сексуальних послуг за останні 12 місяців	p=0,101		p=1,000		p=0,189	
Так	4	57,1	4	100,0	2	50,0
Ні	120	83,9	112	93,3	90	80,4
Стаж надання секс-послуг, роки	p=0,001		p=0,010		p=0,163	
≤ 3 роки	5	50,0	3	60,0	1	33,3
4–6 років	10	66,7	9	90,0	9	90,0
7–10 років	26	76,5	26	100,0	20	76,9
≥ 11 років	83	91,2	78	94,0	64	82,1
Досвід вживання наркотиків ін'єкційно протягом життя	p=0,383		p=1,000		p=0,226	
Так	49	86,0	46	93,9	40	87,0
Ні	71	79,8	67	94,4	51	76,1
Клієнт НУО	p=0,509		p=0,257		p=0,109	
Так	47	79,7	46	97,9	40	87,0
Ні	77	84,6	70	90,9	52	74,3
Основний спосіб пошуку клієнтів	p=0,688		p=0,200		p=0,918	
Віртуальні точки	47	83,9	44	93,6	35	81,4
Через посередників	23	82,1	19	82,6	15	78,9
Вулиця, траса, автошляхи	30	76,9	29	96,7	23	79,3
Розважальні заклади/заходи	11	84,6	11	100,0	8	72,7
Сауна/масажний салон	14	93,3	14	100,0	11	78,6
Інші способи	4	100,0	4	100,0	4	100,0

ВИСНОВКИ

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

З 2008 року спостерігається зменшення частки СП віком до 19 років (4,4% у 2021 році). Як і в попередні роки, їхній середній вік становив 29 років (± 7 років). У вибірці дослідження 95,2% – жінки, решта чоловіки або транс*люди. Більше половини опитаних мали незакінчену або повну вищу освіту, мешкали в орендованому житлі. Для 64,5% учасників секс-робота була єдиною зайнятістю, медіанний дохід зафіксовано на рівні 25 тис. гривень на місяць. 66,6% учасників не мали постійного сексуального партнера, а серед тих, хто його мав, майже половина приховувала від нього свою зайнятість у сфері надання секс-послуг за винагороду. Досвід надання секс-послуг за межами свого населеного пункту протягом року мав кожен десятий учасник (8,9%), більшість з яких виїздила в інші регіони України.

СЕКСУАЛЬНА ПОВЕДІНКА

У середньому надавати сексуальні послуги учасники починали у 22 роки (± 4 роки), а кожен десятий – у віці до 18 років. Продовжує збільшуватися частка СП, які основним способом пошуку клієнтів визначають Інтернет або телефон, і зменшується частка тих, хто працює на вуличних точках.

Серед клієнтів продовжують переважати бізнесмени, популярними залишаються військовослужбовці, таксисти та працівники правоохоронних органів. Збільшується частка СП, які надають послуги бісексуалам або гомосексуалам та іноземцям. Частка тих, хто надає послуги ЛВНІ, залишається стабільною і переважно представлена учасниками, які мають власний досвід ін'єкційного вживання наркотиків. Порівняно з минулими дослідженнями зростає показник надання секс-послуг двом і більше клієнтам за одну добу, а також збільшується частка тих, хто мав більше одного постійного та випадкового некомерційного партнера.

ВИКОРИСТАННЯ ПРЕЗЕРВАТИВІВ

Користування презервативом під час останнього сексуального контакту з клієнтом знаходиться на рівні попередніх років, у 2021 році показник складає 92,4%. Використання презерватива під час сексу залежить від типу сексуального контакту, і найчастіше СП практикують незахищений оральний секс (19,5%) у порівнянні з вагінальним (2,0%) чи анальним (9,4%). Основною причиною невикористання презерватива є наполягання клієнтів. Завжди під час орального сексу за останні 30 днів використовували презерватив 64,3% СП, під час анального – 81,6%, під час вагінального – 89,5%.

Використання презерватива з некомерційними партнерами менш поширене, ніж з клієнтами. Під час останнього сексу з постійним партнером презерватив використовували 62,2% СП, з випадковим – 87,7%, ці показники перевищують результати попередніх досліджень. Серед СП, які мали постійного партнера, від 36,7% до 55,7% учасників завжди використовували презерватив протягом останнього місяця (*залежно від типу контакту*). Регулярне використання презерватива з випадковим партнером є більш поширеним. Серед СП, які мали таких партнерів, 53,1% учасників зазначили, що завжди використовували презерватив під час орального, 72,0% – під час анального та 82,5% – під час вагінального сексу.

Від 10,2% до 27,2% СП повідомили, що мали ту чи іншу практику неправильного користування презервативами з клієнтами за останній місяць, від 12,6% до 25,2% – з постійними партнерами, від 10,2% до 17,2% – з випадковими. Серед таких практик – випадки, коли презерватив порвався чи зісковзнув; початок сексу без презерватива і його одягання в процесі; продовження сексу після зняття презерватива.

57,0% СП повідомили, що секс без презерватива для них є неприйнятним за будь-яких умов. Разом з тим, зростає частка СП, які готові до незахищеного сексу з клієнтом за умови додаткової оплати, наявності довірливих стосунків між ними або під час орального сексу.

Груповий секс протягом місяця практикував кожен п'ятий учасник дослідження, 82,7% з них завжди використовували презерватив під час групового сексу, а 75,3% учасників – при зміні кожного сексуального партнера. Від 11,1% до 19,6% опитаних мали той чи інший випадок неправильного користування презервативом.

ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН

У порівнянні з попередніми роками зменшився рівень вживання алкоголю – за останній місяць його вживали 80,3% учасників (*медіанна кількість разів – 6*). За шкалою AUDIT-C, яка була використана в цьому дослідженні вперше, високий рівень зловживання алкоголем спостерігався у 13,6% СП, серйозний рівень – у 7,8% учасників (*переважно серед чоловіків і транс*людей, з малим доходом, досвідом вживання наркотиків ін'єкційно, працюючих на вуличних точках*).

Зменшилася частка СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків – у 2021 році 1,9% СП мали такий досвід протягом останнього місяця. Неін'єкційне вживання більш поширене як упродовж життя, так і протягом останнього місяця (9,0%). Майже всі СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків протягом року використовували стерильні голку та шприц під час останньої ін'єкції (96,5%). Серед найбільш поширених наркотиків для ін'єкційного вживання – метадон, для неін'єкційного – марихуана та амфетамін, які й були першими наркотиками для учасників.

4,8% СП з досвідом вживання алкоголю протягом останнього місяця робили це перед кожним сексуальним контактом з клієнтом і лише 12,9% учасників ніколи не робили цього. Десята частина СП, які вживали наркотики (9,6%), повідомили про постійне їх вживання перед сексом з клієнтом. 75,8% СП з числа тих, хто вживав алкоголь і наркотики протягом останнього місяця, робили це перед наданням сексуальних послуг, а 3,0% вживали їх перед кожним сексуальним контактом.

ДЕПРЕСИВНИЙ СТАН

Загалом для учасників не є характерними депресія та тривожні стани. Відповідно до оцінювання PHQ-9, 69,3% СП не мали проявів депресії, тяжка депресія характерна для 0,9% учасників. За оцінками GAD-7, мінімальний рівень тривожності мали 73,6% опитаних, а високий – 6,6%. Разом з тим, депресія та тривожність є більш поширеними серед СП-ЛВНІ, у половини з них спостерігався той чи інший рівень депресії, а у чверті – тривожний стан.

ДОСВІД НАСИЛЬСТВА

У порівнянні з попередніми роками зменшилася частка СП, які мали досвід насильства під час надання сексуальних послуг з 46,6% у 2015 до 30,4% у 2021 році. Найбільш поширеними формами насильства були словесні приниження, погрози та побиття. Незважаючи на зменшення поширеності примушування до безкоштовного надання послуг з 2015 року, майже третина СП з досвідом насильства мала такі випадки. Найчастіше СП зустрічалися з насильством з боку непостійних клієнтів (55,0%), а кожен п'ятий учасник повідомляв про такі дії працівників правоохоронних органів. Практики звернення за допомогою у разі насильства, зокрема до спеціалізованих установ або фахівців, залишаються мало поширеними серед цільової групи – 66,6% учасників не зверталися за жодною допомогою, а серед тих, хто звертався, лише 7,5% намагалися отримати її від громадських організацій, кризових центрів або поліції.

ДОСВІД ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

За останній рік третина СП мали проблеми зі здоров'ям, що потребували медичної допомоги; більшість з них зверталися до медичного закладу для консультації або лікування (84,6%). Показник звернення зростає зі збільшенням місячного доходу учасників і більш характерний для СП з вищою освітою, без досвіду ін'єкційного вживання наркотиків, тих, хто працює на віртуальних точках. Половина СП, які потребували медичної допомоги, обирали поліклініки загального профілю, ще третина – приватні медичні заклади. Майже всі учасники отримали необхідну медичну допомогу під час останнього звернення (97,9%).

Декларацію із сімейним лікарем мали 48,4% учасників, половина з них зустрічалися з ним особисто або консультувалися онлайн протягом останнього року. Якщо ж враховувати потребу в медичній допомозі, третина СП, які потребували її і мали сімейного лікаря, не зверталися до нього, вони бачили фахівця лише під час підписання договору.

ОБІЗНАНІСТЬ ПРО ВІЛ/СНІД

Обізнаність щодо необхідності правильного користування презервативом під час кожного сексуального контакту залишається стабільною – 87,3% у 2021 році. Меншою мірою СП обізнані щодо можливостей ПрЕП і ПЕП у зниженні шансів інфікуватися ВІЛ, а також щодо невизначуваного вірусного навантаження – лише третина дала правильні відповіді на ці запитання. Рівень знань про ВІЛ нижчий у молодих СП, серед учасників з неповною середньою або нижче освітою, досвідом надання секс-послуг до трьох років та тих, хто не користується послугами НУО.

ДОСТУП ДО ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ

40,9% СП повідомили, що є клієнтами ВІЛ-сервісних НУО та мають картку клієнта, – цей показник є вищим у порівнянні з 2017 роком. Дві третини з них користуються послугами організацій більше року. Показник охоплення профілактичними послугами за останній рік коливається в межах від 44,7% до 49,8% залежно від методики підрахунку. Майже половина учасників отримували чоловічі презервативи, консультації соціальних працівників, тестування на ВІЛ та лубриканти протягом останнього року, третина – інформаційні матеріали та скринінг на туберкульоз. 42,9% СП-ЛВНІ отримували стерильні шприци в НУО за останні 12 місяців. Переважна більшість клієнтів НУО повідомила, що доступ до сервісів не змінився за останній рік, про погіршення зазначили 6,6% учасників.

Третина СП відчували потребу в презервативах за останній місяць, 60,5% учасників купували їх самостійно. Медіанна кількість самостійно придбаних презервативів за останні 30 днів становила 30 штук, а вартість одного презерватива – 17 гривень. Кожен десятий учасник повідомив, що протягом цього часу були випадки, коли вони потребували презервативів, але не могли їх купити, переважно через те, що аптеки або магазини були зачинені або вони не мали бажання йти і купувати їх.

Про ПРЕП чула третина із загалу опитаних, досвід прийому препаратів протягом року мали 2,7% ВІЛ-негативних СП. Майже кожен 20-й СП (4,8%) може стати потенційним учасником програм ПрЕП, враховуючи ВІЛ-статус, критерії призначення та бажання приймати препарати відповідно до умов прийому. Третина із загалу вибірки чула і про ПЕП (34,0%). Близько половини ВІЛ-негативних СП погодилися на ті чи інші умови прийому ПЕП, найбільш критично поставившись до отримання препаратів у Центрі СНІДу. Загалом третина ВІЛ-негативних учасників (31,8%) висловили бажання та готовність у разі потреби приймати препарати відповідно до умов їх призначення та моніторингу прийому.

ОХОПЛЕННЯ ТЕСТУВАННЯМ НА ВІЛ

Порівняно з попередніми роками збільшилася частка СП, які проходили тестування на ВІЛ протягом життя, вона складає 86,5%. Частка СП з досвідом тестування та отримання результату протягом року залишається незмінною – 62,8% у 2021 році. Загалом більшість СП, які взяли участь у дослідженні, вважають, що могли б безперешкодно пройти тестування найближчим часом (90,0%) та знають, куди з цим звертатися (86,9%). Серед ВІЛ-позитивних учасників, які не знали про свій статус, майже всі робили тест на ВІЛ протягом життя і дві третини – протягом року. Для половини СП, які тестувалися протягом року (49,2%), робили тест в НУО, мобільній амбулаторії або за допомогою соціального працівника. Повторне, підтверджувальне, тестування також у половині випадків здійснювалося в мережі НУО. Основними причинами уникнення тестування на ВІЛ були впевненість у безпечності своєї сексуальної поведінки та відсутність бажання проходити тест.

У мережі НУО на ВІЛ тестувалися 37,2% опитаних у 2020 році й 40,6% – протягом 2021 року. Тестування на сифіліс за цей період проходили 16,5% та 15,8% відповідно. Половина учасників, які проходили тестування на ВІЛ в НУО у 2021 році, робили це за допомогою соціального працівника, ще третина – самостійно за його інструкціями. Час, місце та повноту інформації, яка була надана соціальним працівником, та конфіденційність учасники оцінили на максимально можливий бал.

Дві третини загалу СП обізнані щодо існування швидких тестів на ВІЛ для самостійного використання. Досвід самотестування на ВІЛ мали 21,0% СП, а протягом останнього місяця такий тест робили 11,7% учасників. Основним джерелом отримання тесту є НУО, мобільна амбулаторія або соціальний працівник (60,8%), а 21,6% СП, які проходили самотестування протягом року, самостійно ку-

пили його в аптеці. Для більшості СП (84,8%) останній тест для самотестування був з використанням крові, для решти – оральний тест. Дві третини учасників з досвідом проходження такого тесту протягом року не відчули жодних проблем чи труднощів з його використанням, водночас 24,6% тих, хто проходив тест з використанням крові, зазначили, що було важко зібрати зразок для тестування (*проколоти палець, набрати кров у піпетку тощо*). 1,8% СП, які робили самотестування протягом року, отримали позитивний результат під час останнього тесту, половина з них звернулася до медичного закладу або соціального працівника для перевірки результату. Серед тих, хто отримав негативний результат, – третина звернулися до соціального працівника і 5,6% – до медичного закладу.

УХИЛЕННЯ ВІД ЗВЕРНЕННЯ ЗА МЕДИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ ЧЕРЕЗ СТИГМУ ТА ДИСКРИМІНАЦІЮ

У 2021 році вперше було оцінено ухилення від звернення за медичними послугами через стигму та дискримінацію відповідно до рекомендацій UNAIDS Global AIDS Monitoring. Кожен п'ятий учасник не звертався за медичною допомогою загалом протягом останнього року, зокрема 17,8% – через страх того, що хтось дізнається, що вони надають сексуальні послуги за винагороду. Уникали тестування на ВІЛ 24,4% учасників, які не робили тест за останні 12 місяців, переважно також через страх розкриття їхньої приналежності до СП та можливу стигматизацію з боку персоналу. 13,5% ВІЛ-позитивних СП, які знали про свій статус на момент проведення дослідження, протягом року уникали звернення за медичною допомогою у зв'язку з ВІЛ. Разом з тим, ніхто з ВІЛ-позитивних СП, які ніколи чи на момент участі в дослідженні не приймали АРТ, не уникали лікування через страх стигми та дискримінації.

РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я

Майже половина жінок-СП (40,2%) повідомили, що мали досвід вагітності протягом життя, для 24,5% учасниць жодна з вагітностей не завершилася народженням дитини. Ті СП, які народили дитину під час останньої вагітності, майже всі відвідували клініку допологового спостереження (93,8%), менш характерним це є для СП-ЛВНІ (85,9%). 91,2% відвідувачок клініки повідомили, що їм пропонували зробити тест на ВІЛ, проходили тестування – 82,8% (*і майже всі вони отримали негативний результат*). Тестування на сифіліс під час відвідування жіночої консультації протягом останньої вагітності пропонували пройти 76,9% учасницям, робити такий тест – 73,2%. На момент проведення дослідження намагалися завагітніти 6,5% СП, решта переважно використовували чоловічі презервативи як метод контрацепції. Близько 3% учасниць практикували перерваний статевий акт, екстрену контрацепцію або календарний метод як спосіб захиститися від небажаної вагітності.

ПОШИРЕНІСТЬ ТА ВПЛИВ COVID-19

Третина СП мали контакти з людиною, у якої було діагностовано COVID-19, протягом року, 14,5% водночас мали підвищену температуру, сухий кашель та задишку. Перебували в лікарні у зв'язку з COVID-19 3,1% учасників. Кожен четвертий проходив тестування упродовж останнього року, з них позитивний результат тесту отримали 15,2% опитаних. Якщо взяти до уваги позитивний результат тестування на COVID-19 або наявність симптомів без проходження тестування чи перебування в лікарні у зв'язку із захворюванням протягом останніх 12 місяців, поширеність COVID-19 серед СП становила 10,3% (95% ДІ: 9,5–11,2%). Половина учасників повідомили, що через пандемію COVID-19 кількість їхніх клієнтів зменшилася, відповідно вони мають менший дохід, ніж зазвичай. Третина СП були змушені тимчасово припинити надання секс-послуг через карантинні обмеження, а 24,0% – через страх захворіти.

ПОШИРЕНІСТЬ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТА ІПСШ ЗА САМОДЕКЛАРАЦІЄЮ

Від 1,2% до 20,3% СП повідомили про те, що хворіли на ту чи іншу інфекцію, що передається статевим шляхом, а 0,4% учасників зазначили, що хворіли на туберкульоз легень. Поширеність усіх цих захворювань за самодекларацією була вищою серед СП з досвідом ін'єкційного вживання наркотиків протягом життя. Охоплення вакцинацією від гепатиту В є низьким: 8,8% СП повідомили, що проходили вакцинацію, а 9,6% не знали, чи отримували вакцину. Досвід лікування того чи іншого захворювання показав відмінності у доступі до нього. Найменш доступним було лікування гепатиту С: 46,5% СП, які знали про наявність у них захворювання і ніколи не лікувалися. Серед учасників, які хворіли на гепатит В та туберкульоз легень, цей показник складав 18,1% та 11,6% відповідно. Всі учасники, які повідомили про сифіліс, проходили курс лікування

ПОШИРЕНІСТЬ ВІЛ, ГЕПАТИТУ С ТА СИФІЛІСУ

За результатами дослідження 2021 року, поширеність ВІЛ серед СП становила 3,1% (95% ДІ: 2,7–3,6%). Серед СП віком до 24 років цей показник знаходиться на рівні 0,7%, серед учасників старше 25 років – 4,1%, що менше, ніж за попередні раунди дослідження.

У межах дослідження 7,9% СП (95% ДІ: 7,2–8,7%) мали позитивний результат на антитіла до вірусного гепатиту С, що втричі більше за частку учасників, які повідомили, що хворіли або хворіють на гепатит С (2,4%). У порівнянні з попередніми роками поширеність гепатиту С серед СП зменшується в обох вікових групах (3,8% серед СП до 24 років і 9,4% серед учасників старше 25 років).

Поширеність подвійної інфекції у 2021 році знизилася у порівнянні з попередніми роками і становить 1,8% (95% ДІ: 1,5–2,2%). Серед загалу опитаних 6,1% учасників мали тільки гепатит С, а 1,3% – тільки ВІЛ-інфекцію.

За результатами тестування на сифіліс, 3,9% (95% ДІ: 3,4–4,4%) СП отримали позитивний результат, що втричі більше за частку тих, які повідомили, що хворіли на сифіліс (1,2%). 79,7% учасників з позитивним результатом тесту на сифіліс під час опитування вказали, що не хворіли або не знали про це.

НЕДАВНЯ ВІЛ-ІНФЕКЦІЯ

За результатами лабораторного тестування зразків СКК у межах дослідження, 3,9% ВІЛ-позитивних СП мали недавнє інфікування ВІЛ (95% ДІ: 1,6–7,8%). Варто зазначити, що статистично значущих відмінностей залежно від характеристик таких СП не зафіксовано.

КАСКАД ЛІКУВАННЯ ВІЛ

За результатами дослідження 2021 року, каскад лікування ВІЛ серед СП становить 83,1–93,8–79,7%, що перевищує показники попереднього дослідження у 2017–2018 роках. Серед ВІЛ-позитивних СП знали про свій статус 83,1% учасників, з них 93,8% отримували лікування, а серед тих, хто перебував на АРТ, 79,7% досягли вірусної супресії (*<1000 копій, за результатами лабораторного аналізу зібраних зразків СКК*). Обізнаність СП щодо свого ВІЛ-позитивного статусу зростає з віком і стажем надання секс-послуг. Відмінностей за соціально-демографічними характеристиками не простежувалося ні щодо прийому АРТ, ні щодо досягнення невизначуваного вірусного навантаження.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. За результатами дослідження, додаткової уваги з боку ВІЛ-сервісних проєктів потребують СП-ЛВНІ, учасники з низькими освітнім рівнем і рівнем доходів, а також ті, хто працює на вуличних точках і в саунах/масажних салонах. Необхідні злагоджені зусилля для виявлення цих підгруп СП і залучення їх до відповідних профілактичних програм, що відповідають потребам цільової групи.
2. З огляду на зростання популярності онлайн-ресурсів для пошуку клієнтів, використовувати можливості Інтернет для інформування СП щодо наявних послуг з профілактики та тестування на ВІЛ, сексуального та репродуктивного здоров'я, зокрема тих послуг, які надаються НУО. Це може бути як розробка окремого профільного ресурсу, де СП могли б отримувати відповідні послуги або інформацію, так і використання контекстної реклами на популярних веб-сайтах.
3. Залучати спільноту до покращення обізнаності СП щодо своїх прав та аустріч-програм, співпраці з державними та неурядовими провайдерами ВІЛ-сервісів для визначення спектру послуг, які можуть надаватися на базі спільноти, та регіонів, де ці послуги доцільно реалізовувати. Посилити та/або розширити надання послуг за принципом «рівний–рівному» для мінімізації існуючих бар'єрів у доступі до медичних і соціальних сервісів, стигматизації, дискримінації та насильства.
4. Включити формування навичок ведення переговорів про використання презерватива з клієнтом у поточні профілактичні програми для СП. Заходи з формування навичок повинні підкреслювати важливість правильного користування презервативом під час різних типів сексуальних контактів (зокрема *орального*), а також можливих ризиків від вживання наркотичних речовин і алкоголю під час надання секс-послуг.
5. Враховуючи поточний стан з поширеністю насильства, інформувати представників спільноти СП про існуючі можливості отримання допомоги у разі порушення їхніх прав (*наприклад, про проєкт REACT*), а також проводити освітні заходи з поясненням алгоритму дій у разі насильства. Важливою є й освітня робота з представниками правоохоронних структур щодо зменшення рівня стигми та дискримінації по відношенню до СП.

6. Налагодити співпрацю між профілактичними програмами на базі спільнот і сімейними лікарями, розглянути можливість навчання сімейних лікарів і медичного персоналу первинної ланки наданню послуг СП, протидії стигмі та дискримінації, особливостям консультування та ведення пацієнтів з числа представників спільноти. Доцільно розробити методичні рекомендації або посібники для сімейних лікарів щодо особливостей комунікації, прийому та ведення пацієнтів з числа СП, враховуючи успішний досвід фахівців НУО та лікарів профільних медичних закладів з лікування ВІЛ (т.зв. «Центрів СНІДу»).
7. Популяризувати програму ПрЕП як спосіб зменшення шансів інфікування ВІЛ та інформувати представників спільноти СП про переваги прийому препаратів, сайти надання послуги. Також важливим є інформування щодо ПЕП, сайтів отримання послуги та умов, за яких прийом ПЕП може знизити ризик інфікування ВІЛ.
8. Активно популяризувати та впроваджувати самотестування на ВІЛ серед СП у комплексі з послугами консультування, соціального супроводу та підтримки у разі необхідності підтверджувального тесту, реєстрації на амбулаторному обліку та початку прийому АРТ. Доцільною є просвітницька робота серед СП щодо існування тестів на ВІЛ для самостійного використання та шляхів їх отримання, навчання алгоритму самотестування відповідно до інструкцій, правильному забору зразків крові/слини.
9. У межах існуючих профілактичних програм приділяти увагу сексуальному та репродуктивному здоров'ю СП, зокрема розвінчувати міфи про перерваний статевий акт або календарний метод як дієві методи контрацепції, інформувати про доказові методи контрацепції та захисту від небажаної вагітності, способи турботи про себе і майбутню дитину під час вагітності. Організовувати навчальні заходи за участі фахівців жіночих консультацій/клінік допологового спостереження щодо необхідності тестування пацієнток на ВІЛ та сифіліс з повідомленням їх результатів та скеруванням на лікування у разі потреби.

ДОДАТОК 1. РЕГІОНАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ

Таблиця 57. Вік, стать та сімейний статус СП у регіональному розрізі (серед усіх, у % до відповістих)

Місто	Частка осіб, які вважають себе СП		Середній вік (стандартне відхилення, мінімум-максимум)	Вікові інтервали								Частка жінок-СП		Наявність постійного сексуального партнера	
				14-19 років		20-24 роки		25-34 роки		≥ 35 років					
	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Дніпро	597	71,8	26 (5, 16-51)	66	7,8	287	33,7	437	51,4	61	7,2	850	99,9	274	32,2
Київ	817	96,5	31 (6, 18-54)	6	0,7	146	17,1	497	58,1	207	24,2	806	94,2	153	17,9
Кропивницький	471	95,0	33 (6, 18-54)	1	0,2	23	4,6	271	54,1	206	41,1	474	94,8	134	26,8
Львів	487	76,2	25 (5, 18-42)	50	7,1	305	43,4	313	44,5	35	5,0	581	82,8	101	14,4
Маріуполь	416	89,1	33 (9, 16-62)	31	6,2	50	10,0	199	39,8	220	44,0	491	98,2	118	23,6
Одеса	700	84,1	28 (7, 17-59)	40	4,7	281	33,0	373	43,8	157	18,4	834	98,1	132	15,5
Харків	678	97,0	32 (8, 17-52)	26	3,7	73	10,4	359	51,2	243	34,7	688	98,1	165	23,5
Загалом	4166	86,6	29 (7, 16-62)	220	4,4	1164	23,5	2450	49,4	1128	22,7	4725	95,2	1078	21,7
Черкаси	479	97,8	29 (6, 18-51)	6	1,2	115	23,2	287	57,9	88	17,7	496	100,0	109	22,0

Таблиця 59. Стаж надання секс-послуг та основний спосіб пошуку клієнтів у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	Частка СП, які почали надавати послуги до 18 років		Медіанний стаж надання секс-послуг	Основний спосіб пошуку клієнтів											
				віртуальні точки		через посередників		вулиця, траса, автошляхи		розважальні заклади / заходи		сауна / масажний салон		інші способи	
	n	%													
Дніпро	84	9,9	4	106	12,5	537	63,2	52	6,1	69	8,1	42	4,9	44	5,2
Київ	33	3,9	5	656	76,6	69	8,1	105	12,3	2	0,	–	–	24	2,8
Кропивницький	42	8,5	10	232	46,5	29	5,8	96	19,2	43	8,6	61	12,2	38	7,6
Львів	67	10,0	5	488	69,6	79	11,3	25	3,6	49	7,0	13	1,9	47	6,7
Маріуполь	72	14,8	11	195	39,1	26	5,2	102	20,4	70	14,0	82	16,4	24	4,8
Одеса	86	10,2	5	444	52,2	134	15,8	141	16,6	99	11,6	5	0,6	27	3,2
Харків	109	15,6	9	331	47,2	172	24,5	80	11,4	71	10,1	26	3,7	21	3,0
Загалом	492	10,1	6	2452	49,4	1046	21,1	602	12,1	404	8,2	229	4,6	226	4,6
Черкаси	28	5,7	6	92	18,5	68	13,7	72	14,5	143	28,8	37	7,5	84	16,9

Таблиця 60. Клієнти СП з числа «груп-містків» за останні 30 днів у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідних)

Місто	Частка СП, які надавали секс-послуги бісексуалам і/або гомосексуалам		Частка СП, які надавали секс-послуги людям, що вживають наркотики ін'єкційно		Частка СП, які надавали секс-послуги іноземцям		Частка СП, які надавали секс-послуги ВІЛ-позитивним клієнтам	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	59	7,0	259	30,6	493	58,1	28	3,4
Київ	82	9,6	36	4,2	457	53,4	5	0,6
Кропивницький	71	14,2	80	16,0	82	16,4	21	4,3
Львів	186	26,6	12	1,7	502	71,6	36	5,1
Маріуполь	10	2,0	30	6,4	80	16,3	33	6,8
Одеса	18	2,1	34	4,0	562	66,2	7	0,8
Харків	140	20,0	145	20,7	457	65,4	26	3,8
Загалом	566	11,5	597	12,1	2634	53,2	156	3,2
Черкаси	96	19,4	69	13,9	202	40,7	92	18,6

Таблиця 61. Наявність статевих партнерів СП за останні 30 днів у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	Мали тільки постійних і непостійних клієнтів		Мали тільки постійних клієнтів		Мали тільки непостійних клієнтів		Мали тільки постійного некомуерційного партнера		Мали тільки постійного некомуерційного партнера (серед тих, хто мав контакт)		Мали випадкового некомуерційного партнера		Мали тільки випадкового некомуерційного партнера (серед тих, хто мав контакт)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	487	79,1	35	5,7	94	15,3	267	31,6	260	97,4	122	14,8	50	41,3
Київ	809	95,9	25	3,0	10	1,2	162	19,0	137	84,6	37	4,4	13	35,1
Кропивницький	444	92,7	27	5,6	8	1,7	162	33,6	144	88,9	81	17,0	41	50,6
Львів	579	93,2	18	2,9	24	3,9	260	39,2	169	65,0	350	53,8	96	27,4
Маріуполь	344	94,2	18	4,9	3	0,8	216	45,5	55	25,5	276	76,2	7	2,5
Одеса	693	90,0	34	4,4	43	5,6	215	25,8	146	67,9	194	25,4	18	9,3
Харків	582	93,1	23	3,7	20	3,2	245	27,3	153	62,4	256	39,1	36	14,1
Загалом	3939	91,2	180	4,2	201	4,7	1527	31,8	1064	69,7	1316	28,7	260	19,8
Черкаси	474	98,1	7	1,4	2	0,4	220	44,8	98	44,5	247	50,7	50	20,3

Таблиця 62. Використання презервативів з клієнтами у регіональному вимірі (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповідей)

Місто	Використовували презерватив під час останнього сексу з клієнтом		Завжди використовували презерватив під час вагінального сексу з клієнтами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час анального сексу з клієнтами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час орального сексу з клієнтами протягом останніх 30 днів		Частка СП, які за жодних умов не погодилися б на секс без презерватива з клієнтом (серед усіх)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	779	92,0	768	92,0	387	84,3	624	76,4	510	59,9
Київ	802	93,8	796	97,1	271	82,6	461	54,0	499	58,3
Кропивницький	435	87,0	419	85,3	330	82,3	367	74,1	327	65,4
Львів	618	87,9	493	79,4	434	75,6	272	39,5	236	33,6
Маріуполь	462	93,1	407	82,7	317	79,8	337	68,5	278	55,6
Одеса	836	98,5	817	96,3	394	91,8	643	80,4	637	74,9
Харків	642	91,6	593	85,7	404	77,4	410	58,6	341	48,6
Загалом	4574	92,4	4294	89,5	2537	81,6	3315	64,3	2828	57,0
Черкаси	433	87,3	390	78,6	308	78,4	188	38,2	92	18,5

Таблиця 63. Використання презервативів з постійними некомерційними партнерами у регіональному вимірі (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповідей)

Місто	Використовували презерватив під час останнього сексу з постійним партнером		Завжди використовували презерватив під час вагінального сексу з постійними партнерами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час анального сексу з постійними партнерами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час орального сексу з постійними партнерами протягом останніх 30 днів	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	89	34,6	52	20,4	20	16,7	21	8,6
Київ	78	50,6	44	28,9	22	46,8	23	15,1
Кропивницький	55	35,7	42	28,0	35	29,4	33	21,4
Львів	195	76,2	140	61,7	126	58,1	78	30,7
Маріуполь	189	88,3	162	77,5	122	72,2	151	71,2
Одеса	173	85,2	163	80,3	105	84,7	133	66,8
Харків	126	58,1	118	54,9	94	64,8	86	39,8
Загалом	905	62,2	721	51,1	525	55,7	526	36,7
Черкаси	168	76,4	151	69,3	120	71,9	94	43,9

Таблиця 64. Використання презервативів з випадковими некомерційними партнерами у регіональному вимірі (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповідей)

Місто	Використовували презерватив під час останнього сексу з випадковим партнером		Завжди використовували презерватив під час вагінального сексу з випадковими партнерами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час анального сексу з випадковими партнерами протягом останніх 30 днів		Завжди використовували презерватив під час орального сексу з випадковими партнерами протягом останніх 30 днів	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	89	80,9	88	83,0	33	56,9	44	47,8
Київ	33	97,1	31	96,9	14	70,0	13	56,5
Кропивницький	64	82,1	53	70,7	49	70,0	51	66,2
Львів	294	86,5	243	82,1	197	69,6	138	41,1
Маріуполь	230	84,6	221	82,2	137	72,9	204	75,0
Одеса	175	97,2	162	91,0	83	88,3	115	75,7
Харків	197	89,5	170	78,7	96	72,7	51	75,7
Загалом	1082	87,7	967	82,5	608	72,0	616	53,1
Черкаси	220	91,3	183	75,9	145	81,0	151	64,0

Таблиця 65. Поширеність практик неправильного використання презервативів та використання презерватива під час групового сексу за останні 30 днів з різними типами партнерів у регіональному вимірі (серед тих, хто мав такі контакти, у % до відповідей)

Місто	Мали випадки неправильного використання презерватива з клієнтами		Мали випадки неправильного використання презерватива з постійними партнерами		Мали випадки неправильного використання презерватива з випадковими партнерами		Мали груповий секс за останні 30 днів (серед усіх)		Завжди використовували презерватив під час групового сексу		Завжди використовували презерватив при зміні кожного партнера під час групового сексу	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	359	44,3	150	73,2	45	43,3	222	26,3	200	90,5	168	77,8
Київ	345	41,2	86	59,3	12	36,4	70	8,2	57	82,6	53	76,8
Кропивницький	240	49,0	43	41,7	21	27,3	110	22,1	90	82,6	84	78,5
Львів	270	39,9	85	36,2	83	25,3	183	27,2	130	71,0	128	69,9
Маріуполь	110	23,3	60	29,4	58	22,1	56	11,4	47	82,5	40	74,1
Одеса	243	29,0	47	23,7	44	24,9	156	18,4	144	92,3	122	78,2
Харків	268	39,8	46	24,6	65	32,2	194	27,7	149	76,8	134	72,0
Загалом	1835	38,2	517	40,5	328	27,7	992	20,2	817	82,7	730	75,2
Черкаси	234	47,8	84	39,8	86	36,4	115	23,2	83	72,2	66	57,4

Таблиця 66. Досвід вживання алкоголю у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповівших)

Місто	Вживали алкогольні напої протягом останніх 30 днів		Ризики зловживання алкоголем відповідно до AUDIT-C									
			низький ризик		середній ризик		високий ризик		серйозний ризик			
			n	%	n	%	n	%	n	%		
Дніпро	675	80,2	276	34,3	294	36,5	132	16,4	103	12,8		
Київ	645	75,8	354	42,1	335	39,9	113	13,5	38	4,5		
Кропивницький	386	77,2	213	44,8	182	38,3	44	9,3	36	7,6		
Львів	602	86,6	249	39,2	254	40,0	82	12,9	50	7,9		
Маріуполь	391	79,3	193	42,0	142	30,9	87	18,9	38	8,3		
Одеса	684	80,7	363	44,8	380	46,9	54	6,7	14	1,7		
Харків	572	82,1	239	34,8	233	33,9	129	18,8	86	12,5		
Загалом	3955	80,3	1888	40,1	1819	38,6	641	13,6	365	7,8		
Черкаси	363	73,3	213	43,6	215	44,1	49	10,0	11	2,3		

Таблиця 67. Досвід вживання наркотичних речовин та досвід вживання алкоголю і наркотиків перед сексом з клієнтом у регіональному вимірі (у % до відповідей)

Місто	Вживали наркотики ін'єкційно протягом останніх 30 днів (серед усіх)		Вживали наркотики ін'єкційно протягом останніх 12 місяців (серед усіх)		Вживали наркотики неін'єкційно протягом останніх 12 місяців (серед усіх)		Вживали перед сексом з клієнтом за останні 30 днів алкоголю (серед тих, хто вживав)		Вживали перед сексом з клієнтом за останні 30 днів наркотики (серед тих, хто вживав)		Вживали перед сексом з клієнтом за останні 30 днів наркотики + наркотики (серед тих, хто вживав)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	22	2,6	29	3,4	145	17,3	605	91,1	95	95,0	71	84,5
Київ	3	0,4	3	0,4	162	19,2	549	54,9	92	95,8	63	77,8
Кропивницький	39	7,9	46	9,3	101	20,4	347	34,7	94	96,9	62	84,9
Львів	1	0,1	1	0,1	84	12,5	531	53,1	32	71,1	20	48,8
Маріуполь	18	3,8	21	4,4	55	11,6	383	38,3	40	95,2	28	80,0
Одеса	–	–	2	0,2	27	3,2	536	53,6	8	80,0	5	62,5
Харків	12	1,7	18	2,6	111	15,9	467	46,7	60	82,2	49	68,1
Загалом	95	1,9	119	2,4	684	14,1	3418	87,1	422	90,8	298	75,8
Черкаси	6	1,2	16	3,2	90	18,5	337	93,1	43	93,5	26	74,3

Таблиця 68. Рівень депресії та тривожності у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	Рівень депресії відповідно до PHQ-9										Рівень тривожності відповідно до GAD-7							
	середнє	ст. відх.	відсутня		легка		помірна		середньої тяжкості або тяжка		середнє	ст. відх.	мінімальна		помірна		середня або висока	
			n	%	n	%	n	%	n	%			n	%	n	%	n	%
Дніпро	4,6	5,2	528	62,0	196	23,0	77	9,0	50	5,9	3,6	4,0	563	66,2	220	25,9	68	8,0
Київ	4,0	3,9	544	63,6	242	28,3	49	5,7	21	2,5	2,9	3,5	627	73,2	172	20,1	57	6,7
Кропивницький	3,5	4,7	355	70,9	107	21,4	19	3,8	20	4,0	3,5	4,1	326	65,3	142	28,5	31	6,2
Львів	3,0	3,6	536	76,2	115	16,4	45	6,4	7	1,0	2,0	2,9	574	81,7	108	15,4	21	3,0
Маріуполь	3,2	4,2	346	69,1	108	21,6	37	7,4	10	2,0	2,2	3,3	387	77,6	94	18,8	18	3,6
Одеса	2,5	3,7	662	77,9	139	16,4	36	4,2	13	1,5	2,2	3,6	692	81,4	116	13,6	42	4,9
Харків	3,8	4,8	464	66,3	144	20,6	68	9,7	24	3,4	3,6	4,4	482	68,8	130	18,5	89	12,7
Загалом	3,5	4,4	3435	69,3	1051	21,2	330	6,7	145	2,9	2,9	3,8	3651	73,6	982	19,8	328	6,6
Черкаси	4,1	3,6	315	63,5	135	27,2	41	8,3	5	1,0	3,3	3,2	348	70,2	121	24,4	27	5,4

Таблиця 69. Досвід насильства у регіональному вимірі (у % до відповідіших)

Місто	Зазнавали насильства під час надання сексуальних послуг (серед усіх)		Зазнавали насильства від представників правоохоронних органів (серед тих, хто зазнавав насильства)		Не зверталися за допомогою (серед тих, хто зазнавав насильства)		Зверталися до НУО, кризових центрів або поліції за допомогою (серед тих, хто зазнавав насильства)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	367	44,8	149	40,6	174	51,9	32	9,6
Київ	225	31,1	24	10,7	123	54,9	26	11,6
Кропивницький	154	32,1	22	14,2	115	75,7	15	9,8
Львів	210	30,8	33	15,7	168	81,6	2	1,0
Маріуполь	59	12,0	4	6,9	32	56,1	2	3,5
Одеса	127	15,1	14	11,1	116	93,5	4	3,2
Харків	289	43,2	65	22,5	182	64,8	22	7,8
Загалом	1431	30,4	311	21,8	910	66,0	103	7,5
Черкаси	134	27,5	17	12,7	83	66,9	30	24,2

Таблиця 70. Досвід отримання медичної допомоги за останні 12 місяців у регіональному вимірі (у % до відповістих)

Місто	Мали проблеми зі здоров'ям, які потребували медичної допомоги (серед усіх)		Зверталися до медичного закладу для консультації або лікування				Мали сімейного лікаря (серед усіх)		Зверталися до сімейного лікаря особисто або онлайн/телефоном			
			серед усіх		серед тих, хто мав проблеми				серед тих, хто мав сімейного лікаря		серед тих, хто мав сімейного лікаря і відчував потребу у медичній допомозі	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	302	36,1	226	27,0	226	75,1	411	50,4	211	70,1	149	82,8
Київ	338	40,0	284	33,3	284	84,0	412	48,4	158	39,5	120	54,8
Кропивницький	169	33,9	119	23,8	119	70,0	233	46,7	78	34,2	60	45,1
Львів	131	18,9	123	17,7	123	94,6	378	54,8	198	59,6	80	78,4
Маріуполь	39	7,9	35	7,1	35	89,7	256	51,8	100	47,8	19	59,4
Одеса	164	19,4	143	16,9	143	87,2	357	42,0	156	46,2	68	61,8
Харків	305	43,6	294	42,2	294	96,7	319	46,4	186	61,4	158	72,8
Загалом	1448	29,5	1224	24,9	1224	84,6	2366	48,4	1086	51,5	654	65,8
Черкаси	236	47,7	217	44,0	217	92,3	318	64,2	198	63,1	163	85,3

Таблиця 71. Обізнаність про ВІЛ/СНІД у регіональному вимірі (частка СП, які давали правильні відповіді на запитання) (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	ВІЛ можна уникнути, якщо правильно використовувати презерватив під час кожного сексу		Після встановлення ВІЛ-позитивного статусу людині слід негайно розпочати АРТ		ВІЛ-позитивна людина може припинити приймати АРТ, якщо вона почувається здоровою		АРТ можна відкласти, якщо ВІЛ-позитивна людина почувається здоровою		ВІЛ можна уникнути, якщо ВІЛ-позитивна людина має невизначуване вірусне навантаження		Шанси інфікуватися ВІЛ значно зменшуються, якщо людина приймає ПЕП негайно після контакту		Шанси інфікуватися ВІЛ дуже низькі, якщо ВІЛ-позитивна людина приймає ПрЕП	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	735	86,4	553	65,0	430	50,5	411	48,3	268	31,5	302	35,5	247	29,0
Київ	796	93,0	498	58,2	500	58,4	477	55,7	276	32,3	198	23,1	174	20,3
Кропивницький	442	88,4	312	62,4	312	62,4	297	59,3	248	49,6	198	39,6	206	41,2
Львів	578	82,2	488	69,4	446	63,4	439	62,5	203	28,9	262	37,3	279	39,7
Маріуполь	375	75,0	323	64,6	279	55,8	257	51,5	131	26,2	167	33,5	169	33,8
Одеса	748	87,9	602	70,8	566	66,6	529	62,3	248	29,1	292	34,4	275	32,4
Харків	654	93,3	522	74,6	477	68,0	463	66,0	349	49,8	296	42,2	285	40,7
Загалом	4328	87,3	3298	66,5	3010	60,7	2873	57,9	1723	34,7	1715	34,6	1635	33,0
Черкаси	422	85,1	398	80,2	267	53,8	224	45,3	372	75,0	356	71,8	357	72,0

Таблиця 72. Доступ до профілактичних послуг за останні 12 місяців у регіональному вимірі
(у % до відповідних)

Місто	Частка СП, які є клієнтами НУО (серед усіх)		Отримували хоча б одну послугу в НУО (серед усіх)		Отримували презервативи і консультацію (відповідно до підходу Глобального фонду) (серед усіх)		Отримували хоча б дві послуги (презервативи та лубриканція, консультація, тестування на ІПСШ) (відповідно до підходу GAM) (серед усіх)		Повідомили, що доступ до ВІЛ-сервісів погіршився (серед клієнтів НУО)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	173	20,4	199	23,4	184	21,6	188	22,1	73	42,2
Київ	600	70,1	629	73,5	572	66,8	615	71,8	2	0,3
Кропивницький	221	44,6	266	53,2	255	51,0	264	52,8	2	0,9
Львів	59	8,5	199	28,3	151	21,5	171	24,3	19	32,2
Маріуполь	17	3,5	132	26,4	52	10,4	69	13,8	3	16,7
Одеса	743	87,5	833	98,0	794	93,4	816	96,0	6	0,8
Харків	204	29,2	213	30,4	207	29,5	209	29,8	6	2,9
Загалом	2018	40,9	2472	49,8	2216	44,7	2332	47,0	111	5,5
Черкаси	160	32,4	258	52,0	173	34,9	206	41,5	7	4,4

Таблиця 73. Самостійна купівля презервативів за останні 30 днів у регіональному вимірі (у % до відповідей)

Місто	Відчували потребу в презервативах (серед усіх)		Самостійно купували презервативи (серед усіх)		Кількість куплених презервативів (серед тих, хто купляв)		Витрати на купівлю одного презерватива у гривнях (серед тих, хто купляв)		Були випадки, коли не могли купити презервативи, хоча вони були потрібні (серед усіх)	
	n	%	n	%	Медіана	IQR	Медіана	IQR	n	%
Дніпро	533	63,5	677	83,4	30	20-50	15	12-30	161	19,8
Київ	193	22,7	387	46,5	27	20-50	13	5-20	45	5,3
Кропивницький	28	5,7	232	49,9	10	6-20	25	17-60	38	7,6
Львів	288	41,6	545	79,2	30	21-40	21	16-30	63	9,0
Маріуполь	111	23,1	414	89,2	30	20-50	12	10-15	107	22,8
Одеса	81	9,6	120	14,5	20	10-35	19	15-25	10	1,2
Харків	206	29,6	497	75,1	30	20-50	17	13-23	59	8,5
Загалом	1440	29,5	2871	60,5	30	20-48	17	12-25	483	9,9
Черкаси	136	27,6	350	73,4	15	5-30	20	13-54	73	14,9

Таблиця 74. Обізнаність та готовність до прийому ПрЕП і ПЕП у регіональному вимірі (у % до відповідівших)

Місто	Чули про ПрЕП (серед усіх)		Агрегований показник готовності до ПрЕП (серед усіх)		Приймали ПрЕП за останні 12 місяців (серед ВІЛ- негативних)		Приймали ПрЕП на момент участі у дослідженні (серед ВІЛ- негативних)		Чули про ПЕП (серед усіх)		Показник готовності до прийому ПЕП у разі потреби (серед ВІЛ- негативних)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	274	32,3	36	4,2	46	5,6	9	1,1	303	36,0	376	45,2
Київ	213	24,9	20	2,3	19	2,2	2	0,2	273	32,3	283	33,5
Кропивницький	182	36,9	54	10,8	6	1,3	2	0,4	182	37,4	197	41,3
Львів	294	42,0	51	7,3	49	7,0	32	4,6	245	35,3	193	27,5
Маріуполь	117	24,1	34	6,8	2	0,4	1	0,2	102	21,8	84	19,3
Одеса	286	33,9	12	1,4	3	0,4	3	0,4	252	30,0	199	24,2
Харків	262	37,5	30	4,3	5	0,7	3	0,4	297	42,8	199	28,7
Загалом	1630	33,1	239	4,8	130	2,7	52	1,1	1654	34,0	1530	31,8
Черкаси	292	58,9	55	11,1	163	34,5	148	31,4	353	71,3	234	49,7

Таблиця 75. Охоплення тестуванням на ВІЛ у регіональному вимірі (серед усіх, у %)

Місто	Вважали, що змогли б безперешкодно пройти тестування на ВІЛ, якби захотіли це зробити найближчим часом		Знали, куди звертатися, щоб пройти тест на ВІЛ		Проходили тестування на ВІЛ протягом життя		Проходили тестування на ВІЛ за останні 12 місяців		Проходили тестування на ВІЛ за останні 12 місяців і отримали його результат		Проходили тестування на ВІЛ за останні 12 місяців та отримали негативний результат або знають про свій ВІЛ-позитивний статус (індикатор GAM)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	646	75,9	674	79,3	682	80,0	467	54,9	464	54,5	432	51,9
Київ	772	90,1	774	90,4	827	96,6	728	85,0	715	83,5	726	85,0
Кропивницький	483	96,6	452	90,4	450	90,0	278	55,6	272	54,4	283	57,8
Львів	614	87,3	518	73,8	513	73,0	344	48,9	331	47,1	331	49,2
Маріуполь	462	92,4	419	83,8	357	71,4	122	24,4	117	23,4	153	31,3
Одеса	824	96,9	821	96,5	830	97,6	778	91,5	772	90,8	766	90,2
Харків	662	94,3	651	92,9	630	89,9	458	65,3	442	63,1	444	64,1
Загалом	4463	90,0	4309	86,9	4289	86,5	3175	64,0	3114	62,8	3136	64,2
Черкаси	442	88,9	377	76,0	428	86,3	242	48,8	224	45,2	254	51,6

Таблиця 76. Досвід самотестування на ВІЛ у регіональному вимірі (у % до відповідей)

Місто	Знали про існування швидких тестів на ВІЛ для самостійного використання (серед усіх)		Самотестувалися на ВІЛ протягом життя (серед усіх)		Самотестувалися на ВІЛ протягом останніх 12 місяців (серед усіх)		Серед тих, хто проходив самотестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців...					
							самотестування на ВІЛ було першим тестом на ВІЛ у житті		зверталися до медичного закладу або соціального працівника для перевірки результату		не відчували жодних труднощів з використанням тесту для самотестування на ВІЛ	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	460	54,1	188	22,2	111	13,2	44	40,4	42	38,2	52	48,2
Київ	642	75,0	81	9,5	56	6,6	24	42,9	1	1,8	46	82,1
Кропивницький	334	66,8	133	26,7	86	17,3	34	40,0	53	62,4	52	61,2
Львів	392	55,8	91	13,1	51	7,5	24	49,0	15	29,4	37	74,0
Маріуполь	135	27,0	33	6,7	12	2,4	7	70,0	2	16,7	12	100,0
Одеса	701	82,5	330	38,9	196	23,3	104	53,1	52	26,5	186	95,4
Харків	426	60,8	182	26,0	62	8,9	22	37,9	27	44,3	43	70,5
Загалом	3090	62,3	1038	21,0	574	11,7	261	46,3	192	33,6	429	75,2
Черкаси	302	60,9	131	26,4	92	18,7	42	51,9	26	29,5	64	75,3

Таблиця 77. Ухилення від звернення за медичними послугами через стигму та дискримінацію у регіональному вимірі (у % до відповідей)

Місто	Частка СП, які протягом останніх 12 місяців через стигму та дискримінацію ухилялися від звернення за...					
	медичними послугами загалом (серед усіх)		тестуванням на ВІЛ (серед тих, хто не проходив тестування на ВІЛ протягом останніх 12 місяців)		медичною допомогою у зв'язку з ВІЛ (серед тих, хто знав про свій ВІЛ-позитивний статус)	
	n	%	n	%	n	%
Дніпро	225	26,4	101	26,3	1	5,9
Київ	173	20,2	43	33,6	1	11,1
Кропивницький	102	20,4	37	16,6	2	9,5
Львів	226	32,1	102	28,4	–	–
Маріуполь	150	30,0	109	28,8	13	21,7
Одеса	101	11,9	12	16,7	1	5,9
Харків	81	11,6	33	13,6	–	–
Загалом	1058	21,3	436	24,4	17	13,5
Черкаси	239	48,2	85	33,3	–	–

Таблиця 78. Досвід вагітності у регіональному вимірі (у % до відповівших)

Місто	Були вагітні протягом життя (серед усіх)		Жодна вагітність не завершилася народженням дитини (серед тих, хто був вагітний)		Відвідували клініку допологового спостереження під час останньої вагітності (серед тих, чия вагітність завершилася народженням дитини)		Серед тих, хто відвідував клініку під час останньої вагітності...				Повідомили, що намагалися завагітніти на момент проведення дослідження (серед усіх)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	проходили тестування на ВІЛ у клініці	проходили тестування на сифіліс у клініці	n	%
Дніпро	388	48,1	161	41,8	202	90,2	159	78,3	151	74,8	40	5,6
Київ	326	43,1	32	9,8	274	93,5	220	80,6	224	81,8	8	1,0
Кропивницький	197	42,5	39	21,1	139	95,9	110	79,1	95	68,3	61	14,2
Львів	180	31,7	53	30,1	113	91,9	104	93,7	77	68,1	4	0,7
Маріуполь	182	37,5	12	6,6	166	97,1	113	68,1	80	48,2	91	19,0
Одеса	324	39,0	65	20,2	242	94,2	222	92,1	183	75,6	9	1,1
Харків	252	36,8	86	34,3	157	95,2	141	89,2	137	87,3	76	11,1
Загалом	1849	40,2	448	24,5	1293	93,8	1068	82,8	946	73,2	290	6,5
Черкаси	152	31,0	14	9,2	128	92,8	111	86,7	97	75,2	79	16,1

Таблиця 79. Поширеність та вплив COVID-19 за останні 12 місяців у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	Мали контакти з людиною, якій було поставлено діагноз COVID-19		Знаходилися на самоізоляції		Зверталися до лікарні		Одночасно мали такі симптоми, як підвищена температура, сухий кашель та задишка		Перебували у лікарні		Тестувалися на COVID-19		Розрахункова поширеність COVID-19	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	237	35,8	185	21,9	194	23,1	219	26,4	28	3,3	256	30,5	127	14,9
Київ	246	31,7	110	12,9	66	7,7	97	11,5	28	3,3	298	34,9	47	5,5
Кропивницький	86	18,5	100	20,0	113	22,6	99	20,0	29	5,8	57	11,4	97	19,4
Львів	225	42,5	211	30,1	127	18,2	75	10,8	22	3,1	204	29,3	60	8,5
Маріуполь	65	14,3	117	23,5	43	8,7	43	8,8	8	1,6	57	11,5	34	6,8
Одеса	83	12,3	138	16,3	47	5,5	70	8,3	2	0,2	176	20,8	60	7,1
Харків	258	43,0	120	17,1	179	25,6	105	15,1	35	5,0	224	32,1	86	12,3
Загалом	1201	28,8	981	19,9	771	15,6	708	14,5	151	3,1	1271	25,8	511	10,3
Черкаси	259	55,1	220	44,6	172	34,9	188	38,1	87	17,7	199	40,4	158	31,9

Таблиця 80. Поширеність туберкульозу та ІПСШ за самодекларацією у регіональному вимірі (серед усіх, у % до відповідей)

Місто	Герпес		Хламідіоз		Вірус папіломи людини (ВПЛ)		Гонорея		Гепатит В		Туберкульоз легень	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	327	38,5	210	24,7	52	6,1	108	12,7	10	1,2	6	0,7
Київ	146	17,1	94	11,0	35	4,1	23	2,7	1	0,1	–	–
Кропивницький	84	16,8	13	2,6	13	2,6	9	1,8	8	1,6	8	1,6
Львів	77	11,0	64	9,1	49	7,0	30	4,3	2	0,3	–	–
Маріуполь	116	23,2	42	8,4	30	6,0	6	1,2	35	7,0	3	0,6
Одеса	152	17,9	56	6,6	51	6,0	5	0,6	11	1,3	4	0,5
Харків	103	14,7	113	16,1	56	8,0	23	3,3	1	0,1	–	–
Загалом	1005	20,3	592	11,9	285	5,7	205	4,1	68	1,4	21	0,4
Черкаси	219	44,2	39	7,9	85	17,3	28	5,6	48	9,7	21	4,2

Таблиця 81. Поширеність ВІЛ та гепатиту С у регіональному вимірі (серед усіх, у %)

Місто	Поширеність ВІЛ										Поширеність гепатиту С									
	загалом			серед СП віком до 24 років			серед СП віком 25 років і старше				загалом			серед СП віком до 24 років			серед СП віком 25 років і старше			
	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ		
Дніпро	20	2,4	1,5-3,5	1	0,3	0,0-1,3	19	3,8	2,4-5,8	84	9,9	8,0-12,0	30	8,5	5,9-11,7	54	10,8	8,3-13,8		
Київ	11	1,3	0,7-2,2	–	–	–	11	1,6	0,8-2,7	34	4,0	2,8-5,4	1	0,7	0,1-3,0	34	4,8	3,4-6,6		
Кропивницький	23	4,6	3,0-6,7	–	–	–	23	4,8	3,2-7,0	118	23,6	20,0-27,5	3	12,5	3,6-29,7	115	24,2	20,5-28,2		
Львів	2	0,3	0,1-0,9	1	0,3	0,0-1,3	1	0,3	0,0-1,3	5	0,7	0,3-1,6	–	–	–	5	1,4	0,6-3,1		
Маріуполь	6	13,0	10,3-16,2	1	1,2	0,1-5,6	64	15,3	12,1-19,0	91	18,2	15,0-21,8	5	6,1	2,4-13,0	86	20,6	16,9-24,6		
Одеса	27	3,2	2,2-4,5	5	1,6	0,6-3,4	22	4,2	2,7-6,1	38	4,5	3,2-6,0	13	4,1	2,3-6,7	25	4,7	3,2-6,8		
Харків	7	1,0	0,4-2,0	1	1,0	0,1-4,6	6	1,0	0,4-2,0	20	2,9	1,8-4,3	1	1,0	0,1-4,6	19	3,2	2,0-4,8		
Загалом	155	3,1	2,7-3,6	9	0,7	0,3-1,2	146	4,1	3,5-4,8	391	7,9	7,2-8,7	53	3,8	2,9-4,9	338	9,4	8,5-10,4		
Черкаси	25	5,0	3,4-7,2	–	–	–	25	6,6	4,5-9,5	37	7,5	5,4-10,0	3	2,5	0,7-6,5	34	9,1	6,5-12,3		

Таблиця 82. Поширеність ко-інфекції ВІЛ/гепатит С та сифілісу в регіональному вимірі (серед усіх, у %)

Місто	Поширеність ко-інфекції ВІЛ/гепатит С						Поширеність сифілісу					
	ВІЛ+ ВГС+		ВІЛ+ ВГС-		ВІЛ- ВГС+		загалом		серед СП віком до 24 років		серед СП віком 25 років і старше	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Дніпро	10	1,2	10	1,2	74	8,7	58	6,8	16	4,5	42	8,4
Київ	–	–	11	1,3	34	4,0	32	3,7	5	3,3	28	4,0
Кропивницький	18	3,6	5	1,0	101	20,2	37	7,4	1	4,2	36	7,6
Львів	1	0,1	1	0,1	4	0,6	2	0,3	1	0,3	1	0,3
Маріуполь	48	9,6	17	3,4	44	8,8	40	8,0	1	1,2	39	9,3
Одеса	11	1,3	16	1,9	27	3,2	6	0,7	3	0,9	3	0,6
Харків	3	0,4	4	0,6	17	2,4	16	2,3	4	4,0	12	2,0
Загалом	90	1,8	64	1,3	301	6,1	129	3,9	31	2,2	160	4,5
Черкаси	21	4,3	3	0,6	16	3,2	7	1,5	1	0,8	6	1,6

Таблиця 83. Каскад лікування ВІЛ та недавня ВІЛ-інфекція у регіональному вимірі (у % до попереднього стовпчика)

Місто	Частка ВІЛ-позитивних СП			Знають про свій ВІЛ-позитивний статус			Отримують АРТ			Досягли невизначуваного вірусного навантаження			Частка недавньої ВІЛ-інфекції (серед ВІЛ-позитивних)	
	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%	95% ДІ	n	%
Дніпро	20	2,4	1,5-3,5	17	85,0	65,1-95,6	15	88,2	67,3-97,5	12	80,0	55,6-94,0	2	10,0
Київ	11	1,3	0,7-2,2	9	81,8	53,3-96,0	9	100,0	–	8	88,9	58,6-98,8	2	18,2
Кропивницький	23	4,6	3,0-6,7	21	91,3	74,9-98,1	21	100,0	–	21	100,0	–	–	–
Львів	2	0,3	0,1-0,9	2	100,0	–	2	100,0	–	1	50,0	6,1-93,9	1	50,0
Маріуполь	6	13,0	10,3-16,2	59	90,8	82,0-96,1	57	96,6	89,6-99,3	44	75,9	65,1-86,6	–	–
Одеса	27	3,2	2,2-4,5	17	63,0	44,2-79,1	15	88,2	67,3-97,5	9	60,0	35,3-81,2	–	–
Харків	7	1,0	0,4-2,0	4	57,1	23,5-86,1	2	50,0	12,3-87,7	2	100,0	–	1	14,3
Загалом	155	3,1	2,7-3,6	129	83,1	76,8-88,5	121	93,8	88,6-97,0	96	79,8	71,5-85,8	6	3,9
Черкаси	25	5,0	3,4-7,2	25	100,0	–	25	100,0	–	22	88,0	71,3-96,5	–	–

ДОДАТОК 2. РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМАТИВНОЇ ОЦІНКИ

У межах інтегрованого біоповедінкового дослідження серед СП було проведено формативну оцінку як підготовчий етап дослідження. Формативна оцінка полягала у проведенні інтерв'ю з ключовими інформантами з подальшим створенням переліку місць концентрації СП (*«точок роботи»*), визначення рівня їх доступності для дослідницької команди, годин роботи точок та описом структури організації секс-роботи в містах дослідження. У межах цього етапу було здійснено картування точок роботи СП та їх валідизацію шляхом відвідування регіональними командами цих місць для перевірки результатів і коректності інформації, отриманої від ключових інформантів на етапі картування. Якщо на етапі валідизації регіональна команда дізнавалася про додаткові точки роботи СП, інформація про які не була відома на етапі картування, на них також здійснювалися виїзди і результати за ними враховувалися у загальному масиві.

Віртуальні точки (*сайти, оголошення на онлайн-майданчиках тощо*) були включені до формативної оцінки і додатково перевірялися на наявність тільки в онлайн-просторі. У випадку, якщо віртуальна точка мала фізичну локацію, вона була зазначена як фізична відповідно до переліку типів точки (*наприклад, одночасно з інтернет-сайтом є фізичний офіс, в якому знаходяться СП, відповідно, тип цієї точки зазначено як «Офіс»*).

Формативна оцінка була здійснена у період з 17 березня по 14 квітня (*етап картування*) та з 21 червня по 31 липня (*етап валідизації*).

На етапі картування було опитано 1212 інформантів, які надали інформацію про 2581 унікальну точку роботи СП (**Рисунок 71**), половину з яких складали представники цільової групи, тобто самі СП (45,6%), ще 18,2% – це водії таксі та далекобійники (**Рисунок 72**).

Рисунок 71. Кількість ключових інформантів, від яких було отримано інформацію про точки роботи СП (N = 1212, в абсолютних числах)

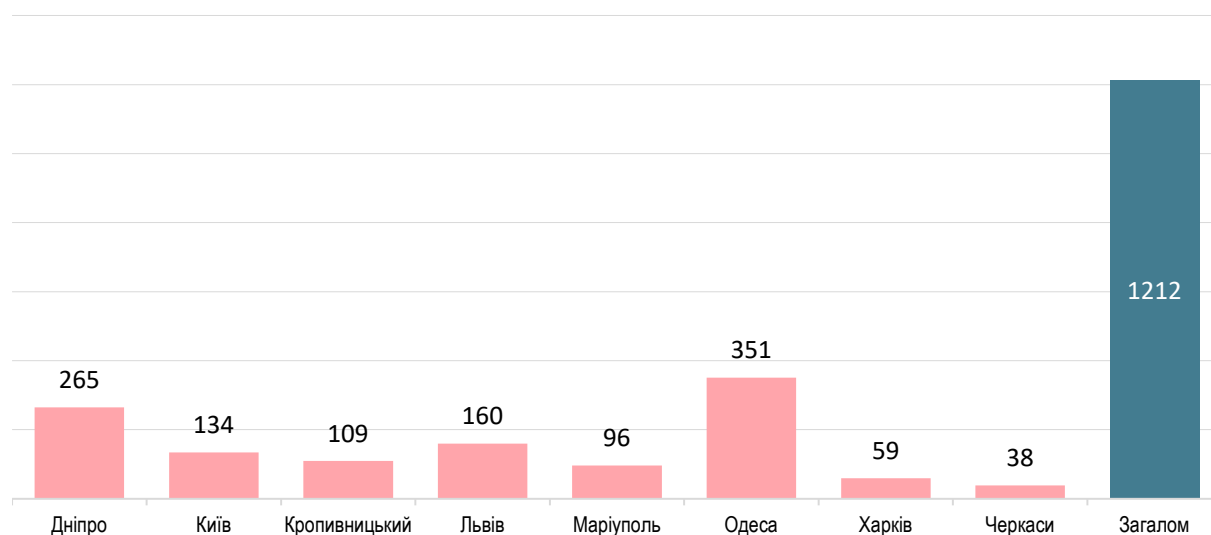

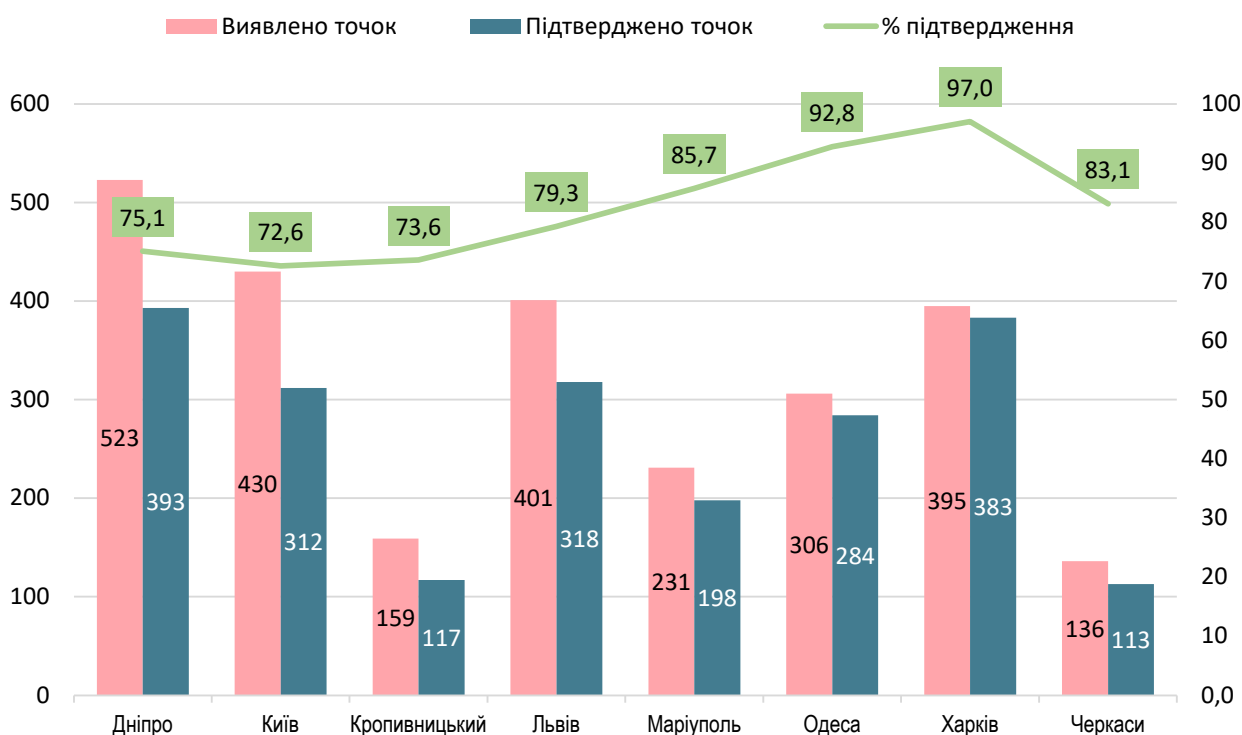

Рисунок 72. Типологія ключових інформантів, від яких було отримано інформацію про точки роботи СП, у % (N = 1212)

Загалом у восьми містах було отримано інформацію про 2581 унікальну точку роботи СП, з них 82,1% (2118 точок) підтверджено як функціонуючі на момент проведення дослідження. Цей показник різниться залежно від міста і складає від 75,1% до 97,0% (Рисунок 73). Найбільша кількість точок була виявлена у великих містах, таких як Дніпро (393), Харків (383), Львів (318) та Київ (312), найменша – у Кропивницькому (117) та Черкасах (113).

Рисунок 73. Виявлені та підтверджені точки роботи СП

Серед загалу міст найбільш популярними точками роботи були власна або орендована квартира (43,2%), віртуальні місця (11,7%) та вулиця (11,1%). Частка квартир у типології точок переважала у всіх містах, крім Кропивницького (*поступаючись віртуальним точкам та експорту*) та Львова, де на першому місці знаходився ескорт (Таблиця 84).

Таблиця 84. Типологія точок роботи СП у розрізі міст (N = 2118, у %)

Місто	Офіс («бордель»)	Вулиця (відкритий простір, парк, сквер тощо)	Траса, шосе	Розважальні заклади (нічні клуби, казино, дискотеки тощо)	Заклади громадського харчування (кафе, ресторани, бари тощо)	Заклади відпочинку (масажний салон, сауна тощо)	Арт-клуби/стрип-клуби	Готель/мотель	Квартира (власна, орендована)	Ескорт/СП за викликом	Віртуальні місця (інтернет)	Сутенери	Загалом
Дніпро	11,5	9,2	1,8	2,8	16,0	13,7	1,8	9,9	32,8	0,3	0,3	–	393
Київ	7,1	8,3	4,2	1,0	–	–	0,3	1,0	53,8	–	24,4	–	312
Кропивницький	–	9,4	10,3	1,7	8,5	17,9	–	8,5	5,1	13,7	23,9	0,9	117
Львів	–	3,1	1,3	0,9	0,3	0,6	0,6	3,5	28,6	35,8	17,0	8,2	318
Маріуполь	–	18,2	1,0	3,0	9,6	18,2	–	10,6	38,4	–	1,0	–	198
Одеса	0,7	21,1	4,6	2,5	2,1	0,4	1,1	3,5	54,9	–	9,2	–	284
Харків	2,3	11,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,6	67,4	0,8	10,2	0,5	383
Черкаси	–	13,3	5,3	4,4	15,9	6,2	–	8,8	27,4	–	18,5	–	113
Загалом	78	236	61	41	121	125	17	114	915	134	247	29	2118

Переважна більшість точок – 2001 із 2118 точок (94,5%) – не мають сезонності в роботі, працюючи цілий рік (Рисунок 74), а 92,1% (1950 із 2118) точок працюють щодня, без вихідних (Рисунок 75). Решта функціонують кожного дня, крім понеділка, або тільки в будні дні тощо.

Рисунок 74. Частка точок, які працюють цілий рік у розрізі регіонів (N = 2118, у %)

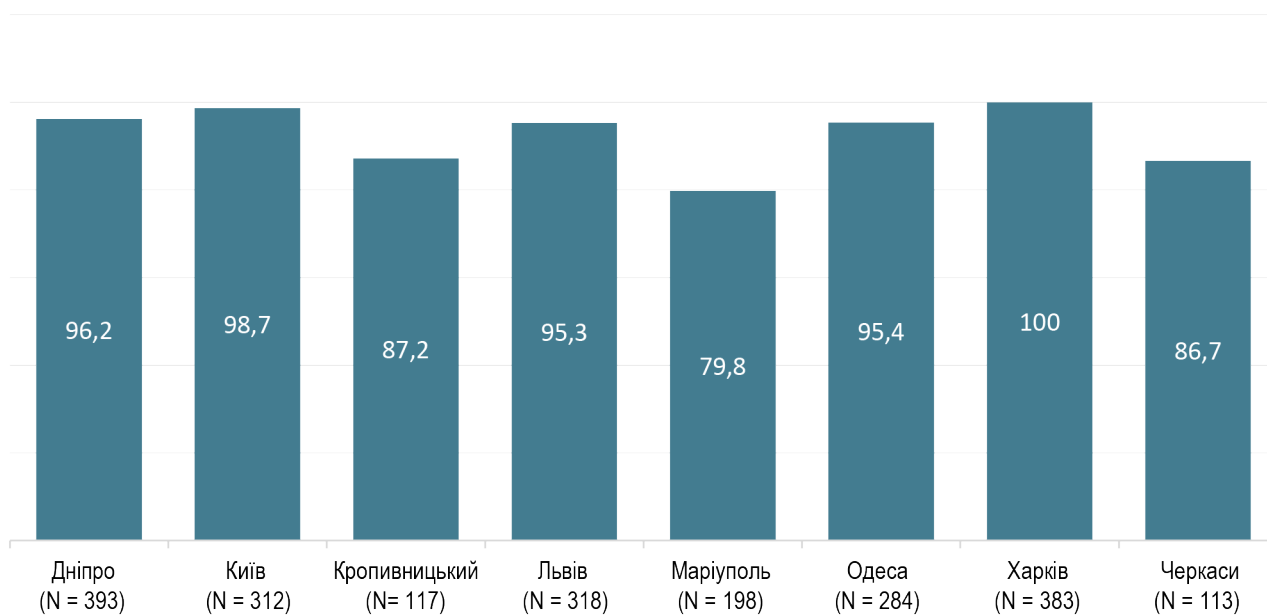
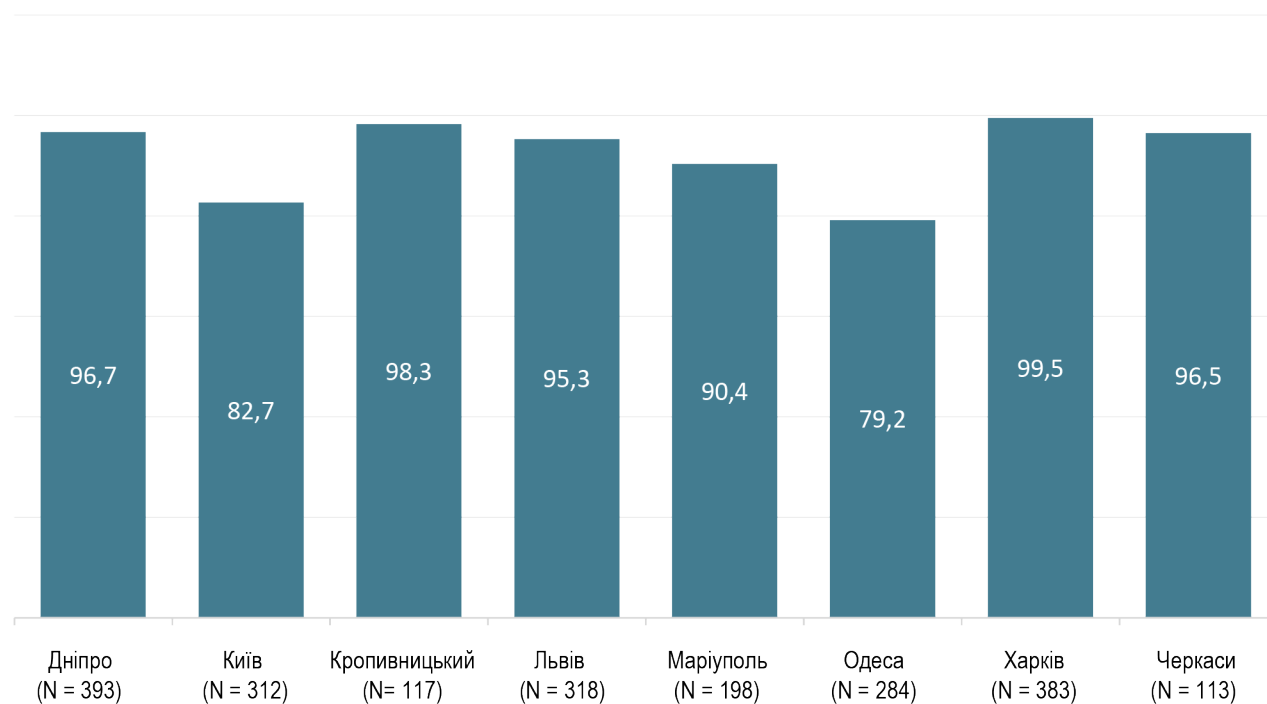

Рисунок 75. Графік роботи точок (N = 2118, у %)

Під час валідизації команда перебувала на кожній точці протягом 30 хвилин, здійснюючи підрахунок кількості СП на ній. Загалом за цей проміжок часу було зафіксовано 7866 СП віком від 14 років, що наближається до середньої кількості СП, яких можна побачити на точках протягом дня, зі слів СП на них (*Таблиця 85*).

Таблиця 85. Кількість СП на точках (N = 2118, в абсолютних числах)

Місто	Мінімально можлива кількість СП на точках	Середня кількість СП на точках	Максимально можлива кількість СП на точках	Кількість СП на точках під час візиту команд
Дніпро	733	1523	2287	1424
Київ	473	981	1658	1115
Кропивницький	156	373	589	462
Львів	481	1428	2355	1011
Маріуполь	238	642	1047	681
Одеса	737	1497	2250	1500
Харків	901	1229	1558	1242
Черкаси	164	1017	1793	431
Загалом	3883	8690	13537	7866

Серед загалу точок на 4,6% з них були присутні СП-чоловіки, найбільше таких точок виявлено у м. Львів (15,4%). СП-транс*люди були присутні на 0,9% від усіх точок, у м. Київ цей показник сягає 2,6%. Точки, на яких працюють СП-ЛВНІ, складали 8,3% від загалу, найбільше таких місць у Черкасах (31,0%), найменше у Харкові (1,6%) та Львові, де вони відсутні або інформація про них залишилася невідомою (*Таблиця 86*).

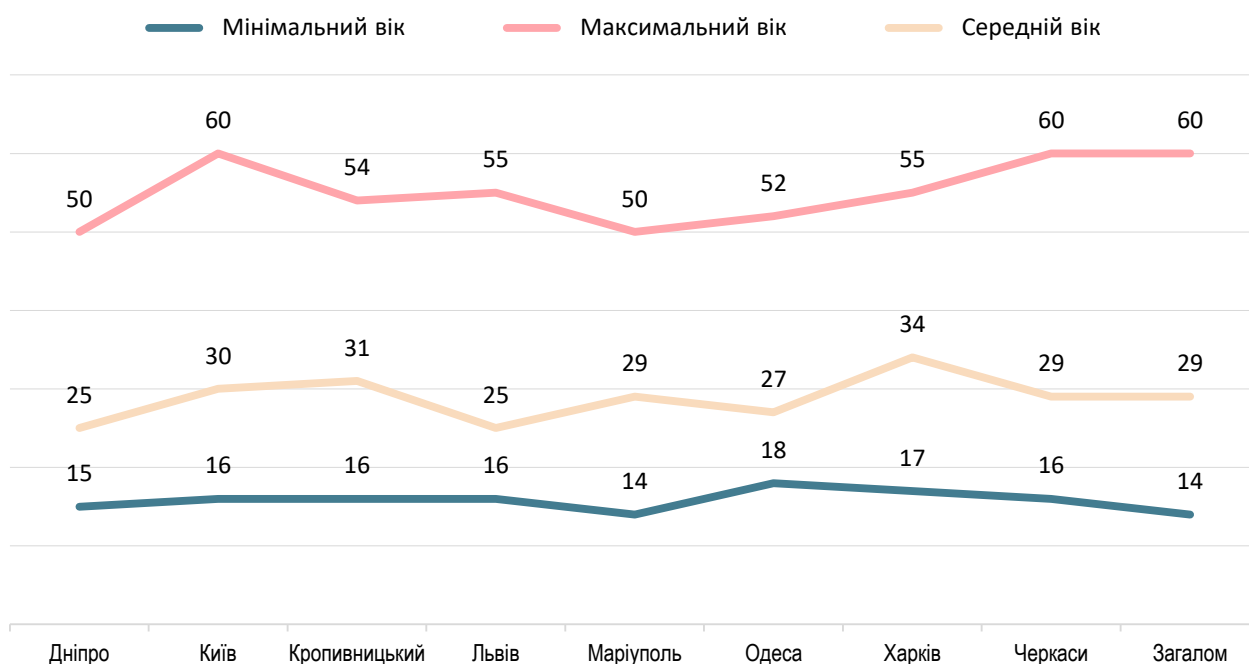

Таблиця 86. Наявність чоловіків, транс*людей та ЛВНІ з числа СП на точках у розрізі міст (N = 2118, у %)

Місто	Усього точок	Кількість точок, де є СП-чоловіки	% точок, де є СП-чоловіки	Кількість СП-чоловіків на точках	Кількість точок, де є СП-транс*люди	% точок, де є СП-транс*люди	Кількість СП-транс*людей на точках	Кількість точок, де є СП-ЛВНІ	% точок, де є СП-ЛВНІ	Кількість СП-ЛВНІ на точках
Дніпро	393	9	2,3	12	2	0,5	5	48	12,2	93
Київ	312	17	5,4	62	8	2,6	30	18	5,8	25
Кропивницький	117	4	3,4	4	–	–	–	15	12,8	31
Львів	318	49	15,4	455	5	1,6	40	–	–	–
Маріуполь	198	2	1,0	3	–	–	–	27	13,6	61
Одеса	284	–	–	–	2	0,7	3	26	9,2	48
Харків	383	13	3,4	21	3	0,8	3	6	1,6	9
Черкаси	113	3	2,7	3	–	–	–	35	31,0	85
Загалом	2118	97	4,6	560	20	0,9	81	175	8,3	352

Середній вік СП на точках складає 29 років, що відповідає результатам біоповедінкового дослідження. В усіх містах, крім Одеси, мінімальний вік СП на точках становив менше 18 років, максимальний – 60 років (*Рисунок 76*).

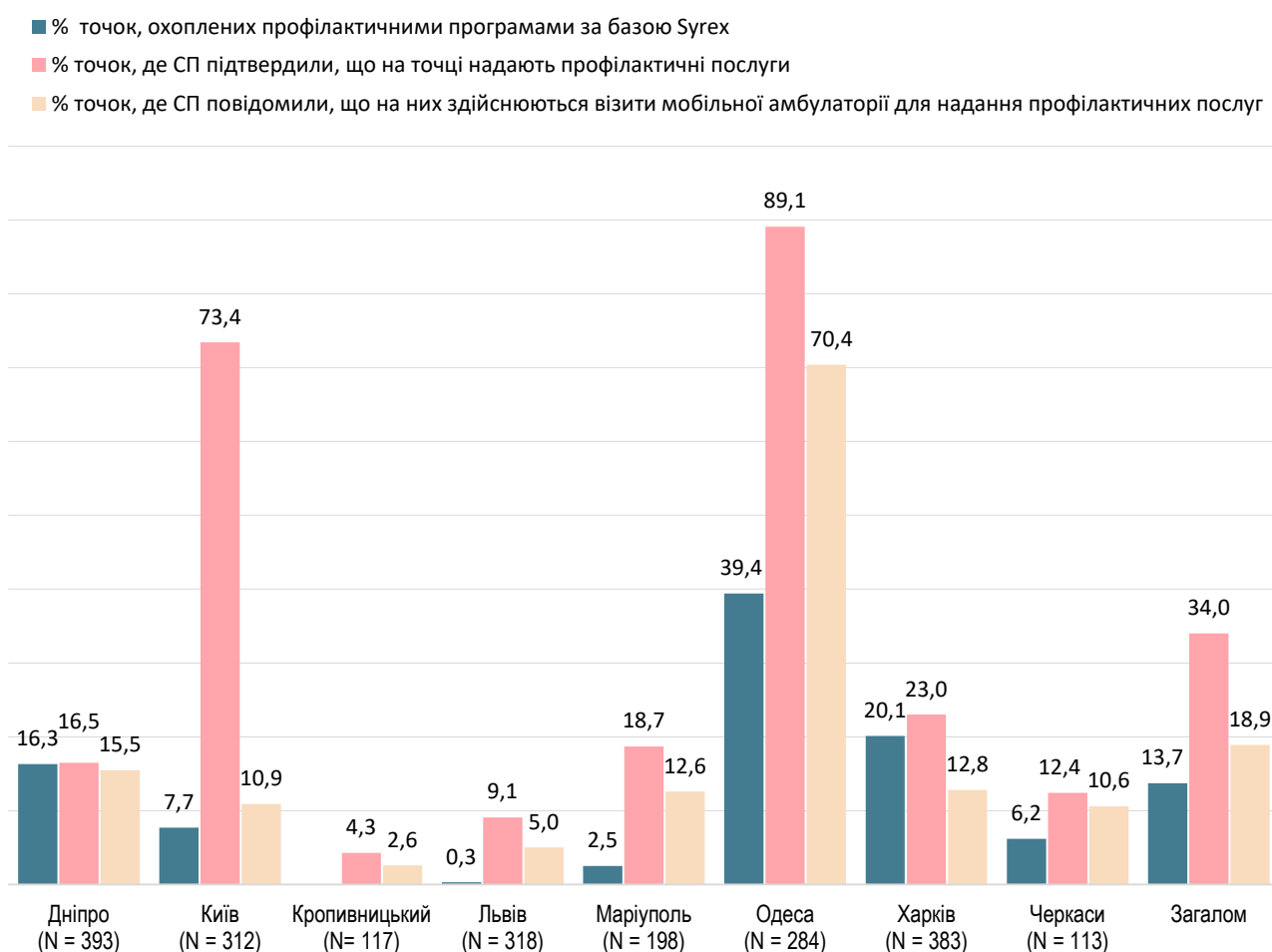
Рисунок 76. Вікові характеристики СП на точках роботи у розрізі міст (N = 2118, в абсолютних числах)

Із 2118 підтверджених як діючі на момент проведення оцінки про 290 точок (або 13,7%) було відомо, що вони охоплені профілактичними програмами відповідно до бази Syrex. Такий показник може пояснюватися як особливостями фіксації точок, на яких ВІЛ-сервісні проєкти надавали послуги у межах виїздів мобільних амбулаторій або аутріч-маршрутів (наприклад, фіксація старту та кінця маршруту, без уточнення всіх адрес), так і динамічністю змін точок з тих чи інших причин (закриття закладів через карантинні обмеження, правоохоронні органи тощо). Якщо брати до уваги інформацію від СП, які були присутні під час візиту команди, профілактичні послуги надаються на третині точок (34,0%, або 720 точок), а частка тих, на які здійснюють візити мобільні амбулаторії, складала 18,9% (400 точок). Відповідні показники різняться від міста дослідження – у Києві про надання профілактичних послуг повідомили СП з 73,4% точок, тоді як у Кропивницькому – 4,3%. Візитами мобільних амбулаторій охоплені від 70,4% точок в Одесі до 2,6% точок у Кропивницькому (Рисунок 77).

Рисунок 77. Охоплення точок роботи СП профілактичними послугами (N = 2118, у %)

Інтегроване біоповедінкове дослідження серед секс-працівників в Україні, 2021: звіт за результатами дослідження

Автори звіту:

О. Ковтун

Р. Кульчинська

Я. Сазонова

Літературна редакція: **В. Божок**

Верстка: **І. Сухомлинова**

Альянс
громадського здоров'я

МБФ «Альянс громадського здоров'я»
Вул. Бульварно-Кудрявська, 24, Київ, Україна 01601
Тел.: (050) 403 23 38
e-mail: office@aph.org.ua
www.facebook.com/alliancepublichealth

WWW.APH.ORG.UA

МБФ «Альянс громадського здоров'я»
Вул. Бульварно-Кудрявська, 24, Київ, Україна 01601
Тел.: (050) 403 23 38
e-mail: office@aph.org.ua
www.facebook.com/alliancepublichealth
WWW.APH.ORG.UA